

Veter v Dinijevih jadrih

BOJAN BREZIGAR

Dinijeva vlada je premostila prvo, težjo oviro na poti k odobritvi pokojninske reforme. Premier je nad uspehom v poslanski zbornici upravičeno zadovoljen, saj mu je uspelo, kar doslej ni uspelo celi vrsti njegovih predhodnikov, ki so pokojninsko reformo prav tako zapisali v svoj program. Seveda je k izidu včerajšnjega glasovanja pripomogla cela vrsta okoliščin, med drugim tudi široko soglasje s sindikati in številčno skromna parlamentarna opozicija, ki se je sicer krčvito upirala, vendar zaman. Dini je zahteval glasovanje o zaupnici: podpora levega centra in vzdržanje dogre polovice desnega centra sta mu zgladila pot.

V torek se bo začela razprava v senatu, vendar vse kaže, da Dini tudi v tem domu italijanskega parlamenta ne bo imel težav. Ker so poletne počitnice pred vrati, lahko celo napovedujemo, da bo do dokončne odobritve prišlo v še krajšem času, kot je bilo napovedano. Skratka, če se ne zgodi kaj nepredvidenega, bo Dini lahko spostoval datum 31. julija, to je komaj enomeščno zamudo v primerjavi z napovedmi, kar je za Italijo prava redkost.

Diniju preostane tako se ena programska točka, to je vprašanje razdelitve televizijskih frekvenc. Tu pot ne bo tako lahka, vendar je jedro političnega zapleta drugje: kdaj bodo parlamentarne volitve in kako bodo potekale. V teh dneh se pred mikrofoni vrstijo vsi veliki liderji. Nekateri želijo volitve jeseni, drugi napovedujejo temu parlamentu se kot leto dni življenja; nekateri zahtevajo neposredne volitve predsednika vlade, drugi menijo, da je sedanji volilni sistem pravi, tretji bi hoteli parlamentarne volitve v dveh krogih. Smo sredi poletja in gre očitno za taktiziranje. Vendar pa je tudi očitno, da sporazuma o osnovnih vprašanjih - kdaj in kako - v zvezi z volitvami sploh ni in so vse opcije se odprte. To pa pomeni, da veter v Dinijevih jadrih se ni ponehal in da bi lahko vlada, ki je prejela kratkoročni mandat, trajala mnogo dlje, kot so ji napovedovali največji optimisti.

»Proizvodnja maturantov«

GORICA - Stirje maturanti, 240 točk: gre za edinstven rekord, ki so ga leto dosegli na klasičnem liceju Primoza Trubarja v Gorici. Erika, Majda, Alessio in Ivan so se z nami pogovarjali o tem res enkratnem uspehu, pa tudi o svojih načrtih, ki jih imajo - kot vsi mladi - res na pretek. Se zlasti, kadar so svoja imena vpisali v knjigo rekordov, saj takega uspeha ne pomnijo v zgodovini italijanske sole.

Na 7. strani

Vrsta zagotovil banke iz Brescie

TRST - »To za nas ni samo investicija, to je sodelovanje, ki ga želimo vzpostaviti s Tržasko kreditno banko; to je delo, ki ga želimo razširiti.« Tako pravi predsednik Ljudske banke iz Brescie Giacomo Franceschetti, ki obenem zagotavlja, da mora TKB ohraniti svojo identiteto slovenske banke ter potrjuje, da bo njegova banka dosledno spoštovala dogovor o vstopu frankfurtske LHB med delničarje.

Na 2. strani

Hudo neurje v naši deželi

VIDEM - Val slabega vremena je včeraj zajel deželo Furlanijo - Julijsko krajino. V deželi je bilo več prometnih nesreč, neurje pa je povzročilo veliko škodo v kmetijstvu. V nekaterih krajih je voda preplavila kletne prostore, veliko škodo pa je povzročila tudi strela: zanetila je požar v tovarni stolov »Deta« v Manzanu, kjer so gasilci potrebovali deset ur, da so pogasili požar; zaradi strele je bil tudi za eno uro prekinjen promet na železniski progi Trst - Benetke.

BOSNA IN HERCEGOVINA / MEDTEM KO SE NA TISOČE BEGUNCEV ZBIRA V TUZLI

Srbi silovito napadajo Žepo Bodo zahodne velesile posegle?

Italijo končno zajel val ogorčenja proti grozotam vojne v Bosni

RIM - V italijanskem javnem mnenju je tragično dogajanje v Bosni končno vzbudilo val splošnega ogorčenja. Rezultati so se že pokazali: odgovorni italijanskih televizijskih dnevnikov so sprejeli predlog Demetrija Volčica, da bi vse televizije posvetile cel večer dogajanju v Bosni. Veltroni, direktor dnevnika Unità in sicer drugi clovek v Prodijevem kartelu, je dosegel, da bodo malo Lejlo Jasarević, ki je izgubila oko pri eksploziji granate, prepeljali iz Sarajeva v specializirano kliniko v Sieni. Skoro vse stranke, od leve Skp do desne Forza Italia, ter pomembnejši sindikati so pod-

pisali poziv, ki ga je pripravila Dsl za bolj učinkovit nastop sil OZN, za poostreitev embarga in sankcij, za sprejem Bosne v Evropsko zvezo. Zunanja ministrica Agnelli je na srečanju v Toskani z nemskim kolegom Kinkelom podprla včerajšnjo izjavo predsednika republike Scalfara, ki je bosanske Srbe primerjal s Hitlerjem in Stalinom. Zunanja ministra sta potrdila skupno gledanje na bosansko dogajanje: Srbe je treba »prepričati«, naj izpustijo zajete modre celade in naj opustijo etnično čiščenje. Odprto je seveda vprašanje, kako to doseči.

SARAJEVO - Enote bosanskih Srbov so včeraj nadaljevale s srditimi napadi na muslimansko enklavo Žepa. Slabo oboroženi bosanski branilci in civilisti so skušali orožje odvzeti pripadnikom mirovnih sil, ti pa so jim to preprečili s strelji, saj menijo, da je le še vprašanje časa, kdaj bo klonila tudi ta muslimanska enklava. »Ce Srbi želijo Žepo, si jo lahko vzamejo vsak trenutek,« je

pojasnil tiskovni predstavnik ZN Ivanko. Na napade srbskega vojskega stroja se pripravljajo tudi branilci Gorazda, ki so iz skladišč modrih celad ze odpeljali nekaj oklepnikov in težko orožje. Bosanski Srbi pa so včeraj izpustili vseh 55 nizozemskih pripadnikov modrih celad.

V Londonu so voditelji vrhovnih poveljstev britanske, francoske in ameriške vojske razpravljali o mož-

nih načinih zascite Zepe, Gorazda in Sarajeva. Francija, ki zahteva odločno akcijo proti bosanskim Srbom, je ze pripravila podroben načrt vojaške operacije, predsednik Chirac pa je celo predlagal vojsko zavzete Srebrenice. V Tuzlo pa medtem se vedno prihajajo na tisoce beguncev, predvsem žensk in otrok (Telefoto AP).

Na 11. strani

PRVI KORAK K NOVEMU POKOJNINSKEMU SISTEMU

Poslanci so odobrili reformo Na potezi so sedaj senatorji

Dini in minister Treu zadovoljna - SKP napoveduje opozicijo

Po 17 dneh rešili prodajalko seuleskega trgovskega centra

SEUL - Po 17 dneh, od kar se je porušil trgovski center Sampung, so rešili 19-letno prodajalko Park Seynh Hyon. Prepricana je bila, da je minilo komaj 5 dni in je takoj zaprosila za vodo in sladolede.

Pod rusevinami trgovskega centra je izgubilo življenje 600 ljudi.

Na 9. strani

RIM - Poslanska zbornica je po pričakovanju odobrila pokojninsko reformo. Proti zakonskemu osnutku, ki je sad sporazuma med Dinijevimi vlado in sindikati, so glasovali edinole predstavniki Nacionalnega zavestništva in Stranke komunistične prenov.

Premier Dini in minister za delo Treu sta zelo zadovoljna z odobritvijo reforme, ki roma sedaj v senatu, ki naj bi jo uzakonil najkasneje v prvi polovici avgusta. SKP medtem napoveduje pravo jesensko politično ofenzivo proti reformi.

Na 2. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Mittelfest in slovenska kultura

V sredo se bo v Ceadadu pridel Mittelfest: mednarodni kulturni festival bo letos beležil pomembno kulturno prisotnost iz Slovenije.

Stran 2

Komemoracija »splitskih žrtve«

Nekatere ezulske organizacije, z bivsim poslancem De Vidovichem na čelu, so se sinoči v Trstu spomnile splitskega incidenta.

Stran 3

Tudi popoldne na občino

Na tržaski občini so v dogovoru s sindikati uvedli nov popoldanski urnik za stranke. Uradi bodo odprti ob ponedeljkih in sredo.

Stran 4

Prva zmaga Učakova na Touru

Ukrajinec Sergej Učakov si je v 13. etapi provozil svojo prvo zmago na kolesarskem Touru. V zaključnem dvoboju je imel več moči od Americana Armstronga.

Stran 31

Hill prvi na štartu v Silverstonu

Zaradi dežja drugi dan treninga za današnjo VN formule ena v Silverstonu ni prinesel sprememb na startnih mestih, prvo mesto je torej ohranil Anglez Damon Hill.

Stran 31

V NOČI MED PETKOM IN SOBOTO

Zbornica odobrila pokojninsko reformo

*Predsednik vlade Dini je zelo zadovoljen
Senat bo glasoval pred poletnim premorom*

RIM - Poslanska zbornica je v noči med petkom in soboto odobrila pokojninsko reformo, ki je sad sporazuma med sindikati in Dinijevo vlado. Zakonski osnutek so podprli poslanci levosredinske koalicije in Severne lige, proti so glasovali komunisti in predstavniki Nacionalnega zavezništva, medtem ko so poslanci Berlusconijske stranke in manjših sredinskih sil oddali belo glasovnico. Reforma roma sedaj v senat, ki jo bo skoraj gotovo odobril pred koncem tega meseca ali najkasneje prve dni avgusta.

Predsednik vlade Lamberto Dini je seveda zelo zadovoljen nad odobritvijo reforme v zbornici. Gre za uvedbo novega pokojninskega sistema, ki ne prizadene nikogar, a upošteva splošne koristi države in državljanov, je dejal premier, ki je čestital poslancem za opravljeno delo. Dini je tudi izrazil upanje, da bo senat v najkrajšem času uzakonil reformo.

Najbolj zadovoljen pa je minister za delo Tiziano Treu, ki je od vsega začetka spremljal parlamentarno pot

postopka, se prej pa je bil med glavnimi akterji sporazuma s sindikalnimi zvezami CGIL, CISL in UIL. Po mnenju ministra je zbornica v marsičem vsebinsko izboljšala in torej izpopolnila to reformo, ki jo pozdravljajo tudi nekateri zelo ugledni mednarodni ekonomisti. Med temi je tudi nobelovec Franco Modigliani, ki upa, da bo Italija nadaljevala na poti finančne in gospodarske resanacije, ki jo je pogumno začela Ciampijsva, nadaljevala pa Dinijeva vlada.

Zelo razočarana nad odobritvijo zakonskega osnutka je Stranka komunistične prenove, ki v senatu, kjer razpolaga Dinijeva vlada s široko večino, kot kaže, ne bo predložila vseh popravkov iz poslanske zbornice. Pač pa je tajnik Fausto Bertinotti napovedal možnost ljudskega referendumu za odpravo pokojninske reforme, kot tudi pravo jensko politično kampanjo proti temu zakonu. Načelnik poslanske skupine Oliviero Diliberto pa je odkrito obtožil DSL in druge napredne stranke, da so z odobritvijo te reforme kratkomalo razprodale delavsko gibanje.

MITTELFEST / MNENJE ORGANIZATORJEV ČEDAJSKEGA FESTIVALA

Poseben pomen slovenske prisotnosti

Na otvoritvi tudi slovenski minister za kulturo

CEDAD - V sredo se bo v Cedadu začel že tradicionalni festival srednjeevropske kulture Mittelfest. V nediskem srediscu tečejo zadnje priprave za razne predstave programa, ki je letos se zasti zahtven z vidika tehničnih in scenskih elementov.

Mittelfest se bo uradno začel z otvoritveno svečanostjo, ki bo stekla v sredo točno ob 17. uri, ko bodo po mestnih ulicah in trgih ob zvokih Beethovnovih vojaških koračnic v izvedbi celovske Stadtkapelle paradirali lipicanci z dunajske sole. Parada se bo zaključila na vrtu pred zavodom Paola Diacona, kjer bo ob 17.30 prava predstava, na kateri bodo dresirani beli konji iz kraske kobilarne pokazali vse svoje sposobnosti. Vstop na to prireditev bo prost.

Na letošnjem Mittelfestu bodo nastopili, poleg domačih italijan-

skih skupin, tudi številne skupine in posamezni umetniki iz Avstrije, Poljske, Madžarske in Slovenije. Sami organizatorji pa opozarjajo, da je letos izredno pomembna napovedana prisotnost slovenskih kulturnih predstavnikov. Med prispevke slovenske kulture sicer pristevajo tudi uvodni nastop lipicancev, seveda pa sta s kulturnega vidika pomembni naslednji dve točki programa in sicer v prvi vrsti nastop Antona Nanuta, sicer dirigenta Ljubljanske filharmonije, ki bo tokrat vodil Filharmonični orkester iz Vidma pri izvedbi skladbe Bele Bartoka. Koncert bo ob 21.30 v stari cementarni.

Na koncu prvega dne čedajskega Mittelfesta bo ob 23.30 na trgu pred katedralo predstava Koreodrame in Mladinskega gledališča iz Ljubljane. Slo bo za vizuelni prikaz Cankarjeve Lepe Vide, ki

jo je priredil režiser Damar Zlatar. Zaradi scenske zahtevnosti predstave je ne bodo ponovili nikjer drugje v Italiji, in torej je večer v Cedadu edinstvena prilžnost za ogled te originalne izvedbe Lepe Vide, sporočajo organizatorji čedajskega Mittelfesta.

V včerajšnjem tiskovnem sporočilu sta se posebej poudarili vloga in pomen kvalificirane prisotnosti iz Slovenije na letošnjem Mittelfestu: »Zanimanje, ki vlada v sosednji Sloveniji za to mednarodno kulturno prireditev, dokazuje tudi napovedana prisotnost ministra za kulturo Republike Slovenije, ki se bo udeležil otvoritvene svečanosti manifestacije, na kateri se srečajo in se medsebojno spoznavajo različne kulture in umetniški izrazi. Kar je ravno namen, zaradi katerega je nastal čedajski Mittelfest.«

STRELJAL NA SVOJA OTROKA

Družinsko tragedijo v Massi bi morda lahko preprečili

MASSA CARRARA - Bi lahko preprečili tragedijo v Massi, kjer je policaj Massimo Azzarà s pištolo ubil sina, hčer hudo ranil (pravijo, da je klinično mrtva), nakar je orožje pometil se proti sebi in je sedaj v nepovratni komi? Kaže namreč, da je njegova bivša žena Carol Chicchi vedela za pištolo, vsaj tako naj bi bila izjavila preiskovalcem. Nedavno se je zaradi nenehnih preprirov in groženj zatekla k ocetu, nakar ji je Azzarà 27. junija zagrozil, da se bo znesel nad otrokoma, če se spet ne vrne z njim.

Otroka je tudi vzel k sebi. Po tem dogodku je k njemu odšel eden od delovnih kolegov, želel so preveriti, kaj se z njim pravzaprav dogaja. Azzarà pa je zanimal, da bi otrokoma grozil s smrtjo, in je službeno pištolo brez težav izročil. Noc je agent prespal pri Azzaraju, medtem ko sta otroka spala v drugi sobi. Tedaj niso vedeli, da razpolaga še z drugo pištolo. Javni tožilec Piero Cappizzotto, ki vodi preiskavo, je dejal, da bi ga v tem primeru aretirali zaradi nedovoljene posesti orožja.

NOVICE

Poletna sezona na Višarjah

TRBIZ - Na Višarjah se uspešno nadaljuje poletna sezona. V najtoplejših dneh v letu je izlet v gore, na Višarje, se kako dobrodošel za tiste, ki iščejo mir in počitek na hladnem.

Zičnica obratuje vsak dan do 10. septembra s sledecimi urniki: od 9.00 do 17.00 ob delavnikih, ter od 8.30 do 18.30 ob nedeljah in praznikih.

Za slovenske vernike je kot vedno poskrbljeno s posebnimi ugodnostmi: povratna karta je za Slovence po znižani ceni (16.000 namesto 19.000 lir), skupinska povratna karta pa celo po 14.000 lir. Po polemikah, ki so zajele Višarje meseca junija bo se naprej poskrbljeno za maso v slovenscni z lazaristom, patrom Cirilom Cargo. Prav bi bilo, da bi slovenski verniki ne naselili in se naprej masovno obiskovali svoje najbolj priljubljeno svetišče. Višarje bodo lahko tudi v bodoče najbolj obiskano slovensko svetišče.

De Michelisu odvzeli častno meščanstvo Cervignana

VIDEM - Nekdanji zunanji minister Gianni De Michelis ni več častni meščan Cervignana. Tako je sklenil občinski svet tega mesteca; preklical je sklep, s katerim so ob priložnosti italijansko-madžarskega srečanja v Cervignanu (katerega se De Michelis vsekakor ni udeležil) podelili zunanjemu ministru častno meščanstvo. Takrat je bil župan Mauro travanut (Demokratska stranka levice), ki se vedno načeljuje občinski upravi, sklep pa so preklicali na zahtevo Severne lige, ki je opozicijska stranka v občini.

INTERVJU / GIACOMO FRANCESCHETTI, PREDSEDNIK BIPOP

»Sodelovanje s TKB ni le investicija, je delo, ki ga želimo opraviti skupaj«

Ohranitev značilnost slovenske banke je tudi naš interes

TRST - »To za nas ni samo investicija, to je sodelovanje, ki ga želimo vzpostaviti s Tržaško kreditno banko; to je delo, ki ga želimo razširiti.«

Tako je predsednik Ljudske banke iz Brescie dr. Giacomo Franceschetti ocenil vstop svoje banke v lastništvo TKB, ki jo stalno imenuje kar Kreditna banka. Da je Franceschetti eden uspešnih poslovnežev iz Lombardije, ugotovis ze ko z njim izmenjas nekaj besed: sicer redkobeseden, z izrazito lombardskim naglasom, ne ovikari, ampak takoj preide k dejstvu.

Tako je bilo tudi v tem primeru. Nič italijanske gostobesednosti ni v kratkem intervjuju, v katerega je rad privolil. Pa tudi nobene zadrege, čeprav je bilo prvo vprašanje zelo kocljivo. Zanj, in tudi za nas.

Gospod predsednik, med Slovenci na Tržaskem obstaja bojazen, da bo banka izgubila svojo osnovno značilnost, to je svoj slovenski videz.

»Nikakor ne. To ni v našem interesu. Ko bi hoteli samo priti na tržasko tržišče bi tu odprli agencijo ali bi kupili katerokoli majhno banko. Ta banka mora ohraniti svojo identiteto, poslovati mora se naprej v slovenskem jeziku. Konec koncev je Slovencev kakih 90 tisoč in to je za nas zelo zanimivo tržišče. Vse to sem povedal na skupščini, ko sem dejal, da je ohranitev značilnosti te banke tudi naš interes; mi želimo, da se banka razvija taka, kakršna je. To za nas ni sibka točka, ampak bistvo nasega vstopa v Kreditno banko.«

Kako je pravzaprav prišlo do vašega vstopa v TKB? Kdo vam je to predlagal?

»To nam je predlagala Banka Italije. Mi sodimo med učinkovitejše italijanske banke in zato nam je osrednja banka svetovala, naj se vključimo v delničarstvo Kreditne banke. Mi smo ocenili, da je to ugodna priložnost.«

Ali ste, preden ste se odločili o sporazumu, preučili ekonomsko stanje Tržaške kreditne banke?

»Ce si je morala Kreditna banka poiskati partnerja, je pač obstajal kak razlog. Mi te

razloge spoštujemo. Vstopili pa smo, da prinesemo nekaj novega, nekaj, kar je Kreditni banki manjkalo in mislimo, da mi imamo: govorim o učinkovitosti, o drugačnem načinu dela. To za nas ni bila samo investicija: nismo rekli, da prinesemo 100 z namenom, da cez nekaj let odnesemo 150. Tu smo, da delamo, v dobrem in v slabem.«

Vendar bi ne bilo normalno, ko bi poslovili z izgubo.

»Ne, nikakor ne. Na to smo zelo pozorni, saj imamo sami 23.000 članov. V desetih letih, kar sem jaz predsednik, smo ze nekajkrat povečali glavnico. Svojim članom smo zagotovili ohranitev kapitala glede na inflacijo in tudi majhen dobiček, tako da z dokapitalizacijo ni bilo težav. Jasno je, da bo morala ta banka seveda najprej uravnovesiti bilanco - o tem sploh ne govorimo - v zelo kratkem času pa zajamčiti delničarjem njihove investicije glede na inflacijo in jim

tudi zagotoviti majhen dobiček. Ko bi ne bilo tako, bi lahko vsi skupaj zamenjali poklic.«

Ali ste si razdelili geografska območja, na katerih boste delovali. Z drugimi besedami, ali v okviru vašega dogovora TKB pokriva Furlanijo - Julijsko krajino?

»Na območju, kjer ze deluje Kreditna banka, mi seveda ne vemo odpirali svojih agencij. Mi bomo kvečjemu doprinesli svoje storitve. Nasa grupa ima svoja podjetja, ki se ukvarjajo z leasingom in s factoringom: to dejavnost bomo razširili na Kreditno banko. Nobenih naših agencij, torej, to bi bil nesmisel. Nasprotno, v Kreditno banko bomo preusmerili svoje kliente, ki delujejo na tem področju in ki so zainteresirani za odnose z vzhodno Evropo. Za naše kliente predstavlja ta sporazum dodatno možnost.«

Ali ocenjujete, da bo TKB lahko odprla nove agencije v deželi?

»Na to vprašanje ne vem odgovoriti. Skratka, ne vem, ali bo primereno načrtovati razvoj banke z novimi okenci na tem območju. Gotovo pa je, da smo vstopili z namenom, da se banka razvija, in neskromno lahko rečem, da imamo možnost, da to dosežemo. Treba bo izkoristiti značilnosti te banke, njene kliente, ki niso malostevilni, ne med Slovenci, pa tudi med Italijani ne.«

Obstaja sporazum o vstopu frankfurtske banke LHB med delničarje. Ce se bo to zgodilo, bo vaša prisotnost v TKB se kar skromna, samo 25 odstotkov.

»To je sestavni del sporazuma. LHB ima opcijo do 30. septembra in ce jo zeli izkoristiti, bomo seveda to obvezo spostovali. V nasprotnem primeru pa bomo obdržali vseh 45 odstotkov, ki smo jih sedaj odkupili. Za nas sta sprejemljivi obe rešitvi. Konec koncev, res je, da smo Italijani, smo pa tudi Evropejci. Nikakor nas ne moti, ce je v Kreditni banki z nami prisotna tudi komponenta iz Nemčije. Delati moramo z Nemcijo, s Francijo, pa seveda tudi s Slovenijo. To sodelovanje bi po kratkem sodelovanju lahko odprlo tudi nam možnosti, da razširimo svojo dejavnost na Frankfurt ali kam drugam.«

V PRIREDBI OBČINE REPENTABOR

V Repnu odprli 33. razstavo vin

V galeriji Kraške hiše odprli razstavo lesnih izdelkov domačina Mirka Guština

Z včerajšnjega odprtja občinske vinske razstave v Repnu (foto KROMA)

Na dvorišču Kraske hiše v Repnu so sinoči odprli 33. razstavo terana in domaćih belih vin, ki jo prireja občina Repentabor. Stevilne goste in predstavnike oblasti je pozdravil zupan Aleksij Krizman, ki se je zlasti zahvalil vinogradnikom za kakovost njihovega dobrega pridelka, ki je na voljo obiskovalcem. Slednji bodo na razstavi lahko izbirali med sedmimi vrstami belih vin in sedmimi terana; vina bo ocenila posebna komisija in izid razglasila danes ob 19. uri. Pozdrav je prirediteljem prinesel tudi zupan pobratene občine Logatca Stanislav Brencić, zapel pa je tudi Logaski oktet pod vodstvom Janeza Gostise. Ob tej priložnosti so v galeriji Kraške hiše odprli razstavo lesnih izdelkov domačina Mirka Guština, ki ga je predstavil umetnostni kritik Sergij Cesar.

SHOD NA NABREŽJU

»Žrtve etničnega čiščenja so bili najprej Dalmatinci«

»Svobodna občina Zadar v izgnanstvu« se je sinoči spomnila 75-letnice incidentov v Splitu, v katerih sta izgubila življenje italijanska mornarja Tommaso Gulli in Aldo Rossi. Do incidentov je prišlo 12. julija 1920, dan pozneje so fasisti v Trstu pozgali Narodni dom.

Renzo de Vidovich je poudaril, da se je etnično čiščenje na račun Dalmatincev italijanskega porekla začelo prav v Splitu. Tega se morajo zavedati tudi Slovenci - je se dejal - ki so pred nekaj dnevi upravičeno spomnili Narodnega doma. Nekdanji posla-

nec MSI (svečanosti se je udeležil tudi poslanec Roberto Menia) je izkoristil priložnost za napad na Piccolo, češ da je posvetil pretirano pozornost obletnici Narodnega doma, malo ali nič pa dogodkom v Splitu. »Piccolo je bil nekoč ugleden časopis, ki je zagovarjal italijanstvo Trsta, danes pa je le časopisek, ki ne pomeni več nič«, je se dejal.

De Vidovich je zaigral tudi na rasistično struno in napovedal, da se bodo ezuli uprli, če bo Illy, po zgledu Turina, omogočil izvolitev v občinski svet predstavnika priseljencev iz nerazvitega sveta.

JUSI / V ŽUPNIJSKI DVORANI

V Nabrežini bodo v petek izvolili nov jusarski odbor

Kot že v ostalih vaseh trzasko pokrajine, se je tudi med vasčani Nabrežine pojavila želja po ureditvi jusarske imovine. Reorganizacija tovrstnih jusarskih odborov je pravzaprav v zadnjem času odraz ne le potrebe posameznega lokalnega prebivalstva, pač pa tudi zakonodajalnih smernic, ki prihajajo iz vseh strani Evropske unije, države in dezele. Krajevni koordinacijski odbor, ki sodeluje z organizacijo jusarskih odborov trzasko pokrajine, se že nekaj časa ukvarja z zbiranjem dokumentacije o jusarski imovini. Ugotovil je, da nabrežinska skupnost razpolaga z veliko

imovino (približno 1.300.000 kv. metrov površine). Na dosedanjih srečanjih je prišlo na dan veliko idej. Njihovo delovanje bo jasno, nabrežinski jusarji si bodo prizadevali, da se upošteva to, kar uradno piše v starih zemljskih knjigah. Prav zaradi tega so odločili, da cimprej pride do sklicanja jusarskih volitev. Te bodo potekale v petek, 21. julija v župnijski dvorani. Na dnevnem redu obnega zbora bo najprej predstavitev in obrazložitev splosne jusarske problematike, sledila bo dopolnitev statuta, volitve in razno. Srečanje se bo začelo ob 20.30. (M.C.)

V DEVINSKEM ZAVODU

Mladinski tabor AA

Na njem sodelujejo dekleta iz 21 držav

Devinski Zavod združenega sveta gostuje mednarodni mladinski tabor Alpe-Adria, na katerem sodelujejo dekleta iz 21 držav. Tabor, ki je sestavljen po vrsti, prireja trzaski Lions Club, včerajšnje otvoritve se je udeležil tudi devinsko-nabrežinski zupan Giorgio Depangher. Dekleta bodo ostala v naših krajih deset dni. (Foto KROMA)

NOVICE

Erriquez na čelu IACP

Dezelni odbor je za predsednika instituta za ljudske hiše IACP potrdil Giuseppea Erriqueza, medtem ko bo podpredsedniško mesto zasedel Albarto Gasparini. V novem upravnem svetu so se: Benno Albrecht, Armando Fast in Fabio Scarpa (za trzasko pokrajino), Giorgio Depangher (v zastopstvu ANCI), Gaetano Califano (najemniki), Angelo Guido Mannino, Bruno Lovero in Giuliano Mauri (sindikati), Renzo Codarin (dezelna uprava), ter dezelna funkcionarja Andreina Ascalone in Claudio Bonivento. Sindikalni kolegij bo vodil Pier Paolo Della Valle.

Nadaljuje se praznik SKP

Na prostoru bivše ladjedelnice Alto Adriatico v Miljah se bo tudi danes nadaljeval praznik komunističnega tiska. Ob 19.30 bo govoril član federacije Giorgio Canciani, ob 20.15 bo debata na temo »Vprasanje zdravstva v deželi in v državi«, posegla bosta primarij Sergio Minutillo iz Trsta in dezelni svetovalec Roberto Antonaz, predsedoval bo dezelni svetovalec Fausto Monfalcon. Od 21. ure bosta prisotne zabavala filarmonični orkester od Sv. Barbare in skupina »Long Slunk«. Festival se bo zaključil jutri.

Jutri sklepni koncert

V okviru revije »poletni koncerti«, ki jo organizira združenje »Punto Musicale«, bosta jutri ob 21. uri v stivanski cerkvi nastopila violinistka Franca Sciarretta, ki bo izvajala skladbe Bacha, Paganinija in Ysaye ter pihalna skupina konservatorija G. Tartini z deli Bacha, Haendla in Tomasija.

V Revoltelli o Indiji

Na pobudo zadruga Bonawentura/gledališče Miela bodo jutri ob 21.30 v avditoriju muzeja Revoltella predstavili glasbo, ples, barve Indije. Predstava, ki sodi v okvir »Revoltella estate '95«, pripoveduje o mitih o ustvarjenju sveta ter kozmogoniji nekaterih indijskih kultur in etničnih skupnosti.

Zdravila se bosta nekaj tednov

Na cesti proti mejnemu prehodu pri Lazaretu, pri bivši ladjedelnici Sv. Roka, sta se zaletela ford fiesta s hrvaško registrsko tablico, in renault clio. Dve osebi, 79-letni Peter Jurkan in 56-letna Valentina Valussi, sta se morala zateci po zdravniško pomoč v katinarsko bolnišnico. Okrevala bosta v nekaj tednih.

V glavni bolnišnici pa so sprejeli 22-letno Eriko Galberti, vendar so ji nudili le prvo pomoč in si bo opomogla že v nekaj dneh. Dekle se je peljalo v avtomobilu volkswagen polo, ki ga je upravljal 27-letni Piepaolo Denuto. Na kriziscu med Ul. Giulia in Ul. Rossetti se je Denuto zaletel z lancio Thema, katero je vozil 48-letni Paolo Zainotto.

Veliko sreče pa je imel tuji sofer, ki se je v zgodnjih jutranjih urah s svojim avtomobilom silovito zaletel v varnostno ograjo na hitri cesti, nedaleč od izstopa pri Valmauri. Verjetno zaradi mokrega asfalta in neprimerne vožnje je izgubil nadzor nad vozilom, ki je bilo povsem uničeno, sam pa je ostal nepoškodovan.

V torek na Opčinah soočenje o nedavnem kongresu DSL

Trzaska federacija Demokratske stranke levice prireja v torek, 18.7. ob 20.30 v Domu Brdina na Opčinah javno skupščino o poteku nedavnega tematskega kongresa stranke. Srečanje, ki je odprto vsem, bo uvedel pokrajinski tajnik Stelio Spadaro, ki bo spregovoril tudi o političnih perspektivah in o vlogi DSL v deželni in zlasti v trzaski stvarnosti.

»Na počitnice« po Radiu Trst A

Danes, ob 12. uri, bo po Radiu Trst A stekla četrti oddaja Na počitnice, ki jo vodi in pripravlja Roza Butinar. Prislunhili boste otrokom, ki preživljajo poletno kolonijo v Trenti in to so otroci iz Spetra v Beneciji, ter otrokom, ki preživljajo proste dneve v poletnem središču v Gorici. Ponovitev oddaje bo v sredo, ob 8.10.

V četrti torkovi oddaji, ob 12. uri, pa vam bomo predstavili doktorja medicine in specializiranega strokovnjaka v akupunkturi in kitajski medicini dr. Petra Papuga iz Grosuplja pri Ljubljani.

Ponedeljkov koncert na Trgu Unità

Ponedeljkov koncert mestne godbe Giuseppe Verdi na Trgu Unità bo imel jutri se posebno bogat spored. Pod vodstvom Lidiana Azzoparda in Paola Spincicha bo godba z začetkom ob 20.30 izvajala skladbe Leharja, Suppeja, Kalmana in Straussa. Vstop je prost, na razpolago pa je okrog 400 sedežev.

Vodeni ogledi v muzeju Revoltella

V muzeju Revoltella v Ul. Diaz bosta danes dva vodena ogleda: ob 10.30 razstave zbirke zavarovalnice Assicurazioni generali, ob 11.30 pa razstave Jamesa Rosenquista.

POGOVOR S PREDSEDNICO DRUŠTVA ŠKAMPERLE

Pri Sv. Ivanu uspešna sezona

Dokajšnje zanimanje za predavanja o polpretekli zgodovini

Svetoivansko društvo Slavko Škamperle, ki redno nadaljuje s proslavljanjem starih navad in tradicij, je moralo letos zaradi slabega vremena opustiti že tradicionalni svetoivanski kres. Ni se pa odpovedalo kulturni prireditvi, ki jo je imelo pozneje v društvenih prostorih in jo je povezovalo z recitiranjem pesmi priljubljene svetoivanske pesnice Marije Mijot, ki so jih podali v glavnem mladi člani društva. Glavna recitatorja sta bila Katarina Husu in Jurij Verč, večer pa je potekal v lepem in prijetnem družabnem vzdušju.

S pogovorom o tem večeru smo zaceli razgovor s predstavnico domačega društva Milico Kravos. »Zadovoljni smo bili s tem večerom, čeprav bi bilo vse potekalo drugače, da smo imeli lepo vreme. Toda naši ljudje si želijo tudi družbe, razgovora in se nekaj kulturnega programa. In vse to smo jim tudi nudili.«

Sezono, ki se je komaj končala, je Kravosova ocenila kot uspešno in pozitivno, saj je društvo pripravilo ciklus pomembnih predavanj o naši polpretekli zgodovini, o kateri so spregovorili Milan Pahor, Aleksij Kalc in Samo Pahor. »Želeli smo osvetliti dogajanje iz naše preteklosti in smo ugotovili, da so nam bili ljudje za to hvaležni in so že takoj izrazili željo, da bi društvo pripravilo v novi sezoni še kaj podobnih predavanj. Zaenkrat načrtuje-

mo predavanje Marte Ivasic o solstvu in moje predavanje o delu na prosvetnem področju.«

Najbolj si organizatorji teh predavanj želijo, da bi jih lahko ob pomoči ZSKD objavili v posebni brošuri, jih prevedli tudi v italijansko tako, da bi lahko takšno brošuro prodajali tudi v časopisnih kioskih. »Vsi mi smo morda se premalo obveščeni o naši polpretekli zgodovini, o njenem pomenu za nas in nas obstoj. Zato bi bilo prav, če bi sami razpolagali s takšno dokumentacijo in jo potem posredovali tudi vecinskemu narodu.«

Društvo je imelo v pretekli sezoni se druge, lepo uspele večere. Tako je imelo v gosteh predavatelj Katjo Kjuder, Rudija Devetaka in Maksija Kralja. Priredilo je tudi miklavževanje in pustovanje, pa Presernovo proslavo in večer za ohranitev Stadion 1. maj. Lepo je uspel večer z Borisom Kobalom, Sergijem Vercem in Paolom Paolinijem.

Tudi sodelovanje Svetoivancanov v televiziji oddaji na Telequattro je bilo zelo pomembno in koristno, saj je prikazalo zgodovinsko prisotnost Slovencev na tem območju. »Mislim, da smo si s to naso udeležbo pridobili ugled med tužvečim italijanskim prebivalstvom in ustvarili pogoje za morebitno bodoče sodelovanje.«

Neva Lukes

MALALA

Diamant - izpoved moje ljubezni

Na Opčinah - Trst

draguljarna
malalan

NARODNA UL. 28 - TEL. 040/211465

Diamant - za vedno

OBČINA / PO DOGOVORU Z USLUŽBENCI

Popoldanski urniki na tržaški občini

Ob ponedeljkih in sredah popoldne odprti uradi

V samih 25 dneh od podpisa sporazuma s sindikatom občinskih uslužbencev je odborništvo za osebje preuredilo urnike za publiko vseh občinskih uradov. Ze skoro dva tedna imajo občani dostop do uradov tudi v popoldanskih urah in to ob ponedeljskih in sredah. Na razpolago jim je približno tretjina uslužbencev, ki so se delno sami prijavili za popoldansko delo, delno pa jih je vodstvo razporedilo po izmenah. Za popoldansko delo izplačajo uslužbencem 18.000 lir doklade, dajo pa jim tudi bon za kosilo v vrednosti 12.000 lir, pri katerem občina prispeva z 8.000, uslužbenec pa s 4.000 lirami.

Vsak delovnik od 9. do 12. ure, ter ob ponedeljskih in sredah tudi od 14. do 15. ure bodo odprti uradi župana, za splošne zadeve, med drugim tudi za prevode (1.sektor), za informatiko in statistiko (2. sektor), osebje (3. sektor), računovodstvo (13. sektor), davke in prispevke (14. sektor), solstvo in rekreacijo (16. sektor), kulturo (20. sektor), socialne usluge (17. sektor), higieno in pogrebe (18. sektor), pogodbe (21. sektor) in za sport.

Ob delovnikih od 11.30 do 12.30, ob ponedeljskih in sredah pa tudi od 15. do 16. ure bodo odprti uradi za urbanistiko

(6. sektor), ceste in greznice (7. sektor), gradnje in tehnologije (8. sektor), gradbene koncesije (9. sektor), nepremičnine (10. sektor), javno zelenje (19. sektor) in skupne upravne urbanistične službe.

Matični in volilni urad, ter uradi za decentralizacijo (4. sektor) bodo odprti ob delovnikih od 8.30 do 12. ure, ob ponedeljskih in sredah pa tudi od 14. do 15. ure.

Občinske izpostave bodo redno odprte vsak dan od 8.30 do 12. ure, popoldne pa tudi od 14. do 16.30 ob ponedeljskih (Zahodni Kras, Sv. Vid in Kjadin-Rocol), ob torkih (Rojan in Stara Mitnica), ob sredah (Vzhodni Kras, Valmaura in kolonja) in ob četrkih (Sv. Ivan in Sv. Jakob).

Ekonomat (15. sektor) bo odprt popoldne od 8.30 do 11.30, ob ponedeljskih in sredah pa tudi od 14. do 15. ure. Urad za trgovino, obrtništvo in turizem (11. sektor) bo odprt od 11. do 12.30 vsak dan, ob ponedeljskih in sredah pa tudi od 14. do 16. ure. Končno bo pogrebni urad v Ul. Zonta odprt od 8. do 13. ure, ter v omenjenih dveh i popoldnevih tudi od 14. do 17. ure, na pokopališču pri Sv. Ani pa vsak dan od 8.30 do 12.30 in od 14. do 16. ure od ponedeljskih in sredah.

V Miramaru zadnji recital Carla Binija

V okviru koncertne revije, za katero se je zavzelo združenje Mednarodni festival operete v sodelovanju z Ustanovo za turistično promocijo, bodo drevi ob 20. uri se zadnjič ponovili recital Carla Binija, ki bo izvajal najbolj znane arije Leharja, Kalmana, Straussa in Oscarja Straussa. Na klavirju bo Binija spremljala mlada pianistka Enrica Ruggiero, klarinet bo igrala Leonora Francini. Ob 21.30 bo na vrsti spektakel Carpinterija, Faragune in Gillerija »Dober večer, gospod Lehar, in srečen povratek v Miramar«, večer pa se bo zaključil z znanim filmom »On the Town«.

Jutri o papeževih pismih ženskam

Ljudska stranka bo jutri ob 19. uri v palaci Diana na Trgu S. Giovanni 5 organizirala srečanje-debato o pismih, ki jih je papež Janez Pavel II. naslovil ženskam. Debate se bo udeležila Maria Pia Monteduro.

Na Kontovelu predstavili življenje in delo Davida Marije Turolde

V društveni gostilni na Kontovelu so v petek zvečer predstavili osebnost in delo očeta Davida Marije Turolde. Večer sodi v niz pobud Srečanja z avtorji, katerih namen je sproscen, neformalen prikaz dela najrazličnejših kulturnih ustvarjalcev in mislecev.

Življenjsko pot furlanskega pesnika, ki pa je vedno pisal samo v italijanscini in se je znal upreti zaprtosti in provincializmu svoje ožje domovine, sta predstavila gosta tokratnega srečanja - kritik Amedeo Giacomini in don Borgo. Oba sta se s posebnim poudarkom zaustavila ob vsebini Turoldeve poezije, ki sta jo označila za nehermetično clovesko mogočno in do skrajnosti resnicoljubno. Verzi odsevajo torej pokončno osebnost, ki so jo (in jo po pričevanju obeh gostov se vedno) klerikalni in intelektualni krogi postavljali ob rob in jo skušali na vse mogoče načine onesposobiti. »Iz tega razloga je danes potrebno,« tako se je izrazil Borgo, »da center poimenovan po očetu Turoldu, ne utihne. Poslanstvo našega centra je v tem, da se nadalje siri in poglobi poznavanje Turoldeve poezije in njegovega odprtega kozmopolitskega duha.«

Teologijo bliznjaka, ki preveva verze furlanskega pesnika, je udeležencem podala igralka Saettijeva. Večer je popestril dokumentarec, posnet le nekaj let pred pesnikovo smrtjo. (mg)

Na sliki (foto KROMA) petkovo srečanje na Kontovelu.

FOLKEST SE SELI V SLOVENIJO / JUTRI NA TITOVEM TRGU

Joan Baez v Kopru

Folkfest se seli v Slovenijo. Jutri bo na Titovem trgu v Kopru prvi izmed starih koncertov, ki jih furlanska revija glasbe ponuja v Sloveniji. V suggestivnem okolju bo nastopila slavna ameriška kantavtorka Joan Baez (na sliki), ki bo koprsko publiko zabavala z izborom svojih številnih uspešnic.

Joan Baez bo nastopila ob 21.30, pred njo bomo lahko poslušali škotski duo v sestavi Francka McLaughlina in Gillian MacDonalddove. (aw)

DOLINA / POBUDA KRAJEVNE ŽUPNIJSKE SKUPNOSTI

Dobrodelni koncert Tržaškega okteta

Prispevke večera so namenili še nepokritim dolgovom v zvezi s popravilom cerkve

V cerkvi sv. Martina v Dolini je predsi- nočnim nastopil Tržaski oktet (na sliki - foto KROMA). Slo je za dobrodelni koncert, katerega izkupicek so organizatorji namenili poravnavi dolgov v zvezi s popravilom glavne dolinske cerkve sv. Urha. Pobudo za petkov koncert priznane zamejske pevske skupine je dala dolinska župnijska skupnost, ki si je svojcas v prvi osebi prizadevala za obnovitev krajevne cerkve.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaškega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRA.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomska propaganda: Publist SRL

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
finančni in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povišek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Postni t.r. PRAE DZP št. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

BREZPLACNI TEČAJI, KI JIH FINANSIRA DEŽELA
FURLANIJA JULIJSKA KRAJINA

ENFAP
VSEDRZAVNA
USTANOVA
ZA POKLICNO
USPOSABLJANJE

ŠOLSKO LETO 1995-96

DNEVNI TEČAJI - ZAČETNI:

- uradniško delo (dveletni);
- operaterji-programerji sistemov (dveletni);
- električarji-inštalaterji avtomatskih naprav (triletni);
- termohidravlični inštalaterji klimatskih naprav (triletni);
- elektronski tehniki (triletni).

PODIPLÔMSKI in USPOSOBLJENOSTNI TEČAJI:

- specializacija za upravljanje podjetij;
- tehniki software;
- tehniki informatičnih sistemov v podjetjih;
- operaterji sistemov za obdelavo podatkov.

IZPOPOLNJEVALNI TEČAJI:

- računovodstvo na P.C.;
- lokalno omrežje;
- vodenje plač na P.C.;
- aplikativni postopki za avtomatizacijo uradov;
- programski jezik »C«;
- programski jezik »Clipper«.

INFORMACIJE IN VPISOVANJE:

ENFAP TAJNIŠTVO: Ul. S. Francesco 25 - 34142 Trst - Tel. 040-635292

umik: od ponedeljka do četrta 10.00 - 12.30 in od ponedeljka do petka 17.00 - 19.30.

„il motociclo“

Rojan - Ul. Barbariga 12 Tel. 040/412525

PRODAJA SKUTERJEV:

italjet
GARELLI
PEUGEOT

Nadomestni deli in oprema

TAKOJŠNJA DOBAVA

italjet FORMULA 50

POSOJILA DO 3 MILIJONOV
Z 0 OBRESTI S »PRESTITEMPO«
PRI DEUTSCHE BANK

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
16. julija
MARIJA

Sonce vzide ob 5.31
in zatone ob 20.51 -
Dolžina dneva 15.22 -
Luna vzide ob 22.28 in
zatone ob 10.23.

Jutri, PONEDELJEK,
17. julija
ALES

VREME VCERAJ OB
12. URI: temperatura
zraka 22,3 stopinje, zračni tlak 1011,2 mb, na-
rasca, veter zahodnik 5.
km na uro, vlaga 85-od-
stotna, nebo oblačno,
padlo je 12,3 mm dežja,
morje skoraj mirno, tem-
peratura morja 24,6 sto-
pinje.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI

RODILI SO SE: Leo-
nardo Di Rocco, Patrick
Milic, Agostino Mascolo,
Natasha Marchesi, An-
drea Zaccaria, Andrea
Ferrari.

UMRLI SO: 80-letna
Maria Okretic, 90-letna
Angela Witine, 89-letna
Maria Carboncich, 84-
letna Maria Gulli, 55-let-
na Diana Fantini, 93-let-
na Antonia Padoan, 86-
letna Dorotea Corsi, 72-
letna Nives Barducci, 73-
letni Evald Carlo Bertuc-
chi, 83-letna Adalgisa
Tampenizza, 83-letna
Jolanda Ciochelli, 66-let-
ni Silvano Perissutti, 66-
letni Giovanni Saviano,
80-letni Francesco Ger-
dol, 93-letna Caterina
Chelleri, 74-letna Nerina
Zanuttin, 57-letni Attilio
Kirchmayr.

OKLICI: uradnik Ales
Stefancic in farmacevski
tehnik Sonja Viler.

LEKARNE

NEDELJA, 16. julija
1995
Lekarne odprte od
8.30 do 13.00
Trg Ospedale 8, Ul.
Mascagni 2, Trg Unità 4,
Milje - Lungomare Vene-
zia 3, Opcine - Proseška
3.

Lekarne odprte od
13.00 do 16.00
Trg Ospedale 8 (tel.
767391), Ul. Mascagni 2
(tel. 820002), Milje -
Lungomare Venezia 3
(tel. 274998).

OPCINE - Proseška
ulica 3 (tel. 215170) - sa-
mo po telefonu za naj-
nужnejše primere.

Lekarne odprte od
16.00 do 20.30

Trg Ospedale 8, Ul.
Mascagni 2, Trg Unità 4,
Milje - Lungomare Vene-
zia 3.

OPCINE - Proseška
ulica 3 (tel. 215170) - sa-
mo po telefonu za naj-
nужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od
20.30 do 8.30

Trg Unità 4 (tel.
365840).

Od PONEDELJKA, 17., do
NEDELJE, 23. julija 1995

Normalen urnik
lekarn od 8.30 do 13.00
in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od
13.00 do 16.00

Ul. Ginnastica 6 (tel.
772148), Ul. F. Severo
112 (tel. 571088).

BAZOVICA (tel.
226210) - samo po telefo-
nu za najnужnejše prime-
re.

Lekarne odprte od
19.30 do 20.30

Ul. Ginnastica 6, Ul.
F. Severo 112, Trg Vene-
zia 2.

BAZOVICA (tel.
226210) - samo po telefo-
nu za najnужnejše prime-
re.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od
20.30 do 8.30
Trg Venezia 2 (tel.
308248).

Za dostavljanje zdra-
vil na dom tel. 350505 -
TELEVITA
Urad za informacije
KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije
KZE deluje od pone-
deljka do petka od 8. do
13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna
služba

Nocna služba od 20.
do 8. ure, tel. 118, pred-
praznična od 14. do 20.
ure in praznična od 8. do
20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala
KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 21.30
»Generazioni«, r. David
Carson, i. William Shat-
ner, Patrick Stewart, Jo-
nathan Frakes.

EXCELSIOR - 18.35,
20.25, 22.15 »Il delta di
Venere«, prepovedan
mladini pod 18. letom.

EXCELSIOR AZZUR-
RA - 18.00, 20.00, 22.00
»Prima della pioggia«, r.
M. Manchevsky.

AMBASCIATORI -
15.30 »Il Re Leone«, ob
17.10, 19.35, 22.00 »For-
rest Gump« r. Tom
Hanks.

NAZIONALE 1 - Za-
prto zaradi pocitnic do
18. avgusta.

NAZIONALE 2 - Za-
prto zaradi pocitnic.

NAZIONALE 3 - Za-
prto zaradi pocitnic.

NAZIONALE 4 - Za-
prto zaradi pocitnic.

MIGNON - 16.00 -
22.00 »Bestialità di tran-
sessuali gay«, porn., pre-
povedan mladini pod 18.
letom.

CAPITOL - 18.15,
20.05, 22.00 »D'amore e
ombra«, i. Antonio Ban-
deras.

ALCIONE - 20.15,
22.00 »Leon«, r. Luc
Besson, i. Jean Reno,
Gary Oldman, Natalie
Portman, Danny Aiello.

LUMIERE - 18.00,
20.00, 22.15 »Blue sky«,
r. Tony Richardson, i.
Jessica Lange, Tommy
Lee Jones.

GRAD SV. JUSTA:
21.30 »Il seme della fol-
lia«.

PRIREDITVE

SD PRIMOREC -
Trebče prireja 16. in 22.-
23. t.m. vsakoletni
PRAZNIK SPORTA na
prireditvenem prostoru
Griza ob nogometnem
igrišču. Odprtje dobro
založenih kioskov vsak
dan ob 17. uri. Za glasbo
bo poskrbel ansambel
Happy day. Istocasno se
bo odvijal turnir v ma-
lem nogometu za 2. Tro-
fejo gostilne-pizzeria Ve-
to.

GODBENO DRUST-
VO NABREZINA - KON-
CERTI KORACNIC PO
VASEH: jutri, 17. julija,
ob 20.30 v Križu (na
klancu). Vabljeni!

PIHALNI ORKESTER
BREG - Dolina prireja ob
svoji 100-letnici v sredo,
19. julija, ob 20.30 v Do-
lini na Koluzi KONCERT
GODBE S PROSEKA.

STRANKA KOMUNI-
STICNE PRENOVE -
KROZEK KRAS vabi 21.,
22., 23. in 24. julija v
Zgonik na PRAZNIK TI-
SKA. V petek, 21.7., ob
19. uri odprtje kioskov,

ob 20.30 ples z ansam-
blom Krt; v soboto,
22.7., ob 18. uri odprtje
kioskov, ob 21. uri ples
z ansamblom Long
Zlunk; v nedeljo, 23.7.,
ob 16. uri odprtje kio-
skov, ob 18. uri koncert
Godbenega društva Na-
brezina, pozdravni go-
vor in nato ples z ansam-
blom Krt; v pone-
deljek, 24.7., ob 18. uri
odprtje kioskov in ob
20.30 ples z ansamblom
Long Zlunk.

KD KRASKI DOM va-
bi v galerijo Kraske hise
v Repnu na ogled RAZ-
STAVE lesnih izdelkov
Mirka Gustina. Urnik:
ob delavnikih od 18. do
22. ure, ob nedeljah od
11.00 do 12.30 in od
15.00 do 18.00.

IZLETI

SINDIKAT
UPOKOJENCEV CGIL iz
Križa organizira v sobo-
to, 5. avgusta celodnevni
izlet z ladjo Fulgidus v
Caorle. Vse informacije
nudi: na sedezu sindi-
kata - tel. 200698, Ida
Bortolotti - tel. 200007,
Mario Fragiaco - tel.
299640.

KMETIJSKA ZADRU-
GA v TRSTU obvesca,
da organizira tridnevni
izlet - 30. in 31. avgusta
ter 1. septembra na Rad-
gonski sejem ter ogled
okolice in zanimivosti
avstrijske Koroske.
Informacije in vpiso-
vanje pri Kmetijski za-
drugi v Trstu - tel.
382555 ali pa na Kmečki
zvezi - tel. 362941.

ŠOLSKE VESTI

DTTZG "Ziga Zois"
obvesca, da bo do
26.8.95 tajništvo odprto
z naslednjim urnikom:
od ponedeljka do petka
9.00 do 12.00; pone-
deljek in četrtek 15.00
do 16.00; sobota zaprto.

SINDIKAT SLOVEN-
SKE SOLE - tajništvo Tr-
st obvesca učno osebje
na zapadlost naslednjih
casovnih rokov za vloži-
tev raznih prosenj (M.U.
st.185 iz dne 30.5.1995 -
različna uporaba, zaca-
sne dodelitve in uredit-
ve učnega osebja): do
21.8. rok za vložitve
prosenj za različno upo-
rabo učnega osebja in za
poučevanje v drugih
pokrajinah; do 10.8. rok
za vložitve prosenj za iz-
vajanje podpornega
pouka na srednjih solah;
do 10.8. rok za vložitve
prosenj začasne name-
stitve (za nepredvide-
ne vzroke - učno osebje:
ot. vrtec, osnovnih sol,
srednjih sol; do 10.8. rok
za vložitve prosenj za
časne namestitve za
učno osebje višjih sol;
do 10.8. rok za vložitve
prosenj za stalno učno
osebje - D.O.A.R. za
poučevanje v drugih
pokrajinah. Vse potreb-
ne informacije nudi
urad SSS ob urah poslo-
vanja ob torkih in če-
trkih od 9. do 10.30, Ul.
Carducci 8, tel. st.
370301.

SINDIKAT SLOVEN-
SKE SOLE - tajništvo Tr-
st, obvesca učno osebje
nizjih in višjih sol, da
bodo 17.7. razobesene
na oglasni deski Solske-
ga skrbništva v Trstu,
časne pokrajinske lest-
vice za opravljanje su-
plenc. Prosilci imajo pet
dni casa za morebitni
priviz.

TAJNISTVO ZNAN-
STVENEGA LICEJA "F.
PRESEREN" obvesca, da
bodo na soli od jutri, 17.
julija od 7.30 do 13.30
na ogled časne pok-
rajinske lestvice za učno
osebje.

OBVESTILA

KD SKALA iz Gropa-
de organizira poldnevni
tečaj od 8.00 do 13.00
učenja ritma skozi gi-
banje od 17. do 28. t.m.
za osnovnosolske

otroke. Za informacije te-
lefonirajte na st. 226332
(od 18.00-19.30).

POLETNO SREDISCE
Sklada Mitja Cuk; julij -
avgust, ponedeljek - pe-
tek od 8. do 13. ure brez
kosila. Vpisovanje in
informacije med 13. in
15. uro v uradih na Na-
rodni ul. 126.

SLOVENSKA KUL-
TURNO GOSPODAR-
SKA ZVEZA obvesca, da
je pisarna odprta do 31.
avgusta t.l. le v dopol-
danskih urah.

TABORNIKI RMV va-
bijo svoje bivše brate in
sestre, da jih obisujejo na
taborjenju v Ribnem pri
Bledu 21., 22. in 23. ju-
lija.

MALI OGLASI

STAREJSI PAR išče
za poletne mesece v De-
vinu za nekaj ur dnevno
hisno pomočnico z
znanjem kuhanja. Po-
trebno lastno prevozno
sredstvo. Telefonirati na
st. 040/637209 ali
208196.

ISCCEM g. dr. Bruna
Sfarcicha. Kdorkoli ve,
kje ga lahko dobim naj
sporoči na tel. 040-
636923 od 17.30 do 18.
ali telefonski tajnici. Se
zahvaljujem.

AUDI 80 2,3E, katali-
zator, avant, letnik 93,
sivo kovinske barve, po-
mična streha, 70.000 km,
perfekten, prodam. Tel.
040-220525 po 20. uri.

PRODAM 8 gleda-
liskih zarometov po
25.000 lir vsak. Tel.
281330 ob večernih
urah.

FORD TAUNUS 1600
GL, letnik 80, svetlopla-
ve barve, v dobrem
stanju, perfekten motor,
72.000 km, garaziran,
prodam, cena po dogo-
voru. Tel. 228519.

GOSPA nudi pomoč
ostareli osebi v slovenski
družini 24 ur dnevno,
tudi za daljši čas. Tel.
040/765047.

MLADENIC, 18-let-
nik, poprimem za kate-
rokoli delo. Telefon
44710.

ZAHVALA

Ob preranem grobu
nase nepozabne

Andrejine Maver
por. Percič

se najiskrenejše zah-
valjujemo vsem, ki ste jo
v tako velikem stevilni
pospremili na njeni
zadnji poti, ji darovali
cvetje in izrekli pisna in
ustna sozolja. Hvala g.
župniku Svri za lep po-
slovljeni obred, pevcem za
obcuteno zapete pesmi in
g.e dr. Abramovi za lepe
poslovljene besede.

Posebno zahvalo iz-
rekamo tudi zdravnikom
in osebju I. medicinskega
oddelka katarinske bol-
nišnice.

Vsi njeni

Trst, 16.7.1995

18.7.1975

18.7.1995

Karel Pijo
Meden

Dvajset let je minilo,
odkar si nas zapustil, a v
nasih srcih Ti živiš.

Zena Julka, hči Luciana
in vnuk Borut z družino

Trst, 16. julija 1995

OSMICO je odprl Igor
Milic v Zgoniku st. 4.

OSMICA je se odprta
pri Kvrtecevih na Opci-
nah, Narodna ul. 92.
Tocijo belo in cerno.

OSMICO ima odprto v
Prebenu Josip Rapotec.

OSMICA je v Dolini
pri Marju Zerjalu.

OSMICA ja odprta v
Mavhinjah pri Normi
Gabrovec.

+

Za vedno nas je zapusti-
la naša draga mama in nona

Giuseppina
Brišček
vd. Breclj

Pepka Pina

Pogreb bo v sredo, 19.
t.m., ob 12. uri iz mrtvas-
nice v Ul. Costalunga v
cerkev na Opcine.

Zalostno vest sporočajo
sin Vojko z družino,
vnuk Mauro in ostali
sorodniki

Barkovlje, Opcine,
16. julija 1995

+

Nenadoma nas je zapu-
stila naša draga mama in
nona

Marija Gulič
vd. Lavrenčič

Pogreb bo v torek, 18.

t.m., ob 12. uri iz mrtvas-
nice v Ul. Costalunga v
katarinsko cerkev.

Zalostno vest sporočajo

hčeri Sonja z Mariom in

Vesna z Viniciom, vnuki

Egon z Mirjam, Marko in

Stefano ter ostali

sorodniki

Katinara, 16. julija 1995

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

Cecilije Pertot
vd. Pertot

se zahvaljujemo vsem,
ki so na katerikoli način
pocastili spomin naše
pokojne in jo spremili na
zadnji poti. Posebna zah-
vala gre g. župniku
Bogomilu Breclju in Vik-
torju Godnicu ter zgo-
niskemu cerkvenemu
pevskemu zboru.

SVOJCI

Nabrezina, 16. julija 1995

Draga Marija,
ob težki izgubi mame
Cecilije vam izreka obcu-
teno sozolja

cerkveni pevski zbor iz
Zgonika

SVOJCI

Berte Smotlak
vd. Smotlak

se iskreno zahvaljujejo
vsem, ki so na kakršenko-
li način pocastili njen
spomin.

Mackolje, 16. julija. 1995

GRADIMO GRADBENE IZVEDENCE

TEČAJI ZA ZIDARJE - POLAGALCE PLOŠČIC - TESARJE -
UPRAVLJALCE STROJEV ZA OBDELAVO ZEMLJIŠČ

Začetek tečajev v oktobru, vpis in obiskovanje tečajev je brezplačen

SCUOLA EDILE TRIESTE ŠOLA ZA GRADBINCCE TRST

Paritetni organ združenja gradbincev in sindikatov gradbenih delavcev
Trst - Miramarski drevored 89 - Tel. 040-43626

OBCINA REPENTABOR 15. in 16. julija 1995 v Repnu

33. RAZSTAVA TERANA IN DOMAČIH BELIH VIN

Program:

danes 16. julija

ob 8. uri - mednarodni balinarski turnir v organizaciji balinarske sekcije Kraski dom in pod pokroviteljstvom občine

ob 9. uri - ex-tempore za otroke iz vrta in za osnovno ter srednjesolsko mladino

ob 17. uri - odprtje kioskov

ob 19. uri - nagrajevanje najboljših razstavljenih vin

od 20.30 do 0.30 - ples za ansamblom »Zvezde«

ob 21.00 - nastop sekcije ritmične gimnastike Bor

FC PRIMORJE
priredi

Danes in jutri

ŠPORTNI PRAZNIK NA PROSEKU

danes ob 18. uri koncert Godbe s Proseka, nato ples s Keydea**jutri** ob 20.30 ples s Happy day.

Odprtje kioskov ob 17. uri

Specialitete na žaru in domače vino

Vabljeni!

PD Slovenec - Fantovska in dekliska iz Borsta in Zabrezca prireja

Šagro v Hribenci 22., 23. in 24. julija

EMMEGI S.d.f.

Vam ponuja v mesecu juliju montažo **satelitskih anten s popustom 15%**. V popustu je vključena montaža TV antene RAI 3 - slovenski program.

Prosek, 101 - Trst

Tel. 040 - 251371

MESEC KUHINJE

* PRILOŽNOST

* ZA DOBRE

* POSLE

EDI MOBILI

- EDINO PRODAJNO MESTO -

TRST - Ulica Baiamonti 3

Tel. (040) 820766

GRATTAROLA

POHISTVO Z DOLGO TRADICIJO

COLJA1

RAI 3 - slovenski program

Vidljivost na **Krasu** vam omogoča TRGOVINA ELEKTRO-TV

A. COLJA - Kontovel 134 Tel. 225471

s prilagoditvijo TV - antene z minimalnim stroškom

ADRIA

ADRIA AIRWAYS

SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

IZ LJUBLJANE V
BARCELONO, FRANKFURT,
LONDON, MÜNCHEN,
ISTANBUL, MOSKVO,
KOPENHAGEN, PARIZ,
PRAGO, RIM, SKOPJE, SPLIT,
TIRANO, DUNAJ, ZÜRICH

Informacije in rezervacije:

- ADRIA AIRWAYS, Ljubljana, Kuzmičeva 7, tel. 061/31-81-55
- prodaja vozovnic Ljubljana, Gosposvetska 6, tel. 061/313-312
- ADRIA AIRWAYS, Maribor, Cankarjeva 3, tel. 062/27-038, 26-155
- ADRIA AIRWAYS, Koper, Pristaniška 45, tel. 066/38-458, 38-512

SK DEVIN
prireja

ŠPORTNI PRAZNIK

15., 16. in 17. julija

na športnem igrišču v Nabrežini

Danes, 16. 7. - ob 9. uri tekma z gorskimi kolesi, ob 10. uri tek v cross-u, zvečer ples z ansamblom KRT in ob 22.30 **TOMBOLA****Jutri, 17. 7.** - ples z ansamblom STATUS SYMBOL in razne igre.GLASBENA
MATICA
TRST

Sola "Marij Kogoj"

POTRJEVANJE IN PREDVPIS za solsko leto 1995/96

Prijava sprejema tajništvo do petka, 28. julija od 10. do 12. ure vsak dan razen sobote v Ul. R. Manna 29, tel. 418-605

Mila Kjuder
in sorodniki

se iskreno zahvaljujejo vsem

za prisrčen sprejem in darila. Posebna zahvala naj gre KD Lonjer-Katinara, g. župniku Žužku, gospem Mirki, Meri in Ondini.

Župnijska skupnost
Repentabor čestitaFatini Škabar,
Aleksu Puriču
in Aronu Krtuob uspešnem zaključku
studijskih naporov.

Naše pevke

Erika, Sara
in Lara

so uspešno opravile maturo.

Iskreno jim čestita
Dekliški zbor
VesnaNa filozofski fakulteti
v Bologni je z odliko
doktoriral iz publicistike

Aleksander Zobec

Iskrene čestitke in
mnogo nadaljnjih uspehov
mu želi

mama

Na trgovski akademiji
so maturiraliDenis Novato
Ivan Ota
in Vanja ČukSe mnogo življenjskih
uspehov jim želi

KD F. Venturini

Moiri
Vodopiveciskreno čestitamo ob
uspešno opravljeni maturi
na trgovskem zavodu
"Ziga Zois".Vida in Daria
z družinamaOb uspešno opravljenem
studiju iskreno čestitajo
novopečenemu inženirju

Robiju Smotlaku

soigralci
in člani KK Bor
in Cicibone

Aleksander Zobec

Ob uspešno opravljenem
studiju na univerzi
v Bologni ti iz srca čestitamo
in zelimo obilo delovnih
in življenjskih uspehov.Tete Branka, Mili
in Boža z družinami

ŠKD CEROVLEJE - MAVHINJE

se ob uspešno izvedenem 1. zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin iskreno zahvaljuje Primorskemu dnevniku in ZSKD za sodelovanje, občini Devin-Nabrežina za pokroviteljstvo, Maji Lapornik za mentorsko delo, članom strokovne komisije Nevi Lukeš, Marjanu Kravosu, Adrijanu Rustji, Igorju-Tuti in Stefanu Leghisi, vsem sodelujočim dramskim skupinam, Vesni Benedetič za maketo, Gabrijeli Ozbič za nagrade, Silvi Paulina za diplome, trem umetnikom, ki so razstavljali, Francu Sossiju in Marinki Zeriali za tehnično pomoč, sponzorjem festivala, članom društva ter vaščanom in vaščankam, ki so s svojim delom pripomogli k uspehu pobude.

Družbo FURLANI sestavljajo tri trgovska podjetja, ki so v fazi intenzivnega razvoja na naslednjih tržiščih: Trst, države bivše Jugoslavije in države vzhodne Evrope.

Zaradi uvedbe svetovanja na organizacijskem in vodstvenem področju so pri FURLANI postavili temelje za uresničitev pomembnega profesionalnega napredka na področju vodenja podjetja.

V ta namen družba FURLANI išče POMOČNIKA DIREKCIJE

ki bi znal izvajati funkcijo učinkovitega povezovanja med glavno direkcijo in vsemi operativnimi nivoji podjetja in bi na ta način postal stična točka tako na področju sprejemanja odločitev in vodenja, predvsem v primeru odsotnosti lastnikov, zaposlenih z zunanjimi dejavnostmi razvoja.

Položaj zahteva sposobnost motiviranja in vodenja delovne organizacije, ki jo sestavlja približno 15 uslužbencev (polovica žensk in polovica moških), sposobnost vodenja in sposobnost deseti so-glasje in spoštovanje.

Poleg znanja italijanskega jezika je nujno potrebno poznavanje nekaterih jezikov bivše Jugoslavije (slovensko, srbohrvaško), zaželjena starost okoli 35 let.

Zasluzek bo nedvomno zanimiv, vezan tudi na sistem vzpodbud za doseganje ciljev.

Izbiro bo opravil dr. Orazio Musmeci iz podjetja COMAN iz Bologne.

Kandidati naj pošljejo svoj življenjepis na naslov:
Družba FURLANI Rif.A.S. Via Milano 25 - 34132 Trst.PARK
GLOBOJNER
PadričeV četrtek, 20. julija,
ob 21. uri

igra skupina

Keydea

Deluje dobro založen kiosk

TABORNIKI RMV
obveščamo, da je odhod na

TABORJENJE

JUTRI, 17. t. m., ob 8.05

in ne ob 18.15 kot navedeno.

Zbirališče ob 7.45 na
železniški postaji v
Sežani

* ČESTITKE

Draga JANA! Iskreno ti čestita stric Angel z zeno Drago ob odlično opravljeni maturi na zavodu Z. Zois.

Novopečenemu knjigovodji DENISU NOVATU čestitamo in zelimo, da bi tako hitro in pridno računal kot igra na harmoniko vsi od Štu ledi.

KD Lipa iskreno čestita vsem BAZOVSKIM MATURANTOM ob uspešno opravljeni maturi na slovenskih visjih srednjih solah.

PETRI BANDI in KARIN KOJCANCIC za uspešno opravljeno maturo iskreno čestita KD J. Rapotec.

Danes v Barkovljah praznuje naš ljubljani oče, tast in dedek ALBIN UMEK rojstni dan. Tvoji najdražji, ki te imamo neskončno radi, ti zelimo zdravja, sreče in vsega, kar ti lahko lepša življenje. Sergio, Neva, Marino, Andrej in Martin. Tudi tebi, draga GIORGIA, ki si pa včeraj slavila osebni praznik, ti vslavimo vsega najlepšega.

DAROVE in PRISPEVKE

za objavo v časopisu sprejemajo v tajništvo Uredništva PD (tel. 7796600) in preko poverjenikov posameznih društev in ustanov.

Prispevke sprejema tudi urad KRUT - Trst - Ul. Cicerone 8 (prilicje) tel. 360072, s sledečim urnikom: 9.00-12.00 in 14.00-17.00 od ponedeljka do petka.

POHISTVO

Korist

zaradi prenovitve prostorov

**RAZPRODAJA S SE
VISJIMI POPUSTI NA
RAZSTAVLJENI OPREMI
DO 80%**

pohitite - zadnji dnevi
Ul. S. Cilino 38 - Tel. 54390SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE
TRST - GORICA

prireja v solskem letu 1995/96 v Trstu naslednje tečaje:

- dveletni poklicni tečaj za uradnike uvozno-izvoznega podjetja - 1100 ur letno
- dveletni poklicni tečaj za natakarje (strezba v jedilnici in baru) - 1000 ur letno
- windows office (windows, winword, excel, access) - 120 ur
- excel 5.0 - 30 ur
- word za windows 6.0 - 30 ur
- works za windows 3.0 - 30 ur
- osnovna informatika - 30 ur
- socialno - vzgojni operater (dokončana višja srednja šola) - 100 ur
- otroška varuška - 60 ur
- zunanja trgovina (za vmesne kadre v podjetju) - 50 ur
- trgovinske dejavnosti (priprava za vpis v REC) - 40 ur
- tehnike prodaje - 30 ur
- angleščina za poslovno uporabo - 80 ur
- varnost in higiena na delu - 20 ur
- podjetniško usposabljanje - 40 ur
- marketing v zunanji trgovini - 20 ur
- degustacija vin in poroka vino-hrana - 40 ur
- biološko in integrirano kmetijstvo - 60 ur
- upravljanje agriturističnega obrata - 40 ur
- vinogradništvo in tehnike kletarstva - 50 ur

Vpisovanje in podrobnejše informacije

do 21. julija t.l. na sedežu Zavoda, ul. Ginnastica 72, tel. 566360 - 569119, vsak dan (razen sobote) od 9.00 do 13.00 ure. Za tečaje iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, ul. Cicerone 8, tel. 362941.

SD KONTOVEL

ŠPORTNI PRAZNIK 21., 22., 23., 24. julija na Proseku

Ples: STATUS SYMBOL in ADRIA KVINTET
Benečani med nami: slikarke in gledališnice
Košarkarski turnir 3:3

Kontovelske specialitete in domače vino

Vabljeni!

ASSOCIAZIONE SPORTIVA
SPORTNO ZDRUŽENJE
SV. IVAN, PODLONJERSPORT IN PRIJATELJSTVO
SPORT E AMICIZIA
LONJER, KATINRAPrireja v BAZOVICI
danes 16. julija

PRAZNIK ŠPORTA

Kioski bodo delovali od 18. ure dalje - Ples
Igrali bodo: LONG ZLUNK, GLI ASSI

PUBLIEST

Tel. (040) 7796611 - Fax 768697

oglas - obvestila:

8.30 - 12.30

osmrtnice - sožalja:

8.30 - 12.30

13.30 - 17.00 (razen sobote)

Loterija

15. julija 1995

BARI	77	34	69	59	39
CAGLIARI	19	51	9	78	52
FIRENCE	47	56	38	66	21
GENOVA	4	46	5	53	86
MILANO	32	12	7	37	81
NEAPELJ	62	80	44	63	53
PALERMO	57	86	74	4	75
RIM	71	74	76	42	63
TURIN	36	31	49	40	47
BENETKE	31	10	65	24	5

ENALOTTO

2 1 X 1 X 2 X 2 X X 2 2

KVOTE

12 65.081.000.-
 11 1.743.000.-
 10 157.000.-

NAROČNIKOM IN BRALCEM PRIMORSKEGA DNEVNICA

ki želijo prejemati časopis v kraju letovanja,
 priporočamo, da nas obvestijo vsaj štiri dni
 pred odhodom na počitnice na telefonsko

7796600 - vsak dan od 12. do 18. ure

Kam po bencin

Danes bodo na Trzaskem
obratovale naslednje cr-
palke:

AGIP
 Ul. Revoltella (vogal Ul.
 d'Angeli)
 Nabrežje O. Avgusta
 Istrska ul. (nasproti
 pokopališča)
 Ul. Carducci 4
 Ul. Molino a Vento 158
 Ul. A. Valerio 1 (univer-
 za)

MONTESHELL

Ul. Giulia 2
 Drevored Campi Elisi
 1/1
 Drev. D'Annunzio 73
 Miramarski drev. 37
 Nabrežje T. Gulli 8

ESSO

Trg Libertà 10/1

IP

Ul. F. Severo 2
 Drev. D'Annunzio 38/A
 Ul. Baiamonti 2
 Miramarski drev. 213

ERG PETROLI

Nabrežje N. Sauro 14

API

Ul. F. Severo 2/5

NOCNE CRPALKE

(self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo

2/3

ESSO - Trg Valmaura 4

AGIP - Istrska ulica

AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH

(odprte 24 ur)

AGIP

Devin (sever)

Devin (jug)

ŠOLSTVO / IZJEMEN DOSEŽEK NA LICEJU PRIMOŽA TRUBARJA

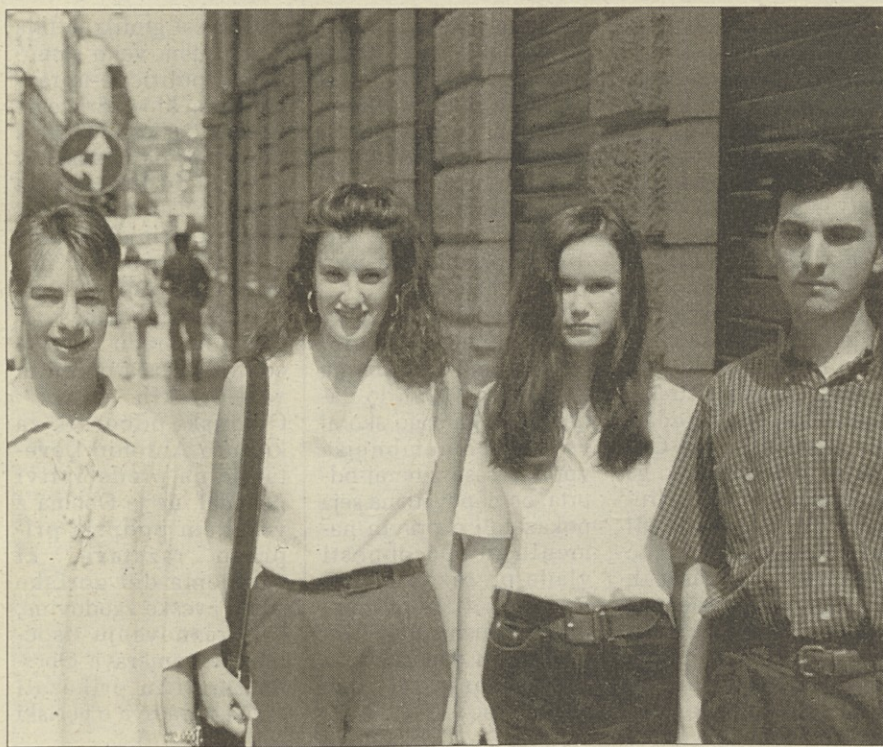
»Rekord« klasičnega liceja: štirje maturanti, 240 točk!«

»Proizvajanje odličnjakov«

V zamejskem šolskem svetu velja že od nekaj javna skrivnost, da se najboljši dijaki vpisujejo na klasični licej. Statistike končnih uspehov na klasičnih licejih tako v Gorici kot v Trstu kažejo, da je tako: klasična liceja sta šola, na katerih so doslej zabeležili (v primerjavi z vpisanimi dijaki) daleč največ šestdesetic. Na goriškem liceju Primoža Trubarja je lani izdelalo z najvišjo oceno več kot polovica maturantov (štirje na skupnih sedem), kar smo zabeležili kot izjemen uspeh. Letos je bil še večji: popoln, stoodstoten! Na klasičnem liceju so letos prejeli najvišjo oceno, šestdesetico, prav vsi kandidati. Bili so le štirje, a nič zato. Takega uspeha (kaksen pridevnik bi bil najbolj ustrezen, da bi ga dovolj nazorno obarval? Izreden? Fantastičen? Neponovljiv?...) na naših solah še nismo zabeležili.

Kaže, da tudi v Rimu, na ministrstvu za šolstvo, ne. Že lani, ko smo seznanili ministrstvo, da je več kot polovica kandidatov na liceju Primoža Trubarja dosegla šestdesetico, so se začudili, a niso znali povedati, ali se je kaj takega na italijanskih solah že dogodilo. Ko smo letos, takoj potem, ko so bili objavljeni maturitetni izidi, spet telefonirali na ministrstvo, da bi izvedeli, ali so drugje po Italiji že dosegli stoodstotni maturitetni odlični uspeh, se je funkcionar spomnil lanskega primera in začudeno vprašal: »Kaj se je vaša šola specializirala v proizvodnji odličnjakov?« Tudi letos ni mogel z matematično gotovostjo zagotoviti, da je klasični licej Primoža Trubarja dosegel državni rekord (če se lahko izrazimo s športno prispodobno), ker na ministrstvu sploh ne zbirajo rezultatov po posameznih solah. Omejujejo se na zbiranje statističnih podatkov po pasovih uspešnosti (računajo na primer odstotke kandidatov, ki so izdelali z ocenami od 50 do 60 šestdesetin, od 40 do 50 sedesetin, in manj kot 40). Mož z ministrstva pa je dodal, da sam še ni slišal za šolo, na kateri bi vsi maturanti izdelali z najvišjo oceno. Torej: če doslej ni še stoodstotno gotovo, da niso bili letosnji štirje maturanti na klasičnem liceju Primoža Trubarja prvi, ki so dosegli »državni rekord«, so ga pa vsaj izenacili. Že sedaj pa je nekaj vendarle jasno: njihovega dosežka ne bo mogoče izboljšati.

Marjan Kemperle

Štirje odličnjaki goriškega klasičnega liceja Primoža Trubarja

Majda: »Bili smo štirje, kar je omogočilo skoraj prijateljski odnos s profesorji«

Odličnjakinja Majda Klemse je pričakovala težjo preizkušnjo. »Ko pa sem se znašla pred komisijo, nisem imela težav. Tudi zato, ker sem se dosti učila vseh pet let in tudi zadnji mesec sem precepala ob knjigah.«

V petih letih studija jo je zanimalo »malo vsega«, kot je povedala, zato je tudi neodločena pri izbiri fakultete. Ko ji je predsednica komisije ob koncu izprasevanja postavila še zadnje, obvezno vprašanje: »Kam po maturi?« je prejela kar trojni odgovor: »Jus, ekonomija, naravoslovna fakulteta.«

Majda meni, da ji je petletni studij na soli nudil splošno humanistično izobrazbo, izostren kritični cut in metodo studija, »ki mi bo, mislim, zelo koristila za nadaljnje solanje.« Ce jo vprašas po morebitnih kritičnih pripombah, te čaka razočaranje: »Raje bi pohvalila, kot kritizi-

rala. Majhno število dijakov nam je omogočilo zelo dober, skorajda prijateljski odnos s profesorji.«

Na klasičnem liceju so letos koncali studij štirje kandidati, »a na začetku smo bili v desetih,« je pojasnila odličnjakinja. »Ze v prvem razredu so se nekateri dijaki izpisali, druge smo "izgubili" po poti.« V 4. visjo gimnazijo se je vpisalo 5 dijakov iz Italije in 5 iz Slovenije. »Na začetku smo se včasih malo skregali, kot je tudi navada med sosolci. Razdeljeni smo bili v dve skupini, med seboj se nismo mnogo pogovarjali, potem pa so se odnosi izboljšali,« je povedala Majda o nekdanjih sosolcih iz Slovenije.

Sedaj jo čakajo, seveda, počitnice. Privoscila si jih bo avgusta. Morda bo potem lažje izbirala med svojo trojno študijsko dilemo: jus-ekonomija-naravoslovje.

Erika: »Še enkrat bi se vpisala na to šolo«

Odličnjakinja klasičnega liceja Primoža Trubarja Erika Gregorič iz Nove Gorice smo dobili na telefon po posredovanju vljudne sosedice.

Zanjo je bila matura sploh prvi izpit, »z razliko od mojih sosolcev, ki so opravili že malo matura,« je zacela. Izkušnja je bila vsekakor pozitivna, je dodala.

Erika se je odločila za solanje v Italiji, ker dajejo sole v Sloveniji - vsaj po njenem mnenju - poudarek znanstvenim predmetom. »Tudi jezike poučujejo nekako znanstveno, s poudarkom na slovnici, manj pa na književnosti,« je menila. »Klasični licej mi je dal

humanistično izobrazbo. Solanje je zaobjelo vseevropsko kulturo, nudilo je zelo širok pogled, kar pa ni opaziti na solah v Sloveniji. To razliko sem sama opazila pri studiju sešre, ki obiskuje tukaj šolo.«

S slovenskimi sosolci iz Italije je bilo na začetku »nekaj trenja«. To v prvih razredih. »Ceprav se o tem mnogokrat ne govori, vladata v Italiji in Sloveniji

zelo različni mentaliteti. Slovenci v Italiji so po mojem mnogo bolj zavedni, mnogo bolj cutijo slovenskost kot tu v domovini. Tudi odnos do dela je drugačen: v Italiji jemljejo studij bolj resno, in to od profesorjev do dijakov. To lahko rečem, ker sem hodila v osnovno šolo v Sloveniji in sem opazila te razlike. Tu pri nas je vse bolj površno, medtem ko se pri vas zadeve poglobljajo,« je odličnjakinja analizirala razlike med obema sorskima sistemoma.

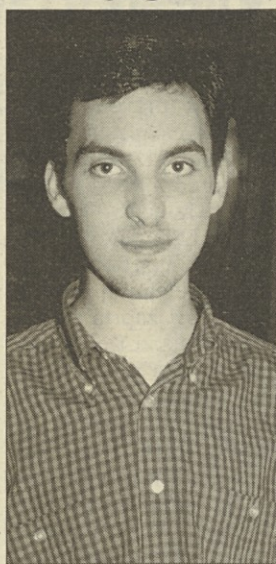
V zadnjih letih je bil odnos s sosolci iz Italije »še kar v redu, normalen pac.«

Erika je se precej neodločena pri izbiri nadaljnje študija. »Verjetno bom studirala slovenscino, jezika, nekaj v tej smeri, skratka.« Na ljubljanski univerzi? »Ne, mogoče tudi v Trstu ali pa v Trstu.« Mar pomeni, da je Erika med petimi leti solanja v Gorici tako vzljubila italijanski solski sistem? »Ne (se zasmije po telefonu). Ze ko sem se vpisala na klasični licej, sem računala na to, da bom se nato vpisala na univerzo v Italiji. Ceprav me mika tudi studij v Ljubljani.«

Na predzadnje vprašanje, ali bi svetovala drugim mladim iz Nove Gorice solanje na slovenski soli v Gorici, je takole odgovorila: »Odvisno je, seveda, od tega, kaj hočejo od sole, in ce so pripravljeni prilagoditi se drugakšnemu solskemu sistemu.«

Na zadnje vprašanje, ali je zadovoljna s svojo izbiro, pa je bil odgovor sledec: »Ce bi se morala vpisati, bi se vpisala se enkrat na isto šolo!«

Alessio, mladi raziskovalec goriške zgodovine

no vojno. »To je zgodovina visjih cerkvenih in plemiskih družbenih slojev, pa tudi izobraženskih. V Gorici smo jih imeli. Jaz sem predstavil tri družine: Kobencelj, Kemperle (bil je prevajalec svetega pisma v 18. stoletju) in Krizaj. Kobencelji so bili diplomati, Krizaj i cerkveni dostojanstveniki in Kemperle kulturniki. S

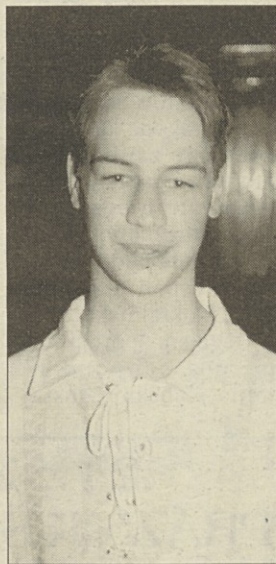
tem sem prikazal tudi tri različne vrste delovanja v goriški družbi,« je obrazložil mladi zgodovinar.

Težav na maturi ni imel. Pri slovenski nalogi je izbral cetrti naslov, specifični klasični, »in sem se lahko razpisal bodisi o tem, kar je naslov zahteval glede grškega slovstva, bodisi z aktualizacijo.« Latinscina mu ni delala preglavic, ker ima Alessio veselje do nje, saj jo srečuje na svoji zgodovinarski poti.

S studijem na klasičnem liceju je zelo zadovoljen: »Ce si dojemljiv za določena spoznanja, ti da sola res veliko; omogoca ti, da gojiš in dopolnjuješ svoja osebna zanimanja in ti vzbuja vedno nova.

Ob takih zanimanjih je izbira fakultete skoraj obvezna: »Mislim, da bom izbral klasične vede, klasične jezike ali pa moderno zgodovino v Trstu,« je napovedal odličnjak Alessio.

Ivan: »Privlačevali so me slikarstvo, kiparstvo, arhitektura«

Tudi Ivan Zerjal je zadovoljen s svojo matura, saj drugače bi ne moglo biti. Odličnjak je najprej pohvalil pristop ocenjevalne komisije do kandidatov: »Nudila nam je možnost, da se je lahko vsak cim boljše izrazil in pokazal to, kar se je naučil v petih letih truda.«

Trud se je izplacal: »Gotovo, prav gotovo,« je ponovil odličnjak. »Veckrat je bil studij precej težaven, predvsem prva leta na gimnaziji, ko je treba s sistematičnim učenjem pridobiti določeno osnovo. Slo je predvsem za mnersko delo: V zadnjih treh letih je bil studij vedno zelo zanimiv, predvsem kar se tice pouka filozofije,« je obrazložil.

»Problem« s profesorji ni bilo. »Tudi zato, ker smo bili itak majhen razred.« Ta njihova majhnost jih je tako je povedal Ivan - privilegirala, a jih obenem prisila, da so se vec

»delali« (v smislu studiranja, seveda). Na vprašanje, ali so v razredu tekmovali med sabo, je Ivan povedal, da »tekmovanja v negativnem pomenu besede ni bilo. Smo pa merili svoje znanje v pozitivnem, spodbujevalnem pomenu. V razredu (to je pristalo do izraza predvsem v zadnjem razredu) je imel vsak svoje zanimanje,

vsak je torej prednjacil na svojem polju.«

Ivan se je zadnje case zanimal predvsem za umetnost, zgodovino in filozofijo. »Pri umetnostni zgodovini so me privlačevali slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, torej predvsem figurativne umetnosti, a tudi vsi humanistični predmeti so mi bili zelo blizu,« je pojasnil.

Tudi Ivana čaka torej cez nekaj mesecev težka izbira. Studij bo seveda nadaljeval na univerzi, a ob tolikšnih zanimanjih se mu sedaj zastavlja vprašanje, za kaj naj bi se odločil. »Zanimanj je prevec, zato se nisem se točno odločil. Gotovo bom nadaljeval studij na humanističnem polju, ker mi znanstvene vede prav ne ležijo.«

V prihodnjih dneh bodo Ivanove študijske dileme stopile v drugi plan. Za štirinajst dni bodo njegova glavna skrb počitnice na morju. Izbira fakultete lahko se malce počaka.

NOVICE

Na gradu nastopi ukrajinska band skupina Divogray

Po uspelem četrtkovem koncertu škotske glasbe nam program Folkesta ponovno ponuja nastop v Gorici. Drevi ob 21.30 bodo na grajskem griču nastopili člani ukrajinskega banda Divogray. Ansambel Divogray iz Kijeva že sedem let predstavlja bogato ukrajinsko ljudsko izročilo. Izvajajo tako tradicionalne ljudske pesmi kot umetne pesmi v ljudskem stilu. Pokrovitelj celotnega Folkesta, videmska pivovarna Moretti, oziroma pivo Sans Souci, je omogočila da bo tudi nocojsnji koncert brezplačen. Če upoštevamo vse prireditve, ki bodo danes na gradu, zares ne bo dolgčas.

Srečanje članov in sorodnikov skupnosti La Tempesta

Danes bo v dvorani "Fogar" na Verdijevem korzu srečanje s sorodniki gostov terapevtske skupnosti "La Tempesta". Ob 15.30 bo gledališka skupina Skupnosti "2B or not 2B" predstavila delo "A proposito di Eva" Jamesa Brancha Cabella, v režiji Alfia Bertonijsa. Sledil bo koncert za pevce, kitare in tolkala, ki ga vodi prof. Gianni Servioli.

Videmska univerza napoveduje zeleno številko za informacije

Videmska univerza bo od 1. avgusta, ko bodo začeli sprejemati prijave, uvedla brezplačno telefonsko številko, na katero so bodo lahko študentje obrnili za katerokoli informacijo v zvezi s pogoji za vpis, sprejemnimi izpiti, urniki in zapadlostmi. Študentje bodo tako prihranili dragocen čas in se izognili gneči na tajništvo. Videmska univerza med prvimi v Italiji uvaja to uslugo in dokazuje, da se z dobro voljo lahko marsikaj naredi v korist študentov, ki prvič pridejo v stik z zapletenimi postopki in za vse tiste, ki bivajo v oddaljenih krajih. Za informacije se lahko kličete na tel. številko 167 241433.

RAJONSKI SVET
ZA
PODGORO

PROSVETNO
DRUSTVO
"PODGORA"

vabita na
**PRVO REVIJO PEVSKIH ZBOROV
"NA BRITOFU"**

Nastopajo:
MoPz "VETTA" - Ponte in Valtellina (Sondrio)
MoPz "MONTE CANIN" - Režijanska dolina (Videm)
Vokalna skupina "AKORD" - Podgora (Gorica)
STOPNISCE PRED CERKVIJO SV. JUSTA
TRG LOJZE BRATUZ - PODGORA
Sobota 22. julija 1995 ob 21. uri

(v primeru slabega vremena se bo revija odvijala v komorni dvorani glasbene sole Emil Komel v katoliškem domu v Gorici)

**GLASBENA
MATICA
GORICA**

POTRJEVANJE IN PREDVPISOVANJE

v šolsko leto 1995/96

Sprejemamo prijave za: klavir, harmoniko, violino, violončelo, violo, kontrabas, kitaro, blok flavto, flavto, klarinet, trobento, rog, pozavno, tolkala, solopetje in predšolsko glasbeno vzgojo.

Vse potrebne informacije dobite na tajništvu šole v ul. della Croce 3, do 28. julija 1995.

Umik: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure.
Telefon: 0481/531508

PIAGGIO CENTER

A. M. Motori
Mattioli Alessandro

ul. Duca D'Aosta 36 - GORICA
Tel. (0481) 533410 - Fax (0481) 536727
Zastopnik PIAGGIO in GILERA

**BREZOBRESTNO
ODPLAČEVANJE NA OBROKE**

RIMSKI MLINI MELJEJO POČASI

V sredo zaseda stalni odbor za gospodarstvo

V smislu dogovora dec. 93

Rimski mlini meljejo počasi, a meljejo. Drugo pa je vprašanje če bo iz te moke tudi kaj kruha in predvsem kdaj. Kar zadeva številna odprta vprašanja gospodarstva na Goriskem, se bodo rimski mlini v prihodnjem tednu hitreje zavrteli. Tako napovedujejo s Pokrajine. V sredo 19. t.m. so namreč v Rimu sklicali sejo stalnega medministrskega odbora za gospodarsko odbora za goriskem, organizma, ki ga predvideva pred poldrugim letom podpisani sporazum med takratno (Ciampijevo) vlado in predstavniki goriskega gospodarstva in družbeno-političnih ustanov. Poleg predstavnikov različnih ministrstev, so člani omenjenega odbora tudi predstavniki Pokrajine in Obcine ter Dezele ter gospodarskih stanovskih združenj. Delo stalnega medministrskega odbora bo, po nalogu predsednika vlade Dinija, usklajeval minister Frattini, ki je tudi sklical sejo 19. t.m., kjer bodo razpravljali in skušali najti rešitve za sedem različnih sklopov vprašanj: oblikovanje posebnega spoznavnega obmejnem sodelovanju, ki naj se upošteva v pogovorih o nadgradnji Osimskih dogovorov; prometne in cestne povezave; razrešitev spora glede (ne)izvajanja člena st. 4 zakona st. 26 (paket Altissimo); ugodnosti in olajšave na področju uvožno-izvozne dejavnosti; ustanovitev avtonomnega računa z možnostjo kompenzacijskih poslov za trgovanje z državami, ki niso članice Evropske unije; razvoj in krepitev ustanove Informest; uporaba olajšav in možnost koriscenja finančnih sredstev v posebnih razvojnih območjih ob meji.

Elementov za razpravo je torej več kakor dovolj. Prav zanimivo bo zato tudi ugotavljati, koliko stvarnih odgovorov na posamezna vprašanja so, oziroma bodo na komiteju uspeli tudi opredeliti. Pokrajinska uprava v svojem sporočilu za tisk posebej poudarja stalno slabšanje gospo-

darskega položaja in hitro preoblikovanje zaposlitvene strukture (industrija zaposluje danes samo se 16 odstotkov aktivnega prebivalstva) in nakazuje možnosti razreševanja predvsem z investiranjem na področju prometa in prevozov ter storitev.

Ce upoštevamo koliko stvari se je spremenilo od podpisa sporazuma (decembra 1993) do danes in da ostajajo skoraj vsa najpomembnejša vprašanja se zmeraj odprta, bo napovedana seja pokazatelj o pravih namelih in sposobnosti vlade po razreševanju problematike. Dosedanje izkušnje glede hitrejšega in uspešnejšega razreševanja res niso spodbudne.

Začenja se četrti lutkovni festival

Danes se na gradu pričenja četrti festival lutkovnih gledališč Alpe Jadran. Uvodna predstava bo ob 18. uri, ko bo Emilio Campanella z glasbo, petjem in plesom pospremil obiskovalce od grajskih vrat na ogled najpomembnejših kulturnih spomenikov na grajskem griču, od cerkvice sv. Duha do znanih palac. "Vodeni obisk" je v bistvu predstava med katero Campanella vse bolj izgublja človeško podobo in postaja privlačen predmet. Ob 19. uri bo na sporedu prva prava lutkovna predstava in sicer "Faust" v izvedbi češkega lutkarja Jelineka. Namesto "pravega" Fausta v predstavi nastopa navihani Kaspar, ki uze celo hudica. Prireditve prvega dne festivala pa bo sklenila madžarska skupina Figurina Animacios s predstavo Grim/m/aszok, prikazom-nekaterih najbolj znanih pravljic bratov Grimm.

Povedati velja še, da so današnje uvodne prireditve v okviru festivala lutkovnih gledališč brezplačne in da se bo dogajanje v prihodnjih dneh, z gradu, preselilo tudi v najbolj znane mestne koticke.

KRONIKA / ZGODAJ ZJUTRAJ NA AVTOCESTI

Smrtna nesreča pri Vilešu

Pri Jamljah včeraj trčenje med avtomobilom in vlačilcem

V prvih jutranjih urah je na avtocesti pri Vilešu umrl 73-letni upokojenec Bruno Domini iz Torina, dve osebi pa sta bili ranjeni. Domini, ki je sicer po rodu iz Trsta, je dolgo pa živi v Torinu, je bil v avtomobilu, ki ga je upravljala 45-letna hčerka Patrizia. Sedel je na sprednjem sedezu,

poleg voznice. V avtomobilu je bila tudi 68-letna Laura Amelia Setter Domini. Po ugotovitvah prometne policije je voznica avtomobila alfa romeo silovito trčila v železno ograjo ob robu ceste, od koder se je vozilo odbilo spet proti voznemu pasu v trenutku, ko je pripeljal to-

vornjak s turško registracijo. Na kraju nesreče je umrl Bruno Domini, voznica in sopotnica pa sta bili laze ranjeni.

Zaradi prometne nesreče pri Jamljah, pa je bila včeraj zjutraj približno dve uri zaprt državna cesta skozi Dol. V nesreči je bila ranjena 26-letna Antonella Perini iz Gorice, ul. Caprin 13, ki se bo v goriski splošni bolnišnici zdravila mesec dni. Perinijeva je z avtomobilom vozila proti Trzicu, ko je najprej trčila v ograjo ob cesti, nato pa se v nasproti vozeči tovornjak s prikolico, ki ga je upravljal Riccardo Ferletič. Nesreča se je zgodila nekaj pred osmo uro. Sicer pa je nevihta v prvih jutranjih urah povzročila vrsto nevsečnosti in težav v prometu zaradi poplavljenega cestnice (zlasti v Gorici in ozi okoli), mokro cestnice pa je botrovalo številnim lažjim nesrečam.

RAZSTAVA / OD DANES DO SREDINE SEPTEMBRA

Sedem izletov po sledovih gotike

Prireditve sodi v niz pobud ob tisočletnici Gorice - Prikaz preko šestdesetih spomenikov

Goriska grofija je bila v srednjem veku samostojna politično-upravna enota, ki je združevala ozemlja, ki so danes v Sloveniji, na Hrvaški, v Avstriji in Italiji. Leta 2001 bo Gorica praznovala tisočletnico in prav v okvir proslav pomembnega jubileja sodi razstava, ki jo danes odpirajo na gradu "Gotske cerkve v Soski dolini in v Goriskih brdih". Občinski odbornik za kulturo Antonio Devetag je na predstavitvi povedal, da je Občina z veseljem podprla pravo razstavo, ki zaobjema del goriske srednjeveške zgodovine. Ob praznovanju tisočletnice namerava Občina zbrati in prikazati čimveč gradiva o goriski

zgodovini. Pri tem bo glavno vlogo usklajevalca pobud imela skupina "Il Millennio", ki jo sestavljajo pretežno mladi in mlajši raziskovalci.

Prva izmed pobud, ki so jo izvedli člani skupine "Il Millennio" Andrea Antonello, Walter Klainscek ter Beatrice Micovilovich je prav fotografska razstava o gotskih cerkvah, ki so bile zgrajene ali poslikane od 14. do 16. stoletja.

Raziskovalci so veliko gradiva dobili pri Zavodu za spomeniško varstvo iz Nove Gorice ter Goriskem muzeju v Kromberku. Omeniti velja vsekakor tudi dejstvo, da so pred kratkim v Ljubljani odprli zelo bogato razstavo, posvečeno gotski umetno-

sti in stavbarstvu na Slovenskem.

Razstava ki bo na ogled v dvorani deželnih stanov na gradu do 17. septembra je zasnovana v obliki nekakšnih sprehodov, oziroma izletov. Izhodisce za vsakega od sedmih izletov med katerimi je mogoče obiskati skupaj nad šestdeset znanih in manj znanih spomenikov je Gorica, obiskovalce pa vodi v različne smeri, proti Brdom, Krasu in Soski dolini. Med predstavljenimi spomeniki je tudi cerkev v Sovodnjah. Razstavo bodo odprli danes ob 21. uri, s priložnostno slovesnostjo v Grofovi dvorani na gradu. Na razpolago je tudi katalog založbe Laguna.

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriske občine v tednu od 9. do 15. julija 1995.

UMRLI SO: 80-letna Laura Jug vdova Torre, 92-letni Guido Marsi, 96-letna Francesca Soich vdova Valentin, 71-letni Luigi Giordano Bon, 78-letna Maria Visintin, 86-letna upokojenka Emma Colonello vdova Andrea-matteo, 90-letna upokojenka Maria Simonit vdova Sponton, 75-letni upokojenec Bruno Tomasini, 86-letni upokojenec Ladislav Colja, 81-letna upokojenka Giovanna Kodele vdova Minniti, 94-letna upokojenka Margherita Aldrian vdova Koll, 87-letna upokojenka Maria Colautti vd. Romano, 60-letni upokojenec Umberto Smania, 92-letna upokojenka Carmela Cian vdova Pelizon, 71-letni Vito Galeone, 79-letna upokojenka Agostina Blazica.

ČRPALKE

Danes bodo na Goriskem obratovalne naslednje bencinske črpalke
GORICA
IP - Ul. Crispi, 14
ESSO - Ul. Lungo Isonzo, 77
MONTESHELL - Ul. Aquileia, 20
ERG - Ul. sv. Mihaela, 35
AGIP - Ul. Trieste, 174
TRZIC
MONTESHELL - Ul. Boito, 43
IP - Ul. Matteotti
AGIP - Ul. Cosulich
RONKE
AGIP - Ul. Redipuglia
KRMIN
AGIP - Drev. Ven. Giur-lia
GRADISČE
MONTESHELL - Ul. Trieste
SKOCJAN
AGIP - Ul. Battisti
MARJAN
AGIP - Ul. Manzoni
STARANCAN
AGIP - Ul. Trieste, 33

OBVESTILA

TABORNIKI RMV odpotujejo na tabor jutri, v ponedeljek, 17. julija. Zbirališče za gorisko ceto je na železniški postaji v Novi Gorici ob 11. uri.

KINO

GORICA
VITTORIA 20.00-22.00
»Scorpion« . Ozvočenje Dolby stereo. Stopnica samo 7.000 lir.
CORSO 18.00-20.00-22.00 »Il delta di Venere«. Prepovedan mladini pod 18. letom. Vstopnica samo 7.000 lir.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
MORANDINI, Rastel 65, tel. 533349.
DEŽURNA LEKARNA V TRZICU
CENTRALE, Trg Republike 26, tel. 410341.

OBLETNICA / NA DANAŠNJI DAN PRED PETDESETIMI LETI JE OB OGNJENEM SIJU ZBLEDELA CELO LUNA

Človeštvo je z grozo spoznalo, kako strašno razdiralno moč imajo atomi

Že istega dne prve poskusne eksplozije je proti Mariannom odplula ladja z bombo za Hirošimo

WASHINGTON - Danes ob 5. uri, 29 minut in 45 sekund (po novomehiskem krajevnem času) je za človeštvom prvih petdeset let jedrske ere. Pred pol stoletja, 16. julija 1945, je na puscavskem brezpotju znanem kot Trinity, nedaleč od Alamagorda, eksplodirala prva jedrska bomba. Sijem, ki je pobledel celo Luno, je človeštvo spoznalo vso strahotno moč atomov. ZDA niso dolgo čakale, nekaj dni kasneje 6. in 9. avgusta 1945 sta jedrski bombi upepelili japonski mesti Hirošimo in Nagasaki. Bomba iz Alamagorda (dvojica oklepne bojne različice »Fat Man«, ki so jo vrgli na Nagasaki) je bila narejena iz dveh plutonijevih polobel, prevlečenih z niklom, v sredini pa je bilo jedro iz berilija, ki so ga obdajali kosčki naravnega urana temnoviolicne barve. Vse to je obdajal eksploziv izredne moči, tako da je imela kroglična bomba premer 1,5 metra, tahtala pa je dve toni. Na krogli je bilo 32 vzgajnih naprav (detonatorjev), ki so istocasno (v milijoninki sekunde) sprožili eksplozijo razstreliva, s tem so presegli kritično maso, ki je povzročila plazovito cepljenje in z njim jedrsko eksplozijo.

Prva jedrska bomba je imela moč 18,6 kilotonov TNT (18.600 ton trinitrotoluola - trotila), tako da je dobesedno »izhlapel« 30 metrov visoki stolp iz prekrizanih jeklenih profilov. Vse okoli je nastal 400 metrov širok krater, pesek in vsi predmeti so se stopili v zelenkasto maso kovinskega sija (trinitit), ki je podobna okrasnemu zadu (nefritu). Eksplozija je bil vrhunec

»Projekta Manhattan«, za katerega so pet let delali najboljši zahodnih znanstveniki (dobrsen del beguncev iz Evrope) in za katerega so namenili izredna finančna sredstva. Za poskus v Alamagordu je Kenneth T. Bainbridge, fizik s Harvarda, moral v naglici in popolni tajnosti urediti zapleten znanstveni laboratorij v negostoljubni puscavi New Mexica. Lokacija je bila posrečena, saj se je kraj nahajal kakih 100 kilometrov od Alamagorda, med Riom Grande in Sierrro Oscuro, na kraju, ki so mu Spanci dali pomenljivo ime »Jornada del Muerto« (pohod mrtvega). Med drugim so morali le izseliti družino Davida McDonald, ki je bila le tri kilometre od kraja, kjer naj bi razstrelili prvo jedrsko

bombo. Drugih prič ni bilo, če izvezamo skorpione, kace klopotače, rdece mravlje in tarantele. Edini vodni vir je bil vodnjak, voda pa je bila tako nasičena s kreda in drugimi solmi, da je služila kot odvajalno sredstvo. Kljub temu pa je Bainbridgeju uspel podvig. Od kraja eksplozije so v razdalji od devetih do osemnajstih kilometrov zgradili opazovalne bunkerje s sensorskimi napravami. Opazovalnice »uglednezev« je bilo 32 kilometrov od bombe, nekako v sredini so bili znanstveniki in vojaki.

Tri ure po eksploziji je pod Golden Gatom v San Franciscu že plula ladja Indianapolis, ki je imela na krovu razstavljenega Malega dečka, jedrsko bombo, ki je unicila Hirošimo.

Od Einsteinovega poziva Rooseveltu do prvega testiranja jedrske bombe

WASHINGTON - Začetna zamisel o jedrski bombi se ni porodila v glavi kakega politika v washingtonskih palačah, temveč v majhni dnevni sobi skromne hiše v Peconicu na Long Islandu, newyorški plaži. Bila je to le skromna dnevna soba brez pohištva z vrtnimi stolicami in mizo, v njej pa se je med svojimi poletnimi počitnicami leta 1939 najraje zadrževal Albert Einstein, največji fizik tega stoletja. Prav Einstein je po daljšem prepričevanju fizikov Lea Szilarda, Edwarda Tellerja in Eugenea Wignerja ameriskemu predsedniku Rooseveltu napisal pismo, v katerem mu je svetoval, naj Amerika izdela jedrsko bombo, preden bodo to storili Nemci. Pismo je Einstein odposlal 2. avgusta leta 1939, z njim pa je sprožil v tek tak vojaški stroj, ki

je v vrhuncu zaposlil več kot 100 tisoč ljudi in ki je v šestih letih omogočil prvo testiranje jedrske bombe v novomehiskem Alamagordu (16. julija 1945) in jedrsko bombardiranje Hirošime in Nagasakija. Einstein pa ni v prvi osebi sodeloval v »Projektu Manhattan«, kasneje je celo zavzel odklonilno stališče do jedrskega orožja.

V začetku je prišlo do zastojev v raziskavah, tako da so se številni fiziki že bali, da bi jih pri izdelavi prve jedrske bombe prehiteli Nemci. Sele z vztopom ZDA v vojno je projekt dobil prepotreben zagon. General Leslie Richard Groves je postal sef projekta, znanstveni vodja pa ameriški fizik Julius Robert Oppenheimer. Dobrsen del znanstvenikov pa je bilo

Evropejcev, ki so zaradi nacizma in fasizma zbežali v ZDA. Med njimi je bil tudi italijanski Zid Enrico Fermi, ki je izkoristil prevzem Nobelove nagrade v Stockholmu, da je z družino odpotoval v ZDA.

Tajni znanstveni laboratoriji so bili v novomehiskem Los Alamosu, v bistvu pa so skoraj vse ameriške univerze posredno sodelovale v projektu. Tako je Enrico Fermi 2. decembra 1942 uspešno sprožil prvo nadzorovano veržno reakcijo v prostorih pod tribunami športnega igrišča cikasko univerze.

Sele novembra 1944 so se znanstveniki oddahnili, saj so iz zaupnih dokumentov, ki so jih zaplenile napredujoče zavezniške sile ugotovili, da so Nemci na napačni poti.

SEUL / POGREŠAJO ŠE PRIBLIŽNO DVESTO LJUDI

Dekle je preživelo 17 dni pod ruševinami Reševalci in zdravniki: to je pravi čudež

19-letna Park Seynh Hyon se počuti kar dobro - Reševalci še vztrajajo pri iskanju preživelih

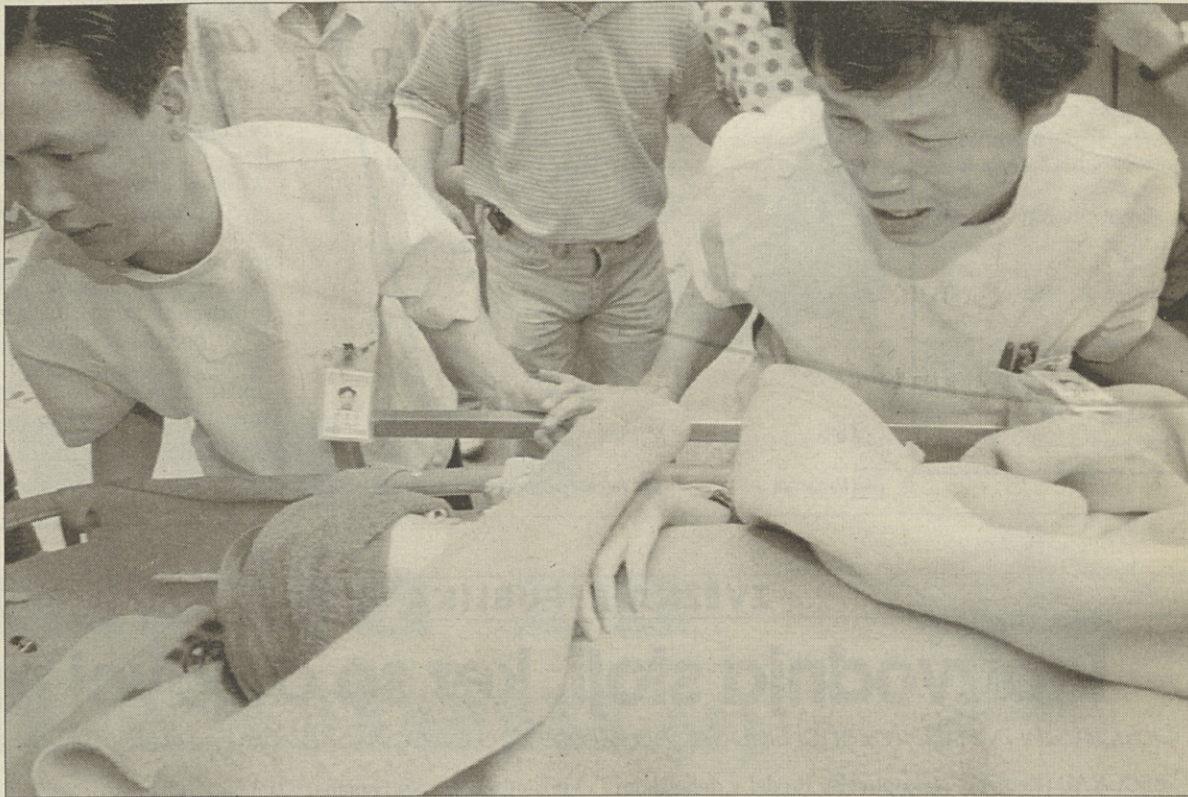
SEUL - 19-letna Park Seynh Hyon se mora najbrž zahvaliti svoji dobri telesni kondiciji, da je lahko preživela 17 dni pod ruševinami trgovskega centra, pod katerimi je izgubilo življenje 600 ljudi. Gasilci, ki so jo rešili, so bili seveda iznenadeni, zdravniki pa že govorijo o čudežu, saj si ne znajo razlagati, kako je lahko dekle preživelo toliko časa brez vode in

hrane. To jim bo pojasnila le Park, ki se počuti kar dobro in bo v prihodnjih urah lahko govorila z materjo in seveda z radovednimi zdravniki.

Trgovski center Sampong se je porušil 29. junija. Zgradili so ga površno in brez vsakršnih varnostnih norm, takoj po nesreči pa so tudi ugotovili, da so površnosti in nepravilnosti sad korupcije ter ilegalnih poslov med lastniki in gradbenimi podjetji. V nesreči je, kot rečeno, izgubilo življenje 600 ljudi, tisoč je bilo ranjenih, približno dvesto pa jih se pogrešajo.

Park Seynh Hyon je preživela pod ruševinami vsega skupaj 377 ur, kar predstavlja rekord preživetja v Aziji. Ko se je znova vrnila k življenju, je zaprosila po vodi, vprašala pa je tudi, koliko časa je preživela v temi. Reševalci so povedali, da jih je pritegnil tanek glas, ki je od časa do časa prihajal izpod ruševin.

11. julija so izpod ruševin potegnili 18-letno Yu Je Hwan, ki se je preživljala z deževnico. Srečna usoda je dva dni prej doletela 21-letnega Choi Myongsoka, ki je deset dni preživel kar pod trupli nekaterih kolegov. Vsi trije čudežno preživeli so se v trenutku nesreče nahajali v podzemnih prostorih trgovskega centra, kar jim je resilo življenje. Dekleti sta bili kot prodajalki zaposleni v veleblagovnici, fant pa je student, ki si je z občasnim delom v centru plačeval studij na univerzi.

Turške prostitutke hočejo kolektivno delovno pogodbo in grozijo s stavko

ANKARA - Okrog tri tisoč turskih prostitutk, ki jih v njihovem boju podpirajo sindikati, je začelo z akcijo, s katero hočejo prisiliti upravnike javnih hiš k plačevanju socialnih prispevkov. Poleg tega hočejo doseči kolektivno delovno pogodbo. Prostitutke v Turčiji niso zaposlene samo v raznih javnih hišah (skupno jih je 626 in so povsem legalizirane), temveč delajo tudi v hotelih, v salonih za masazo in podobno. Vsekakor računajo, da jih je več kot deset tisoč, a policija jih ima registriranih le tri tisoč, ki so pod stalno zdravniško kontrolo in plačujejo davke.

»Po 30 letih dela je večina prostitutk brez socialnega zavarovanja,« pravi Atilla Ongel, glavna tajnica sindikata Genel-Is, pobudnika sedanje protestne akcije, »nas cilj je, da bi upravniki javnih hiš plačevali socialne prispevke, sicer bomo začeli s stavko.«

»Naj kar stavkajo,« je bil odgovor Matilde Manukyan, »kraljice« turskih javnih hiš, »ostale bodo brez svojega delovnega mesta, hise bomo zaprli.« Manukyanova upravlja največje število teh hiš v Istanbulu, v katerem je bila doslej glavni davkoplačevalec, prvič letos jo

je prehitel neki televizijski magnat.

Prostitucijo v Turčiji dovoljujejo dekletom, ki so dopolnili 21. leto starosti, vendar jih izredno izkorisčajo. Delajo tudi po 15 ur dnevno, ostane pa jim manj kot milijon turskih lir (35 tisoč v našem denarju), tricert zaslužka gre upravniku hise, davkarji, za zdravstveno oskrbo itd.

V Turčiji so javne hise izredno popularne, saj je spolno življenje pred zakonom običajno dokaj težavno. Tudi cene so dokaj nizke, za enourno srečanje je treba odšteti 15 mark.

Zadnji krik mode v Hongkongu

Na modni reviji v Hongkongu so predstavili tudi tale model (AP)

BOSNA IN HERCEGOVINA

Krčevit odpor branilcev žepe

Muslimani odvezemajo orožje silam ZN

SARAJEVO (dpa) - Enot bosanskih Srbov so včeraj še dodatno povečale pritisk na muslimansko enklavo Zepa na vzhodu Bosne. Mladičevi borci so se do večera mestu približali že na stiri kilometre. Castniki mirovnih sil ZN so v preteklih dneh že večkrat opozarjali na dejstvo, da Srebrenice, ki so jo Srbi medtem že zavzeli, in Zepe »z vojaskega stališča ni mogoče ubraniti pred srbskimi napadi.

Medtem so branitelji Zepe in sosednje enklave Gorazde mirovnim silam ZN odvzele nekaj oklepnih vozil in večjo količino orožja. Modre celade namreč niso ugodile zahtevi bosanskih vladnih sil, naj jim izročijo tanke in težko orožje, ki so ga vladne sile ob razglasitvi varovanih območij pred skoraj dvema letom dale pod nadzor mirovnih sil.

V Londonu so se včeraj sesli poveljniki generalstaba Velike Britani-

je, Francije in ZDA. Pogovarjali so se o možnih ukrepih za zaščito varovanega območja Srebrenice. Francosko obrambno ministrstvo je sporočilo, da se zavzema za »omejene vojaške akcije, predvsem za zaščito Gorazda in Sarajeva.« Spanki zunanji minister Javier Solana, ki trenutno predseduje Svetu Evrope, pa je napovedal, da se bodo države članice EU, ki imajo svoje enote nameščene v Bosni, skupina za stike in predstavi-

ki Kanade ter Ukrajine v petek sesli v Londonu, kjer bodo razpravljali o najnovejšem razvoju dogodkov v Bosni.

Na tisoče beguncev iz nekdanjega vojskega območja Srebrenice je se vedno nameščenih na območju tuzelskega letališča. Clovekoljubne organizacije so dale na voljo sedemsto sotorov, kar pa je odločno premalo. Poleg tega so tudi sanitarni pogoji katastrofalni. Iz Združenih narodov so sporočili, da bo begunce jutri obiskala Sadako Ogata, visoka komisarka za begunce pri ZN, ki si želi sama ustvariti sliko o razmerah v begunskem taborišču.

V Srebrenici, ki so jo Srbi zavzeli sele pred nekaj dnevi, pa so že priceli

Enote bosanskih Srbov prodirajo proti Žepi (Telefoto: AP)

z naseljevanjem srbskih civilistov. Bosanski Srbi so v Srebrenici že odprli policijsko postajo. »Nove civilne in vojaške oblasti v Srebrenici sestavljajo sami srbski civilisti, ki so morali Srebrenico zapustiti že na začetku bosanske vojne,« so objavili na srbski televiziji. Niso pa omenili podatka, da je v Srebrenici delez srbskega prebivalstva pred izbruhom vojne znašal komaj četrtino.

Na območju v bližini Zvornika, ki je pod nadzorom srbskih sil, je včeraj neka oborožena skupina napadla konvoj z dvajsetimi nizozemskimi pripadniki modrih celad in jim odvzela dva od dva-

najstih vozil (cisterno z gorivom in terensko vozilo), razen tega tudi orožje ter neprebojne jopice. Nizozemsko obrambno ministrstvo domneva, da je za napad odgovorna »rparška skupina«, ki ni pod nadzorom srbskih sil.

Na Hrvaškem, kjer se cedalje bolj stopnjuje spor s krajinskimi Srbi, je prišlo do nekaterih sprememb v generstabu. Predsednik Franjo Tuđman je po navedbah hrvaske tiskovne agencije Hina včeraj za novega poveljnika hrvaskega generalstaba imenoval Zvonimira Červenka. Na položaju bo nasledil generala Janka Bobetka, ki odhaja v pokoj.

»Vsak begunec s solzami v očeh in vsak primer etničnega čiščenja znova pokaže nemoc civiliziranega sveta. Če bi se takoj na začetku bosanskega spora odločno ukrepali, kot je to zahtevala lady Thatcher, bi morda lahko preprečili vsaj najhujše dele te bosanske nočne more. Zdaj je verjetno že prepozno. Evropa, Nato in Združeni narodi so se odzvali s klavirno nesposobnostjo. Nihče ne ve, kako naprej. Obstaja organizacija, ki lahko reši ta zapleten položaj - to so bosanske vladne sile. Z vsakim dnem je težje doumeti, zakaj Zahod svoje propadle »misije za ohranjanje miru« ne opusti in obenem Bosancem preskrbi orožje, ki ga tako nujno potrebujejo za lastno obrambo.«

Daily Mail, London

ANALIZA

Francija se ograjuje od lastnih neuspehov

LONDON - Francoski ultimati zaveznicam, ki ga je predsednik Jacques Chirac začel z obtožbami o neodločnosti, je jasno razkril razkol in nemoc velesil, ki ne vidijo poti s prelomne točke operacije Združenih narodov v Bosni. Zaradi kolon tisocev beguncev, ki se valijo iz okupiranega »varovanega območja« Srebrenice in novih napadov bosanskih Srbov na sosednje muslimanske enklave, so zahodni voditelji v petek zvečer zaceli divja posvetovanja o naslednjih potezih.

Pogovore je dodatno zapletel prav ultimat Pariza, ki poleg Velike Britanije prispeva največ lahko oboroženih vojakov v mirovnih silah ZN v Bosni. Francoski obrambni minister Charles Millon je dal zaveznikom 48 ur casa za razmislek o tem, ali bodo ukrepali proti bosanskim Srhom. Hkrati je dal jasno vedeti, da bo v nasprotnem primeru misija Združenih narodov, ki je izgubila skoraj vso kredibilnost, razpadla. Ta, neke vrste javni ultimat je prekrsil vsa pravila diplomatskega učenika in povzročil osramočen molk ključnih francoskih zaveznikov, predvsem Britanije in Nemčije.

Francoski predsednik Jacques Chirac je takoj po prevzemu oblasti pred dvema mesecema postal znan po svojem verbalnem revolverstvu. Tudi nacionalni praznik je izkoristil za ostenje svojih zaveznikov. Ocita jim neodločnost, ki jo primerja s tisto leta 1930, ki je omogočila Hitlerju njegov krvavi pohod. To je teza, ki jo zagovarja tudi vlada v Sarajevu. »Moram povedat resnico. Obzalujem, da stiki, ki jih je vzpostavila francoska stran, niso pozitivni. Ta trenutek smo »sami,« je izjavil Chirac.

Diplomati menijo, da se želi Francija z nenačnim moraliziranjem delno ograditi od neuspešnih poskusov mednarodne skupnosti, v katerih je prav gotovo odigrala veliko vlogo. Chirac je Združenim narodom celo prisodil »prirojeno impotenco« in pri tem pozabil na francoski vpliv v organizaciji. Bela hiša je sicer takoj zaigrala na pomirjujoče tone glede tega, kako bi morali zavezniški držati skupaj, vendar pa odločno zavrnili spremembo politike neposiljanja ameriških vojakov v enote ZN v Bosni. Clinton je takoj telefoniral Chiracu in vnovic poudaril, da bo njegova država storila vse za uspeh misije ZN. Umik bi namreč zahteval navzročnost ameriških mladenic na vročih tleh, pritiski za odpravo embarga na uvoz orožja pa bi se se povečali. Britanija, ki je pred Chiracovo izjavo zagovarjala tesnejše sodelovanje s Francijo pri vprašanju Bosne, je ostala tiho. London odločno zavrača ostrejšo vojsko posredovanje. Nizozemci so vljudno izjavili, da sicer razumejo nujnost francoskega klika k orožju, vendar pa niso prepričani, da je sploh možno kaj storiti. Ceski veleposlanik pri ZN Karel Kovanda je bolj neposredno ocenil »izjemno« spremembo francoske politike: »Če je to, kar sem slisal, res ... to pomeni razpad Unproforja in samostojne akcije Francozov ... zelo, zelo neposrečeno.«

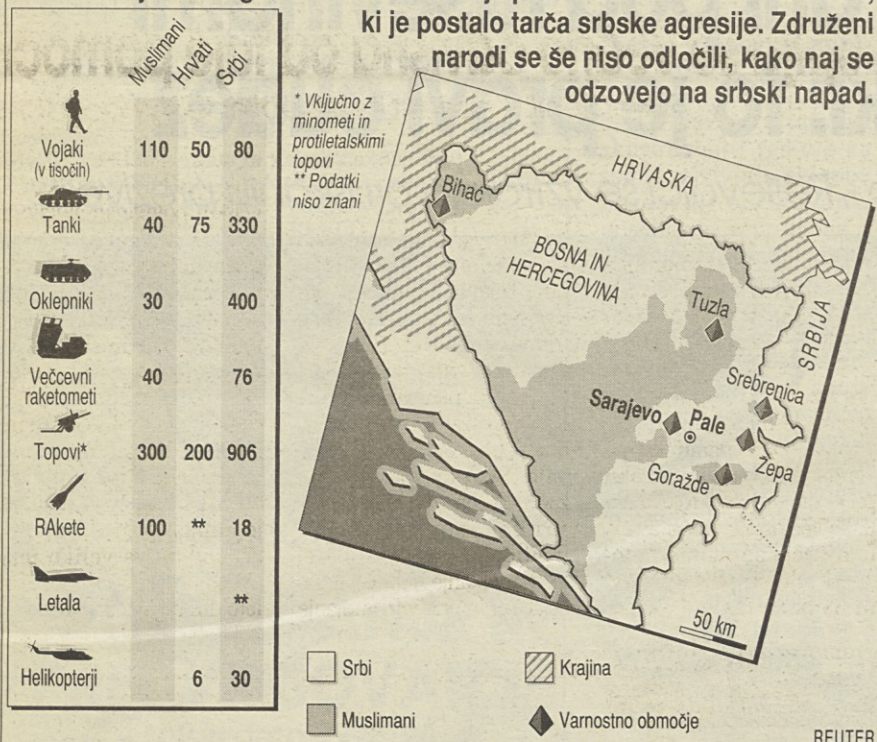
Skupina za stike je po petkovem dogodku le še bolj razcepljena. Združene države so bolj naklonjene vladi, Rusi pa bosanskim Srhom. Doslej sta Britanija in Francija tesno sodelovali, cesar pa je, kot vse kaže, konec. Moskva je utonila v trden molk, kljub temu pa poseben odposlanec za Bosno in Hercegovino Vitalij Curkin ze potuje proti Palam.

Nicholas Doughty / Reuter

RAZMERJE VOJAŠKIH MOČI V BOSNI

Srbski generali, ki poveljujejo veliko bolj opremljeni vojski kot njihovi muslimanski in hrvaški nasprotniki, so po Srebrenici napadli še Žepo.

To je že drugo varnostno območje pod nadzorom mirovnih sil ZN, ki je postalo tarča srbske agresije. Združeni narodi se še niso odločili, kako naj se odzovejo na srbski napad.

ZVEZNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA

Proizvodnja stoji, ker so delavci na fronti

Obubožani zvesti privrženci Slobodana Miloševića brezciljno tavajo med stojnicami s tihotapskim blagom

BEOGRAD (Reuter) - Nakupovalni predel v delavskem delu Beograda je ovit v zalostno rjavo-sivo barvo. Obledela barva na proceljih trgovin se lusc, okoliske hribe pa prekrivajo mracni bloki iz komunističnega obdobja. Prebivalci, zvesti pristasi predsednika Slobodana Miloševića, se iz meseca v mesec trudijo preživeti.

Ljudje brezciljno tavajo od državne trgovine z zelenjavo do tistih nekaj stojnic, na katerih lahko kupijo sadje in zelenjavo. Gruca mladeničev prodaja pretihotapljenih cigarete. »Ni lahko, toda nekako preživimo,« je dejala gospodinja Milka Pavlović. »Največjo težavo predstavljajo visoke cene, toda nekako najdemo način, da si kupimo vsaj hrano.«

Leta 1992 so ZN za preostanek Jugoslavije uvedli sankcije. Od tedaj so podjetja in tovarne odpustili na tisoče delavcev. Milijon Srbov je na prisilnem dopustu - vecina je delala v kovinski, tek-

stilni industriji ali v kaksni drugi panogi lahke industrije. »Le proizvodnja električne energije in kmetijstvo se vedno delujeta s polno paro,« je pojasnila Svetlana Božinović, ki je zaposlena na federaciji jugoslovanskih sindikatov. »Stiričlanska družina bi zdaj za nakup hrane, ki bi ji omogočila preživetje, potrebovala dve in pol povprečno visoki placi. Ker ljudje s svojimi placami ne morejo preživeti, se številni začno ukvarjati s sivo ekonomijo in tihotapstvom.«

Na ulicah v vrstah stojijo obrabljeni avtomobili, natlačeni s steklenicami in ploče-

vinkami uvoženega bencina. Domaci bencin je »zelen«, »rdeci« prihaja z Madžarske, »rumeni« pa iz Romunije. Bolsji tgi so polni pretihotapljenih oblačil, toaletnih potrebščin in cigaret. Nekateri prekupčevalci z izleti čez mejo zaslužijo do 3000 nemških mark mesečno; cariniki v zameno za majhno podkupnino zamizijo na eno oko.

Milena Terzić, ki je na prisilnem dopustu, kupuje obleko za svojega petletnega sina od tihotapev, ki prodajajo svoje blago na ulicnih stojnicah. Gospa Terzić zasluži le 60 odstotkov zneska, ki bi ji pripadal kot redno zaposleni delavki. Njen dohodek tako znaša samo sto dinarjev ali nekaj več kot 30 dolarjev mesečno. Kilogram pomaranč stane približno deset dinarjev ali tri dolarje, kilogram govedine ali svinji-

ne pa 12 dinarjev oziroma 3, 6 dolarja.

Na prvi pogled se zdijo trgovine v središču Beograda dobro založene, zlasti v primerjavi s podobo izpred dveh let, ko so v kupce zijale prazne police. Toda ko si njihovo notranjost bliže ogledamo, brez težav opazimo znake gospodarske izčrpanosti. Prodajalci v svojih trgovinah ponujajo poceni obleke, razstavljene tik ob hrani in pijanci; domače vino in verske ikone stojijo tesno skupaj in ustvarjajo svojevrstno podobo, ki naj bi privabila kupce in tako prodajalcem prinesla vsaj nekaj denarja. Obstajajo pa tudi drugačne trgovine, katerih blago - usnjeni suknjici, kavbojke in najmodernejša sportna oblačila iz tujine - za navadnega Srba predstavlja nedosegljive sanje. Čeprav je ponedeljek

zjutraj, prodajalci v prodajalni čevljev v Rakovici, pred katero so se včasih nabirale vrste, saj je ponujala najlepšo obutev, kramljajo in pijejo kavo - na čevljih, stojecih v vrstah, pa se nabira prah. »Zelo malo prodamo,« je dejal Tomislav Đurđević, direktor trgovine, v katero čevlji prihajajo iz Srbske republike krajine. »Lazje bi poslovali, če ne bi bila večina naših delavcev na fronti. Zaradi inflacije so se cene od marca podvojile.« Pojasnil je tudi, da ljudje, ki nimajo nič opraviti s politiko, trpijo pod tezo sankcij. Menjalni tecaj, ki ga guverner centralne banke oblikuje glede na nemsko marko, znova raste in marka je na crnem trgu vredna kar 2,4 dinarja. Za tiste, ki so plačani v dinarjih, to pomeni novo oviro pri njihovem trdu za preživetje.

NOVICE

Rusi in Čečeni bližje miru

MOSKVA (dpa) - Ruski in čečenski pogajalci so včeraj po skoraj dveh dneh prekinitve na mirovnih pogovorih v Groznem dosegli določen napredek. Ruski pogajalec Vječeslav Mihajlov včeraj izjavil: »Dogovorili smo se glede bistvenih vprašanj.« Voditelj čečenske delegacije Usman Imajev pa je dodal: »Dogovoriti se moramo še o nekaterih podrobnostih, ki so le še obrobne pomena.« Kljub temu so v Čečeniji zabeležili nekaj manjših spopadov ruskih in čečenskih sil. Ruske oborožene sile so sporočile, da so bili v spopadih ranjeni trije ruski vojaki. Ruski predsednik Jelcin pa se vedno leži v osrednji moskovski bolnišnici, kjer po navedbah zdravnikov dobro okrevja. Ruskemu državnemu poglavarju so zdravniki svetovali, da se vsaj en teden ostane v bolnišnici. Zato je odpovedal vse svoje obveznosti, med katerimi je tudi obisk na Norveškem. Nekdanji general ruskih oboroženih sil Aleksander Lebed pa je v soboto napovedal, da bo kandidiral na ruskih parlamentarnih volitvah, ki so razpisane za 17. december. Lebed, hud nasprotnik čečenskega posredovanja, je Gračovu in Jelcinu očital, da sta ukazala nesmiselno vojaško akcijo. Nekateri opazovalci so mnenja, da namerava Lebed kandidirati tudi na predsedniških volitvah.

Greenpeace poziva k sestavi »ladjevja miru«

PAPEETE (dpa) - Naravovarstvena organizacija Greenpeace je pozvala vse ladje in čolne, ki so za tovrstno akcijo sposobne, da se pridružijo njeni ladij Mavricni bojovnik II v boju proti francoskim jedrskim poskusom na atolu Mururoa. To je sporočila posadka Mavricnega bojovnika, ki se je v petek udeležila protestov proti jedrskim poskusom na otoku Haiti. Francoski specialci se vedno niso nasli treh naravovarstvenikov, ki naj bi se po navedbah Greenpeaca skrivali na zaprtem območju Mururoe. Namestnik direktorja francoskega centra za jedrske poskuse na Mururoi, general Michel Boileau, je v zvezi s tem dejal: »Aktivisti Greenpeaca so mojstri propagande in dezinformacij, zato sem mnenja, da so navedbe o treh članih Greenpeaca v zaprtem območju le propaganda.«

Tamilski upomiki se umikajo

KOLOMBO (dpa) - Z največjo ofenzivo proti Tamilskim tigrom v zadnjih osmih letih so srilanske oborožene sile prodrele globoko na sever te otoškem države. Srilanska armada po podatkih indijskih tiskovnih agencij zdaj nadzoruje velik del področja Džafne, ki ga je doslej kontrolirala Osvobodilna fronta Tamilskih tigrov (LTTE). V hudih bojih med srilansko armado in Tamilskimi tigri je včeraj umrlo vsaj 62 upornikov in 60 vojakov. Srilanski zunanji minister Laksman Kardigamar je v petek zvečer v Kolombu poudaril, da je mednarodna skupnost na strani srilanske vlade. »Toda svet pričakuje politično rešitev problema Tamilskih tigrov,« je dodal minister Kardigamar. Srilanska predsednica Chandrika Kardigamar, ki jo po njegovih besedah vsi občudujejo zaradi njene pokončne drže, naj bi se že od začetka zavzemala za politično rešitev, je poudaril Laksman. Velika ofenziva srilanskih oboroženih sil proti Tamilskim tigrom se je začela preteklo nedeljo. V njej ob podpori mornarice in zračnih sil sodeluje približno deset tisoč vladnih vojakov. Tamilska manjšina na Srilanki se bori za lastno neodvisno državo.

RUANDA IN BURUNDI

Gali skuša preprečiti nov genocid

NYARABUYE (Reuter) - Generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali je po včerajšnjem obisku Ruande danes odpotoval v sosednji Burundi, kjer bo skušal umiriti zaostrene odnose med Hutuji in Tutsiji. Po mnenju diplomatov so namreč razmere zelo podobne tistim, ki so lani v Ruandi privedle do krvavega pokola, v katerem je življenje izgubilo več kot milijon ljudi.

Le dan pred prihodom Butrosa Galija v Bujumburo so se v burundijskem glavnem mestu razvneli spopadi med vladnimi silami, ki so pod nadzorom Tutsijev, in milicami Hutujev. Iz mestnih četrti Kamenje in Kinama je pobegnilo na tisoče hutujskih družin, saj so spopadi trajali vso noč. Opazovalci menijo, da so spopade izzvali Hutuji, ki so na ta način zeleli Butrosa Galija opozoriti na svoje zahteve. Tema pogovorov med burundijskimi oblastniki in generalnim sekretarjem ZN bo tudi o vprašanju beguncev.

V Burundiju je namreč dvesto tisoč ruandskih be-

guncsev, ki bi se radi vrnil v domovino, saj so razmere v begunjskih taboriščih vedno slabše. Mnogi so se že vrnil, večina pa jih se vedno vztraja taboriščih, ker se bojijo, da bi jih po vrnitvi oblasti zaprle ali kamenjale do smrti. V Ruandi je za zapahi je več kot 45 tisoč Hutujev, obtoženih genocidai. Predstavniki človekoljubnih organizacij opozarjajo, da je veliko zaprtih ljudi nedolžnih; Tutsiji so jih obtožili zločinov zato, ker bi se radi polastili njihovega imetja. Zupan Kigamba Thomas Bazatsinda pravi, da so dobrodošli vsi, ki niso krivi za genocid, saj se nimajo ničesar

Generalni sekretar OZN Butros Gali si ogleduje prizorišče lanskega genocida v Ruandi (Telefoto: AP)

bati. »Nisem povsem prepričan, da je resnično varno. Morala se bom pogovoriti z možem, vendar se bojim, da ga bodo oblasti takoj po vrnitvi v Ruando zaprle. V naši hiši so se poleg trega naselili neznanci,« je povedala neka begunka. »

Posledice lanskoletnih spopadov so najbolj vidne na jugu Ruande, saj v okolici Bazatsinde živi le se tretjina od 47 tisoč ljudi, kolikor jih je na tem območju živel pred genocidom. To se pozna tudi na poljih; v času žetve nihče ne pobira

kavinih zrn, nekatera polja so ostala neobdelana in jih je prerasel plevel. »Begunci, ki so se zatekli v burundska taborišča, bi se radi vrnil, vendar se želijo prepričati, da so razmere v domovini resnično varne,« je poudaril neki predstavnik ZN.

VZHODNA AFRIKA

Desetletje po Live Aidu je Etiopija še vedno odvisna od tuje pomoči

Za uničujoče suše so krivi kmetje, ki so bujne gozdove spremenili v nezaščitene poljedelske površine

ADIS ABEBA (Reuter) - Ko je Paul McCartney zaigral »Let it be«, so deset tisočim privrele solze v oči. Nikoli prej in tudi kasneje ni noben rockovski koncert povzročil tako veliko prizadetosti in slabe vesti kot legendarni koncert Live Aid.

Ob glasbi zvezdnikov so v več kot sto dežel odvrteli slike umirajočih v centrih Etiopije, kjer je uničujoča suša zahtevala pol milijona žrtev. Ta največji rokovski spektakel vseh časov je pinesel 13. junija 1985 več kot 300 milijonov mark v sklad številnih organizacij za pomoč.

Deset let po tem ljudje v Etiopiji še vedno umirajo za lakoto. »Etiopija je v začaranem krogu,« meni tropski kmetovalec Hans-Joachim Krüger. Najprej so kmetje podirali drevesa, da bi tako pridobili poljedelsko površino. Ze po nekaj letih se je nezashiteno polje v vročini izsušilo, cedalje več dežja pa tudi izhlapi preden do-

seže tla. Razmik med sušnimi obdobji - na začetku so registrirali dve do triletno - se je skril na sedem do dvanajst let. Pred stotimi leti je bila dobra tretjina Etiopije pokrita z neprehodnim gozdom, danes stojijo gozdovi še samo na 2, 4 odstotka ozemlja. Gonilna sila poseke je narascanje prebivalstva. To je paradoks, pa vendar se kmetom v strahu pred slabimi časi rojeva čedalje več otrok: več je otrok, tem večje so namreč možnosti, da jih nekaj preživi in da bodo lahko v priho-

dnosti skrbeli za starejše. Današnjih petinpedeset milijonov prebivalcev do prelomnice tega stoletja naraslo na sedeminsdeset milijonov. Tako bi morali v petindvajsetih letih nahraniti sto trideset milijonov Etiopcev. Dezela ze zdaj pridelava približno milijon ton manj žita, kot bi ga potrebovala. Skupni izvoz komaj zadosca, da uvozijo polovico manjkajočega pridelka.

Etiopija ima številne reke, namakanje bi bilo mogoče. Tudi intenzivno gnojenje

bi lahko povečalo agrarno produkcijo. Pogozditve na velikih površinah služijo temu, da bi vnovic obnovili gozdove. »Pa vendar so vse te naložbe,« pravi Krüger, »drobtine v primerjavi z celotnim številom sredstev od koncerta Live Aid dalje.« Tudi nova vlada v Etiopiji se bo morala - kot že komunistična vlada Mengistu rezima pred njo, ki je leta 1991 padla - sprijazniti, da je milijon posojil za razvoj gospodarstva veliko težje priskrbeti kot pa orožje za leto dni trajajočo vojno.

FELJTON

Nostalgija za starim redom (3)

Raznolika mnenja vzhodnih Nemcev o nekdanji NDR je najbolj razložil politolog Lothar Fritze, ki dela na inštitutu Hannah-Arendt za raziskave totalitarnih sistemov tehnične univerze v Dresdnu. Fritze je mnenja, »da med nekdanjimi državljani NDR ne obstaja 'upoštevanja vredno' število ljudi, ki bi si zeleti vrnitev razmer iz časov nekdanje NDR, vključno z njenim političnim sistemom.« Na prvi pogled izidi javnomnenjske raziskave kažejo, da se je dresdenski politolog zmotil. Eno od vprašanj se je glasilo: »Ali bi danes raje videli, če se Nemčija ne bi združila?« Na to vprašanje je 85 odstotkov vprašanih odgovorilo z »ne«, kar petnajst odstotkov pa jih je odgovorilo pritrdilno - ti si torej želijo, da bi NDR še obstajala. Petnajst odstotkov ljudi pa je gotovo že »upoštevanja vredno število.«

Bielefeldski raziskovalci javnega mnenja pa anketirancev niso vprašali, katero NDR imajo v mislih, ko odgovarjajo na vprašanja. Po padcu berlinskega zidu 9. novembra 1989 do združitve Nemčije 3. oktobra 1990 je namreč obstajala neka druga NDR, ki je imela boljše oskrbo in katere državljani so

lahko potovali na zahod in se tudi udeleževali demokratičnih volitev.

Strokovnjaki so že dolgo enotnega mnenja, da niti ena, niti druga NDR ni bila sposobna preživeti. Toda nostalgija in smisel za realnost se pogosto izključujeta. Mnogi od tistih petnajst odstotkov anketirancev, ki bi si zeleti vrnitev NDR, so s svojimi odgovori izrazili le nelagodje, ki jih teži že od združitve Nemčije. Politolog Lothar Fritze je mnenja, da je to neke vrste »kljubovalna nostalgija«, ki se izraza tudi v značilnih stavkih kot na primer »Prej je bilo boljše« ali »Tega nisem doživel niti v casih komunizma«. Večina si po mnenju Fritzeja želi le vrnitev določenih življenjskih pogojev, ki so spadali k realnosti NDR. Taka nostalgija po starih casih naj bi izhajala iz prepričanja, da »so takratne oblasti nekatere stvari boljše uredile, kot pa se to dogaja danes.«

Javnomnenjska raziskava bielefeldskega inštituta je pokazala, da je tako imenovana »delna nostalgija« po casih NDR med vzhodnimi Nemci močno razširjena in da v zadnjih letih zajema čedalje večje število prebivalcev nekdanje NDR. To se tudi jasno

pokaže, če primerjamo izid neke javnomnenjske raziskave iz leta 1990 s podatki, ki jih je Bielefeldski inštitut za javnomnenjske raziskave zbral letos.

Leta 1990 je bila na primer le manjšina vzhodnih Nemcev prepričana, da so vzhodnonemške sole, zdravstvena oskrba in stanovanjska politika boljše od zahodnonemskih. Danes pa je o tem prepričana večina.

Ta sprememba mnenja, do katere je prišlo v roku zgolj petih let, kaže na idealiziranje preteklosti in se posebej na nezadovoljstvo s sedanostjo. Nostalgija po starih casih namreč pogosto nima dejanske osnove.

V vzhodnem delu Nemčije se vedno primanjkuje stanovanj, a oblasti so v zadnjem času na tem področju zelo dejavne. Stevilna stara stanovanja so prenovili in gradijo pa tudi številna nova. Toda razlika med »zdaj« in »nekoč« je v tem, da so bila vzhodnonemška stanovanja sicer manjša in manj udobna, toda stanovalci so se morali izseliti le v primeru, če so jih obnavljali. Najemnine za stanovanja pa so znasale le majhen delež mesečne plače.

Nadaljevanje jutri

Nostalgija za starimi časi pogosto nima prave osnove

DENAR IN POLITIKA

Kam je izginilo 100.000 nemških mark?

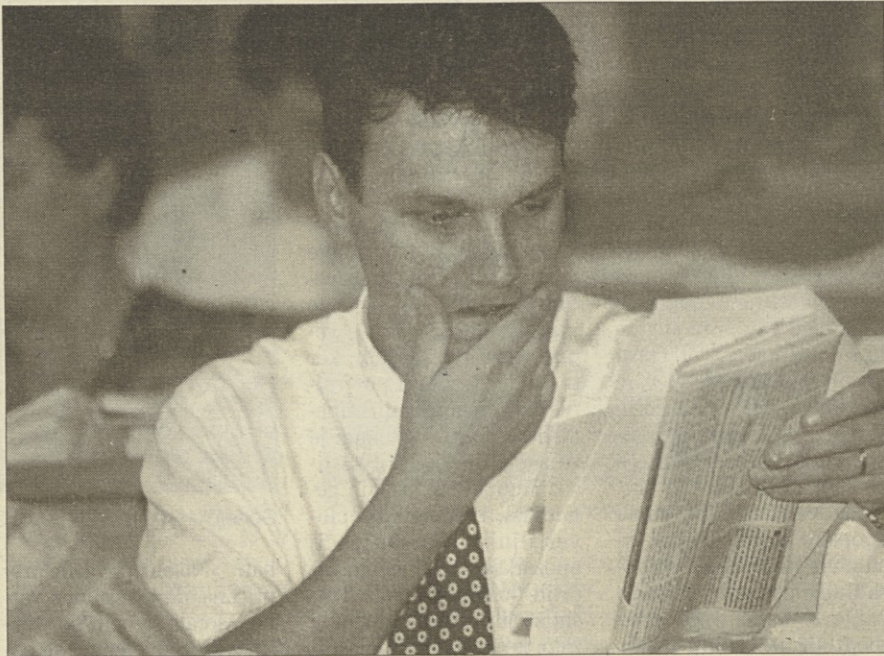
Na izredni seji o lastninjenju tudi zanimivi »dvoboji«

Na izredni seji državnega zbora, namenjeni lastninjenju, je prihajalo tudi do zanimivih in ostrih dvobojev med posameznimi poslanci, kar se seveda spodobi za vsako posteno parlamentarno demokratično. Pogrevali so se stare zadeve in nekateri so kar tekmovali v licitiranju, katera stran-ka ima več grehov v tej nikoli dokončani lastninski zgodbi.

Morda je uvod v te dvoboje dal sam predlagatelj izredne seje Marjan Podobnik, ko je že konec letosnjega februarja na neki drugi seji državnega zbora urbi et orbi razglasil: »Ali veste, koliko predstavnikov Liberalne demokracije je med tistimi, proti katerim so zdaj vložene ovadbe in postopki? Ne veste morda polnega stevila, lahko vam samo zagotovim, da bistveno več kot 50 odstotkov od vseh.« Izjava je povzročila pravi vihar ogorčenja med poslanci LDS, ker so se prvi strogo zaupni podatki o ovadbah kriminalistov in SDK znali v državnem zboru šele nekaj dni pred juljsko izredno sejo in ker seveda noben organ ne razkrije strankarske pripadnosti ovadenih. Ta Podobnikova izmislijotina je očitno spodbudila LDS, da mu ob primernem trenutku vrne milo za drago. Zato ni nič čudnega, da je ob molčecem Hvalici in utišanim Poljsku (ker je bil ujet na očitni laži glede lastništva hotelov direktorja razvojnega sklada Uroša Korzeta) glavna teža dvobojev tekla na relaciji Podobnik-LDS. Podobnik se je na sejo pripravil s pomočjo Romane Logar, medtem ko je LDS svoje orožje usmerila na izdelavo zakonskih pobud in na devizno poslovanje ljudske stranke. Tako je poslanska skupina LDS predlagala dodaten sklep k

lastninski tematiki, ki s privatizacijo nima neposredne zveze, da naj namreč računsko sodišče prevetri devizno poslovanje predvsem parlamentarnih strank. Sklep je bil z veliko večino sprejet. Očitno je LDS prepričana, da bo tak pregled skodoval predvsem ljudski stranki. To se je pokazalo tudi v sami razpravi na izredni seji, saj je poslanec LDS Igor Omerza očitno Podobniku sodelovanje pri nezakonitem prenosu sto tisočih nemških mark preko državne meje. Celo diskusijo si lahko preberete v okvirčku, mi pa malo поблиže pogledimo izvor te zgodbe.

Zapleti okrog Francija Feltrina, nekdanjega tajnika SLS, so očitno posledica slabega finančnega stanja in poslovanja SLS. Zadeva je izbruhnila 25. 10. 1994, ko je v ganljivem pismu javnosti Feltrinova hčerka Mateja zapisala, da so njenega očeta odstavili. Mateja v pismu očita Podobniku, da je on režiser tega odstopa in med drugim pravi: »Gospod Podobnik se le bežno spominja dnevo, ko so ga ljudje klicali, mu grozili, ga ozmerjali zaradi strankarskih dolgov in ko se je zvečer oglašil pri nas doma, prosič in rotec mojega očeta, naj mu pomaga, ker bo drugače naredil konec.« Pismo je povzročilo javno razčiscavanje med Feltrinom in ljudsko stranko, ki ga tu nima smisla znova ponavljati. Glede na izredno sejo in glede na sklep naj računsko sodišče prevetri devizno poslovanje strank, pa je vendarle zanimiv delček, kjer gre za Feltrinov prenos gotovine čez državno mejo. Feltrin je namreč zapisal, naj bi ga na začetku leta 1994 Marjan Podobnik poklical iz Celovca (Feltrin je bil namreč uradni podpisnik ziro računa SLS) in zahte-

Marjan Podobnik: »To je čista umazana laž!« (Foto: Mark Fillies)

val, naj takoj odpotuje tja. V Celovcu je moral Feltrin kot sopodpisnik jamčiti za sto tisoč nemških mark novega posojila. Feltrin piše: »Osebnost sem jih nesel prek meje in jih s potrdilom o prevzemu izročil Bozi Grežovnik. Za kaj se je ta denar porabil, nisem smel vedeti in tudi danes ne vem. ... Takoj nato so mi brez kakršnegakoli sklepa odvzeli pooblastilo kot sopodpisniku strankinega ziro računa.«

»Če pogledamo obstoječo zakonodajo, je bil kršen zakon o kreditnih poslih s tujino, ker bi se ta kreditni posel moral registrirati pri Banki Slovenije. Nadalje je bil kršen zakon o deviznem poslovanju, ker se prenos tuje gotovine lahko opravi le preko pooblaščenih bank na devizni račun ali preko domače poslovne banke na ziro račun. In nazadnje, kako so v SLS denar knjižili, se zato nimajo ustreznih listin. Kje in kako je potem končala gotovina, ki je uradno nikjer ne more biti?

Trditve Francija Feltrina, da je preko meje odnesel sto tisoč nemških mark

posojila, v SLS takrat niso zanikali. To je zdaj - sedem mesecev pozneje - storil Marjan Podobnik na izredni seji državnega zbora in te trditve javno označil za čisto in umazano laž. Lahko se samo

vprašamo, kdo laže - Franci Feltrin ali Marjan Podobnik? Očitno bomo dokončen odgovor dobili šele po končanem pregledu deviznih poslov naših parlamentarnih strank.

(N. D.)

KAJ STA SI POVEDALA POSLANCA OMERZA IN PODOBNIK

Igor Omerza: Prosil bi vas, ker ste cel dan izživljali, da zdaj vi - oziroma institucije, ki bi mogle sprožiti uradne postopke - daste nekaj odgovorov. Gospod Franci Feltrin, nekdanji glavni tajnik vaše stranke, je v odprtem pismu javnosti navedel, da ste ga vi telefonsko poklicali in od njega zahtevali, da pride v Celovec, vzame sto tisoč nemških mark in jih prinese v Slovenijo. Imel je se srečo, da ga carina ni dobila na meji. Kot je povedal, je denar oddal in potem ni več vedel, kje je ta denar, niti kam je sel. Banka Slovenije in devizni inspektorat bi po mojem mnenju morala reagirati. Notranje ministrstvo bi moralo ugotoviti, kam je izginilo teh sto tisoč nemških mark gotovine. Vse to bi se moralo zapisati po uradnem postopku, če bi bila to pravna država. In vi ste na svojem kongresu »Za posteno Slovenijo« mirno sli mimo tega, čeprav bi v vsaki demokratični državi - na osnovi tega, kar je bilo javno zapisano in nikoli demantirano - morali kot predsednik stranke odstopiti. Meni je žal, da ste prav vi predsednik stranke, ki ima svoje korenine v ZSMS, ki je pomagala organizirati to stranko. V vsaki demokratični državi bi namreč na osnovi tega, kar se je zgodilo, gotovo morali dati odstop s svoje strankarske funkcije. Govorim zato, ker ste danes toliko govorili o drugih in o postenosti ter namigovali na druge zadeve. Mislim, da bi bilo korektno, da nam tudi pristojne institucije odgovorijo, zakaj niso sprožile postopka.

Marjan Podobnik: Torej najprej, mimogrede, SLS ne izhaja iz ZSMS. S tem se niti ne baham, niti tega ne obzrlujem, to je zgolj dejstvo. Mi smo stranka in znano je, kako je nastala. Glede izjave, ki ste jo navedli o našem nekdanjem tajniku Franciju Feltrinu, pa pravim, da je to čista, umazana laž. To je bilo takoj demantirano, takoj naslednji dan. Te stvari se seveda rešujejo po svoji poti. Jaz jih nisem niti začel, niti jih ne morem dokončevati. Že prej sem povedal, če je kdorkoli, kjerkoli naredil kakršenkoli prekršek, naj zanj odgovarja. Jaz se pa zanesljivo - niti v preteklosti in tudi zdaj - ne bom dal ujeti na take stvari.

Igor Omerza: Jaz bi prosil, da mi ob priložnosti pokažete dokument, javni dokument, kje ste to zanikali. Nikjer v časopisih iz tega obdobja ni tega zanikanja, tega v časopisih ni. Novinar Miran Lesjak je celo zapisal: »Trditve Francija Feltrina, da je preko meje prenesel sto tisoč nemških mark posojila, v SLS ne zanikajo.« Tudi ce bi te trditve zanikali, je to je podpisal vaš glavni tajnik in ce policija ukrepa celo, kadar ni podpisa, bi morala to preveriti tudi v tem primeru.

Marjan Podobnik: Nisem jaz začel te teme, moram pa seveda odgovoriti. Povedal sem, tista izjava je bila čisto navadna laž. Te zadeve smo obravnavali na ustreznih organih stranke, zavzeli jasna stališča, zadeve demantirali. Stvar se bo obravnavala tudi na sodišču.

Ključ do miru v črni luknji pod Srebrenico

BOZO KOVAC

Kdo bi vedel, kaj se je motalo po glavi vojakom iz dezele tulipanov, sirov in diamantov, ko jim je srbski general Ratko Mladić sporočil, da so odslej njegovi gosti in se zato ne smeje ganiti iz oporišča modrih celad. Lahko samo domnevamo, da so se nizozemski unproforjevci naprezali zaman, če so skušali doumeti logiko, na kateri je temeljilo generalovo sporočilo. Preveč je tuja načinu razmišljanja, ki je značilen za zahodno civilizacijo. Znova in se bolj razvidno kot doslej sta trčila dva svetova, oddaljena stoletja, ko je padla Srebrenica.

Prvega skoraj do potankosti ponazarja vojskovanje bosanskih Srbov, ki oblegajo, obstreljujejo in osvajajo mesta, kot da se je čas povrnil v srednji vek. Usoda meščanov jim je postranska reč. Kdor je preživel obleganje, mora v vrsto. Na eno stran otroci, ženske, starčki. Lahko se izselijo, prostovoljno, kot je general Mladić dejal prebivalcem Srebrenice. Na drugo stran sposobni za boj. Ti gredo v neznano.

General Mladić in njegove nadrejene na Palah ne zanima, kaj si o njihovem ravnanju misli svet, institucionaliziran v OZN. Tako daleč sploh se niso prišli. Njihov miselni svet je iz nekega drugega časa, čeprav uporabljajo orožje s konca dvajsetega stoletja. Se najbolj spominja na case, ko so vojsko močnejša plemena odganjala sibkejsa s plodne zemlje in iz lepših prebivalisc, kot so si jih zmogla ustvariti sama.

Ko vojaki z modrimi celadami na glavah nemotno opazujejo pobijanje in izganjanje ljudi, ki niso Srbi, se gotovo sprašujejo, kaj neki žene bosanske Srbe, da tako ravnaajo z ljudmi, ki se ne razlikujejo od njih, dokler jih zasliševalec ne vpraša po narodnosti; od kod sploh črpajo energijo, ko pa živijo v zaprtem duhovnem, gospodarskem in celo civilizacijskem krogu.

Pravega odgovora na to vprašanje se ni, čeprav je bistveno za končanje vojne. Slutiti pa ga je mogoče na koncu - vse bolj se zdi, da krožne - poti, ki se je začela s srbskim porazom v kosovski bitki s Turki. Vse od tistih dni so duhovni in posvetni vladarji ljudstvu vtepali v glavo veličino in tragichnost srbskega naroda. Za duhovno hrano so mu ponujali samovelicanje in samoobjekovanje lastnega naroda, ki bi ga drugi radi unicili, ker se potutijo manjvredne pred njegovo nebeskostjo. Duhovno praznino, ki je zavezala na prehodu iz ene družbene in državne ureditve v drugo, so voditelji s Pal zapolnili s tema »vrednotama«. Pri tem početju niso bili osamljeni, bili pa so najtemeljitejši in najbolj dosledni. Zato so tudi dosegli, da se moc bojevnikov obnavlja iz takšnega dozivljanja samih sebe. Vsem razumnim razlagam navkljub sočustvujejo s seboj in sovražijo drugačne.

Na drugi strani je okorni in pragmatični kolos OZN, ki premišlja in ravna po zahodnih civilizacijskih normah. Ne bi rad, da bi eni pobijali druge, če so po naključju sprte voditelji za pogajalsko mizo. Obital je kot opazovalec srbskih zmagovalcev, ki so iz uničene Srebrenice izganjali premagane meščane.

Svetovni kolos se je znašel pred odlučno izbiro. Lahko bi vztrajal pri vlogi racionalnega in omikanega pomirjevalca iz nekega drugega, razvitešega in razumnejšega sveta, ki bi eno ali drugo stran v spopadih samo toliko po prstih, da bi bile moči vsaj približno izenačene. Ko bi bile vojskujoče se strani tako rekoč na kolenih, bi jih brzkone le spravil za zeleno mizo. Takšna vloga se mu se najbolj prilaga in takšno je bilo videti tudi njegovo ravnanje v Srebrenici; navzlic najsodobnejši tehniki, ki jo ima na voljo, je zadel samo dva od petih srbskih tankov, ki so prodirali v mesto.

Toda takšna »drža« zaostaja za dogajanjem. V Srebrenici niso bile porazene samo bosanske vladne enote. Varnostni svet je mesto proglasil za varovano območje, zato je bil v Srebrenici porazen tudi svetovni red in v njej se je sesula moralna podoba urejenega sveta. Če naj bi ohranil svoj obraz, potem ga čaka nekoliko trse opravilo. Tiste, ki jih zaman roti, naj se vendarle ravnaajo po normah evropske civilizacije s konca drugega tisočletja, bo moral prijeti za usesa in jih potegniti iz njihove mitološke črne luknje. Sicer bo se sam zdrknul vanjo. Umakniti se ne more več.

SLOVENSKO-ITALIJANSKI ODNOSI

Spornih samo še nekaj hiš?

Agnelli jeva sporočila Thalerju, da želi problem rešiti čim prej

LJUBLJANA - Petkovi razgovori pooblaščenec obeh zunanjih ministrov Italije in Slovenije so se končali z italijanskim vabilom, naj bi se ti nadaljevali že prihodnji petek v Rimu. Pri tokratnih razgovorih ne gre več za splošen, vseobsegajoč dokument, temveč je ta strogo omejen na vprašanje izvajanja rimske pogodbe iz leta 1983.

Treba je namreč določiti način odplacila nepremičnin italijanskih optantov in v primeru dogovora tudi omogočiti, da bodo nekatere nepremičnine, ki so zdaj v javni lasti, razpoložljive za nekdanje optante. Na razgovorih bodo predvidoma določili vrednost teh nepremičnin, in sicer glede na skupno vsoto, ki je že določena v pogodbi iz leta 1983. Tak dogovor obeh zunanjih ministrov naj bi dokončno razrešil to odprto dvostransko vprašanje, s čimer bi se tudi dokončno uredili meddržavni odnosi, Italija pa bi seveda podprla slovensko približevanje Evropski uniji.

V zvezi s tem naj bi italijanska zunanja ministrica Susana Agnelli poslala slovenskemu zunanjemu ministru Zoranu Thalerju osebno sporočilo, da želi ta problem zaključiti čim prej, po možnosti še v obdobju sedanjih zasedanj parlamenta.

Po sklepu teh razgovorov bi se problem zožil zgolj na vračanje nekaj sto hiš, ali bolje receno na skupno izjavo ali dogovor o vračanju, reševanje vseh drugih problemov pa bi bilo predmet normalnih dvostranskih odnosov in razgovorov, seveda v novem izboljšanem ozračju. Delno se nov in pozitivnejši pristop pri dvostranskih odnosih že čuti, saj je v zadnjih desetih dneh prišlo do vrste sporazumov oziroma različnih aktov dobre volje.

Petkov sestanek se ni dokončno določil, vse je najverjetneje odvisno od stališč slovenske politike, prevsem tistih, ki jih bo sprejela politična koordinacija pri predsedstvu vlade, nato pa se slovenski parlament. **Bogo Samsa**

Nedeljske teme

PACIFIZEM V ENO SAMO SMER

Na cesto za Mururoo, za Srebrenico pa nič!

SERGIJ PREMUR

Ob prizorih iz Srebrenice (zadnjič iz Tuzle, prihodnjič iz Zepe, nekega dne morda iz Sarajeva...), ki so nam jih v četrtek posredovale vse televizije, me je stisnilo bolj kot sicer ob gledanju grozot iz Bosne. Videli smo jih vsi, zmagovite srbske vojake, ki so sredi ruševin »osvojenih« Srebrenice razporejali množico prestrašenih in objokanih žensk in otrok in jih kot čredo ovac tlačili na tovornjake, s katerimi so jih peljali v izgnanstvo; druge, še bolj nesrečne ženske, stare in otroke so odgajali pes v dolgih, obupanih kolonah; o moških pa ni bilo sledu, ker so jih že odpeljali v neznanost.

Nedvomno smo videli prizor, ki bi lahko sodil v dokumentarec o nacističnih grozotah. Nacistični dokumentarci so bili sicer v črni belih tehnikah, tokrat pa so nam ekrani nudili grozoto v razkošnih barvah; vojaki niso bili plavalasi artiljeriji v zlikanih črnih uniformah, pač pa »domači« obrazi v balkansko razčepanih uniformah; vodil jih ni hladni esesovski izvedenec za deportacije, pač pa bosanski klavec Mladić.

Samo ena bistvena podrobnost ni spadala v nacistični dokumentarec o deportaciji v uničevalna taborišča: nekaj korakov za zmagovito soldatesko so stali vojaki z modro čelado, ki so si vestno zapisovali, kot nekakšni knjigovodje genocida, koliko ljudi je tokrat slo v izgnanstvo, v druge lagerje. Kaj drugega je namreč bila pred srbsko »osvoboditvijo« Srebrenica, če ne mesto-lager, v katerem so ljudje celo umirali od lakote! Kaj drugega jih čaka v drugih enklavah, kot lagersko ponizanje, lakota, trpljenje in smrt?

Do pred kratkim smo bili prepričani, da »se je zgodilo, da se ne bi nikoli več zgodilo«... Pa se je spet zgodilo, pa se spet dogaja in to danes, nedaleč od nas.

O tem, zakaj se to dogaja, komu je treba pripisati krivdo za vojno v nekdanji Jugoslaviji, za

pokole in etnično čiščenje v Bosni, o tem imamo različna mnenja. Eni krivijo samo in izključno Srbe, vse Srbe z Miloševićem in beograjsko akademijo na čelu, ker so najprej teorizirali Veliko Srbijo, nekakšen rajh balkanskega herrenfolka in potem prvi segli po orožju; za druge so krivi Slovenci, ki naj bi se prehitro, neodgovorno in sebično »pobrali« iz federativne Jugoslavije; za tretje je glavni krivec Tudmanova Hrvatska s svojo »genocidno« protisrbsko preteklostjo; četrti krivijo Vatikan, ki naj bi podpiral katolike v krizarski vojni proti pravoslavcem; peti obtožujejo Nemčijo, ki hoče od pamtiveka zagospodariti nad slovanskim svetom; nekateri ločujejo med Miloševićem, ki je sicer požar zažetil, danes pa nastopa kot gasilec, in njegovim izrodcom, Karadžićem, ki je kot nekakšna frankensteinska pošast zbežala iz rok svojemu ustvarjalcu.

Naj bo kakorkoli že, (čeprav mi ni vseeno, kako je, a danes ni prilžnost za razmišljanje o krivdah, ki po mojem bremenijo predvsem srbsko stran), dejstvo je, da je v Bosni srbska stran nedvomno zakrivila grozodejstva, ki jim ni para. Na Sarajevo je od začetka nadaljšega obleganja sodobne zgodovine padlo po podatkih opazovalcev OZN približno 1.750.000 izstrelkov raznih kalibrov. To je dejstvo, in o tem ne moremo imeti različnih mnenj, kakor tudi ne o dejstvu, da je bilo v Sarajevu ubitih že približno 1.700 otrok pod 14. letom starosti. 1.700 mrtvih malčkov pomeni, da 200 razredov podobnih onemu, ki ga obiskuje moj sin v barkovljanski soli, stopi na cesto in da jih od prvega do zadnjega granatirajo, snjaperirajo, razmesarijo, da so pri prici mrtvi (če so srečni), ali pa da počasi izkrvavijo, da umrejo po 17 mesecih trpljenja, kot malar Sarajevčanka, ki je pred dnevi kljub vsej negi

umrla v angleški bolnišnici, kamor so jo prepeljali tako usmiljeni in tako neučinkoviti vojaki OZN. Tako oblegajo Sarajevo, tako etnično čistijo Bosno, in to nečloveško trpljenje si lahko vsak večer ogledamo po televiziji.

Tokrat ne bo mogel nihče reci, kot so mnogi rekli za nacistične lagerje: »Nisem vedel«. Sedimo pred ekranom in gledamo. Smo nemi in ne storimo ničesar. Res je, da ničesar ne storijo predvsem vlade in mednarodne organizacije, pa tudi mi, mali ljudje, tokrat molčimo.

Na zatožni klopi je seveda v prvi vrsti Organizacija združenih narodov. Njeno nemoč najbolj nazorno predstavlja njen naravnost groteskni zastopnik v nekdanji Jugoslaviji, Jasusi Akasi, ki po vsakem pokolu poziva sprte strani k sodelovanju, in tudi modre celade, ki po vsakem pokolu prestejejo mrtve in »etnično očistene«. Nasim otrokom ne bomo smeli nikoli več pripovedovati laži, da je »Ozn organizacija predstavnikov vseh držav sveta, ki so jo 1945 ustanovili v S. Franciscu zato, da preprečijo vojne iz preteklosti«. V soli so me tako učili in v knjigah je bila prav zaničljivo opisana nemoč predvojne Zveze narodov, »zgled mednarodne diplomatske impotence«.

Ce je OZN prav tako impotentna kot Zveza narodov, smo prav takšni vsi mi, ki tiho gledamo dokumentarce o grozodejstvih srbskih nacionalsocialistov.

Se se spominjate prižganih sveč na Goldonijevem trgu v Trstu in drugod po Italiji in Evropi na predvečer vojne v Iraku? In protestov proti »ameriški imperialistični« invaziji karibskega otoka Grenade (kjer so bile kar 3 smrtno žrtve)? In moja generacija ne more pozabiti na veliko gibanje proti vojni v Vietnamu, ki je pred 25 leti zajelo ves svet. Ah, kako je bilo takrat preprosto, ko so vsega bili krivi Američani in imperializem!

Za imperializem imamo že pripravljene parole, ki jih tudi t e

dni vlačimo iz arhiva, ko se zbiramo na trgih proti jedrskim poskusom na oddaljeni Mururoi. Je tudi prav, da Greenpeace s svojo ladjo Mavričnim bojevnikom skusa preprečiti nove jedrske eksplozije in da se pri nas kot po vsem svetu mirovniki zbirajo in protestirajo.

Zakaj pa ni nikjer nikogar na cesti za Srebrenico, za Zepe, za Bosno? Odgovor na to vprašanje ne manjka: ker je ta vojna balkansko zapletena, ker v Bosni ni enega samega krivca, ker je ljudje ne razumejo. Tako mi pravijo, pa ni tako.

Zakaj so katoliške organizacije, skupine laičnih prostovoljcev, celo združenja italijanskih alpincev storili več za Bosno, kot vsi »stari« pacifisti, napredni in levičarski ljudje z mirovniško tradicijo, ki sega do samega začetka tega stoletja? Tudi ni res, da se ljudje »ne znajdejo«, da ne razumejo: pred nekaj dnevi so vsi italijanski večerni televizijski dnevniki imeli na prvem mestu informacijo o mednarodnem zapornem nalogu za Craxija, na drugem pa tragedijo v Srebrenici. Med Raievo radijsko oddajo Zapping so komentirali predvsem vest o »izobčencu« iz Hamameta, velika večina poslušalcev, ki so se oglašili, pa so zgroženo govorili o vojni v Bosni. In njihovo mnenje je bilo preprosto in jasno, ker so prav dobro razumeli bistvo bosanske vojne: treba je preprečiti pobijanje, onesposobiti je treba tiste, ki streljajo na otroke, na tržnice, na humanitarne konvoje v Sarajevu, ki etnično čistijo Bosno. »Kaj bo potem, ne vem,« je dejal neki gospod iz Vicenze, »ampak naj za božjo voljo uničijo tiste topove, naj onesposobijo tiste ostrostrelce v Sarajevu. S silo? Da, s silo orožja! Kako pa drugače?« Ce nas napadejo roparji, ne bomo klicali socialnih asistentk, naj se ukvarajo z njihovimi mladostnimi travmami, zaradi katerih so postali kriminalci, ampak bomo poklicali policijo, naj jih onesposobi; tudi s silo in z orožjem, če ne gre drugače.

»Z nasiljem bi v Bosni dosegli samo se večje nasilje, predvsem pa večji dobiček za proizvajalce orožja. Bog nas varuj

vojske intervencije!

Vprašanja, ki so na dnu jugoslovanske krize, je treba razvozlati z diplomacijo in po tej mirni poti ustaviti nasilje,« je pred časom v zvezi z bosansko krizo filozofiral neki evropski parlamentarec. Pred dnevi sem ga spet videl na ekranu, ko je v strasbourškem parlamentu za Chiracom mahal s transparentom proti francoskim jedrskim poskusom.

Mar ni to »pacifizem v eno samo smer«? Zakaj je isti evroparlamentarec, zakaj smo pravzaprav vsi mi pripravljene na protijedrske manifestacije, pred pokoli v Bosni pa se samo malce stresemo in kvečjemu »preskočimo« na drug program?

Morda ne bi z množičnimi manifestacijami proti vojni v Bosni dosegli ničesar. Morda pa bi odločen nastop javnega mnenja le prisilil oklevajoče »vladarje sveta«, da bi končno nastopili odločno in uničili vojaško silo balkanskih kriminalcev: za tako nevaren poseg politiki vsekakor rabijo močno podporo domačega javnega mnenja, ki je danes nimajo. Ne smemo vnaprej izključiti, da bi lahko spet dosegli to, kar smo že enkrat dosegli, v času vietnamske vojne: mir.

Vsekakor bi morali javno in glasno izpričati svojo solidarnost s preganjanimi Bosanci, izraziti svojo človekoljubnost, svojo omikanost, svojo ljubezen do ljudi in do miru. Tudi zato, da bi si tako vsaj delno izprali vest. Ker enostranske manifestacije - vsi na cesto za Mururoo, nikogar na cesti za Bosno - niso etične in se jih moramo sramovati! Molk pred srbskobosanskimi grozodejstvi je taka sramota za vse nas, da nam je ne bodo odpustili Bosanci, zgodovina naše civilizacije in niti naša vest.

Vsaj moja ne: skrajno izbiro mirovnika in našega dobrega prijatelja, Alexandra Langerja doživljam tudi kot zadnji krik nemoci vseh nas.

Pripis: v soboto, ko pišem te vrstice, nam agencije posredujejo podrobnosti o srbskem napadu na Zepe. Na Goldonijevem trgu mirovniki zbirajo podpise proti Chiracovi jedrski bombi!

..

Miran Košuta

Srečni Sizzif

Petindevtdeseto bo ostalo zapisano v biobibliografiji primorskega pesnika in akademika Cirila Zlobca kot nadvse plodno jubilejno leto: v torek, 4. julija je namreč praznoval okroglih 70 let, že marca pa so mu pri Državni založbi Slovenije izšle tri knjige (pesniška zbirka Stopnice k tebi, antologija Skoraj himna in monografija Marije Svajncer Ciril Zlobec - Pesnik ljubezni), ki sta se jim na počastitvenem predvečerju njegovega rojstvega dne v Sežani pridružili še miniaturka Mojih sedemdeset ter večjezična pesniško-grafična monografija Ti-jaz-midva, soavtorsko urešničena s slikarjem Palčicem pri ljubljanski založbi Edina in glasbeno preinterpretirana v kompaktni plošči Lada Jakše z naslovom Krog svetlobe. Petkratno knjižno bero je na sežanski predstavitvi v Kulturnem domu »Srečko Kosovel« oplemenitilo še visoko državno odlikovanje za kulturne zasluge, ki ga je slavljenju izročil predsednik Slovenije Milan Kučan.

V svojem Zahodno-vzhodnem divanu je Goethe nedvoumen: »Wenn den Dichter will verstehen/ muss in Dichter's Lande gehen...« - Kdor hoče razumeti pesnika, se mora podati v njegovo deželo.

Tako grem. Preko Krasa, ki se kopa v soncu in klorofilu, sredi tisine nemih skalnih krikov na gmajnah, vzdolž dremavih senožeti, vinogradov, brajd in razorov rdece prsti, mimo suhih, napol porušenih in z rujem obraslih zidov, pokosenih ograd, borov, vrtač, pozabljenih vasi in brinja do prestolnega mesta na zemljevidu njegovega srca: Ponikev. Točnega naslova in številke ne poznam. A ko se mi po kratkem kolovratanju med vaskimi skednji in seniki vrezbarijo na kraskem ganku pred oči besede znanege verza, ne dvomim, da je iskanja konec. Tu, kjer piše »Vse poti so se skrajšale, / zacenjajo se in končajo/ na hisnem pragu« je doma Ciril Zlobec. Gostoljubne, na stečaj odporne duri z novim napisom obvesčajo, da je pesnikovo otrostvo pobegnilo. A kot da pred kratkim, saj me na pragu sprejme mladeniško živahni crnobradec, prijazno nasmejani devetinsetdesetletnik. Ni prvic, da se srečava. Svoje dni sva si že nekajkrat prijateljsko segla v roko: na predstavitev, debatah, manifestacijah, literarnih večerih, kdaj zasebno, pri njem doma v Ljubljani, kdaj uradno, na Predsedstvu ali drugje. Zdaj vem, da ni bil Ciro nikoli popolnoma tam, da je ostal z delom sebe tu, da se je brez vrtnice venomer vračal v Ponikve, svojo srečno, drago vas domačo, kot jo prešernovsko apostrofira v sonetu iz najnovejše pesniške zbirke.

Saj res, zbirka! Zaradi nje sem sploh tu, pravzaprav zaradi kar petih Zlobcevih knjig, ki jih bomo na predvečer in v počastitev pesnikovega sedemdesetega življenjskega jubileja predstavili čez komaj kako uro v Sežani: prva je nov avtorjev demiurški trud, zbirka Stopnice k tebi - 50 ljubezenskih sonetov, razporejenih v 7 ciklov, ki jim je pridano še pronicljiv, filozofsko esenco erotičnega pesnjenja raziskujoč spremni esej Iva Svetine z naslovom Visoka pesem radostne dvojine; druga je antologija Skoraj himna - 133, iz devetih avtorjevih zbirk odbranih pe-

smi, ki izprozijo pred bralca pesnikov 40-letni ustvarjalni lok od intimistično uvertur-nih Pesmi starih (1953) do Ljubezni dvoedine (1993); tretja je v le nekaj mesecih razprodana monografija Marije Svajncer Ciril Zlobec, Pesnik ljubezni - skorajda pozitivistično stvarna, a z ljubečim občutkom da duhovne darove in razsežnosti Zlobceve poezije napisana analiza vseh njegovih verzov, proznih ter esejističnih besedil, ki nam odpira humanistične temelje avtorjeve umetnosti (npr. vitalizem, sifovstvo, toleranco, nesebičnost), razkrije tehnopoetske postopke njegovega ustvarjanja (paradoks, obrat, hkratno sobivanje pomenskih nasprotij, poanto, metafora iz narave, snovno mitološkost ipd.) ter ga ob koncu okliče za »najboljsega sodobnega slovenskega ljubezenskega lirika«; s četrto izdajo - priročno zepno miniaturo Mojih sedemdeset, ki mi jo pesnik pokloni med obiskom hišne notranjine - se vsebinsko seznanim le mimogrede; peto, od tiskarskega crnila se neposušeno večjezično monografijo Zlobcevih ljubezenskih lirik in Palčicvih grafičnih preinterpretacij z naslovom Ti-jaz-midva pa bom prvic prelistal sele na prosceniju sezanskega Kulturnega doma.

To je ljubezen: nič več nisem sam, zdaj sanje sanjam in živim v dvojini in sem, zdaj že sam v sebi, dvoedini.

Majhna, a sedemdesetkratna

Zlobceva stiriinosemdeseta knjiga je med vsemi njegovimi deli nedvomno edinstvena posebnost: ni je za več kot srajcin zep, ni izšla pri nobeni založbi, ni v prodaji, nima cene, skorajda nima naklade in ni je nacrtoval za nameček niti njen avtor. Miniaturo Mojih sedemdeset so namreč pesniku in dolgoletnemu sodelavcu v poklon prijateljsko natisnili v le 99 neprodajnih, z avtorjevim podpisom opremljenih izvodih tiskarji časopisnega in grafičnega podjetja Delo. Licna bibliofilska kuriozita vsebuje natanko po eno, ne več kot stran dolgo pesem za vsako dosledno leto Zlobcevega življenja. Od uvodne Resnacije do zaključne Preizkušnje je avtorjev izbor privilegiral predvsem novejšo liriko iz obeh zadnjih, ljubezensko navdahnjenih zbirk Ljubezen dvoedina in Stopnice k tebi. Na 80 straneh liliputanskega formata je tako zgoscen nezanemarljiv del Zlobcevega duhovnega in pesniškega bogastva. Kakor v nov pregovorni dokaz, da lahko iz majhne raste veliko. Tokrat sedemdesetkratno.

Tako mi Ponikve, pesnikova domacija, njegovi ljudje, latnik s kamnito mizo, cementna stina, balkon z napisom, hrastovo tramovje v preddverju, družinski portreti v sobah, skrbno ohranjeno in potrpežljivo restavrirano pohištvo spregovorijo predvsem v jeziku prvih treh knjig. Goethe se ni motil. Iz te dežele, iz te hiše, iz njenih nekdanjih in zdajšnjih obrazov lahko vsaj zaslutis (pesnika ne boš mogel pac nikdar do konca razumeti...) razloge Zlobcevih vračanj in hrepenenj, lahko se tangenčno približas smislu njegovih mrtvih, skozi čas sijocih zvezd in odgrneš pajcolane njegovih tisočeri ljubezni: do rodu, družine, zemlje, naroda, Krasa, cloveka, besede, poezije in - se najprej - do zenske.

Da je slednja tema predvladujoča v njegovem opusu in da si Ciril Zlobec resnično zasluži vzdevek ljubezenskega pesnika, bi bilo na očeh tudi najraztresenejšemu bralcu: od 85 njegovih doslej izšlih knjig poezije, proze, esejistike, antologij in prevodov, se kar desetina že naslovno opredeljuje za custvo, ki se je celo naturalistu Zolaju kazalo kot »cudez življenja«. Zlobcu pa se za ljubezen utrne v Stopnicah k tebi mavrica definicij: vse in nič mu je, dotik neba in zemlje, hazard, oaza, kvadratura kroga, gejzir, vrtoč, glavica srca, Jakobova lestev in - predvsem - dvoednost. Ta ključni, domala neprevledljivi pojem Zlobceve lirike zgovorno prica o tektonskem vsebinskem premiku znotraj njegovega in slovenskega erotičnega pesnjenja nasploh, ko se je zenska iz nekdanj pasivnega objekta trubadurskega oboževanja posodobila v zdajšnjo nezamenljivo, partnersko enakovredno polovico moskega neba in pesniškega navdiha. Če je bil namreč Zlobcev eros v začetnih zbirkah tudi lahкотen, doživljajski, zgolj cuten in neobremenjen, predvsem pa edninski, samo njegov, moski (npr. v gazelici iz Pesmi starih) se je v novejših delih polagoma ozrelil v dvojinskega, mosko-zenskega, hkrati pa tudi refleksivno-filozofskega. Zlobec je že v Ljubezni dvoedini, se bolj pa v Stopnicah k tebi dokončno spoznal, da sta za ljubezen potrebna dva, da

je eros drug drugemu hkrati izničevanje in rojstvo, demonija in pobožanstvenje, medsebojno jemodajanje. Zato ne preseneča, da se je v najnovejših sonetih njegovo upe-snjevanje erosa povzpelo do meditativne poglobljenosti, aforistične jedrnatosti, oblikovne in ritmične skladnosti, ki upravičujejo Svetinovo primerjavo z Visoko pesmijo Stare zaveze ali Svajncerjevin paralelizem, po katerem naj bi pesnik postavil - tako kot nekoc Cankar svoji materi - zeni in prijateljici Veroniki »enega najlepših spomenikov v slovenski sodobni ljubezenski poeziji.«

Vera, zenska iz navdiha, ki ustvari dom, kjerkoli se ustavi, je zdaj tu pred mano, prijazno, razdajajoča se

Tu je tudi rod, družina, mladost, partizanstvo, tu so Ponikve, ves Kras in Primorska - idealije, merljive le z najvišjimi karati, mrtve zvezde, ki se danes mamljivo in sčemeče sijejo pesniku skozi desetletja iz nepovrnljive preteklosti. Od taksnih gregorčičevsko-kosovelovskih zaljubljenosti naravnost prekipava cvetnik Skoraj himna, zanimiv in doslej najizčrpnější liricni dokument pesnikovega skoraj polstoletnega iskanja smisla poezije, lastnega sloga, boja za resbesedo, praimo, za samo in izključno Zlobcev verzni izraz, ki bi nanovo odkril, osmisli in opomenil svet.

Navsezadnje - sklepam ob pogledu na v balkon vgravirane verze -, če zberes toliko

pijem - v hipu skladkorni bolnik in alkoholik...,« mi Ciro hudomušno zaupa, ko sedeva kramljuje v njegov delovni kabinet. Smisel za paradoks, me preseine. To premorejo ne le pesnikove zdajšnje ironične besede, ampak vsa njegova lirika nasploh, erotična se zlasti. Kakor je ljubezen zanj hkrati svetlo sonce in temà tako je skorajda sleherni njegov verz zgrajen na oksimoričnem sobivanju plusa in minusa, negativnega in pozitivnega principa. Kontrastiranje, presenečanje z obrati, kontrapunkt, nenavadno personificiranje narave, vecplastna metaforika, pogosta genitivna epitetoneza, uporaba krscanskih prilik in anticnih mitov - od Sizzifa do Orfeja in

Ciril Zlobec in Miran Košuta (Foto KROMA)

moževim gostom sredi prazničnega vina, pladnjev prsuta in rezljajev domačega ovčjega sira. Nehote pomislim na blišč in bedo vsakršnega biografizma, komicnega zvajanja mnogoznačne umetniške resnice na enotirno laze faktografske empirije. A vendar: kako bi ne pripisal tudi njenemu ljubeznivo vedremu nasmehu Zlobcevo vitalistično prepričanje, da podeljuje ljubezen sizzifovskemu življenju cloveka smisel? Kako bi ne posumil, da je delno tudi v njenih očeh skrit vzrok lirikovega rušenja Pirjevčeve »prešernovske strukture« slovenske erotične poezije in ponovnega vzpostavljanja ljubezenske pesmi kot prostora ciste svobode, umetniške oaze dveh ljubečih se duš sredi razclovečene materialnosti? Kajti predvsem to je za Zlobca skrivnost njune vsakogaršnje custvenodu-hovne simbioze: biti ze sam v sebi dvoedini...

Zato se vracam spet in spet na Kras k ugaslim ognjem tople domacije.

Ciro me nato vergilovsko popelje po gornjem nadstropju. Iz v spalnici razobesenih portretov svetniške matere in trdo-mehkega, z burjo preizkusajočega se očetoum, da je pesnikovih ljubezni kljub pobeglemu casu in otrostvu se mnogo. Ne osvaja ga le zenska in zena.

poguma ali samovsečnosti, da postavis sebi in drugim na ogled podobo lastnih stihov, potem zagotovo pomeni, da trdno zaupa v orfejsko besede, v povednost in emocionalnost poezije, v njeno etično katarzičnost.

O vsem tem sugestivno pripoveduje tudi antologija Skoraj himna, verzificirani dnevniki večnega potovanja - iskanja samega sebe in lastnega samosvojega umetniškega obraza, kakrsen se je pesniku izbrusil skozi tematska upovedovanja eksistencialnih spoznanj iz zacetnih svobodnih verzov v današnjo metrično skladnost soneta. Morda ne ravno jesihovsko virtuoznega, a zato prav tako nepri-silno gladkega in fascinantnega. Z njim se Zlobec vpisuje v tisti tok slovenske lirike, ki je ze od Prešerna dalje vse prej ko prekucuski, eksperimentalen ali larpurlartističen, saj vedno znova moderno afirmira klasično funkcijo poezije kot »poiesisa« - cimbolj harmoničnega in ritmičnega izrekanja besed. S svojim nerevolucionarnim presnavljanjem tradicije - izpricujejo stih antologije Skoraj himna - bi torej Zlobcu brez pomislekov lahko veljala literarnokritiska oznaka modernega klasika ali klasičnega modernista.

»Poglej, ljudje me imajo res radi. Za skorajšnjo sedemdesetletnico so mi podarili toliko tort in vina, da bi postal - ce vse pojem in po-

Prometeja - za osvetljevanje sodobnih problemskih navzkrižij so najpogostejši obrtno-upovedovalni postopki Zlobceve poezije. ker pa so postopki in načini upovedovanja vselej izraz cloveka, njegove psihologije in duše, lahko razumem, zakaj skuša Zlobec tudi v življenju družiti in usklajevati tako kričeca nasprotja, kakršno je bilo npr. do nedavnega tisto med pesnikom in politikom. Kakor da bi zelel z le navidez paradoksalnim in nepomirljivim sožitjem obojega v sebi do-povedovati, da življenje ni črno-belo, da je v vsako rojstvo položeno seme smrti in seme rojstva v vsako smrt, da je treba tvegati in poskusiti tudi nemogoče, ker je - tako nam zatrjuje tudi Kocbek v Tovarishiji - potovanje pomembnejše od cilja.

Nenadoma se zdrzneva. Do cilja - Kulturnega doma v Sežani in predstavitve, ki naju caka - je vendarle se potovanje vmes, ura pa bo skoraj pravšnja! Tako se naglo poslovim od Ponikev z zave-stjo, da me Goethe ni razocaral. Ko pozenava vsak svoj avto cez drn in strn po njegovi deželi, Zlobca v belem golfu le s težavo dohitevam. Sedemdesetemu naproti brzi mimo Dobravelj z elanom dirkalno razposajenega najstnika. Kakor da bi se srečnemu Sizzifu v njem mudilo na cimprejšnji zmenek z besedo casa...

Kako narediš dober film?

Pravzaprav ni težko, vendar...

"How to make a good film" je bil naslov stiri dnevnega seminarja o filmu, ki so si ga omislili Ales Doktoric (direktor festivala FILM VIDEO MONITOR) in njegovi mlajši sodelavci, ki so si želeli поблиže spoznati lesketajoči filmski svet in po Aleševih besedah: "Se alfabetizirali v filmski govorici in se tako začeli konkretno ukvarjati prav s tem poslom". Vse se je začelo 4. julija, ko so se slusatelji seminarja in nekaj filmskih ljubiteljev zbrali na ploščadi v domu Andreja Budala v Standrežu in si skupaj ogledali film slovenskega režiserja Vinci Vogue Anžlovarja "Babica gre na jug". Seveda večer ne bi bil popoln, če ne bi predvajanju prisostvoval tudi sam režiser, ki je bil potem na voljo publiki in njenim vprašanjem. Nekateri izmed prisotnih so se potem (hote ali nehoti) prijavili na izbor filmskega lica '95. Vinci Vogue Anžlovar je bodoče filmske zvezde postavil pred kamero in od njih zahteval, da se publiki predstavijo tako, kot se ne bi nihče drug. Vsak se je seveda potrudil po svoje, dva sta zmagala, nihče pa ni dobil vloge v Vincijeve najnovejšem filmu. Skoda!

Skupina se je ponovno zbrala 6. julija, ko ji je Ales podrobno razložil ves tehnični zargon filmarjev, zato, da se ne bi v naslednjih dneh "neoborožena" srečala s slovenskimi film makerji. Po večerji, ki so jo imeli v Dijaskem domu so si skupaj ogledali filma "Brezno in nihalo" (1961) in "Ziv pokopan" (1962), ameriskega režiserja, beat generacije, Rogerja Cormana. Ta ogled je slusateljem služil zato, da so se поблиže spoznali s Cormanom, ki je dva dni kasneje obiskal Trst in tam predstavil svoje delo. Naslednji dan so potem odpotovali v Ljubljano, kjer so si v živo ogledali kraje, kjer se rojevajo slovenski filmi. Obiskali so studije Vibe Filma in televizije Slovenija, kjer so videli vse aparature, tako mehanicne, kot elektronske, ki služijo filmski obrti. Popoldne so se seminaristi srečali z režiserjem Jovanom Jovanovicem, ki poučuje, na filmski soli Zveze Kulturnih Organizacij Slovenije v Ljubljani, filmsko misljenje. Goriski skupini je Jovanovic

razložil kako se filmsko razmišlja in kateri so njegovi pogledi na svetovno filmsko proizvodnjo. Med njim in bodočimi goriskimi filmarji se je vnela prava debata, ki se je nadaljevala še na večerji, potem ko so si vsi skupaj ogledali Bunuelov film "Le chein andalous", za katerega je napisal scenarij nič manj kot sam surrealistični maestro, Salvador Dali.

Iz Ljubljane so se naslednji dan podali v Koper, kjer so snemali novi slovenski celovečerni film za televizijo "Melita". Skupino stirinastih seminaristov je sprejel producent filma Brane Srsen, ki jih je potem pospremil na filmsko prizorišče. Trenutno so tam snemali mladega slovenskega zvezdnika, Sebastiana Cavazzo, ki ima v "Meliti" glavno ulogo, ki se je vozil po prašni cesti z motorjem. Snemanje se je izkazalo biti nekaj neskončno bolj dolgotrajnega, kot je gledanje že izdelanega filma, ampak niti to, niti pekoče sonce nista umorila radovednosti in zanimanja goriske skupine, ki se je v popoldanskih urah podala proti Trstu na srečanje z Rogerjem Cormanom.

Kot so kasneje izvedeli, je Roger Corman odličen ameriški režiser, ki je skoraj vse svoje filme snemal z malim denarjem in v zelo kratkem času. Med njegovimi najslavnejšimi filmi naj navedemo celotno serijo po predlogi romanov Edgarja Alana Poe-ja (Ligea, Prekletstvo doma Usher itd.), "The trip" (scenarij je napisal Jack Nicholson, v glavno ulogi je nastopal Peter Fonda) in "The little shop of horrors" (Mala trgovina grozot). Zadnja dva filma sta postala prava cult movie-ja naslednjih generacij. Srečanje je organiziralo trzasko združenje filmskih navdušencev Cappella Underground.

Po dobrem uspehu prvega, goriskega, filmskega seminarja nameravajo organizatorji pripraviti letošnje filmsko solo, ki se bo začela letos oktobra. S to solo mislijo motivirati novo gorisko generacijo, ki naj bi se konkretno posluževala filmskega izražanja. Prijave ze sprejemajo na Kinoateljstvu ulica Della Croce 3, vsak dan od 9. 00 do 18.00 ure na telefonski številki 33580.

Vinči Vogue Anžlovar in njegove dogodivščine

Vinci Vogue Anžlovar je verjetno najbolj sporen in medijsko najbolj poznan filmski režiser mlajše generacije. V svojem carnet-ju ima dva celovečerna filma. Prvega, veliko vseslovensko uspešnico "Babica gre na jug", je snemal z japonskim denarjem, drugega "Gipsy eyes", ki so ga v Sloveniji videli le redki in zaradi katerega naj bi oklofuta slovenskega kulturnega ministra Pelhana in bankrotiral, pa so finansirali ameriški producenti. Sodnici, ki mu sodi zaradi incidenta z ministrom je na prvi dan zasliševanja rekel tako: "Vi boste ostali sodnica za vekomaj. Čez petdeset let boste se vedno sedeli tukaj in nihče ne bo vedel, da ste mi nekoč sodili. Moje filme, pa bodo gledale se naslednje generacije in v soli jim bodo tajili resnico, da sem pijan padel po stopnicah in umrl."

Zadosti osnovni radovednosti naših bralcev in povej kateri so tvoji najljubši filmi.

"Blade runner" Ridleyja Scotta (režiser filma "Thelma in Louise"), "Pulp Fiction" Quentina Tarantina in "Poslednji tango v Parizu" Bernarda Bertoluccija.

Kako izgleda biti filmski režiser v Sloveniji?

Ves, ravno prej me je novinarka Radia Koper vprašala kako "diham" v slovenskem prostoru. To je tako kot na stranicu, diham ze, ampak vonjave niso ravno najboljše. Odnos Slovencev do ustvarjalcev je pri-

blizno tak kot tisti, ki ga ima fant do punce s katero se krasno ujema v postelji, pa ga je sram jo peljati na prijateljev rojstni dan. Vseskozi morajo biti pametnejši od tebe in tudi, če jim je tvoje delo všeč, tega ne bodo priznali. Vse je tako kot v "Imenu rože" (roman Umberta Eca op. ur.), kjer ostanejo živi in delajo samo tisti, ki niso prebrali druge knjige Aristotelove Poetike, posvečene komediji. Živijo, delajo in sodijo, samo tisti, ki ne vejo.

Med snemanjem in tudi po izidu filma "Gipsy eyes" je bil najljubši šport "poznavalcev filma" streljanje na Vincija Voguea Anžlovarja. Bi nam ti povedal svojo verzijo, o tem kar se je takrat dogajalo?

Odgovoril ti bom z vprašanjem. Po tvojem mnenju, kateri narod zna najbolje streči filmskemu poslu?

Ne vem, mislim, da Američani.

Tako. In po tvojem mnenju, kaj naj naredi mladi režiser iz male Slovenije, ko pride do njega ameriški producent in mu ponudi režijsko palico, pa čeprav je scenarij zanič? Seveda sprejme. Vsi hočejo delati v Ameriki, celo Luc Besson (režiser filmov "Nikita" in "Leon") je sel čez lužo, zakaj ne bi jaz? Ponudili so mi budzet za kasetni film, lahko gledljivo spy story, ki sem ga po svojih močeh skušal režirati čim bolje. Upal sem, da bodo Slovenci znali lociti med dobro režijo in slabim scenarijem. Niso. Ministr-

stvo mi je odreklo obljubljen denar za odkup filma, zato, da bi ga lahko vrtel tudi pri nas. Sporekel sem se s Pelhanom in si sposodil potrebno vsoto od bank. Toda vse te prigode in nezgode so močno vplivale na javnost in film ni uspel. Zaradi tega jaz, trenutno, živim na kredit.

In zdaj, kako naprejš?

Posnel bom celovečerec s samimi 12 tisočimi markami in v osmih dneh. Sponzor filma bo neka picerija. Jaz in se veliko drugih ljudi bomo delali in ustvarjali zastoj. Igralce sem izbral med samimi amaterji, ki so pršli na avdicije, ki sem jih razpisal v Ljubljani. To bo dober road movie, nova uspešnica.

UDELEŽENCI SEMINARJA NA PRIZORIŠČU FILMA »MELITA«

Obisk pravega »seta« najzanimivejši trenutek

Verjetno je bil najzanimivejši trenutek filmskega seminarja prav konkretni ogled filmskega prizorišča. 8. julija je Ales Doktoric popeljal svoje varovance na set novega, slovenskega celovečernega filma "Melita", ki ga je snemal režiser Mitja Novljan na gradu Socerb pri Kopru. Prvi kader, ki so ga goricani videli posneti v živo je bil, kako se je Sebastian Cavazza, protagonista filma, pripeljal z avtom, ustavil, stopil iz avta, pogledal okoli sebe, pogledal v atlas, se odpeljal naprej in takoj za njim se je drugi igralec pripeljal po isti cesti s kolesom. Za tem so posneli mladega slovenskega igralca in voditelja uspešnega televizij-

skega sova "Presodite", Janka Petrovca, ki v "Meliti" igra voznika, kako sedi pred svojim avtobusom in gleda, kako pelje mimo njega Sebastian na motorju. Skratka, goriska ekipa filmskih navdušencev ni bila delezna razburljivih scen in posnetkov, toda kljub temu, se ni vdala niti zgojemu soncu niti dolgotrajnemu dogajanju in je budno spremljala premike cele ekipe, ki je skrbela za fotografijo in ton, zato, da bi razumela, kako nastajajo filmski triki. Po snemanju so se pogovorili se z režiserjem filma, Mitjo Novljanom, ki se je tokrat prvič poskušal v umetnosti snemanja celovečerca.

Kaj menite o seminarju? Vse dobro, toda bilo je prekratko. Postati bi moral prava zimska šola filma

"Kako smo se imeli med seminarjem How to make a good film"? Odlično! "To je odgovor, ki smo ga dobili od vseh slusateljev, ki smo jih poklicali zato, da bi nam povedali svoje mnenje o tej pobudi. Jan Bednarik in Boris Lutman, ki sta aktivno sodelovala ze pri pripravah seminarja sta se izdatno razgovorila o tem kako bi bilo dobro, če bi se ta izkušnja spremenila v nekaj trajnega, kot bi lahko bila zimska šola filma, ki se bo začela letos septembra v Gorici. Jan je pozabil kateri je bil tisti trenutek ko je odločil, da bo postal filmski navdušenec, medtem ko je Boris priznal, da je sele letos začel bolj pogosto obiskovati kino dvorane in se zanimati za dogajanje za kamero. Zgleda, da je prej podcenjeval filmsko obrt in ni preveč rad placeval vstopnine za filmske projekcije. Sedaj pa, ko se je v prvi osebi soočil z velikim delom, ki ga je treba opraviti, zato, da mi lahko preživimo dve zabavni urici v kinu, z veseljem položi tisti denar na bla-

gajniški pult. Tako Jan, kot Boris mislita gojiti naprej to svoje zanimanje, Boris kot konjicka, Jan pa o tem razmišlja nekoliko resneje, saj pravi, da je film dober medij za izražanje kreativnosti. Sam bi se rad poizkusil v režijskem poslu, saj ko nastopa kot igralec mu gre vedno, grozno na smeh. Če bi mogel, bi Jan režiral znanstveno fantastične filme in kriminalke. Boris pa bi rad poskusil prav vse, od igraltva do fotografije.

Med slusatelji seminarja je bila tudi Sara, ki je sicer doma iz Trzaskega. Njo so povabili prijatelji, da se udeleži tega izleta v filmski svet in se je zato odločila, da ji ne bilo treba, v teh vročih dneh, obviseti doma. Bila je iznenadena nad tem kar je videla in nikoli si ne bi pričakovala, da so filmski režiserji in igralci tako prijazni in "normalni" ljudje. Vsekakor pa je vseskozi imela občutek, da je na obisku na drugem planetu, v svetu zase, ki ga predstavlja filmska produkcija.

OBISK V TABORIŠČU SMRTI

Korošci v Auschwitzu

»Stojimo tukaj kot potomci storilcev in žrtev brutalne nacistične vladavine. Na mnogih frontah se je bojevala. In če je na eni dosegla končno zmago, potem tukaj v Auschwitzu. S poldrugim milijonom ljudi so tukaj pokopali to, kar imenujemo zapadno civilizacijo. A niso jo tukaj zagreblili ne prvič, ne zadnjič. Rasne mrznje niso iznašli tukaj, nacionalizma niso tukaj prvič povišali v religijo, ljudomrznostva niso tukaj prvič oblikovali«.

Glavno koncentracijsko taborišče Auschwitz I - »zavarovano« z dvojno žična ograja pod visoko napetostjo (10.000 voltov)

Spomenik žrtvam nacizma v taborišču Auschwitz-Birkenau

S temi besedami je mladi Korošec, dijak Slovenske gimnazije v Celovcu, strnil svoje misli ter izrazil svojo prizadetost o obisku koncentracijskih taborišč Auschwitz I in Auschwitz-Birkenau na Poljskem. Bil je eden izmed skoraj 200 dijakov koroških srednjih sol, ki so pretekli teden - skupaj z najvišjimi politiki dežele Koroške - oblikovali uradno komemoracijo v spomin in opomin na milijone žrtve teh dveh največjih morilnic nacistične strahovlade. Potovanja na Poljsko in deželne komemoracije se je udeležilo tudi 37 dijakov Slovenske gimnazije v Celovcu, nekateri od njih so svečanost pred spomenikom žrtev nacizma v Birkenauu aktivno sooblikovali; spregovorili so tudi v slovenskem jeziku.

Na prizorišču največje morije v zgodovini človeštva, kjer so strezniki nacističnega rezima zastupili, zažgali, pobili, zgladovali ali na drug

nacin usmrtili več kot milijon ljudi, ker so ti pripadali drugemu, nenemškemu narodu ali se postavili proti nasilju Hitlerjeve diktature, so mladinci in politiki ob tej priliki jasno izpovedali, da tudi danes, 50 let po osvoboditvi tega najbolj krvavega taborišča in zmage nad nacifasizmom,

velja opozorilo, da moremo ostati pozorni ter se odločno upreti vsakemu pojavu diktatoricnih ideologij, se posebej ideologij, ki ovrednotijo narode in ljudje za vredne in manj vredne, ki kršijo pravice etničnih, verskih, socialnih in drugih skupin; - skratka, ki ne upoštevajo najtemeljnih

lovekovih pravic.

Dijaki srednjih sol so se že med solskim letom v okviru projektnega pouka pripravili na to potovanje na kraj najhujšega zločina nad Židi in več slovanskimi narodi - v obeh koncentracijskih taboriščih je umrlo tudi veliko slovencev iz Slove-

nije, med žrtvami nacističnega terorja pa so bili tudi koroški Slovenci. Prva postaja je bilo koncentracijsko taborišče v samem Auschwitzu, kjer so skupaj s prav tako globoko prizadetimi deželnimi politiki - pred zidom smrti položili venec. S položitvijo venca in deželno komemora-

cijo v komaj tri kilometrov oddaljenem t.i. smrtnem taborišču Auschwitz-Birkenau II se mladinci in zastopniki koroške vlade niso le na dostojen način spomnili vseh žrtev nacistične strahovlade, prisli so tudi do spoznanja, da kdor je videl Auschwitz, nikoli ne bo moral več biti brezbrizen do vsakršne oblike ekstremizma, razizma, diktature. S tem spoznanjem in tudi globokemu prepričanju vseh sodelujočih je izzvenela tudi skupna deželna komemoracija mladih Korošcev in deželnih politikov na čelu z deželnim glavarjem Christofom Zernattom in njegovemu namestniku Michaelom Ausserwinklerjem.

V zvezi z neprebavljeno polpreteklo zgodovino pa je bil obisk mladih koroških dijakov in dijakinj ter najvišjih koroških politikov hkrati tudi nadaljnji pomemben premik v gledanju uradne Koroške na skoraj nedojemljiva dogajanja izpred 50 leti. Pot iskanja nove, bolj osveščene pozicije Koroške in Korošcev do svoje lastne zgodovine sta Zernatto in Ausserwinkler prvič jasno zacrtala maja letos na uradni deželni proslavi ob 50-letnici konca druge svetovne vojne na pokopališču v Trnji vasi pri Celovcu, se posebej pa ob svečanosti ob odkritju dveh tabel na Ljubelju, ki naj bi Korošcem vrnila v spomin, da ni le južni, temveč tudi na severni (koroški) strani cestnega predora do leta 1945 obstajalo koncentracijsko taborišče, v katerem so umirali pripadniki skoraj vseh evropskih narodov. In ne le v Auschwitzu, tudi v drugih taboriščih, celo v lastni deželi, so bili Korošci tudi storilci.

Na vseh teh proslavah so visoki predstavniki obeh državnostvornih avstrijskih strank prav to dejstvo izpostavili ter pozvali prebivalstvo, se posebej pa mladino, naj bodo - tudi danes - pazljivi in občutljivi napram vsem pojavom ekstremizma. Na komemoraciji na prizorišču največje morije v zgodovini, sta tako Zernatto kot tudi Ausserwinkler izrecno opozorila tudi na usodo usodo manjšin, ki da so prvi, ce obvlada ekstremizem, razizem in diktatoricna ideologija.

Ivan Lukan

Dijaki slovenske gimnazije v Celovcu so položili venec k zidu smrti

Pred vhodom v glavno taborišče Auschwitz I

Kraj največje morije v zgodovini

V kraju Oswiecim (Auschwitz) na Poljskem, nedaleč od znanega mesta Krakov, je leta 1940 - po nalogu Hitlerja - iz nekdanjih avstrijskih vojašnic nastalo koncentracijsko taborišče, največje v času Tretjega rajha. Približno 1, 5 milijonov ljudi, večinoma pripadniki židovskega naroda, je tu umrlo na nasilen način, večina v plinskih celicah, v katerih se naj bi po načrtih nacističnih vladarjev resilo dokončno židovsko vprašanje.

Prvi politični jetniki taborišča Auschwitz I so bili poljski jetniki iz jetništva v Tarnovu, sledili so jim približno 600 ruskih vojni jetnikov, ki so bili kot prvi umorjeni s strupenim plinom »Zyklon B«. Leta 1942 je taborišče stelo povprečno 20.000 jetnikov, z naraščanjem njihovega števila pa so se v vse večjem obsegu vršili tudi eksekucije in umori jetnikov. Prvi veliki transport Židov je v taborišče Auschwitz I prispel 15. februarja leta 1942 - za skoraj vse se je končal v plinski celici oz. krematoriju I. Prvi komandant taborišča Auschwitz I je bil Rudolf Höß, katerega je varšavsko vojno sodišče leta 1947 obsodilo na smrt. Kazen (obesenje) so izvršili prav v taborišču Auschwitz.

Taborišče Auschwitz I je danes spominski kraj - muzej, skoraj celotno taborišče s svojimi bloki za jetnike, s krematorijem I, z zidu smrti, ob katerem je bilo ustreljenih več tisoč političnih zapornikov, ter s stražnimi stolpi je se ohranjeno.

Koncentracijsko taborišče Birkenau (Auschwitz II), v katerem se je vršilo sistematično, industrijsko uničevanje »nevrednih živilenj« v velikanskih plinskih celicah, je bilo postavljeno jeseni leta 1941. Prvi umori s strupenim plinom Zyklon B so bili izvršeni 20. marca 1942, se v istem letu ter v letu 1943 so postavili se tri dodatne plinske celice s krematoriji. Od pomladi leta 1943 do novembra leta 1944 je v plinskih celicah umrlo nad milijon Židov iz vse Evrope, zažgali pa so jih v krematorijih ali celo na prostem. Ob blizajočo se porazom nacistične strahovlade so novembra leta 1944 »upravniki« taborišča začeli z uničenjem plinskih celih in krematorijev ter skušali zbirsati drugih sledi masovnega uničevanja ljudi. Ob osvoboditvi taborišča, 27. januarja leta 1945, so svojetske cete poleg približno 7000 bolnih in popolnoma izčrpanih jetnikov v Birkenauu nasli le še ruševine taborišča smrti.

Medtem ko je glavno taborišče Auschwitz I se danes dobro ohranjeno, taborišče Auschwitz II-Birkenau zal vsebolj propada. Toda kljub temu, da je del taborišča smrti bilo uničeno, so preostali ostanki plinskih celic, lesenih barak ter železnih tirnic, po katerih so vlaki iz vse Evrope pripeljali na stotine Židov in pripadnikov drugih narodov tik do plinskih celic, pretresljivo pričevalo o brezprimernem genocidu nacional-socialistov nad židovskim narodom ter drugimi, se posebej slovanskimi narodi. (I.L.)

Železniški tir, po katerem so pripeljali več kot milijon Židov v plinske celice taborišča Auschwitz II-Birkenau.

Tudi v času počitnic je dejavnost živahna

DIJAŠKI
DOM
»SIMON
GREGORČIČ«
V GORICI

Delovanje Dijškega doma Simon Gregorčič poteka v številnih in raznolikih oblikah. Med temi so gotovo najpomembnejši: pšolski pouk za otroke, ki obiskujejo slovenske osnovne in srednje šole na Goriskem, laboratoriji, namenjeni predvsem otrokom, ki niso naši gojenci in poletno središče.

V solskem letu 1994/95 je v dom redno zahajalo skupno 44 gojencev: 28 osnovnošolcev in 16 srednješolcev. Prihajali so iz različnih slovenskih sol: iz osnovnih sol v ul. Brolo, v Pevmi, v Standrežu, v Sovodnjah, v Dobedobu; iz srednje šole v Gorici in Dobedobu. Tem otrokom smo poleg prevoza iz šole v dom in hrane nudili predvsem strokovno pomoč pri opravljanju solskih obveznosti, pa tudi možnost vo-

dene igre v letos na novo opremljeni igralnici, zanimive ekskurzije in obiske (popeljali smo se na primer s pravim balonom, obiskali smo "zeleni vlak"), samostojno organizirane družabnosti in prireditve (miklavževanje, kosanjev piknik, pustovanje, pomladni dan...).

V letosnjem solskem letu smo nadaljevali z izkušnjo laboratorijev, ki smo jih lani uvedli in ki so naleteli na pozitiven odziv. Organizirali smo jih štiri: začetniški in nadaljevalni laboratorij angleščine, delavnico računalništva in slovenskega jezika. Največjega odziva je bila delavnica angleščine, ce-tudi sta se tej začela razmeroma zelo pozno. Pod pričakovanji je bila udeležba laboratorija slovensčine, ki je bil zamišljen kot dodatni "izvensolski prostor",

v katerem otroci, predvsem pa tisti, ki prihajajo iz mešan- nih ali italijanskih zakonov, v neobvezujoči obliki vodene igre bogatijo besedni zaklad in izpopolnjujejo svoje znanje slovenskega knjižnega jezika. Posebno poglavje bi lahko odprli v zvezi z računalniki, na katere so otroci vedno bolj navdušeni. V domu razpolagamo z laboratorijem, ki šteje sedem računalnikov, od katerih so trije, skupaj z barvnim tiskalnikom bili nabavljeni letos. Opremljeni so, poleg seveda standardnim programom, tudi z zelo zanimivimi izobraževalnimi programi, ki posegajo v različne vede, od kemije in angleščine do matematike in glasbe in ki na stimulativni način pomagajo tudi pri obravnavi raznih učnih snovi.

Poletno središče 1995 je

pravkar v teku; pričelo se je 19. junija in bo, glede na uspeh v prejšnjih letih, trajalo šest tednov (torej do 28. julija). Ta teden je središče obiskovalo kar 54 otrok, medtem ko je skupno število vpisanih preseglo že število 80. Novost letošnjega centra je sodelovanje s trzaskim Združenjem Lupusinfabula in s Tempusom iz Slovenije. Animatorji Lupusinfabule Neva Bak, Daria Samar in Tomaz Kalc so vodili laboratorij kreativnega izražanja, v sklopu projekta Tempus pa sta prof. Tatjana Krepse in prof. Sonja Artac vodili laboratorij naravoslovja oziroma bo prof. Marijan Prosen vodil delavnico astronomije. Velik uspeh je doživel tudi tečaj kajakaštva, ki smo ga organizirali v sodelovanju z društvom Silec iz Gorice.

Kristina Knez

POGOVOR S PREDSEDNIKOM ZDRUŽENJA SLOVENSKI DIJAŠKI DOM »SIMON GREGORČIČ« KARLOM ČERNICEM

Kot druge slovenske kulturne ustanove se tudi dom spopada s finančnimi težavami

Poleg didaktičnega in pedagoškega delovanja Združenja Slovenski dijaški dom "S. Gregorčič" nas je zanimalo osvetliti tudi delo upravnega odbora. O tem smo se pogovorili z njegovim predsednikom prof. Karlom Černicem.

Bi nam najprej povedali, kdaj je združenje nastalo in od kdaj predsedujete upravnemu odboru?

Združenje je nastalo v sedemdesetih letih, sam pa sem predsednik upravnega odbora od leta 1992.

Kako odbor deluje in s katerimi vprašanji se ukvarja?

Odbor se srečuje približno enkrat mesečno; na sestankih je poleg odbornikov prisotna vedno tudi ravnateljica, ki nas sproti seznaja z rednim delovanjem v domu in z novostmi; poleg tega nam postavlja konkretna vprašanja, ki spadajo v pristojnost odbora. Ko sem bil izvoljen za predsednika nisem pričakoval, da bo delo predvsem usmerjeno v reševanje zakonskih in upravnih ovir. Glavni cilj odbora je namreč jamčenje finančnih sredstev za delovanje in za vzdrževanje doma. Najprej pa moramo lociti probleme, ki zadevajo didaktično dejavnost in tiste, ki so upravnega značaja. Kar se tiče prvega področja je naš cilj, da bi zagotovili čim bolj kvalificiran in kakovosten vzgojiteljski kader. V ta namen smo uvedli natečaj za sprejem v službo, med pogoji pa je diploma pedagoškega liceja ali v humanističnih vedah. Lansko leto smo v službo sprejeli tri nove vzgojitelje, kader pa moramo se okrepiti zaradi porasta števila gojencev. S tem v zvezi naj omenim se problem neu-

streznih plač za vzgojitelje, katerih delo je zelo pomembno. Odbor se je odločil, da bo vsak mesec med vzgojitelje razdelil nagrade, tako da se kakovostnemu delu podeli tudi ekonomsko priznanje, ki mu pripada.

Na upravnem področju pa so na obzoru precej pomembne spremembe. Lansko leto smo namreč obnovili statut in ga prilagodili zakonskim določilom o priznanju združenjih. Nas namen je torej pridobiti status priznanega združenja z odlokom predsednika dežele, saj bi nam to zagotovilo določene prednosti. V prvi vrsti bi razbremenili uradne predstavnike civilne odgovornosti; v tem primeru bi

namreč združenje za vse neposredno odgovarjalo. Iz tega nujno sledi, da moramo nuditi nekakšno jamstvo, da bo za to združenje lahko odgovarjalo in sicer kvantitativno določen jamstveni sklad, ki naj bi ga v prvi vrsti sestavljala lastnina združenja samega. Upamo, da bomo naslednje leto dosegli predpisano višino sklada, saj je od tega odvisno priznanje samo. Druga prednost priznanja je tudi možnost, da postane združenje lastnik nepremičnin. V tem trenutku smo namreč najemniki družbe Alpe.

Kaj pa glede finančnih sredstev? Ali prejimate prispevke javnih ustanov?

K finančnemu kritju prispeva v največji meri Goriski sklad, ki ga je ustanovila SKGZ. Želel bi ob tej priliki poudariti, da ima zaslugo, da je dom nastal in da se danes obstaja prav SKGZ, ki si je v vseh teh letih prizadevala, da bi lahko ta pomembna ustanova zagotovila svoje delo na vzgojnem področju. Poleg tega dobivamo prispevke s strani Dežele. Ravno v tem obdobju smo prejeli precej visok prispevek namenjen posodobitvenim gradnjam v okviru doma samega. S temi sredstvi smo se prilagodili zakonskim predpisom v zvezi z odpravo arhitektonskih ovir za prizadete; poleg tega smo posodobili kuhinjo, električno napeljavo, proti-

pozarna sredstva ter poskrbeli za nova vrata in okna. Del finančnih sredstev pa pridobivamo s prispevki gojencev in z gostovanji, npr. pevskih zborov v obdobju zborovskega tekmovanja Seghizzi.

Kako bi ocenili vlogo Dijškega doma na Goriskem in kaksna je pozornost javnih uprav, predvsem goriske občine?

Vsi skupaj si prizadevamo, da bi dijaški dom postal ena izmed izobraževalnih institucij v goriski občini, ki bi si zaslužila enako pozornost s strani občinske uprave, krajevne zdravstvene enote ter socialnih služb kot ostale. Do tega počasi prihaja, saj je

letos npr. občinska odbornica obiskala dom. Skusamo vzpostaviti institucionalne zveze z javnimi ustanovami in upravami na Goriskem.

Kaksno pa je sodelovanje z drugimi stvarnostmi na Goriskem?

Dijški dom sodeluje predvsem z osnovnimi solami. V tem sodelovanju prihaja po eni strani do uspehov in sicer do večjega števila vpisov; opazamo tudi večjo pozornost do naše ustanove in drugačno gledanje s strani solskih oblasti in učiteljskega kadra. Po drugi strani pa prihaja občasno do napetosti, ki izhajajo iz razlogov, ki so iz trte izviti in ne vedno utemeljeni med posameznimi solniki in osebje dijaškega doma. Kar se tega tiče sem na vsak način optimist in menim, da se ta problem da z lahkoto premostiti predvsem z boljšim poznavanjem naše stvarnosti predvsem z osebnim in direktnim spoznavanjem. Poleg tega zelimo biti enakopravni člen vzgojne skupnosti na Goriskem. Za to so potrebne tudi izmenjave, ki že potekajo, tudi s komponentami večinskega naroda, ker je to potrebno za naše večkulturno mesto. Tudi mi moramo dati svoj prispevek medsebojnemu spoznavanju in sožitju.

Odbor Združenja sestavljajo: predsednik Karlo Černic, podpredsednik Ales Doktorč, člani Viljem Geršolet, Sonja Klanjsček in David Sossou. Združenje priredi dvakrat letno občni zbor in sicer za odobritev obračuna ter proračuna; to pa zato, ker so zakonski termini za predstavitev le-teh različni.

Pogovor zapisala
Vlasta Jarc

**DIJAŠKI
DOM
»SIMON
GREGORČIČ«
V GORICI**

Nenavadno potovanje

Naslov letošnjega Poletnega središča v Dijaskem domu v Gorici je Nenavadno potovanje. Nenavadno potovanje je zgodbica, ki pripoveduje o palčkih, ki so iskali vodo sreče.

V oblikovnem laboratoriju izdelujemo vas junakov in junake same. Glavni junaki so: Vulkan, Genij, Merlin, Lola, Meo in Krt. Učiteljica Mara nas uči izdelovati predmete iz raznih materialov, kot npr. plastelina, barvani kamenčki,

slama.

V laboratoriju animacije "Lupus in fabula" smo obravnavali zgodbo in uprizorili različne dogodke. Predstavili smo se tudi pred filmsko kamero.

V igralnici so se mlajši otroci igrali z malim plastičnim toboganom in z drugimi igračami.

Na igrišču so se fantje igrali z žogami. Igrali so košarko, med dvema ognjema in nogomet. Letošnje Poletno središče je zelo zabavno.

Ana, Carolina, Stefania

Novinarke sprašujejo, kajakaši odgovarjajo

Katja, Maja in Helena, ki smo obiskovale novinarski krožek v Poletnem središču, smo mislile, da bi bilo zanimivo intervjuvati kajakaše, ki so cel teden obiskovali tečaj kajakaštva. Ti pogumni in gostobesedni fantje so: Aljoša, Alexis Aleks, Luka, Federico, Darnijel, Matjaz, Martin, Denis, Peter in Andrea. Ali ste bili pred začetkom tečaja nestrpni? Ja, ker sem se hotel zabiti v skale. (Aljoša) Ne. (Luka, Matjaz, Federico)

Ja, ker me je privlačeval kajak. (Alexis) Ne, zato, ker sem se s kajakom že peljal. (Peter) Ja, ker sem se hotel naučiti kajakaštva. (Andrea) Kakšen je bil občutek, ko si prvič stopil v kajak? Zelo lepo, čudovito. (Aljoša) Bil sem vesel, ker sem prvič to poskusil. (Luka)

Moj občutek je bil dober. (Alexis, Matjaz, Federico) Da se bom prevrnil v vodo. (Peter) Da izgubim ravnotežje. (Andrea) Kdo vas je vodil in učil? Vodili so nas Andrej, Bojan in Matej. Sedaj ste spoznali kajak, ali mislite se še ukvarjati s tem športom? Ja. (Aljoša, Matjaz, Andrea, Peter) Če mi das 1.500.000, da bi si kupil kajak, ja. (Federico) Ne vem. (Luka) Kaj vas je najbolj pritegnilo? Divja voda. (Matjaz) Močan tok reke. (Luka, Federico) Tok, valovi, Soča, skale, vrtinci, ribe. (Alexis) Da, bi se utopil. (Aljoša) Veselje, da bi se naučil. (Andrea) Ali se vam zdi ta sport utrudljiv? Ja. (Matjaz in Peter) Precej. (Andrea) Ne. (Federico, Aljoša) Za tiste, ki imajo mišice kot jaz, ne. (Alexis) Odvisno. Če veslaš v sredini reke, kjer je tok močan, je zelo naporno, če pa si blizu bregu, ni pretežno. (Luka)

Intervju z naravoslovci

Ana, Karolina in Stefania smo se pogovorile z najmlajšimi naravoslovci Mirjam, Paolom in Kristjanom. Tudi vzgojiteljica Sonja je odgovorila na naša vprašanja. Vprašale smo jih, kaj so delali v laboratoriju.

Najprej smo se pogovorile z vzgojiteljico Sonjo.

Katere stvari so vam najbolj všeč pri delu, ki ste ga do sedaj opravili?

Sama sem tu prvi dan; v prejšnjih dneh je laboratorij vodila učiteljica Tatjana. Zato smo se danes najprej med sabo spoznali.

Kje raziskujete?

Raziskave in preiskuse so v prejšnjih dneh opravili v parku ob Soci, ker so tu reka Soča, travnik in živalice. danes bomo ostali v Dijaskem domu, jutri pa se bomo spet podali v naravo.

Kako pa raziskujete?

S povečevalnim steklom smo opazovali majhne živalice in rastline. Poleg tega smo v prejšnjih dneh opazovali moč vetra in v ta namen izdelali majhen vetrokaz.

Mladi raziskovalci so nam zaupali, da jim je laboratorij všeč, ker so opazovali živali in sicer polze in policnjake. Lepo je bilo tudi, ker so bili v naravi in sicer v gozdu ob reki Soci.

Mini turnir v namiznem tenisu

Skupina živahnih sportnikov se je pomerila v mini turnirju namiznega tenisa. Najprej so se morali nekoliko seznaniti s pravili igre, vadili so servis in že se je začelo pravo tekmovanje. med sabo so se pomerili Andrea, Matej, Marko, Enrico, Roman in Matteo. Na

prvo mesto se je uvrstil Andrea, na drugo Roman in na tretjem je pristal Marko. Za tekmovanje v dvojicah pa ni bilo več dovolj časa, saj je bila že ura kosila in slastni duhovi po pizzzi so znatno znižali koncentracijo vseh udeležencev Poletnega centra...

Mini raziskavi o Steverjanu

V četrtek, 29. junija smo gojenci, ki obiskujemo novinarski krožek, sli v Steverjan, da bi izvedeli nekaj več o njem. Najprej smo sli na občino. Tam so nam odgovorili na nekaj vprašanj in sicer:

V katero obdobje segajo prvi podatki o obstoju Steverjana?

Prvi podatki segajo v obdobje okoli leta 1000.

Koliko prebivalcev ima?

Steverjan ima 837 prebivalcev.

Koliko zaselkov ima?

Zaselkov je 11. Ti so: Jazbine, Dolenji konc, Grojna, Kalvar, Kostabona, Šcedina, Stmaver, Bukovje in Sovenca.

Nato smo sli po Steverjanu sprasevat ljudi. Povedali so nam nekaj zanimivosti.

Turizma je se precej. Obstaja več vrst vin. Ta so: Tokaj, Savignon, Pinot bianco, Pinot grigio, Merlot, Malvazija, Cabernet, Prosecco in Ribolla. V Steverjanu je tudi muzej vina. Mnogo je tudi češenj, zato je vsako leto praznik češenj.

Več ulic se poimenuje po vasicah. Npr. Ul. Oslavje, ul. Šcedina. Prebivalci se ukvarjajo predvsem s kmetijstvom in vinogradnistvom.

V Steverjanu je teniško igrišče in igrišče za golf.

Nase informacije so sedaj končane. Upamo, da bomo drugič spet pritegnile vašo pozornost.

Stefania, Carolina, Ana

***

Dne 29. junija, smo nekateri gojenci, ki obiskujemo novinarski tečaj v Dijaskem domu, sli v Steverjan za majhno raziskavo. Sprasevali smo nekatere ljudi in sli celo na občino.

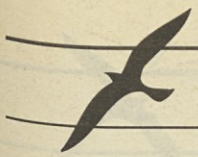
Izvedeli smo, da v Steverjanu zivi 837 ljudi. Zupan je Hadrijan Corsi. Ta občina ima 11 zaselkov. Nekateri od teh so: Šcedno, Sovenca, Bukovje, V Klancu, Jazbine. Prebivalci se predvsem ukvarjajo s kmetijstvom in vinogradnistvom. Zanimivosti Steverjana so grad Formentini in Kulturni dom. V tej vasi imajo razna društva: Katoliško društvo, Slovenska skupnost, Prosvetno društvo Francisek B. Sedej. Dne 30. junija se je začel festival narodnozabavne glasbe, ki bo ob koncu nagradil najboljšega.

Prvi podatki o obstoju Steverjana segajo v obdobje okoli leta 1.000.

Nasvidenje v naslednji raziskavi.

Maja, Katja, Helena

En teden s SPDT po poteh zahodnih Karnijskih alp

PLANINSTVO

Bliza se čas vsakoletnega tedenskega planinskega pohoda, ki ga SPDT že vrsto let v avgustu prireja za svoje člane, ki se radi v počitniških dneh podajajo na daljše ture v gore. SPDT-jevci so zadnja leta v tem času dosegli vrh Gran Paradisa, naskakovali Monte Roso, osvajali Dachstein v Avstriji in Watzmann v Nemčiji, bili na vrhovih Monvisa in Argentera v Piemontu, prečili izpostavljene police v Dolomitih Brente in se povzpeli na Presanello, stali na najvišji gori Apeninov Gran Sasso, se seznanjali z neokrnjeno naravo vzhodnih Karnijskih Alp na krožni poti na Coglians in Timau, lani pa občudovali divjo lepoto gorske skupine La Meije v francoski Dauphineji.

Letos je izbira ponovno padla na domače gore in SPDT se je odločilo, da popelje svoje člane planince po strmih in divjih stezah zahodnih Karnijskih planin, ki po lepoti in zahtevnosti prav nič ne zaostajajo za drugimi bolj razvinitimi gorami. Karnijske planine so malo obiskane in gorska narava je tu skoraj se neokrnjena. Za ljubitelje gora in planin predstavlja Karnijsko gorovje pravo odkritje prvobitnega sveta strmo se dvigajočih vrhov in stolpov, visokogorskih planin in pašnikov, nad katerimi se pnejo melišča z ruševjem porasčenimi vznožji. Tudi lahko hodiš v popolni samoti, v taki tišini, da slisis samo, kako ti od radosti bije srce, ko se oziraš in občuduješ veličastnost skalnatega stvarstva, ki te obdaja.

Poti Karnijskih gora so bolj malo obiskane, množični turizem je stvar nižjih dolin in ne sega v visoka brezpotja, kamor pridejo le tisti, ki jim je gorski svet svetisče kipečih kamnitih divjin. In prav v to prelepo in skoraj zacarano gorsko okolje Karnijskih Alp, ki se bohotijo skoraj pred domačim pragom, se bodo podali trzaski planinci. Na sedmnevno turo bodo krenili 21. avgusta in z lastnimi prevoznimi sredstvi do kraja Forni di Sopra in v dopoldanskih urah prisli po dolini Suola do planinske kočice Flaiban Pacherini. Od tam se bodo, po

premostitvi 900 visinskih metrov od planinske postojanke, preko sedla La Sidon povzpeli na 2478 metrov visoko goro Pramaggiore, vračali pa se bodo po krožni poti preko sedla Pramaggiore v kočico, kjer bodo prenočili.

Naslednjega dne, 22. avgusta, se bodo udeleženci pohoda po dokaj snji strmini usmerili na prelaz del Mus in Peklensko sedlo ter po stezi Genzianelle pod vršaci Brica in dalje po dolini Monfalcon di Forni, dosegli bivak Marchi Granzotto ter se mimo dvatisočaka Monfalcon di Cimolaia spustili po strmi soteski do kočice Giaf.

Tretji dan, 23. avgusta, se bodo trzaski planinci zajedli v gozdnato pot, ki od kočice Giaf pripelje na sedlo Scodovacca in najboljši bodo najprej naskočili strmo melišče do sedla del Cridola, odkoder se bodo povzpeli na 2581 metrov visoko goro Cridola, s katere se odpira lep razgled na Cadore in Dolomite. Sedlo, nato pa po gorski dolini Pra del Toro se dobro uro hoje in odpocili se bodo v kočici Padova.

In že je na vrsti četrti dan pohoda, 24. avgusta, ko bodo izletniki sli mimo znamenitega stolpa Montanaia. Zgodaj si bo treba oprtati nahrbtnike in vzeti pot pod noge. Čakal jih bo tisočmetrski vzpon na 2250 metrov visoko Cimo Toro in strm spust v dolino Montanaia do bivaka Perugini, odkoder se bodo vsi zagledali v tamkajšnji značilen stolp Montanaia. Planince bo nato vodila pot navzdol po ozki dolini v 750 metrov nižje stoječo kočico Pordenone, kjer se bodo nastanili za dve noči.

Edinstveni stolp Montanaia v istoimenski dolini (foto M. Pertot)

Po štiridnevni naporni hoji je za peti dan, 25. avgusta, predvidena lažja tura. Izletniki se bodo napotili po dolini Ciol de Mont na 2258 metrov visoko goro Ferrara, opravili krožno pot in se po vzhodnem pobočju spustili do planine Bregolina Grande ter se preko sedel Savelons in della Lama vrnili v planinsko postojansko Pordenone.

Zadnji, sesti dan pohoda, 26. avgusta, bodo trzaski planinci iz kočice Pordenone krenili na pot po cesti, ki pelje po dolini Postegae, nato po stezi po Peklenski dolini pod goro Pramaggiore, ki so jo osvojili prvi dan. Se lažji vzpon na sedlo La Sidon in znasli se bodo na izhodišču v kočico Flaiban Pacherini. Če bo čas in utrujenost ne bo preveč sibilna nog, je možen se fakultativen vzpon v neposredni bližini kočice. V popoldanskih urah se bodo trzaski pohodniki po šestdnevnem planinarjenju po stezah in vrhovih Karnije vračali v Forni di Sopra in od tam domov.

Pohod je dokaj zahteven, kajti vsak dan je predvidenih od šest do osem ur hoje. To pomeni, da morajo biti udeleženci pohoda izkušeni in

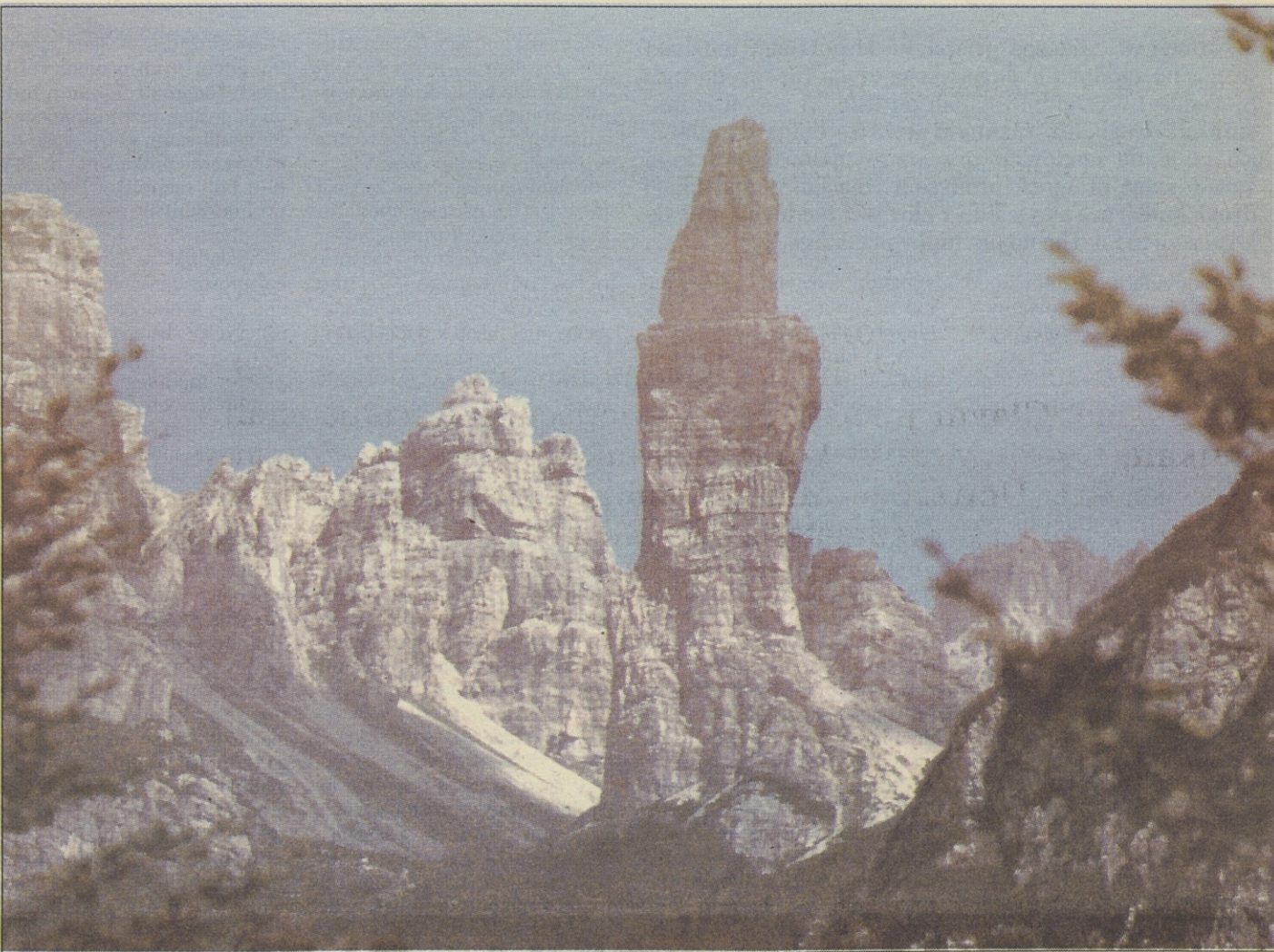
dobro trenirani. Poleg tega je udeležba omejena na največ 25 izletnikov, kajti težave so namrec s prenočitvami, zlasti v kočici Flaiban Pacherini, v kateri je le 12 ležišč, zato se bodo morali nekateri prilagoditi in prenočiti na zasilnih prostorih. Iz tega razloga SPDT priporoča planincem, ki mislijo na pohod v Karnijo, naj se čimprej javijo. Vpisovanje je v teku v uradih ZSSDI v ul. sv. Franciska 20, cena pa je 250.000 lir, v kateri je vključeno prenočevanje s polpenzionom v kočicah, se pravi zajtrk in večerja. Pri vpisu je treba vplačati 100.000 lir, ostali znesek pa zadnje dni julija, ko bo prireditelj sklical sejo udeležen-

cev in jih seznanil z vsemi potrebnimi navodili in podrobnostmi. Pa se priporočilo: vsi udeleženci morajo imeti poravnano članarino in biti za varovani.

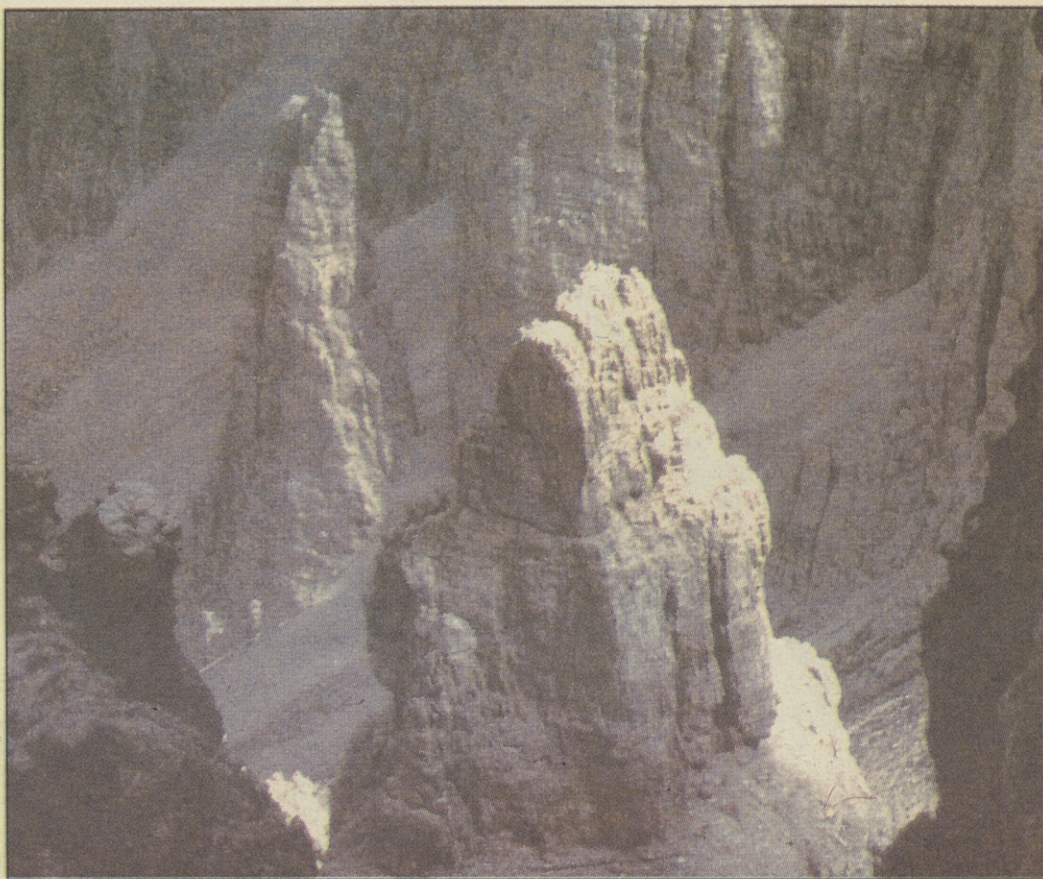
Vsekakor si SPDT pridruže pravico, da zaradi naknadno nastalih okoliščin in razmer, spremeni program pohoda, ki ga bo vodil Stojan Bolcina. Že sedaj je vodja na voljo za potrebna pojasnila in odgovarja na telefon števil 213701 doma in 765209 v službi.

Tistim, ki se bodo pohoda udeležili, zeli prireditelj obilo planinskih užitkov in predvsem teden dni sončnega in lepega vremena.

Lojze Abram

Skupina Monfalconov (foto L. Abram)

S Cridole proti sedlu Scodovacca (foto E. Abram)

Železna doba še pred Halstattom

Po letu 1000 pred n. št. je bil slovenski prostor deležen enakomernega vpliva tako z zahoda kot vzhoda, kar še posebej velja za osrednjo Slovenijo

Namen pričujočega prispevka je pokazati možnost drugačne zgodovine slovanskega življa (in seveda tudi Slovencev) v vzhodnih Alpah od tiste, ki smo ji iz takšnih ali drugačnih razlogov priča že dolga desetletja. Znano je, da zgodovino »pišejo« osvajalni narodi, ki si zaradi svoje premoči (predvsem vojaške) podjarmljajo druga ljudstva. Tako je bilo v človeški zgodovini prej, tako je zdaj in tako bo najbrž tudi v prihodnje.

Zgodovinarji so hipotetično izpeljali naselitev Slovanov v vzhodne Alpe v 6. stoletju, čeprav za to ni nikakršnih neposrednih dokazov. Glede na ugotovitve nekaterih drugih ved pa je mogoče, da so se slovanska ljudstva naselila v vzhodne Alpe vsaj že tisoč let pred našim štejem.

Pri mojem pisanju gre predvsem za drugačno interpretacijo nekaterih virov in za vključitev tiste vede, ki je imela do zdaj pri pisanju zgodovine le malo besede, etnomuzikologije. Sodba, ki je rezultat teh razmišljanj, nikakor ni dokončna niti celotna, temveč je le nekakšen začetek in spodbuda drugačnemu dojemanju slovenske zgodovine.

Arheologija o slovenskem etničnem prostoru

Pisanje zgodovine je odvisno od najrazličnejših virov. Teh je navadno za starejša obdobja manj, zato je njihovo pricavanje toliko pomembnejše in usodnejše. Znano je, da so lahko interpretacije istega vira popolnoma različne in ima odločitev za eno samo (iz takega ali drugega razloga), brez dopustitve drugačnih možnosti, katastrofalne posledice. Najhuje pa je, če pride do tega, da postane zgodovinske izhodišče za razlage tistih znanstvenih ved, ki bi morale biti v svoji osnovi temelj temu zgodovinsko pisanju. Prav tako se pri pisanju zgodovine premalo upošteva sedanjost. Narodi ohranjajo svojo »dušo« stoletja dolgo in se prav zato med seboj tako razlikujejo. Sele množična občila tega stoletja grozijo te razlike, če ze ne odpraviti, pa vsaj zmanjšati. Če hočemo

spoznati, kakšen je bil slovenski narod v preteklosti, pogledimo kakšen je danes!

A. T. Linhart je v svojem delu Poskus zgodovine Kranjske... med drugim zapisal tole misel: »Tudi sam menim, da osamljene zgodovine v najozjem pomenu besede niti ni mogoče pisati. Urejenost in povezanost vladata v vsej naravi. Vedno izhajajo posledice iz vzrokov. Toda vzroki, zakaj je nek narod postal to, kar je in ne nekaj drugega, ne leže vedno v njem samem. Največkrat jih moramo iskati pri nekem tretjem ljudstvu. V tem primeru pa je neogibno, da zajame zgodovinar svoj predmet čim bolj na široko.«¹

Poglejmo si najprej, kaj pravi o slovenskem etničnem prostoru arheologija. Najprimernejša osnova se mi je zdelo izvajanje našega arheologa Staneta Gabrovca, ki je svoja spoznanja strnil v spisu Prazgodovinska podoba Slovenije, objavljenem v zborniku Instituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU Traditiones. Osnova pravim zato, ker že Gabrovec ugotavlja, da je pogosto tvegano in nemogoče »prestaviti arheološko strokovno govorico v govorico zgodovinskega oz. političnega tolmačenja.«² Prav gotovo imajo pri tako zahtevnem tolmačenju zgodovine nekega naroda pomembno vlogo še druge znanstvene discipline, kot so primerjalno jezikoslovje, etnologija, etnomuzikologija in v našem primeru tudi cerkvena zgodovina.

Poznano prehodnost slovenskega etničnega prostora ugotavlja Gabrovec že v paleolitiku oz v tako imenovanem olsevienju, v času, ko naj bi bilo to ozemlje vmesna postojanka na poti

k francoski aurignacijski kulturi. Medtem ko poznejše neolitike poljedelske kulture prednje in male Azije Slovenije ne zajamejo, postane ta prostor odprtejši v bakreni dobi. V Mezopotamiji in Egiptu se začenja urbanizacija, nastajajo mesta in kraljestva, v kulturnem smislu pa sodijo v ta čas tudi nastanek pisave, mita, antropomorfne upodobitve božanstev... »Začenja se uporabljati kovina, baker. Prav ta tehnična novost najbolj osvoji tudi Evropo, včasih sploh samo ta. Evropa ostaja daleč od urbanizacije... V ta čas uvrščamo tudi velike premike nomadskih narodov. Eden najpomembnejših za prihodnjo Evropo je ljudstvo, ki je govorilo naš prajezik, iz katerega so se razvili tudi naši sedanji evropski jeziki. Izhodišče indoevropeizacije so stepska območja severno od Črnega morja, kurganska kultura s svojimi tipičnimi pokopi v jamah pod gomilo.«³

Novi stiki, doseljevanja in naslitve

V času bakrene dobe naj bi stopil slovenski prostor v stik z vodnimi kulturami casa, prav tako pa naj bi v tem času prišlo tudi do naselitve tega ozemlja z ljudstvi, katerih kultura je bila po vsem sodeč vzhodno orientirana. V tem času je prišlo do naselitve ljubljanskega barja, po Sloveniji pa se pojavijo tudi utrjena visinska naselja, katerih »eden najlepših primerov je bil odkrit v zadnjem času. To je Gradec pri Mirni. V tem smislu bi smeli videti tudi v naseljih koliscarskega tipa obrambno funkcijo.«⁴ Na ljubljanskem barju se je razvila samostojna kultura, ki je bila stvaritev domačega prostora in je po njem zato dobila svoje ime. Ta kultura ni bila omejena samo na ozko ozemlje, temveč je moč po mnenju Gabrovca njene vplive zaznati ne samo na Primorskem, temveč tudi v Avstriji in Dalmaciji. Pomembno je zlasti to, da je po svojem nastanku izrazilo vezano na vzhod. To naj bi bila prva samostojna kulturna tvorba na današnjem slovenskem etni-

cnem prostoru. »Njena razširitev govori tudi o njeni veliki moči. Računati moramo tudi, da je gosteje razprostranjena v Sloveniji sami, kot jo kaže današnja arheološka karta in da je tudi bolj raznolika. Predvsem pa niso kolišca več edini tip naselbine.«⁵

Naslednje, za slovenski etnični prostor izredno pomembno obdobje, je obdobje kulture zarnih grobišč, katerega središče je bilo po mnenju arheologov prostor med severnim Balkanom in Karpati. V Sloveniji nahajamo v tem času (od 13. do 8. stol. pred n. št.) dve različni kulturi, in sicer: tako imenovano kastelirsko, ki zivi naprej se iz predhodne srednje bronaste dobe in ki se je kultura zarnih grobišč vse do leta 1000 skoraj ne dotakne, in tako imenovana virovitiška kultura, ki predstavlja starejšo stopnjo kulture zarnih grobišč in ki je razširjena v vzhodni in osrednji Sloveniji. »Na prehodu v zadnje tisočletje slovensko ozemlje, razen zahodnega predela, trdno obvladujejo nosilci kulture zarnih grobišč. Njihova kultura ima svoje lokalne posebnosti, ki pa so dobro razumljive v dokaj enotnem sklopu srednjeevropske kulture zarnih grobišč.«⁶

Na križišču med vzhodom in zahodom

Po letu 1000 pred n. št. je bil slovenski prostor deležen enakomernega vpliva tako z zahoda kot vzhoda, posebej velja to za osrednjo Slovenijo, kjer tudi v tem času cveti samostojna zarnogrobišna ljubljanska kultura.

Zacetki železne dobe so v Sloveniji zaznavni prej kot v ostali srednji Evropi, kar priznava po Gabrovčevem mnenju že M. Hoernes, prvi pisec o halstatski kulturi. Ta vključuje v svojo halstatsko kulturo vse do tedaj znane nekropole naše sedanje ruske, ljubljanske in notranjske skupine (Skocjan) ter jih postavlja celo pred samo najdišče Hallstatt, ki je dalo obdobju ime.

»Vsekakor pride v Sloveniji tega časa ob krizanju stare kul-

Poročni par s konca prejšnjega stoletja (Fotoarhiv GNI ZRC SAZU)

ture zarnih grobišč, pritiskov iz Podonavja (kimerijski fenomen) in Mediterana do novega preoblikovanja njene kulturne podobe. Rezultat je 6 novih kulturnih skupin, ki smo jih poimenovali po geografskih enotah oz. glavnih najdiščih. To so: 1. dolenjska skupina z razprostranjenostjo na Dolenjskem med Savo in Krko in v Beli krajini, 2. svetolucijska z razprostranjenostjo v dolini Soče in njenih pritokih, 3. notranjska na slovenskem Krasu in na Notranjskem, 4. koroska, 5. stajerska, v strokovni literaturi jo imenujemo tudi skupino Klein-klein-Martijanec oz. Martijanec-Kaptol po glavnih najdiščih na avstrijskem Stajerskem in Hrvaškem, kamor sega njena razprostranjenost tudi izven slovenskega prostora. In 6. ljubljanska z razprostranjenostjo na Gorenjskem, kjer zivi še naprej zarnogrobišna ljubljanska skupina, ne da bi prevzela novosti svojih močnih sosed. Zivi samostojno, vendar je v zamiranju. V petem stoletju prav v ta osiromašen prostor prodira dolenjska skupina (Molnik), delno v gornjem Posavju tudi svetolucijska. Vse nastete skupine uvrščamo v jugovzhodnoalpsko halstatsko skupino, ki je danes ustaljen pojem. Družbenopolitične enote pa moramo videti gotovo v naših regionalnih skupinah, ki smo jih nasteli.«⁷

Ko Gabrovec nadalje opisuje značilnosti vseh nastetih kulturnih skupin in njih povezave z drugimi kulturnimi skupinami tako na vzhodu kot na zahodu, ugotavlja, da se v njih oblikuje tudi nova socialna struktura z vodilnim slojem, kar dokazujejo tako imenovani knezji grobovi, katerega odločilna je bila vojaško-politična moč. »Dolenjska skupina je med slovenskimi halstatskimi skupinami dosegla najvišji vzpon. Tako lahko prav na njenem primeru najbolje prikažemo dosežke slovenske halstatske kulture in hkrati njene meje v primeri s kulturami, katerim se ima zahvaliti za svoj vzpon in ki postajajo v tem času zgodovinske.«⁸

Med najpomembnejše značilnosti te dobe in kulture (predvsem Dolenjske) steje Gabrovec utrjene naselbine s kamnitim obzidjem in mediteranskim poreklom gradnje. Kot primera take gradnje sta utrdbi v Sticni in na Mostu na Soci, ki pričata o izjemni organiziranosti življenja v njih. Vsa odkrita tobojna naselja in njim pripadajoče nekropole nam po mnenju arheologov pričajo o skupnem, povezujočem duhovnem svetu, ki se odraža tudi v umetnosti oz. umetni obrti. Vrh te dejavnosti pomeni situlska umetnost.

Robert Vrcon

Nadaljevanje prihodnjice

OPOMBE

- 1 A. T. Linhart: Poskus zgodovine Kranjske in ostalih delov južnih Slovanov Avstrije I. in II., Ljubljana 1981, str. 10.
- 2 Stane Gabrovec: Prazgodovinska podoba Slovenije, Traditiones 19, Ljubljana 1990, str. 18.
- 3 Prav tam, str. 19.
- 4 Prav tam, str. 20.
- 5 Prav tam, str. 20.
- 6 Prav tam, str. 22.
- 7 Prav tam, str. 23.
- 8 Prav tam, str. 24.

Magister Robert Vrcon je sodelavec Glasbeno-narodopisnega instituta Znanstvenoraziskovalnega centra (ZRC) Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) v Ljubljani. Po izobrazbi je etnolog, ukvarja pa se s preučevanjem oblik in tehnik ljudskega petja na Slovenskem. Objavlja strokovne in poljudnoznanstvene prispevke v strokovnih revijah in časopisih, občasno pripravlja radijske oddaje na temo slovenskega ljudskega petja, predava na seminarjih za voditelje folklornih skupin, o slovenski ljudski glasbi pa je predaval tudi na dunajski Visoki soli za glasbo in upodablja umetnosti. Trenutno pripravlja doktorat z naslovom Ljudsko petje na Slovenskem.

Skupina ljudskih pevcev iz Rezije (Fotoarhiv GNI ZRC SAZU)

Uporniki pod Krimom

Sedemnajstega maja 1942 so partizani zasedli Ig, ki je le streljaj od Ljubljane

Kdo od Ljubljančanov se zjutraj ne zazre v Krim, 1107 metrov visoko goro južno od Ljubljanskega barja in zahodno od Iskega vintgarja, ki se strmo in temno vzdiguje iz barjanskega zatrepa na jugu in ki je takoj v breg že vsa obložena z obseznimi in gostimi gozdovi? Navadno pomislimo na vreme, saj vrh velja za vremenskega preroka Ljubljane, včasih pa se le spomnimo, da je bil Krim med vojno skoraj neosvojljiva partizanska trdnjava pred vrati okupirane Ljubljane.

Krim je dajal gostoljubje partizanom že jeseni 1941. V začetku oktobra je bil v Zali pod Osredkom ustanovljen Krimski partizanski bataljon. Za komandanta je bil imenovan Jernej Gaspersic, za političnega komisarja pa Dušan Pirjevec. Bataljon je stel okrog 150 borcev.

Prvega julija 1942 so ustanovili Krimski partizanski odred, ki sta mu poveljevala komandant Bojan Polak Stjenka in politični komisar J. Hribar - Tone Pogacnik. Odred je imel stiri bataljone, ki so ob ustanovitvi steli več kot tisoč borcev. Mnogi med njimi so pripadali partizanskim enotam, ki so spomladi 1942 osvobodile območje pod Krimom.

Bilo je sedemnajstega maja leta 1942, ko so partizani zasedli Ig, naselje le streljaj daleč od Ljubljane. Karabinjerji so zed dan prej zbežali v Ljubljano. Zalet bataljona in njegovih čet je bil tako mocan, da so bile v hipu zasedene vse vasi pod Krimom in daleč po Ljubljan-

s puskami v rokah, drugi na vozovih z mitraljezi. Ko so napadli Ig, je bilo 80 partizanov, v sedmih dneh pa je stevalo za boj pripravljenih naraslo na kaksnih 1600, je morda nekoliko pretiraval Daki. To je bil pravcati izanski punt!

Edvard Kocbek je že prej veliko slisal o Dakijevem junastvu, potem pa ga je nenadoma srečal. »Pred mano stoji majhen, droban clovek, kratko ostrizen, skoraj malce sključen; mezika z majhnimi očmi, v ustih drži cigareto ... Podoba je, da ne skriva posebnega duhovnega zivljenja ...« O Bojanu Polaku je zapisal, da je postaven, lep fant s cedno bradico.

Obcudovanje je zel tudi narodni heroj Tone Vidmar Luka. Ta je o majskih dogodkih leta 1942 zapisal: »Usidrati smo se v Iskem vintgarju. V noči z 16. na 17. maj smo ze napadli Ig. Italijani so zbežali v Ljubljano, ceprav so imeli dva tanka. Odsli smo proti Turjaku in tudi tam nas niso čakali. Usli so tudi z Rakitne in od Sv.

Med ofenzivo so Italijani 22. avgusta 1941 v Zavrhu ustrelili štiri domačine, ki so si morali sami izkopati grob

vsakršnih izgub prestal ves ofenzivni nalet, nato pa se vrnil na Krim.

Italijani so bili nemirni, ker se je to dogajalo tako rekoč pred vrati Ljubljane in na sami meji s tretjim rajhom. To je bila sramota, ki je general Roboti ni mogel pozabiti. Enaindvajsetega maja 1942 je sestavil posebno operativno skupino za napad proti Igu in ji na-

men, zdrav in ima se zdrava cutila!«

Italijani so začeli prodirati iz Ljubljane zgodaj zjutraj in ob pol sestih zjutraj je bil že alarm na osvobojenem ozemlju pod Krimom. Napad so izvedli s tezkimi topovi, tanki, letali in s približno pet tisoč pesci. Kljub junaskemu zadržanju partizanov - boji so trajali na vsej fronti več kot pet ur - je bilo zaradi močnega prodora tankov in obkoljevalnih manevrov pehote že okoli poldneva jasno, da bo treba Ig izprazniti. Italijani so s tanki prodrli tudi v Isko vas, vendar so se kmalu umaknili.

Ob začetku italijanske ofenzive poleti 1942, ko sta bila najprej na udaru Krim in Mokrc, se je začel siriti preplah. Italijanske oblasti so julija izdale razglas, s katerim so prepovedale gibanje civilnega prebivalstva. Ustavili so ves medkrajevni promet in odpravili postnoobrožno službo za civilno prebivalstvo. Poveljnik italijanske armade je grozil ljudem, da bodo ustreljeni vsi, ki bodo kakorkoli sovražno delovali proti italijanskim oblastem. Porusili bodo vsako hišo, iz katere bo prisla zalitev italijanske vojske ali v kateri bodo nasli strelivo in orožje.

Velika italijanska ofenziva se je valila iz Ljubljane prek Krma in Mokrc na Dolenjsko in Notranjsko, od tam pa proti Kočevskemu rogu. V njej je sodelovalo več kot 60 tisoč italijanskih vojakov, veliko tankov, topov in avtomatskega orožja. Na vsak kvadratni meter je prisel en vojak, se je hvalila italijanska vojska propaganda.

Povsod je zahrumelo od trusa. Ljudje so izgubljali pamet, ko so slisali, da za valjem italijanske ofenzive ostajajo pogorišča in mrlici. »Italijani na svojih pohodih ubijajo nedolžne ljudi. Na smrt obsojeni si morajo sami skopati jame. Sezuti si morajo cevlje, odložiti ure, prstane, denar, vse, kar je kaj vrednega ... Kjer so ljudje s partizani, jim Italijani požigajo domove in cele vasi ...« je sel glas od vasi do vasi.

Armadni general Roatta je ob koncu ofenzive povedal, da je partizanska glavnina zanesljivo uničena in da si »banditi« ne bodo mogli več opomoči. Moral je biti zelo razočaran,

ko so ga obvestili, da so se konec avgusta 1942 na Krimu in Mokrcu znova pojavile večje partizanske enote. Oktobra je bila ustanovljena Serčerjeva brigada, konec marca leta 1943 pa je prisla na to območje Tomsiceva brigada.

Ko je kmet videl dolgo partizansko kolono, si je ob misli na italijansko propagando, ces da so partizani uničeni, v svoji razdvojenosti dejal: »Pravijo, da so jih unicili. Hudica so unicili!«

Glavni stab slovenske partizanske vojske je po ofenzivi predlagal, da se je treba znova vrniti h gverilskemu načinu bojevanja, kajti partizanska vojska frontalnega spopada s tako premocjo nikakor ne vzdri.

Po ofenzivi so se pojavili preplah, razočaranje in nasilje, ki so povzročili v ljudeh novo razpoloženje. V mnogih je pod vplivom nasilja nastopil dvom, celo odpor do partizanstva in osvobodilnega gibanja. »Gre za to, da bomo ta proces v ljudeh najprej razumeli, nato pa ga znali odpraviti s pravimi prijemi,« je zapisal Edvard Kocbek v Tovaršiji. Bal se je, da bi lahko prislo do samovoljnih, nenadzorovanih likvidacij ljudi kot posledica mascevalnosti in ideoloske zadrstosti.

V tem sestavku smo na kratko prikazali le vojsko plat dogajanja na območju Krma. Prihodnjic bomo pisali o psihološki plati razvoja. Prof. dr. Ferdo Gestrin je v svoji raziskavi Svet pod Krimom v uvodu zapisal, da so mu bili v središču pozornosti ljudje, domačini na eni in drugi nasprotni strani. Usoda jih je tudi po dvakrat premetavala z ene na drugo stran v boj za eno ali drugo vizijo reševanja slovenskih eksistenčnih vprašanj tistega časa in poznejšega razvoja. Poleg te znanstvene presoje vecplastnosti dogajanja je zanimiva tudi »druga stran resnice«, ki je prisla izpod peresa emigrantov Janeza Klemencica, Cirila Miklavca in dr. Filipa Žaklja z naslovom Revolucija pod Krimom. Hoteli smo povzeti tudi pisanje casnika Slovenec iz tistega časa, pa smo ugotovili, da je pisal bore malo ali skoraj nič o dneh ociscevalnih akcij in racijah italijanske vojske v casu tako imenovane roske ofenzive. Takrat so se okupatorji znesli prav nad podkrimskimi vasmimi in njihovimi prebivalci, ki so bili v ofenzivi prvi na udaru. Bilo je pozganih več vasi, v množicnih pokolih je bilo ubitih veliko ljudi, okoli sessto ljudi pa je moralo v internacijo.

France Trebčan

Oktobra 1941 je Krimski bataljon razdejal progo Ljubljana - Rakek. Italijanski vojaki čistijo progo

skem barju.

Naglica razvoja splošne vstaje je presenetila Italijane, ne dosti manj pa tudi vodstvo NOB. Partizanske čete so se kot potoki sprostile, se razvnele, narasle, zabucale in se razlile iz svojih strug, je pisal partizanski kronist. Pod vplivom vesti, da so Sovjetska zveza, Anglija in ZDA sklenile medsebojno zavveznisko pogodbo, se je pojavil varljiv optimizem, ces da bo kmalu konec vojne, ki ga tudi napredovanje nemskih armad do Moskve in Stalingrada ni moglo kaj dosti omajati. Ko je Ig doživel prvi dih svobode, so mnogi ljudje mislili, da so okupacija le se hude sanje. Susljalo se je celo, da bodo Italijani izpraznili Ljubljano ...

Narodni heroj Stane Semic Daki je v svojih spominih zapisal, da so se borci hoteli spustiti naprej proti Ljubljani, in so »kar lezli naprej, eni na kolesih

Vida ... Ceprav nas je bilo malo, smo jih gonili po Ljubljanskem barju do mostu, kjer smo se potem usidrati. Ponoci smo prisli tja do dolenske postaje na Rakovnik in v Skofljico ...«

Milan Guček je v monografiji Serčerjeve brigade zapisal anekdoto o Tonetu Vidmarju Luki, ki je svoje borce opogumljal za boj s taksnimi vprašanji in ukazi: »Je kdo bolan? - Naj gre iz vrste! ... Je kdo ranjen? - Naj gre iz vrste! ... Sledila sta molk in tšina. »Boj bo zakon! ... Je koga strah? ... Naj stopi iz vrste!« In nikogar ni bilo več strah ne takrat ne potem, ko je pokalo!

Tone Vidmar Luka je zaslovel, ko se je pred udarci velike poletne sovražnikove ofenzive s s svojim bataljonom takoj ob začetku bojev izvil iz obkolitve, se potajil v logaskih gozdovih in kot edina enota takratne slovenske partizanske vojske brez

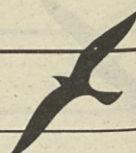
ročil: »Pregnati partizane z njihovih položajev, da se zopet dvigne in okrepi naš prestiž in ugled in jim zadati kar največ zrtv.«

Razmislijal je približno tako kot general Gambaro, ki je nekoč pozneje nehot pohvalil iznajdljivost in pogum partizanskih enot; ko je ozmerjal svoje castnike, ker so prenehali biti taksni, kakršni bi morali biti ... »Spet in spet se sprasujem - in to sprasujem tudi vas, ali se sploh se splača proti nekemu neukemu Dakiju, Rajku ali Klanjsku ali proti kateremukoli ubogemu Tonetu, ki so do včeraj se vihteli lopato ali pa tolkli s kladivom po nakovalu - posiljati v boj vas, oficirje, ki ste trgali hlace in si bistrili um po vojskih solah in v številnih tecajih po vsej Italiji ... Boje bo začeti posnemati partizane in postaviti na celo bataljona kate-regakoli kaplarja, ki je pogu-

Prvi partizani: Ernest Eypper, Milan Majcen in Ivan Rob v Vintgarju julija 1941

Plime in oseke življenja

Že Hipokrat študentom svetoval, naj bodo pri bolnikih pozorni na dobre in slabe dni

Vsak je verjetno pri sebi že opazil, da mu ob določenih dnevih nič ne gre. Zjutraj se tudi pri stvareh, ki jih sicer naredimo brez večjih težav, počutimo se utrujene, nagnjeni smo k prepirom, se najraje bi se umaknili v spanec. Imamo pa tudi dobre dneve, dneve, ko vse steče kot po maslu, ko brez težav opravimo se tako zahtevno nalogo. Zakaj pride do takšnih nihanj v sposobnostih?

Menda je že legendarni grški zdravnik Hipokrat svojim študentom svetoval, naj bodo pri bolnikih pozorni na njihove »dobre« in »slabe« dni. Zdravljenje bo uspešno, če bodo bolnike zdravili ob njihovih »dobrih« dnevih. Vedenje o bioritmi pa naj bi bilo se starejše, prvi zapisi o bioritmi segajo v egiptansko zgodovino, točneje v obdobje vladavine kraljice Nefretete. Znan graditelj, zdravnik in mag iz tega obdobja - Imhoten - je zbral in zapisal veliko bioritmov takratnih pomembnih znanstvenikov in moz.

Biološka ura, ki naj bi tekla v vsakem posamezniku, odreja, kdaj se počutimo dobro in kdaj ne. Po mnenju zagovornikov bioritma se biološka ura sproži v trenutku rojstva. Sposobnosti posameznika - tako telesne kot čustvene in intelektualne - se spreminjajo v skladu z biološko uro. Teorija o bioritmi je zelo

glede na bioritem. Znanstveniki menijo, da imamo ljudje kar petkrat večjo možnost, da povzročimo prometno ali drugo nesrečo, če imamo slab dan glede na telesni cikel, kot pa, če imate dober dan. Če imate poleg tega se slab dan glede na čustveni in intelektualni ritem, pa zraste ta verjetnost na 11. Na žalost nimamo podatkov o bioritmi za povzročitelje prometnih nesreč v Sloveniji, toda zagovorniki teorije bioritmov so prepričani, da ne bi bistveno ostopali od ameriških.

Tudi športniki bi morali biti pozorni na lastni bioritem, ko načrtujejo, katerih tekem se bodo udeležili in katerih ne. Boksaar Mohamed Ali naj bi nepričakovano izgubil boj s Kenom Nortonom prav na dan, ko je imel dva negativna ciklusa.

Kljub statističnim argumentom pa zagovorniki teorije bioritmov priznavajo, da ni vsemogoca. Čeprav imate slab dan, se

bov oziroma na vse druge telesne sposobnosti. V kritičnih dnevih tega ciklusa se pojavlja utrujenost, večja je nagnjenost k boleznim, hitrost odzivanja je nižja.

Čustveni cikel naj bi odražal psihološko stanje, vplival naj bi na razpoloženje, kreativnost, občutljivost, intuicijo, moč volje in podobno. Kritični dnevi tega ciklusa se kažejo kot slabovoljnost, razdražljivost in nagnjenost k sporom.

Intelektualni cikel naj bi vplival na sposobnost spomina, koncentracije, sposobnost reagiranja in opažanja, logične in analitične sposobnosti in drugo. V kritičnih dneh tega ciklusa so nastete sposobnosti zmanjšane.

Kako si izračunamo lasten bioritem? Vsak od nastetih bioritmov se začne na tako imenovani nulti točki, nato se vzpenja nad časovno osjo (v tem prvem delu ciklusa je telo polno energije in jo zna polno izrabiti), začne padati, nato pade pod časovno osjo, kjer se energija obnavlja, zato je trošenje omejeno. Prvi del ciklusa imenujemo pozitivna, drugi del pa negativna faza.

V vsakem ciklusu obstajata dva kritična dneva, to sta tista dneva, ko sinusoida - valovita črta, s katero grafično prikazujemo cikluse - seka časovno os. Do kritičnih oziroma slabih dni pride, ko cikel prehaja bodisi iz pozitivne v negativno bodisi iz negativne v pozitivno fazo. Potemtakem sta kritična dneva za telesni cikel 11. in 23. dan od začetka tega ciklusa; za čustveni cikel 14. in 28. dan od začetka ciklusa ter za intelektualni cikel 16. in 33. dan od začetka ciklusa. Glede na neparno število dni pri telesnem in intelektualnem ciklusu, bi bilo natančneje reči, da prvi kritični dnevi nastopijo po 11 dnevu in pol oziroma po 16 dnevu in pol od začetka ciklusa. Kritične dneve najlažje prepoznate, če si narišete lasten bioritem, kar v dobi računalništva niti ni več tako hudo.

Če si želite določiti lasten bioritem, nimate pri roki ustreznega računalniškega programa niti računalnika, se lahko lotite računanja tudi »peš«. Ker se biološka ura sproži v trenutku rojstva, morate najprej izračunati, koliko dni je preteklo od vašega rojstva do dne, ko želite ugotoviti vaše bioritmično stanje. Pri tem bodite pozorni, da ne izpustite dnevo v prehodnih letih. Ko boste dobili natančno število dnevo, jo delite s številom, kolikor trajajo posamezni ritmi, torej s 23, da izračunate telesni cikel z 28, da izračunate čustveni in s 33, da izračunate intelektualni cikel. Če se računi ne izidejo, se ne trudite, da bi izračunali se decimalke. Ostanek po deljenju je

namreč število dni, kolikor jih je preteklo v novi fazi posameznega ciklusa. Če ste dobili ostanek tri po deljenju števila dnevo s 23, to pomeni, da je tega dne telesni cikel v pozitivni fazi, torej teče tretji dan tega ciklusa.

Ko ste za vse cikluse ugotovili, koliko dni je poteklo, od njihovega zadnjega začetka, se lahko lotite sestave grafikona. Najprej si pripravite vodoravno os, na katero označite dneve (od ena naprej, lahko pa pod temi številkami označite tudi dneve glede

bolj optimalno izkoristate svoje sposobnosti.

Enkrat v 60 letih

Poleg navadnih dni lahko določimo tudi dvojne ali trojne kritične dneve, ti dnevi se zgodijo, ko se posamezne sinusoidi ujemajo v kritičnih dnevih, torej istega dne več sinusoid prečka časovno os. Trojni kritični dan je tisti, ko vse tri sinusoidi obenem prehajajo časovno os, ne glede na to, ali gre za prehod iz pozitivne v negativno ali iz negativne

dolocili človekovo nagnjenost k spolnosti.

Kronobiologija

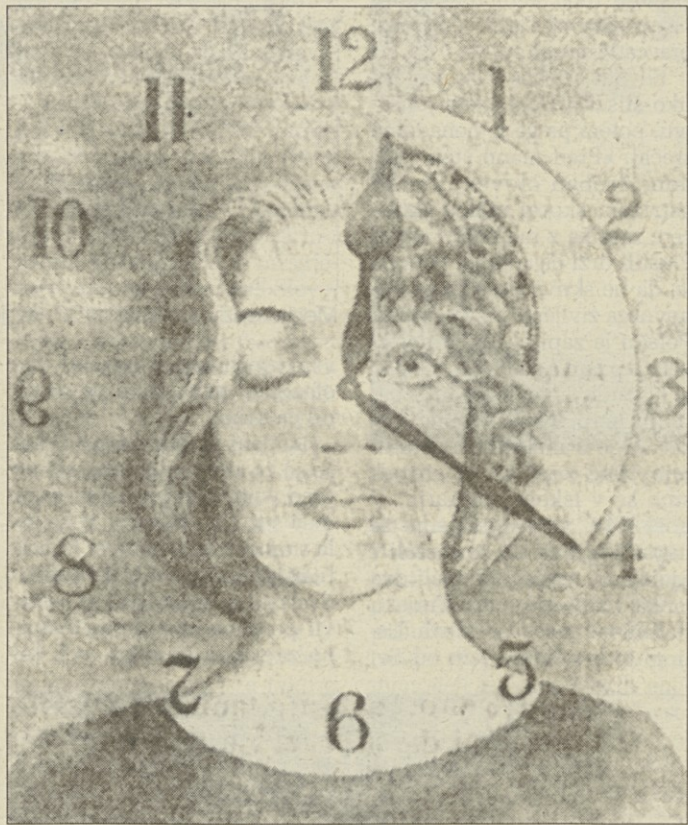
Nekateri strokovnjaki menijo, da poleg treh osnovnih ciklusov obstaja še niz drugih ciklusov, ki prav tako vplivajo na naše življenje. Eden očitnejših je na primer cikel spanja in budnega stanja, ki naj bi se izmenjeval v 24-ih urah. Toda tudi drugi življenjsko pomembni organi naj bi bili podvrženi svojim ciklusom. Znanstveniki na primer ugotavljajo, da je spomin najboljši ob osmih zjutraj. Ista ura naj bi bila tudi najbolj primerna za ljubljenje, ker zleze takrat izločajo največ hormonov, so ljudje ob tej uri najbolj razpoloženi za ljubljenje. Delovne sposobnosti so najvišje do 11. ure dopoldan, po 14. uri pa začnejo naglo padati. Zato je priporočljivo, da se ob tej uri lotite lažjih poslov oziroma si privoščite kratek spanec. V tem času je namreč telo najbolj zaposleno s prebavo, količina izločenih hormonov pa je nizka. Med 16.30 in 18.30 ljudje najlažje prenašamo stres. Ob petih popoldne se zelo pogosto znova prebudi apetit, ne čudite se torej, če si zazelate popoldanskega obroka. Po sedmi uri popoldan se odpravite k zobozdravniku - po tej uri ljudje najlažje prenašamo bolečino! Okoli desete ure zvečer utrujenost hitro narasča, to naj bi bila ura, ko se odpravimo spat.

Opisani dnevni ritem pa ne ustreza vsem ljudem, temveč večini, menijo strokovnjaki, kot pri drugih pravilih, obstajajo tudi tukaj izjeme. Nočni ptici zazivijo se ponoči. Ne glede na to pa so kronobiologi prepričani, da nočno delo in nočne aktivnosti zmanjšujejo delovno sposobnost za daljši čas, zato naj bi se tudi nočni ptici naučili, da nekaj dela vendarle pistorijo podnevi.

Ker notranji organi delujejo po sebi lastnem ciklusu, tudi naj ne bi bilo vseeno, kdaj vzamemo zdravilo, kajti to ne bo enako učinkovito, če ga vzamemo zjutraj ali zvečer. Dr. Frederic Bader ugotavlja, da krvni pritisk narasča od osme ure zjutraj pa do poldneva, potem pa zecanja padati vse do polnoči. Zato naj bi bilo zdravilo proti visokemu krvnemu pritisku najbolj učinkovito, če ga vzamete med sedmo in osmo uro popoldan. Zdravniki tudi ugotavljajo, da je cigareta ob deveti uri dopoldan veliko bolj škodljiva kot ob deveti uri zvečer, čeprav obe škodujeta.

Zaradi močnih pritiskov na telo - veliki nepričakovani telesni napor, stres in podobno - se lahko zgodi, da se notranja ura posameznih organov pokvari - prehitve ali zaostaja. Zato strokovnjaki priporočajo zmerno in zdravo življenje, tako da so nihanja v vsakdanjih dejavnostih čim manjša.

Ksenija Kvas

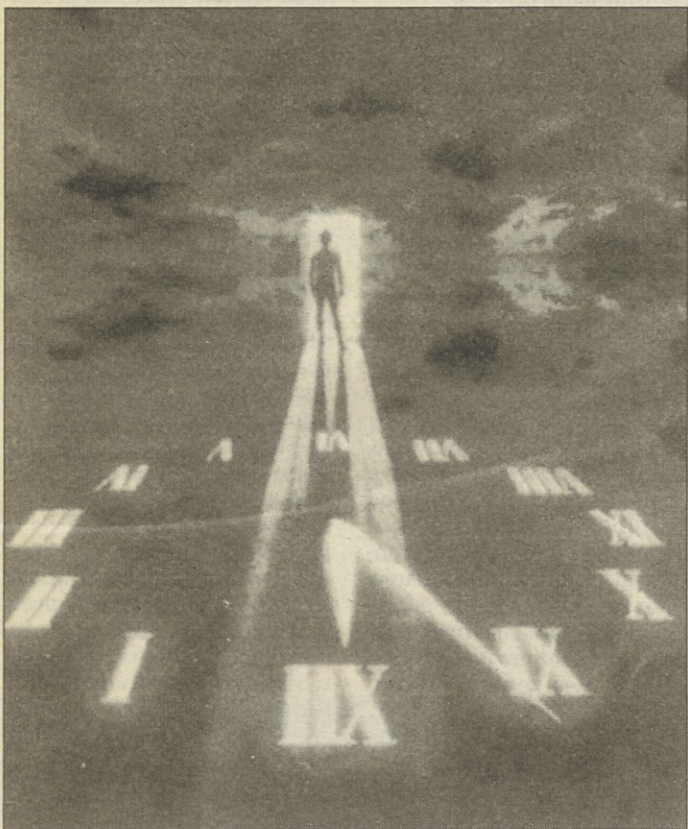

na koledar za lažjo orientacijo). Na to os boste zarisali tri sinusoid, vsaka od njih ustreza določenemu ciklusu. Pri zarisovanju sinusoid si pomagajte z določitvijo kritičnih dnevo v določenem ciklusu (prehod iz pozitivne v negativno in iz negativne v pozitivno fazo ciklusa). Če ste dobili ostanek tri po deljenju števila dnevo s 23, pomeni, da ste do dneva, ko ste steli dneve življenja, prešli tri dni telesnega ciklusa. Na vodoravi osi se boste torej pomaknili za tri enote v levo, to je začetek, oziroma prva kritična točka telesnega ciklusa, ko ta prehaja iz negativne v pozitivno fazo. Označite si to točko. Tej točki pristojte 11, 5, tako da dobite drugo kritično točko, točko, ko telesni cikel prehaja iz negativne v pozitivno fazo. Prvo in drugo kritično točko povežite s pravilnim lokom nad osjo, nato pa nadaljujte z orisovanjem lokov v enakih razmakih najprej pod, nato nad osjo in tako naprej. Dobili ste prvo sinusoido - telesni cikel. Enako storite tudi za druge cikluse. Točke, ki predstavljajo vrhe sinusoid, določajo dobre dneve, torej dneve, ko naj

v pozitivno fazo posameznega ciklusa. To se lahko zgodi največkrat enkrat na leto.

Zagovorniki teorije bioritmov poznajo tudi veliki trojni kritični dan, to je dan, ko se vsi trije ciklusi ujemajo v kritični točki začenja ciklusa, torej točka, ki je enaka stanju ob rojstvu. Takšen dan se ponovi po 21.252 dnevih, torej po 58, 2 letih. Ta dan nekateri označujejo tudi z dnevom ponovnega rojstva, ko lahko človek marsikaj bistveno spremeni v svojem življenju in na neki način začne na novo.

Po mnenju nekaterih je mogoče vedenje o bioritmi uporabiti na zelo raznolikih področjih življenja. Tudi simpatičnost in antisimpatičnost med ljudmi naj bi bila pogojena s fazo bioritmov posameznih ljudi. Življenjski ciklusi naj bi veljali ne samo za posameznike, temveč cele vrste. Znanstveniki so tako na primer ugotovili, da pride vsakih 250 milijonov let na Zemlji do množičnega izumiranja živalskih in rastlinskih vrst. Nemski znanstveniki Dorken in Krotz pa delajo na prepoznavanju ritmov, ki naj bi

blizu vzhodnjaskemu razumevanju toka energij v telesu, saj temelji na predpostavki, da so telesne, čustvene in intelektualne sposobnosti posameznika odvisne od nihanja življenjske energije, torej energije, ki je pogoj za nastanek življenja.

Kljub starejšim zapisom o bioritmi, pa je sodobna teorija o bioritmi razmeroma mlada. Obstoj telesnega in čustvenega ritma je potrdil Wilhelm Flies, Freudov sodelavec, ko je podrobno opazoval in analiziral vedenje ljudi. Obstoj intelektualnega ritma pa je potrdil Alfred Telcher, ki je skrbno beležil dosežke svojih študentov.

Zagovorniki teorije o bioritmi so prepričani, da nam lahko poznavanje le-te veliko pomaga v vsakdanjem življenju. Se posebej so navdušeni nad tem, da je mogoče to vedenje uporabiti v preventivne namene. Statistiki v ZDA so ugotovili, da kar 80 odstotkov prometnih nesreč povzročijo ljudje, ki so imeli na dan nesreče izredno slab dan

ne pomeni, da boste imeli prometno nesrečo. Toda verjetnost, da jo boste imeli, je večja, ker v primeru, ko bi bilo treba na cestišču hitro reagirati, tega ne boste zmogli, če je vaš telesni cikel na negativni skali. Tudi ne bi uspeli hitro presoditi, kaj je dobro narediti, če je vaš intelektualni cikel na negativni polovici. Nihanje med dobrimi in slabimi dnevi naj bi bilo enako nihanju nad osjo človekovih povprečnih sposobnosti. Denimo da ima neki atlet v povprečju rezultat deset sekund pri teku na sto metrov. Ob dobrih dnevih bo tekel pod desetimi sekundami ob slabih pa nad desetimi sekundami.

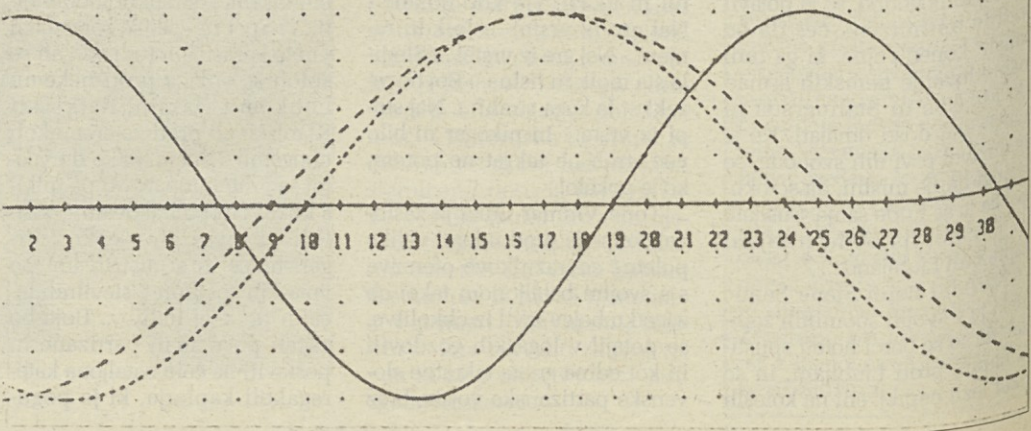
Ciklični tok energije

Po mnenju strokovnjakov, naj bi telesni cikel trajal 23 dni, čustveni 28, intelektualni pa 33 dni.

Telesni cikel naj bi vplival na moč, odpornost organizma proti boleznim, vzdržljivost, hitrost, reflekse, koordinacijo gi-

Primer bioritma

— telesni cikel
- - - - - čustveni cikel
..... intelektualni cikel

Recimo, da se strinjamo glede pogojenosti razlik med spoloma: moski in ženske smo v domeni biologije v svoji fiziološko določeni reproduktivni funkciji, »ženska« in »moski« kot družbeni vlogi pa sta konstrukt, kulturno pogojeni spremenljivki. Kar pomeni, da nimata nikakršnih psihičnih lastnosti, ki bi bi ju medsebojno razločevale kot dve absolutni (tj. nespremenljivi) bitnosti.

Dokazov za kulturno določenost in torej tudi spremenljivost spolnih vlog ni potrebno iskati stoletja nazaj in tisoče kilometrov daleč. Prelistajmo par desetletij star casopis, v katerem se ženske praviloma naslavljajo z gospodinjami, moske pa predstavljajo kot kruhoborce. Vzporeden pogled v da-

našnji dnevnik utegne bralko sicer razjeziti s seksistično obarvanim komentarjem ali karikaturjo, vendar si bo že na isti strani lahko privezala dušo z ugotovitvijo, da so ženske v veliki meri prodirle v javni prostor, da nastopajo z upoštevanja vrednih pozicij, da so si, skratka, vzele besedo.

»Nov moški« obstaja predvsem kot slika

Težavno iskanje modela drugačne moškosti

Res, kar se žensk tiče, je modernost spočela čuden hibrid: ženska je spolni objekt na kvadrat, uspešna v karieri, brezhibna mati, žena in gospodinja in za povrh se pametna. Breme tako imenovane superženske je nekaj, s čimer bo težko opraviti. Se najtežje morebiti s komponento strašne seksapilnosti, v kateri je v tem desetletju precej deskega ideala in ki je, kot zgloda, davek na pridobivanje avtonomije na drugih področjih življenja.

Kakorkoli že, ženska, ki je - rěcimo temu tako - ozaveščena glede položaja lastnega spola v družbi, pred takimi in sličnimi stresnimi podobami in situacijami lahko najde uteh. Tudi v Sloveniji je že čez šestdeset ženskih društev, na dveh fakultetah in institutu so v okviru podiplomskih programov na voljo ženske študije, poleg tega je tudi v medijih vse več govora o do sedaj prikritih mehanizmih vzdrževanja moske dominacije nad ženskim spolom. Vendar je tudi v relativno varni mreži medsebojne ženske podpore čutiti tesnobo, ki bi jo morda lahko naredili bolj prijemljivo s preprostim vprašanjem: kakšni (če sploh obstajajo) so moski, ki naj bi bili komplementarni ozaveščenim ženskam? Kakšni so anti-seksisti-

cni, profeministični moski? Kot prva asociacija se ponuja imidz »novega moskega«, ki so ga sredi osemdesetih plasirali oglaševalci (se se spominjate Nicka Kama v pralnici oziroma reklame za Levi's 501?), mediji pa so ga željno pohopsali in moskemu, ki se predaja ženskemu pogledu, potisnili v naročje se otroka. Hoteli so povedati, da ima nov moski mehko srce. Kar so dosegli, je cinična distanca, ki jo vzpostavljajo gledalci in gledalke takih podob, saj se jim zdi, da je otrok tam zgolj vprid kontrasta z izstopajočimi bicepsi.

V resnici »nov moski« obstaja predvsem kot slika. Ne gre sicer zanikati dejstva, da gre za zamenjavo vlog v klasičnem obrazcu, po katerem moski gledajo in so ženske gledane. Iskanje modela drugačne moškosti je dejansko težavno opravilo. Zagata žensk je v nemožnosti vizualizacije primerne moskega (v njeidzevskem žargonu rečeno: cesar si ne moreš predstavljati, zate ne obstaja). Vprašanje alternative princu na belem konju iz proslule imaginarije stereotipnih spolnih vlog je za moske in ženske usodnega pomena.

Gay gibanje, za katerega se na prvo zogo zdi, da je veliko prispevalo k uveljavljanju drugačnih

oblik moškosti in ki je, mimogrede, po mnenju nekaterih sociologov in sociologin odgovorno tudi za pojav »novega moskega«, ni prineslo radikalnejših sprememb pri delitvi vlog v spolnem razmerju. Eden od obeh mora biti namreč se vedno »ženska«. Največ zaslug za kvalitativne premike v pojmovanju »moskega« in v odnosih med spoloma imajo s strani moskih posamezniki, ki se »spontano« vedejo drugače, ker so v otroštvu živeli v (za patriarhalno družbo) netipičnih okoliscinah. Tako pravi angleški sociolog in antropolog Harry Christian v knjigi The making of Anti-sexist Men (Routledge 1994) in se dopolnjuje s seznamom faktorjev antiseksizma: mati, ki je kot ženska avtonomna, nežen in/ali skrben oče, vzori bratov in/ali sester ter specifični odnosi z vrstniki v mladih letih. Njegovo, pravzaprav zelo ne-kršcansko delo vključuje tudi »življenjske zgodovine« ozaveščenih moskih in definicijo antiseksista s pomočjo negacije. Devet točk, v katerih se najde »pravi moski«, antiseksist pa ne.

1. Moske in ženske locujejo prirojene razlike, »pravi« moski so glede na ženske superiorni, več so vredni tudi od tistih moskih, ki se ne podreajo standardom domi-

nantne moškosti.

2. Vsaka dejavnost ali obnašanje, ki se smatra za tipično žensko, je za moskega ponižujoče.

3. Moski ne smejo čutiti oziroma vsaj ne smejo izraziti največjega stevila človeških čustev, z izjemo jeze in strasti; nežna in ranljiva občutja je potrebno zatreti.

4. Zmožnost oziroma želja po nadvladovanju drugih in uspeh v tekmovalnih situacijah je tisto, kar je bistveno za mosko samopodobo.

5. Grobost in trdota sta visoki vrednoti.

6. Vloga kruhoborca je v življenju moskega bistvenega pomena, ne glede na to, kako jo izvajajo.

7. Moska družba je boljša od ženske, razen seveda tedaj, ko gre za seks. Ta pomeni edini način, kako biti blizu ženski in ostati možat.

8. Spolnost ima prav toliko kot z užitkom opraviti z dokazovanjem moči; prava moska seksualnost pomeni demonstracijo nadvlade in vzvišenosti nad žensko ali pa gre za tekmovanje z drugimi moskimi.

9. V izjemnih situacijah morajo moski ubijati ali se pustiti ubiti. Izogibanje je strahopetno in nemozgato.

Renata Sribar

Počitnice za naše najmlajše

Poletje naj bi bil prijeten čas za vse, težko pričakovane počitnice tudi za tiste, ki jim starševska dolžnost nalaga nekaj več dolžnosti.

Počitnice pa naj bi bile tudi za najmlajše sprostitev po svoje, ne pa uokvirjen kalup, ki jih bo uteznil, čeprav bosta voda, morje in pesek v bližini pa tudi senca in vabljiv travnik ali celo potok. Med počitnicami lahko otroci vsrkajo vase poleg sonca in dobrega zraka tudi veliko lepote, seveda, če jim jo znamo približati ali vsaj ne prepovedati. In ne gre pozabiti, da človeška toplina po lepša dan. Kako ravnati z majhnim otrokom na počitnicah? Za nekaj nasvetov o tem smo naprosili dipl. psihologinjo Sonjo Torcar, ravnateljico Vzgojno varstvene ustanove Semedela.

Tudi mladi starši si zaželi počitnic, tako, kot so jih bili navajeni pred svojim starševstvom. Največkrat pa to ne gre skupaj s tem, kar je primerno za majhnega otroka. Vsekakor menjava okolja pomeni za majhnega otroka, ne le odhod iz njegovega življenjskega prostora, ampak je v krizi tudi njegovo samozaupanje in sigurnost. Otroku namreč gradi svojo samozavest na zaznavi že poznanih mu obrazov in predmetov. Videti ponovno nekaj, kar je že videl, je za majhnega otroka enako kot za nas odrasle, ko se ponosno spominimo nekaj, kar že imamo v svojem spominu.

Tako kot si odrasli s spominom ohranjamo in varujemo svojo predstavo lastnega jaza ter svojo samozavest, tako to uspeva majhnemu otroku le, če ima možnost ponovne zaznave že zaznamovanih predmetov in ljudi. Mišljenje in s tem povezava abstraktne sposobnosti pri njem se niso razvile. Če morajo starši iz zdravstvenih razlogov ali slabe klime pogosto menjavati kraje, potem se priporoča, da obiskujejo vedno znova isto mesto. Če bo otrok več let zaporedoma obisko-

val isti kraj, se bo veliko prej aklimatiziral in imel veselje ob ponovnem doživljanju in spoznavanju počitniškega sveta, ki mu že zaupa. To bo krepilo otrokovo samostojnost in samozavest.

Zgodi se včasih, da prav med počitnicami pride do ločitve staršev in majhnih otrok.

Če je potovanje staršev ali zdravljenje matere nujno potrebno, lahko otrok ali ostane doma v svojem poznanem okolju, pri znani osebi, ali pa ga vzamemo s seboj na potovanje. Istosčasna ločitev od »ljubljenih oseb« in poznanega okolja naj bo za majhnega otroka ukrep le v skrajnem primeru.

Kdaj pa otroka lahko vključimo v kolonijo ali ga pošljemo na taborjenje?

Ne prehitujmo ga z vključitvijo otroka v kolonijo ali taborjenje. To storite takrat, ko bo s svojo samostojnostjo zmogel in si tudi zazelel. Takrat bodo to zanj prelepe počitnice, kjer se bo sam preizkusil in se veliko naučil o sebi, vrstnikih in življenju v naravi. Sicer pa v tem času počitniške svobode dovolite, da bo vaš otrok brez težav in neovirano užival najljepši letni čas - poletje.

In tu so že prepovedi, ovire, ukazi, zapovedi... Kako naj ravnajo starši, da bo otrok prijetno preživel poletne dni?

Dovolimo jim, naj uživajo v cofotanju, pljuskanju in brodenju po vodi, dovolite jim, da so umazani od mivke in blata. Prihranite

otroku preoblačenje in večne proteste proti obleki. Tako bo neoviran pri gibanju. Z novo svobodo bo postal bolj pogumen in samozavesten. Dovolite otroku, da bo aktiven sam iz sebe, naj sam odloča, kaj bo delal. Če se s čim ukvarja, naj bo pri stvari z vsemi petimi čuti. Seveda pa ne pozabite tudi na dopustu otroka vzgajati po pravilu: »Čuvaj ljudi - ne prižadeni njih in sebe. Prav tako pazi na stvari - svoje in drugih. Delaj kar ti je vsek, toda ne moti pri igri in zaposlitvi drugih otrok in ljudi«. Otroku naklonite vso svojo pozornost, ljubezen in čas, ne da bi si to moral prislužiti. Končno imata tudi mama in oče čas, da se igrata in posvetita otrokom. Poiščite nekaj od mnogih igrice za počitnice na obali ali na travniku. Čudoviti izdelki iz peska bodo velika zabava za vso družino. Sicer izberite kraj, kjer so počitnice se počitnice - v otroku prijaznem okolju.

Kaj pa zvečer, ko si starši zaželijo malce zabave?

Ne puščajte otroka samega. Tudi če spi, se lahko zbudi in v trenutku bo zanj konec lepih počitnic. Prestrašen in nemočen bo jokal in vse dneve bo v skrbeh, da bi ostal spet sam, da ga zapustite. Tudi za vas bo konec brezskrbnih dni. Če si zelo želite zabave, pojdite vsi, tudi vaš malček na zabavo, pa za krajši čas. Starševstvo je pač zahtevna naloga, tudi na počitnicah.

Silvija Mozetic

Kako možgani vidijo?

Znanstvenikom je prvic v zgodovini uspelo, da so spremljali proces videnja v možganih. S pomočjo tako imenovane funkcionalne MRI tehnike so fiziki in nevrologi iz newyorške bolnišnice Memorial Sloan Kettering Hospital opazovali, kako človeški možgani zaznavajo slike. Dr. Joy Hirsch, ki je vodila raziskavo, katere rezultate so predstavili s pomočjo starih prostovoljcev, pravi, da je

videnje izredno zapleten sistem zaznav, v katerem sodeluje približno polovica možganov. Funkcionalna MRI tehnika, ki temelji na magnetni resonanci, je tudi v ZDA se zelo redka in jo uporabljajo sele nekaj let v manj kot polovici tamkajšnjih raziskovalnih centrov. Priznajo, da bo ta tehnika v prihodnosti zaradi svoje izredne preciznosti olajala možganske operacije. (Reuter)

Morda bodo zdravniki bolnikom kmalu namesto aspirina predpisali psa ali mačko

Barvni ovitek, 120 strani, veliko neposrednih fotografij. Izid: začetek avgusta 1995. Cena: 1.400 SIT. S to naročilnico je cena skupaj s poštnino 1.000 SIT. S polovico zaslužka pomagamo zavrženim psom.

Naročam knjigo: **Anej Sam - Balade zavrženih**

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Datum: _____

Podpis: _____

Cena s popustom in poštnino: 1.000 SIT. Izpolnjene naročilnice pošljite na naslov: **Anej Sam, p.p. 557, 61101 Ljubljana**

NAROČILNICA BALADE ZAVRŽENIH

So že zaveli sveži vetrovi?

Pomembna stališča vse bolj vplivne stranke italijanske demokratične levice

Pretekli petek so se številni tržaški Slovenci zbrali na ulici pred nekdanjim Narodnim domom Balkan, ki so ga fašisti požgali pred 75 leti. Desno od Narodnega doma (gledano proti železniški postaji) je velika palača Narodnega doma, ki ga tržaška univerza preureja za potrebe visoke šole za prevajalce, na levi pa prav tako preurejajo veliko palačo za potrebe slovenske Tržaške kreditne banke. Koliko simbolike in koliko naukov lahko najdemo na tem majhnem prostoru v strogem središču Trsta.

Pred 75 leti fašističnega režima se ni bilo na oblasti, na obzorju pa so se že kazali črni oblaki. Italija je bila demokratična država z večstrankarskimi volitvami in izvoljenim parlamentom. Toda prav požig Narodnega doma ob javni podpori kraljevih oblasti in dobršnega dela nacionalističnega italijanskega Trsta je bil že jasen pokazatelj tega, kako se bo zavrtele italijanske življenje, požig je napovedal desetletno fašistično nasilje, ki se je končalo sele pred petdesetimi leti po krvavi, najprej italijanski imperialistični vojni, nato pa z odpornim osvobodilnim gibanjem.

Palača na levi je bila zgrajena med obema svetovnjima vojnama z dvojnim namenom: skriti Narodni dom in tako umakniti očem javnosti fašistično grozoto in prepreciti, da bi na tem trgu kadarkoli v prihodnosti lahko prislo do izraza slovenstvo, ki ga je do prve svetovne vojne v Trstu simboliziral prav Narodni dom. Toda zdaj tukaj urejajo nov, mogočni sedež Tržaške kreditne banke, ki je nov in modernim časom prilagojen simbol moci, odločnosti in istocasnosti tudi hram kulture z veliko, za tiste case izredno moderno dvorano.

Povezava je na dlani: v obeh zgodovinskih razdobjih so tržaški Slovenci prerasli pojem folklorne manjšine, bili so in so se vedno pomemben gospodarski dejavnik tržskega gospodarstva in družbenega sistema. Moderna narodnostna manjšina pomeni obstoj tudi folklornih skupin, toda predvsem obstoj kulture, politike z vsemi razčlenjenostmi, civilne družbe.

Prav to je bistveno v tem času, ko se na novih temeljih urejajo slovensko-italijanski odnosi. Gre za pomembno odločitev Slovenije in Italije, ki se morata odločiti in dogovoriti, ali bosta gledali nazaj v dramatične case pred 75 leti ali v prihodnost, tudi skozi okenca bančnih zavodov, ki naj s krediti, svobodnim pretakanjem kapitala in pospeševanjem sodelovanja ustvarjajo boljši, bogatejši danes in jutri za ljudi na obeh straneh meje in za obe skupnosti.

Na petkovi komemoraciji je bilo nekaj pomembnih pozitivnih znakov. Navzoci so bili vplivni predstavniki italijanske deželne uprave z vodji Severne lige na čelu. Prisotni so bili predstavniki tržaškega županstva, številni italijanski antifasisti in demokrati. Nacionalistični Trst pa je molčal. Tokrat se niso odločili za nobenega od sicer tako običajnih izgovorov.

Slovenska narodnostna skupnost v Italiji je bila v petek enotna, strumno se je odzvala na poziv vse slovenske zamejske politične in civilne družbe in se pred Narodnim domom zbrala v velikem številu. To je se en dokaz, da manjšina zna najti način za strnjeno organiziranost, kadar gre za njene temeljne odločitve.

Zdaj so slovensko-italijanski razgovori na meddržavni ravni v občutljivi fazi. Stališča obeh strani polagoma postajajo jasnejša in podrobna kronika pogajanj iz dneva v dan omenja nove pobude in nove poteze diplomatov. Dobrososedski odnosi so vedno dobrobrina sami po sebi, so v interesu obeh partnerjev, nikakor ne morejo biti rezultat izsiljevanj, pritiskov, groženj in enostranskih zahtev. Od vzpostavitve takšnih odnosov je v veliki meri odvisna prihodnja pot Slovenije v Evropo,

nacin vključevanja in odgovori na temeljno vprašanje usmeritve: ali v razvito, odprto družbo, polno preprih, morda neprijetne konkurence - ki pa je edino zagotovilo za razvoj, obogatitev in razcvet - ali zapiranje vaze in v svojo folklorno-podezelsko majhnost.

Ista vprašanja so pred italijansko družbo in njenimi političnimi strankami. Odločitve lokalnih veljakov na Trzaskem te težnje spodbujajo ali zavirajo, dokončni odgovori pa se oblikujejo in razrešujejo na širšem italijanskem prostoru.

Veliko pozornost so temu namenili pred dobrimi desetimi dnevi, ko so bila na kongresu Stranke demokratične levice v Rimu izrečena pomembna stališča. Na kongresu je bila navzoča ugledna delegacija Združene liste socialdemokratov iz Slovenije, ki je imela več razgovorov z italijanskimi kolegi. Na kongresu so soglasno sprejeli obsežen dokument o italijanski zunanji politiki, ki bo očitno temelj zunanjepolitičnih odnosov prihodnje progresivne volilne koalicije in s tem tudi državne usmeritve, če seveda na večinskih volitvah zmaga levi center. V vsakem primeru pa gre za eno izmed vodilnih strank socialistične internacionale in njena stališča bodo tako v notranjepolitičnih vprašanjih kot pri oblikovanju odnosov s Slovenijo izredno pomembna.

Slovenija in italijansko-slovenski odnosi so večkrat omenjeni v uradnem dokumentu. Že takoj v uvodu kritizirajo zunanjepolitično usmeritev Berlusconi-Martinove vlade, ki je se okrepila nevarnost, da bo Italija v Evropi ostala osamljena, nerazumljena in izločena. V zvezi s tem pravijo: Berlusconi-jeva vlada je že ves čas neustrezno ravnala, na primer z zahtevo po vetu za začetek pogajanj Slovenije o pridruženem članstvu EU. To je zmanjševalo njeno mednarodno veljavo in zbujalo nezaupanje v Evropi in po svetu.

V poglavju kongresnega gradiva z naslovom Italija most k vzhodni Evropi, pa se Italijanska stranka demokratične levice najprej zavzema za razširitev Evropske

Z manifestacije tržaških Slovencev ob 75. letnici požiga Fabianijevega Narodnega doma

unije. Takoj nato pa program določa, da mora Italija podpirati hitro evropeizacijo Slovenije in pospeševati njeno vključevanje v Evropsko unijo, tudi kot pogoj za dokončno in hitro reševanje spornih dvostranskih vprašanj iz preteklosti in za vnovično okrepitev sodelovanja.

V sklepu tega poglavja se zavzemajo za dejansko izvajanje pravic narodnostnih manjšin po evropskih načelih in za nedotakljivost meja. Kar seveda velja tudi za vzhodno italijansko mejo. V italijanskem interesu je - piše v dokumentu - da se obstoječe državne meje ne crtajo, temveč postajajo vedno bolj propustne, in to s pomočjo politike sodelovanja, čedalje večje medsebojne odvisnosti in integracije, kar pa je prav gotovo najbolj ugodno tudi za zaščito vseh narodnostnih skupnosti, med njimi tudi italijanske jezikovne skupnosti v Istri in Dalmaciji.

O teh problemih so se predstavniki slovenske ZLSD pogovarja-

li z vidnimi predstavniki italijanske PDS. Ugotovili so, da mora biti zaključek italijansko-slovenskih razgovorov uravnotežen, tako da bo omogočal resnično krepitev sodelovanja.

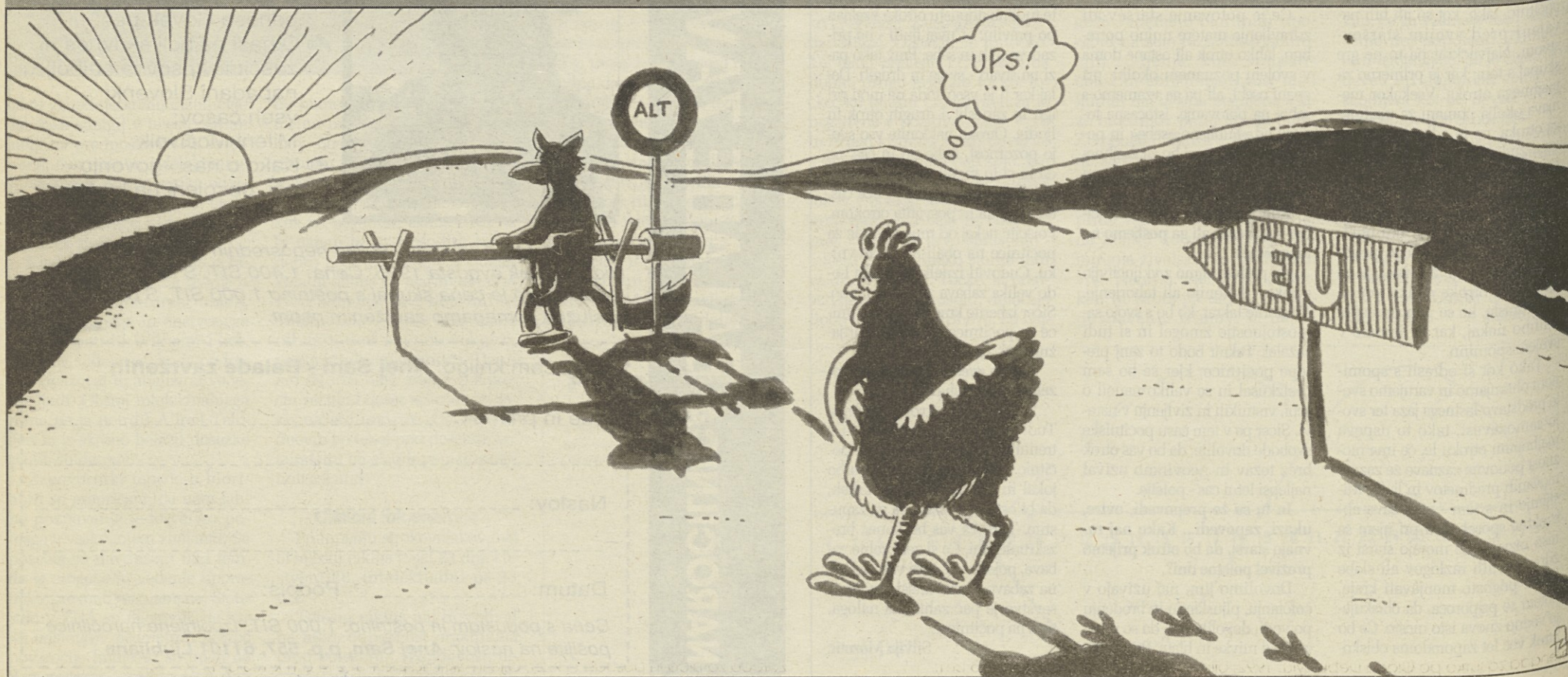
Vendar pa je treba povedati, da vse le ni bilo tako idilično, kot bi se morda zdelo na prvi pogled. V že omenjenem citatu se na primer omenja Istro in Dalmacijo, kar je lahko tudi samo geografski pojem, toda v italijanski politični frazeologiji ima omenjanje teh dveh območij vedno tudi nekoliko iredentistični prizvok, poleg tega pa ne upošteva nove državne stvarnosti, saj so to od leta 1992 ozemlja Republike Slovenije ali Republike Hrvaske.

Povsem nesprejemljivo pa je bilo vabilo Socialistični partiji Srbije, torej Miloševiću nacional-socialistični stranki, ki je bila tako na kongresu uradno navzoča. Že res, da so njeno udeležbo sramežljivo skrivali, se na veliko opravičevali in da je kongres, kot

dokaz drugačne usmerjenosti, slovesno otvoril zupan Tuzle. Toda navzočnost SPS na kongresu je vsekakor nezaslišana in odraža včasih povsem nesprejemljivo italijansko miselnost. Slovenski predstavniki so ostro protestirali in poudarili bistveno razliko med državnimi razgovori in uradnim priznavanjem stranke, ki je bila in je nosilec vseh grozot, ki se že četrto leto dogajajo na Balkanu. Za vse storjeno zlo se Srbska socialistična stranka ni nikoli niti blago opravičila ali vsaj obzvalovala na primer grozote, storjene ljudem v Vukovarju. Navzočnost na takem kongresu ji služi samo za vsiljevanje in razširjanje svoje »resnice« o omenjenih dogodkih in vzrokov zanje. Seveda so prav tako ostro protestirale vse leve in demokratične stranke Hrvaske, BiH in Makedonije, ki so bile navzoče na kongresu in nekatera resnično leva demokratična gibanja Srbije in Črne gore.

Bogo Samsa

SLOVENSKA POT NA ZAHOD

ROSENQUIST
V TRŽAŠKI
REVOLTELLI

Nov sijaj devetdesetih

Ugledni popartist je v Trstu predstavil več kot trideset zanj značilnih velikih platen

Natančno pred petnajstimi leti, se pravi v obdobju med dvema umetnostnima bienaloma, je beneski Palazzo Grassi izobesil tradicionalno rdečo zastavo, napovednik tedanje nove prireditve: Pop art - evolucija nove generacije. Razstavo so s teksti pospremili znani filozofi in kritiki Roland Barthes, Achille Bonito Oliva, Germano Celant, David Shapiro, David Bourdon. Očitno je bila ta razstava predvsem napovednik nekega poznejšega rezi-miranja umetnostne polpreteklosti: generacije torej, ki je v New Yorku pravzaprav izšla iz reakcije na ekspanzijo dejavnega slikarstva (action painting) v času, ko se je v evropskem eksistencializmu oziroma informalni ume-tnosti tudi že napovedala kriza.

Vrsta ameriskih avtorjev je na začetku šestdesetih let izhajala iz tako imenovanega novega dadai-zma; razstava Art Assemblage v newyorskem Moma 1961 je torej očitno dala znak za »evolucijo nove generacije«, za novi čas kul-ture, ki je v bistvu prvi propagiral »junk« omogocila novo aklamativno socialno razsežnost.

Spocetje pop arta je imelo torej upravičen in logičen razvoj, tudi formalno vezan na iskanje oprije-mljivih točk v bližnji avantgardni polpreteklosti. Prav nadrealizem, ki je v bistvu prvi propagiral asemblažno, kolažno načelo izgrajevanja likovne strukture, je v takem razvojnem kontekstu predstavljal več kot samo formal-no izhodiščno točko.

James Rosenquist, ameriski gost v trzaskem muzeju Revoltella, ki se je po več kot desetletnem mirovanju prebudila in postaja očitno odzivna na sodobna doga-janja v likovnem svetu, sodi med take umetnike: se pravi, da jim je bil (vse od Warhola, Wessel-manna, Indiane do Lichtenstei-na) v nacelu način formalnega se-stavljanja likovne strukture (so-sledje razmišljanja), kot ga je uve-del nadrealizem in seveda dada, najbližji, če že ne prevladujoč.

Ugledni popartist, ki je danes vstopil v svoje zrelo obdobje (ro-jen je leta 1933), je v sodelovanju muzeja Salomon R. Guggenheim iz New Yorka in salzburske gale-rije Thaddaeus Ropac predstavil

več kot trideset zanj značilnih ve-likih platen, in to vse iz novih de-vetdesetih let; kar polovica pa so najnovejši kolazi iz leta 1995.

Rosenquistova dela vzdržujejo v svoji značilno živo rdeci barvitosti tisto miselno napetost, po kateri se je razlikoval slikar - vsaj na začetku - od svojih kolegov: napetost, ki jo je kljub privzeti teh-niki industrijskega slikanja (sam je začel kot industrijski grafik) znal vzpostaviti prav v kompozicijski strukturi, ki je gradila na cloveskem liku, prepletenem s priljubljenim mass media instru-mentarijem, vendar vedno nad populistično, pocestno potrošni-sko reklamo. Poudarjanje iluzio-nističnih elementov v povezavi z realnimi materiali - vse to pred-stavljeno v kovinskem barvnem sijaju - je torej označevalo izrazito popartistično obdobje Jamesa Rosenquista.

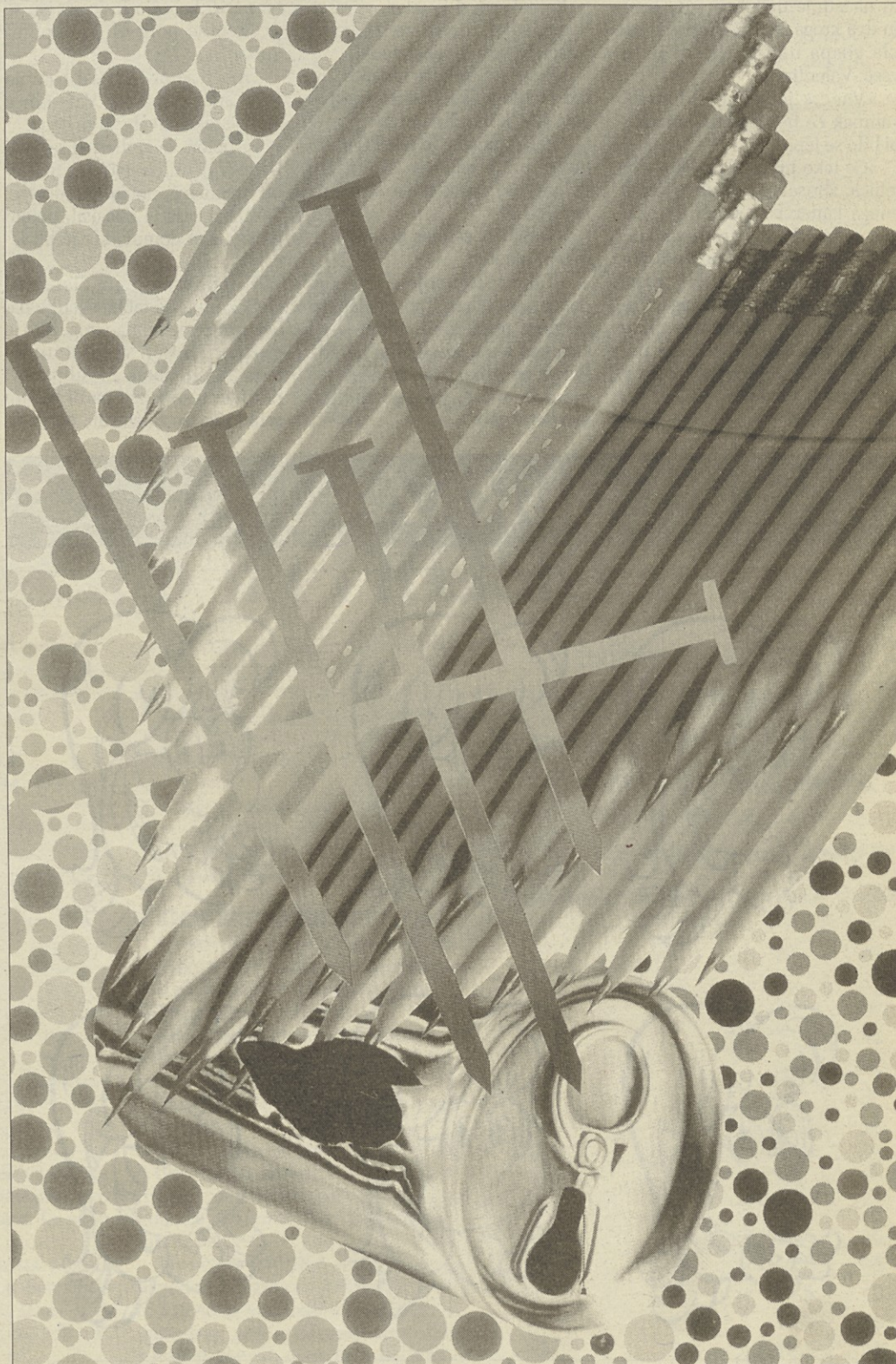
Kaj pa devetdeseta leta? Rdeco nit vodi (dobesedno, prav v tej barvi!) vrsta del, na katerih se se pojavljajo ostanki predmetov iz potrošnega sveta na značilnem »pattern« ozadju; tu in na največji razstavljeni sliki (236x1204 cm) iz leta 1994, ki pripoveduje o očitno tekočem vojnem dogaja-nju na zahodnem delu ozemlja nekdanjega svetega rimskega ce-sarstva, pa je ta rdecina dobila zlovesco konotacijo. Enako občutje porajajo v nas tudi bizarni por-treti japonskih porcelanastih punč pod dušecim prozornim

Vojaska obveščevalna, 1994, olje na platnu, napetem na ožgan podokvir (200 cm x 299, 7 cm)

plastičnim prekritjem. In nenaza-dnje tudi serija novih kolažnih zapisov, ki jih sestavlja pravi »živčni« skupek materializiranih plastičnih linij; le-ti imajo svoj zarodek prav gotovo v instalaciji iz davnih 1963-66 let, sicer pod naslovom Tumbleweed (Preku-cnjeni svitek), ki nas, ce hocemo ali ne, kljub barvitosti spominja na vojne cestne prepreke v obliki Andrejevega kriza, prepletene z barvno zico.

Razstava Jamesa Rosenquista, ki je odprta v Trstu vse do 10. se-ptembra, prica torej o zanimivi miselni transpoziciji in novi aktualnosti tega umetnostnega velemojstra. Aleksander Bassin

Žareča žarnica in posoda (1992), Olje in akril na platnu (214 cm x 153 cm)

Serenada za lutko po Clodu Debussyju, 1992, olje na platnu (152, 5 cm x 152, 5 cm)

Tabla, modra kot nebo

Kaj vse se skriva v šolski tabli

Nekoc je zivel fantek, ki mu je bilo ime Valentin. Rad je imel svojega dedka, ki je vedel vse, poleg dedka pa se sonce, modro nebo, rdece tulipane in rumenega kanarčka, ki je pel od jutra do večera.

A vsak večer je sonce zaslo, kanarček pa je nehal peti in dedek je zaspal. To Valentinu ni bilo vsec. Rekel si je:

Dan je lep, noci pa ne maram, ponoči sonce ne sije, kanarček ne poje in dedek ne pripoveduje, ponoči je temno in žalostno, ponoči lahko kanarčka požre mačka. In kaj bo potem?

Nekega jutra je Valentin rekel kanarčku:

»Ali veš, da sem že velik fant in da bom sel v solo? Lepo se imej in pazi na mačko,« in je sel.

Posadili so ga v prvo klop prav k tabli, in ko jo je Valentin gledal, si je rekel, le zakaj je tako črna, kar žalosten postanem in spati se mi hoče.

»Kaj pa je, Valentin,« je rekla učiteljica, »zakaj zapiraš oči?«

»Ne vem, zakaj,« je rekel Valentin, »ampak ko gledam tole črno tablo, sem žalosten in bi najraje zaspal.«

»Zdaj ne smes spati,« je rekla učiteljica, »zdaj bom risala na tablo same zanimive reči, le poglej.« Vzela je kredo in narisala na tablo krog, potem dva kroga in nazadnje tri kroge. »En krog in dva kroga so trije krogi,« je rekla gospa učiteljica, »ti je to vsec, Valentin?«

»Vsec,« je rekel Valentin, »ampak če bi narisali kanarčke, bi bilo se lepše.«

»Ce tako misliš,« je rekla učiteljica, zbrisala kroge in narisala enega kanarčka, potem dva kanarčka in nazadnje tri kanarčke.

Valentin je bil zelo zadovoljen, kanarčki so mu bili vsec, eden je bil lepši od drugega. To-liko kanarčkov Valentin se nikoli ni videl, smehljaj se je in pomislil, kako dobro, da sedim v prvi klopi, jih vsaj od blizu vidim.

»Zdaj pa nadaljujmo,« je rekla učiteljica, »kanarčke bomo zbrisali in narisali kaj drugega.« Vzela je gobo in hotela zbrisati kanarčke. »Zakaj bi zbrisali tako lepe kanarčke,« je zavpil Valentin, ker se je grozno ustrašil, »pustite jih, saj vam nič nočejo!«

»Takole ne smes kricati,« je rekla učiteljica, »v soli si, spodobno se moraš obnašati. Kanarčke bomo zbrisali zato, da bomo lahko narisali nekaj drugega, sola je sola.«

In res je zbrisala kanarčke in narisala stiri jabolka, potem je zbrisala stiri jabolka in narisala pet velikih tulipanov, in nazadnje je zbrisala pet velikih tulipanov in narisala šest jablan.

Le kako je to mogoče, je premisljeval Valentin, na tabli je toliko stvari, takoj nato pa ni na njej ničesar, potem je tam spet toliko drugih stvari in potem spet nič, le kam vse izginejo?

Naj mi nihče ne tveži, da se to kar tako zbrise, si je dopovedoval Valentin in med odmorom nalašč vzel gobo, jo skušal stresti in ožeti iz nje kanarčke in tulipane, a zaman.

Kje drugje bi se mogli biti, ce ne v tabli, si je rekel, in ko je bil razred prazen, je stopil k njej, prislonil nanjo uho in pomislil - zares je slisal, res bolj od daleč, peti kanarčke.

Kaj takega, si je rekel, vprašal bom dedka, ta vse ve. In ko je prišel domov, je rekel dedku:

»Povej mi, kako je mogoče, da gre v tablo toliko kanarčkov, krogov, jabolk in tulipanov?«

»Zakaj pa ne,« je rekel dedek, »to ni nič posebnega. Ko bi vedel, iz česa delajo table, se sploh ne bi čudil.«

»Table so vendar iz lesa,« je rekel Valentin.

»Tako vsi mislijo,« je rekel dedek, »pa ni res. Table delajo iz nočnega neba. Z ravnilom izrežejo kos teme in tabla je nared. Potem pa lahko pišeš in rišeš nanjo, kar hočeš, vse se izgubi v njej kot v noci.«

Aha, je pomislil Valentin, zato sem tako zaspal, kadar gledam na tablo, in zato sem v soli včasih žalosten.

In ze naslednjega dne je rekel Hubertu, ki je sedel z njim v klopi:

»Ugani, kam zgine vse, kar narišemo na tablo?«

»Zbrise se,« je rekel Hubert.

»Figo,« je rekel Valentin, »vse je tam, samo da v temi ne vidiš.«

»Tiho,« je rekla učiteljica, »danes bomo narisali druge lepe stvari, dobro pazite.«

Vzela je kredo in narisala sedem mack, potem pa osem velikih parnih valjarjev z dimniki.

Kakšna polomija, je pomislil Valentin, zdaj bo spet vse zbrisala in mačke bodo v temi požrle kanarčke, parni valjarji pa bodo polomili vse včerajšnje prelepe tulipane. Nekaj se mora zgoditi, pa hitro.

»Hubert,« je tiho rekel, »po pouku bova šla k tabli in ti me boš zbrisal, razumes?«

Hubert je bil dober tovariš, ni mu bilo treba dvakrat reči. Po pouku je Valentin zbrisal, ko pa je videl, da ga res ni, se je ustrašil.

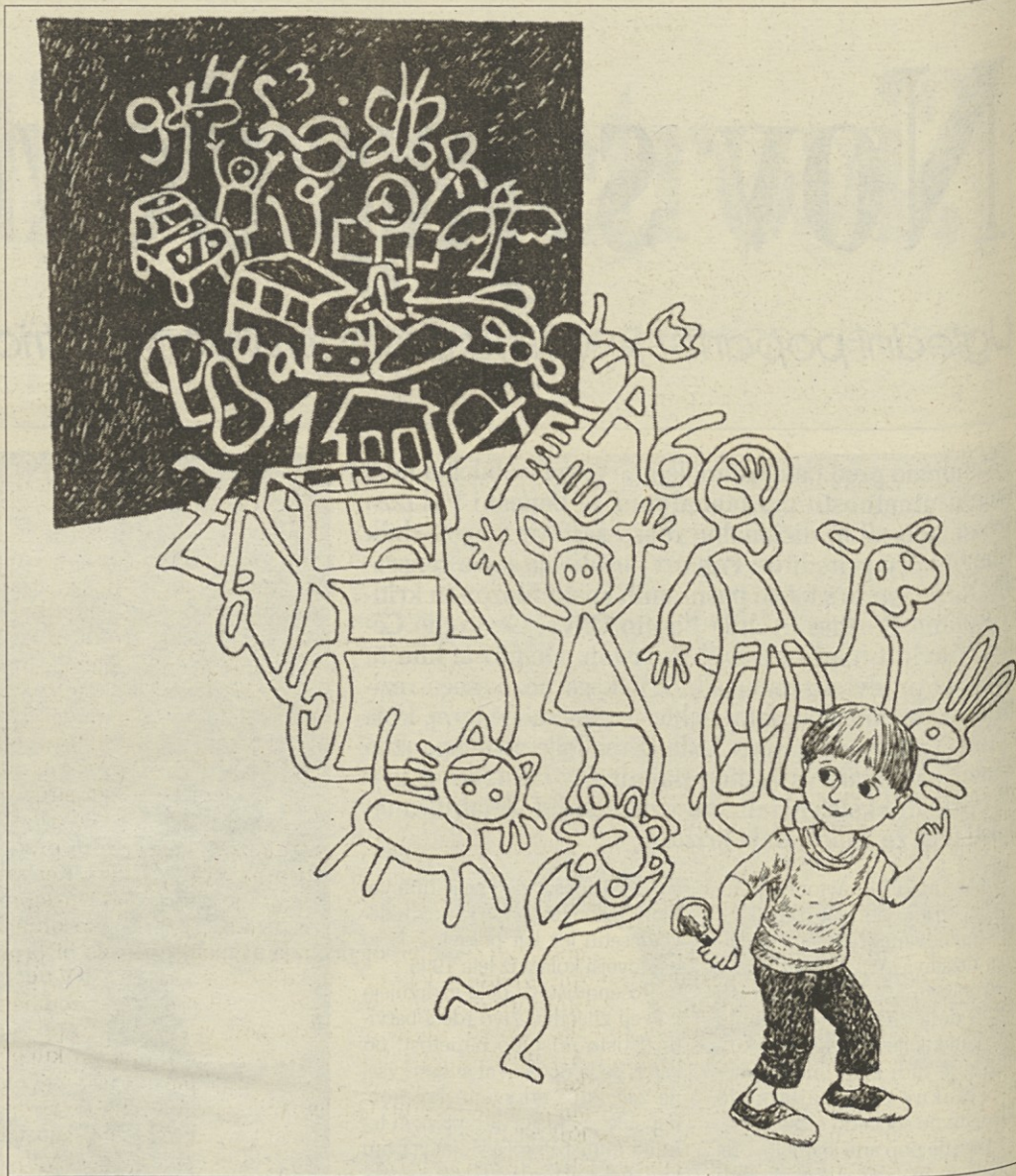
»Kje si, lepo te prosim, nikjer te ne vidim,« je zaklical Valentinu in iz table se je oglasilo:

»Kje pa naj bi bil, v tabli sem, tu je tema kakor v rogu, prosim te, nariši baterijo in jo zbrisi, se preden se bom ob kaj spotaknil.«

Hubert je brz narisal baterijo in jo spet zbrisal in Valentin v tabli je rekel, hvala, je ze bolje.

In potem je Hubert slisal, kako je Valentin v tabli zazvižgal od začudenja, potem pa nič več. Se nekaj časa je počakal, potem pa je odsel domov, ker je bil lačen.

Valentin pa je medtem stal globoko v temi table, svetil z baterijo in se oziral naokrog. Bilo je grozno. Po tleh vse polno pomendranih jabolk in tulipanov, po katerih so vozili parni valjarji sem in tja, se zaletavali, da so bi-

li že vsi obtolčeni, med vsem tem pa so tekale mačke in podile kanarčke, ki so prestrašeno civali in se spreletavali z ene jablane na drugo.

Ampak to se ni bilo vse, tam je bilo še mnogo drugih stvari, zirafe in parniki, stoli in klobuki, crke in številke, letala in cevli pa tudi majhni narisani otroci in veliki narisani otroci pa lastovke in ivanjščice, kenguruji, hruške in zobne krtačke, avtobusi, vse v strašnem neredu.

Le od kod vse to? se je začudil Valentin. Tole je tukaj od lanskega leta, so rekli narisani otroci in pokazali na zirafe, tole pa se od predlanskega leta, so pokazali na ivanjščice, mi smo pa že tri leta tukaj, ta tabla je že stara.

Saj ne morete ostati tukaj, tu je temno in vlažno od gobe, nezdravo je, oči si kvarite, bledi ste, potrebni sonca in modrega neba, je rekel Valentin. Pogledajte, kako ivanjščice venejo. Pomagajte mi ujeti kanarčke, pa vas bom odpe-

ljal od tod, saj imam baterijo.

In otroci so mu pomagali ujeti kanarčke. Valentin si jih je previdno vtaknil v zepe, potem pa je vse, kar je bilo v tabli, odpeljal v razred med klopi, ugasnil baterijo in gledal, kako vsi pripirajo oči pred soncem.

Tako, je rekel Valentin, zdaj bomo šli pa k učiteljici, nekaj ji moram povedati.

In so šli po ulici do hiše, kjer je stanovala učiteljica, bil je dolg sprevod samih nenavadnih stvari, kakršnih ponavadi ne vidimo v sprevodih, ljudje so se ustavljali in spraševali Valentina, kaj je to, Valentin pa jim je klical, vse to je bilo v tabli, skoraj tri leta je bilo tam, in ljudje so vzklikali, to pa ni prav, treba bi bilo kaj storiti, ampak kaj?

Valentin je rekel, počakajte, vprašal bom dedka, ta se bo česa domislil, in dedek se je res domislil. Sel je z Valentinom, in ko sta prišla k učiteljici, je rekel:

»Nihče ne mara noči, črne ta-

ble so žalostne, ko jih otroci gledajo, postanejo zaspani, zakaj ne bi mogle biti table iz modrega neba, vse bi bilo drugače, vse bi bilo bolj veselo, kaj mislite?«

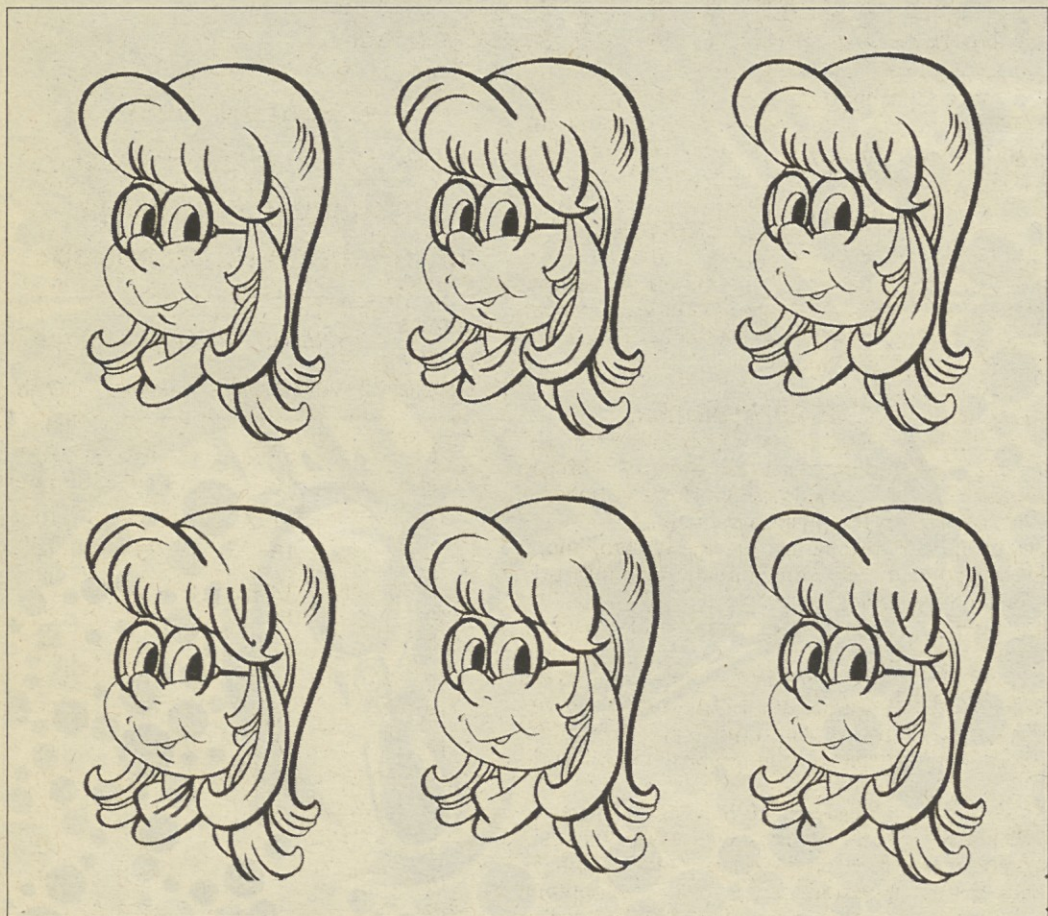
In ljudje so vzklikali, kako imenitno, zakaj table ne bi mogle biti cudovito svetlo modre barve, in učiteljica je skomignila z rameni in rekla:

»Ce tako pravi Valentinov dedek, bodo table modre.«

Dedek je vzel iz zepa nož, si sposodil ravnilo in izrezal iz neba velik moder pravokotnik s kosčkom sonca, s kosčkom belega oblaka in s tremi lastovkami, ki so letele po tabli iz kota v kot, in otroci so klicali, ena lastovka in dve lastovki so tri lastovke, se salili in smejali in prav nobeden ni bil niti malo zaspan.

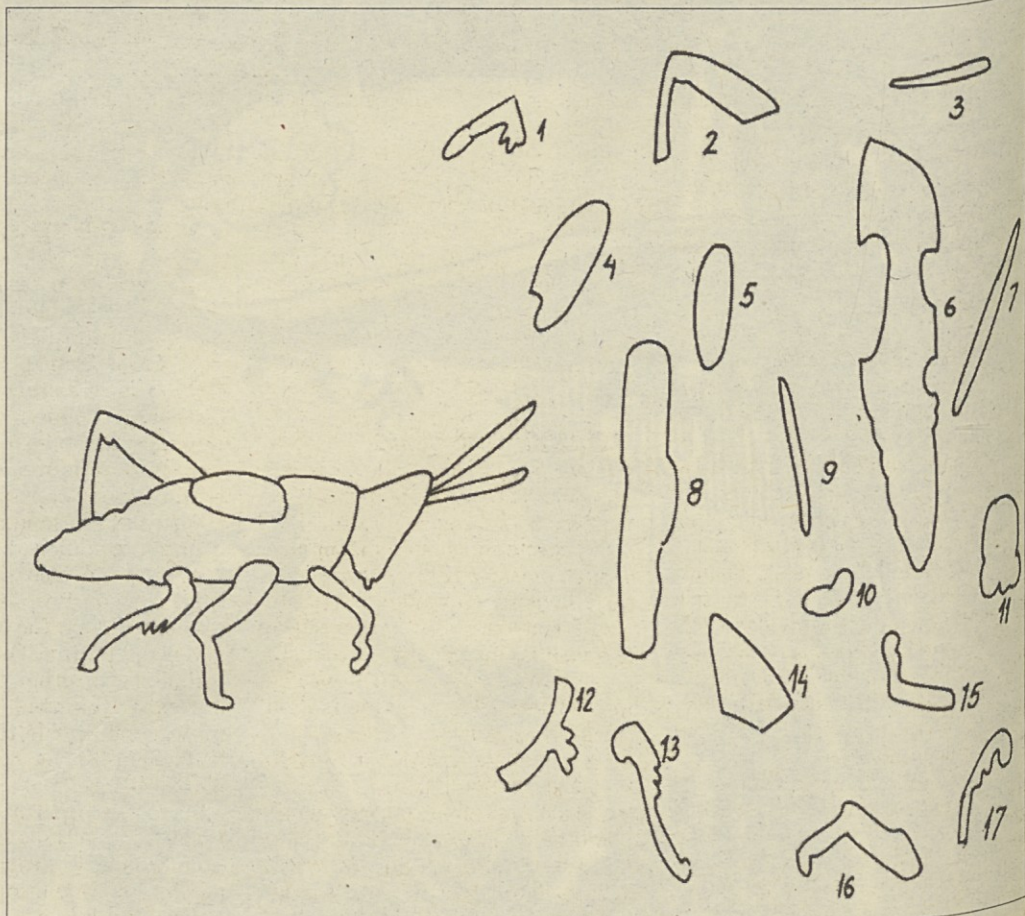
Pravljica je iz zbirke pravljičeskega književnika Macourea, ki je izšla pri Zalozbi Mladinska knjiga. Risbo je narisala Jelka Godec-Schmidt.

ENAKA OBRAZA

Ugotovi, katera obraza sta si povsem enaka.

RAZKOSANA ŽUŽELKA

Oštevilčenim delom na desni strani risbe posiči enake na žuželki na levi.

RIBOGOJNIŠTVO / OBISK PRI EDIJU ZOBCU

V boljunški čisti vodi lepo uspeva kanadski losos

Kristalno čista voda prihaja kot podtalnica s Socerbske planote

Kmetije v Trzaski pokrajini so po obeznosti majhne, zajamejo pa različne tradicionalne in tudi bolj neobčajne sektorje. Takšen primer je ribogojništvo, ki je pri nas novost.

Svojevrstno idejo je imel Edi Zobec, diplomirani biolog, ki si je pred leti zamislil gojenje sladkovodnih rib v Boljuncu in za to izkoristil posebne lastnosti tamkajšnjega vodnega toka.

Kdaj si začel z rejo rib?
Redno sem se z ribogojnico začel ukvarjati v sezoni 1992-93, takat sem gojil postrvi. Po enem letu sem s tem prekinil in presel na eno izmed sort kanadskega lososa. To je edina vrsta rib, ki jo sedaj gojim. Na začetku smo začeli tudi z gojenjem rečnih rakov. Slednji pa rastejo zelo počasi, zato smo to gojenje kmalu opustili.

V čem je posebnost ribogojnice?

Ribogojnica (ki jo vidimo na sliki tu zraven) temelji prav na posebnosti vode. Vsa voda prihaja iz izvirka v bližini ribogojnice. Zbirališče vode je na Socerbski planoti, med vasmi Beka, Klanec, Ocizla. Kraj je nenaseljen in neonesnažen. Od tu pride kot podtalnica na dan "Na Jami" v Boljuncu, prav pri ribogojnici. Voda je po vseh lastnostih odlična, harmonična, nasičena s kisikom in mrzla. Temperatura vode ne preseže nikoli 11, 5°C. To so prav značilnosti vode, ki jih potrebuje kanadski losos za svoj razvoj. Obenem je voda neokuzena, kot doka-

zujejo meritve, ki jih redno opravlja zdravstvena služba.

Poleg vode je za ribogojnico značilna izredno kakovostna hrana in pa način vzreje, ki ni in ne bo nikoli intenziven. To pomeni, da bazeni niso prepolni, da ribe lahko precej prosto plavajo.

Se ena posebnost ribogojnice je ta, da je popolnoma izolirana. Sploh ne kupujemo nobene ribe in ker je naša voda izolirana od drugih voda, ni v njej prisoten noben bolezenski primer.

Zamisel o ribogojnici je nastala pravzaprav paralelno z oblikovanjem tvoje diplomske naloge na univerzi. Ali imaš z univerzo se stike?

Z univerzo imam neko konvencijo. Enkrat mesečno nesem analizirat na univerzo odstotke ma-

scobnih kislin. Vselej se izkaže, da je v ribah prisotno veliko OMEGA 3. To je dober holesterol, ki v krvi unice nevarnega. To izhaja iz dveh razlogov: kanadski losos se sam po sebi vsebuje veliko te snovi. Drugi razlog je mrzla voda, v kateri se razvija.

Kako poteka cikel proizvodnje?

Sami smo si vzgojili plemenske samice in samce za razmnoževanje. Samice valijo jajčeca v zimskih mesecih, in sicer v 2 ali 3 presledkih. Ciklus gojenja traja najmanj 1 leto in pol, ko riba zraste do porcijske velikosti. Do lanskega leta smo prodajali le nekaj mesecev v letu, in sicer od junija naprej. Od letošnje sezone bo zaradi povečanja ribogojnice v lanskem letu količina rib zadostna za

neprekinjeno prodajo skozi vse leto.

Kdo se pomaga?

Jaz sem sicer lastnik, ker pa imam že svojo službo, mi ob tej dejavnosti pomaga cela družina. Dela je namreč precej. Stalno je treba nadzorovati vse faze gojenja. Ko na primer dezuje, je treba nadzorovati vodni tok. Ko jeseni odpada listje, je treba strugo očistiti, itd.

Kako je s tržiscem?

Povprasevanje je veliko. Ker reklame ne delam utegnem zadostiti vsem odjemalcem, drugače bi prodal veliko hitreje. V trgovine, ribarnice ne prodajam. To poteka le neposredno. Na ta način kupec na svoje oči vidi, kje in kako živijo naše ribe. Odjemalci prihajajo iz cele pokrajine, od Milj pa do Devina.

Kakšne načrte imaš za

prihodnost?

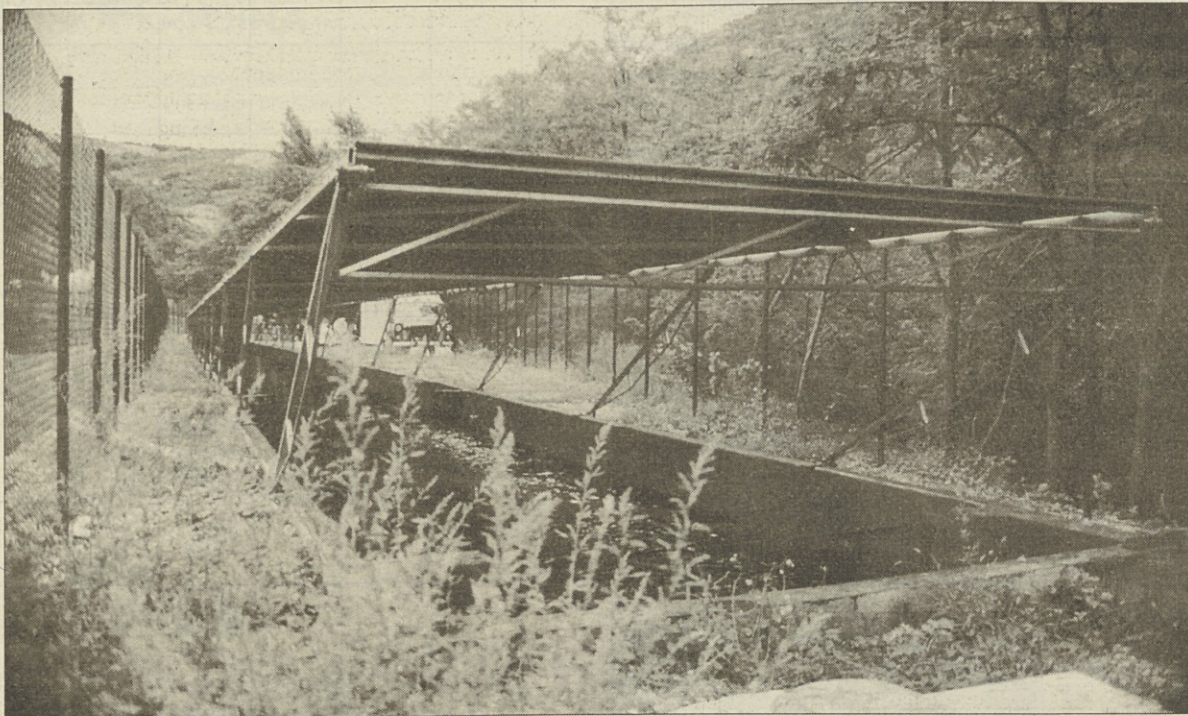
Omenil sem že, da se je lani ribogojnica zelo povečala. Zgradili smo namreč nov bazen, dolg 60 m, širok 3, 5 m in globok 1, 5 m. Bazen je pokrit z zasedevalno mrežo, in to v glavnem, da ohrani voda nizko temperaturo.

V kratkem bo postavljen računalniški sistem, ki bo spremljal parametre vode vsako uro. To bo povezano s postajo, ki jo bom imel doma in ki me bo obvestila v slučaju kakega problema.

Poleg že vseh zgoraj omenjenih dobrih lastnosti, je treba omeniti še, da so ribe res sveže, saj jih ubijejo v trenutku, ko jih odjemalec pride kupiti.

Za konec dodamo, da je ribogojnica za prodajo rib odprta vsak petek in soboto zjutraj celo leto.

Magda Sturman

Navodila za vinogradnike

Strokovna služba Kmečke zveze si je ogledala več vinogradov na celotnem trzaskem območju, da preveri škodo, ki jo je povzročila junijska ujma. Istočasno si je tudi ogledala stanje vinogradov, z ozirom na prisotnost bolezni in škodljivcev.

Na podlagi tega, daje strokovna služba vinogradnikom sledeča navodila:

- na območjih, kjer je ujma močnejše prizadela trte, je primerno opraviti skropljenje proti peronospori z dotikalnimi sredstvi, ki ne vsebujejo bakra, ker slednji zaustavlja rast, kar pa je pri močnejše prizadetih trtah nezazeleno. Taka sredstva so na primer: Euparen, Aspor, Dithane Foltan, Kor 80, idr.;

- pri naslednjih dveh ali treh skropljenjih (odvisno od padavin) pa bomo uporabili bakrena sredstva (Rame Caffaro, Cupravit, ZR20, Zetaram 20, Cuprosil, itd.);

- kjer niso bile trte močnejše prizadete, bomo za vsa prihodnja skropljenja uporabili bakrena sredstva;

- oidij zatiramo z močljivim zveplom (Kumulus DF, Cosan S, Utazolfo, itd.) v mešanici s prej omenjenimi sredstvi; glede na to, da je učinek močljivega zvepla zelo kratek (5-6 dni), je priporočljivo zveplati med enim skropljenjem in drugim z zveplom v prahu;

- proti sivi grozdni plesni (Botrytis) bomo se enkrat v prvi polovici avgusta z sredstvi, ki vsebujejo Procymidon (Scalex, Sumisclex), Iprodion (Rovral, Iprodial) ali Vinklozolin (Ronilan);

- v nekaterih vinogradih so opazni znaki napadov rumenega pajka, proti kateremu pa skropimo, le če je z njim naseljenih več kot 40% listov, z Acarid, Karatene LC, Dicofen, Acarion, Spakil, idr.);

- iz dosedanjih ogledov vinogradov niso opazni znaki škode po drugih škodljivcih, tako da zaenkrat niso potrebni drugi posegi;

- glede na to, da so zaradi dolgotrajnega pomladanskega deževja, ki je zaradi prevelike vlažnosti tal otežkočilo koreninski hranjenje ter ze omenjene ujme, so v nekaterih vinogradih zato trte blede, je zelo koristno gnojenje prek listja (foljarno gnojenje), posebno kar zadeva mikroelemente (bor, cink, železo idr.) ter dušik z dodatkom uree v skropivo (0, 5 kg na 100 l vode) ali drugih dušičnih gnojil.

Podali smo okvirno sliko trenutnega stanja vinske trte. Poleg omenjenih bolezni in škodljivcev so seveda možni primeri drugih obolenj. Zato vabimo vinogradnike, ki se soočajo z morebitnimi drugimi problemi, da se obrnejo na strokovno službo Kmečke zveze.

KAKO SE OBVARUJEMO PRED TO NAJBOLJ RAZŠIRJENO GLIVIČNO BOLEZNIJO SADNEGA DREVJA

Škrlup na jablani in hruški

ŠKRLUP je najbolj razširjena glivična bolezen jablane in hruske. Povzročitelj je pri jablani gliva *Venturia inaequalis*, pri hruški pa *Venturia pirina*. Ker sta si glivi sorodni, bolezenski znaki pa so si zelo podobni, bomo ti dve bolezni obravnavali skupaj.

Bolezni znaki

Znaki se pojavijo na vseh nadzemskih delih rastline, posebno pa na enoletnih organih.

Listi so občutljivi na okužbo že od prvega stadia razvoja dalje (misja usesa). Pozneje postanejo vedno bolj odporni. Najprej se pojavijo nekaj milimetrov veliki okroglasti madeži olivno zelene barve. Barva se nato spremeni v temnejšo, površina madeža pa postane zametna. To so agamični razmnoževalni organi. V hujših primerih listi odpadejo. Omeniti gre, da so pri hruški simptomi veliko manj opazni.

Veliko bolj okužba prizadene sadeže, in to v glavnem zaradi zmanjšanja njihove organoleptične vrednosti. Bolezenski znaki se lahko pojavijo v vseh stadijih razvoja sadežev. Pojavijo se pikasti madeži temne barve, ki se postopoma sirijo

in dobivajo zametno površino. Če se bolezen pojavi zelo zgodaj, madeži lahko pokrijejo večji del sadeža. Medtem ko ta raste, se pojavijo razpoke in deformacije. V skrajnem primeru majhni sadeži odpadejo. Pri hruški je odpadanje plodov bolj pogosto. Ob poznejšem napadu ostanejo madeži manjši.

Izjemoma se bolezenski znaki pojavijo na cvetovih in mladih vejah.

Značilnosti glive

Gliva prezimi na listih, ki jeseni odpadejo. Do naslednje pomladi se razvijejo razmnoževalni organi, ki jih s povečevalnim steklom komaj opazimo v obliki crnih pik na razpadajočih listih. S pomočjo vetra ali dežnih kapelj troši pridejo na mlade dele rastline in začne se okužba. To je primarna okužba. Ko se pojavijo bolezenski znaki, se cikel ponovi (sekundarna okužba).

Da se bolezen siri, je nujna prisotnost dežja. Rosa ali visoka vlaga ne zadostata. Dež mora organe rastline močiti za določeno število ur, ki je odvisno od temperature. Na tabeli, ki jo je izdelal Mills, izračunamo moč napada na podlagi temperature in števila ur dežja (glej sliko). V ve-

likih intenzivnih nasadih se danes poslužujejo meteoroloških postaj, ki, podobno kot pri peronospori, določajo pravilni čas skropljenja.

Kako ukrepamo

Lahko sadimo take sorte jablan, ki so odporne proti škrlupu, kot npr. Florina, Sir Prize, Priam, Mutsu, Prima. Kaže tudi, da so občutljivejše sorte jablan Zlati in Rdeči Delišes, Vistabella, Gloster, Summerred. Vsekakor se bolezen različno pojavi v posameznih letinah in v različnih okoljih, zato ne moremo zagotovo navesti odpornost posameznih vrst.

Proti škrlupu so učinkoviti bakterijski pripravki, ditiokarbamati (skroplila na podlagi Cineb, Ciram, Mankozeb, Metiram, Propineb), ftalimidi (Captan, Folpet, Captafol), Thiram (TMTD), Dodina, Dithianon, Chlorothalonil in drugi površinski ali preventivni pripravki. Velik uspeh je imela v zadnjih letih Dodina, saj učinkuje tudi 72 ur po tem, ko se je okužba začela.

Pred leti so prišli na tržisce sistemski pripravki, kot npr. Benomyl, Tiofanate-etil in drugi, a so se prvi uspehi kmalu izjalovili zaradi odpornosti škrlupa.

Danes obstajajo citotropski ali si-

stemijski fungicidi, ki jih uporabljamo zdravilno v mešanici površinskih pripravkov. To so: Bitertanol (komercialno ime je Baycor), Fenarimol (Rubigan), Myclobutanil (Systhane), Nuarimol (Trimidal) in Penconazole (Topas).

Delno se lahko izognemo škrlupu tako, da pozimi uničimo listje, saj glivica prezimi na odpadlem listju. Listje pokopljemo.

Čas skropljenja

Jeseni, pred odpadanjem listja, skropimo z 1 do 2-odstotno modro galico ali bakrenimi pripravki. Bolje je, če skropljenje ponovimo.

Ko se listi napenajo, skropimo z močno koncentracijo bakrenih pripravkov (3-4%).

Najvažnejše je skropljenje pred cvetenjem.

Po cvetenju skropimo vsakih 6 do 8 dni, dokler sadeži zrastejo do velikosti oreha (od maja do junija). Pozneje skropimo le v izjemnih primerih.

Novejša tehnika, ki so jo že z uspehom preizkusili v Severni Ameriki in so jo poskusili tudi v Italiji, je naslednja: pred cvetenjem skropimo s Kaptafolom v visoki koncentraciji.

Magda Sturman

Millsova tabela

predvidevanja stopnje primarnega obolenja za jabolničnim škrlupom:

povprečna temperatura (v stopinjah C)	število ur dežja, da se obolenje širi		
	lažje obolenje	srednje	močno
5	37	48	73
6	26	34	51
7	21,5	27	40
8	18	23	34
9	15,5	20,5	30
10	14	19	28
11	12,5	17,5	26
12	11,5	16	24
13	10,5	14	22,5
14	10	13	21
15	9,5	12,5	20
16	9	12,5	19
17	9	12,5	18
18	9	12,5	18
19	9	12,5	18
20	9	12,5	18

A black and white photograph of a branch of a tree, likely a walnut, showing several large, oval-shaped leaves and three large, oval-shaped fruits (walnuts) hanging from the branch. The leaves are dark and have prominent veins. The fruits are light-colored and have a smooth, slightly elongated shape. The branch is dark and has a rough, textured surface. The background is a plain, light color.

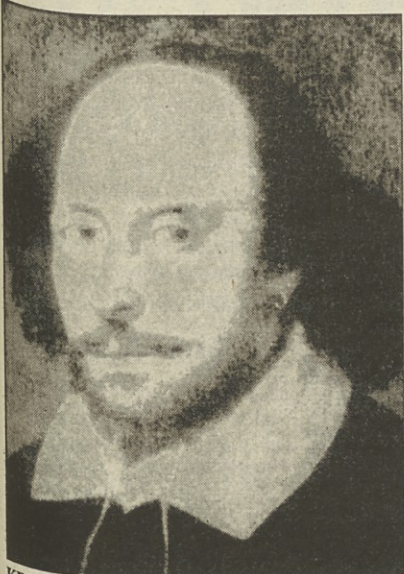
SPAKEDRANOST, POLISINDETON, EP, TEN, ANODA, COE, RAP, AMAL, WILLY, SRK, ARC, BRADAČ, TORUN, AH, AMARELA, PARA, ETIKA, MELANIN, ČOKETA, KOLEDAR, BRIN, SKRUPUL, TRAM, ALA, AKAD, TAMPERE, ARI, US, IK, ANTE, ARTRITIS, TLAKA, ENS, REIS, AG, SMET, KARON, STARINAR, NEKTAR, ROVT, KI, ANANA, DORIN, VRHNIKA, ALIŠIČ, GARAK, IR, LOČAN, PIR, JAKAC, GALERTA, SOLD, AZALEJA, ENKLAVA, PETKAR, DEDA, LT, EI, LANTAN, ANE, AMARNA, ROSE, CE, AJ, HELMUT, SCHMIDT, ONAN, KRAK, DVA, VIOLE, RENETA, RADAR, KONRAD, ADENAUER, OBELISK, ARGOS, BRNISTRA, FILANTROP, ENKE, DES, ROV, NAN, OTKA, RAOS, ARA, AMA.

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

LJUBLJANA

DRAMA SNG
V torek, 18. julija, ob 21. uri: William Shakespeare - HAMLET. Hrvasko narodno gledališče iz Zagreba in Dubrovniški festival. Režiser Josko Juvancić, v vlogi Hamleta Goran Visnjic.

KRIZANKE

21., 24. in 26. julija, ob 21. uri: G. Verdi: opera TRUBADUR. Koprodukcija: Festival Ljubljana, Landes Theater Salzburg, Arena di Verona in Hrvasko narodno gledališče Ivana pl. Zajca, Reka.

Kakor je vsa španska dramatičnost v svojem bistvu dramatika usode, se temu ni mogel upreti tudi G. Verdi v svojem Trubadurju. S primesjo ciganske krvi v zgodbi Trubadurja plačuje davek trdoživemu ljudskemu verovanju, »da se pot prelite krvi

mora prehoditi do konca«. Ljudska, ciganska vera pa je tiranska že v primeri s čudežno predestinacijo vsa zemeljska, konkretna, oprta na mit krvi, ki se ni zamrl. V Trubadurju predstavljata taisti življenski nagon, ki kolje v cloveku in Zemlji, Grof Luna in Azucena.

CELJE

PROGRAM PREDSTAV ZA ABONMAJSKE PREDSTAVE V SEZONI 95/96:

VELIKI ODER:

1. Drago Jančar: HALSTAT, režija Franci Krizaj
2. Jean Anouilh: SKUSNJA, režija Dušan Mlakar
3. W. Shakespeare: OTHELLO, režija Vito Taufer
4. Jean Genet: BALKON, režija Damir Zlatar - Fray

ODER POD ODROM:

1. Pavel Kohout: PAT ALI IGRA KRALJEV, režija Franci Krizaj
2. Sam Shepard: NEVIDNA ROKA, režija Primož Babler

MLADINSKA:

1. Michael Ende: CAROBNI NAPOJ, režija Ales Novak

Vpis abonmaja za sezono 95/96 bo v septembru.

IZOLA

ARIGONI

V ponedeljek, 17. julija, ob 21.30: monodrama KOBAGI DONIJELA ME RODA.

PORTOROŽ

AVDITORIJ PORTOROŽ

Danes, 16. julija, ob 21.30: ljubezenska drama - NESMRTNO LJUBLJENA. Režiser Bernard Rose.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Verdi - Dvorana Tripovich Mednarodni festival operete 1995

V soboto, 22. t. m., ob 20.30 bo na sporedu premiera operete »Sissi« Fritza Kreislerja. Dirigent Guerrino Gruber, režija Gino Landi. Prodaja vstopnic za vse predstave pri blagajni Dvorane Tripovich od 9.00-12.00 ter od 18.00-21.00.

Grad sv. Justa

Danes, 16. t. m., ob 21.15 - »Il seme della follia« (ZDA 1994), režija John Carpenter, igrajo S. Neil in J. Prochnow.

Jutri, 17. t. m., ob 21.15 - »La teta y la luna« (Spanija 1994), režija Bigas Luna, igrajo M. May, G. Darmon in M. Poveda.

BENEČIJA

Postaja Topolove

Danes, 16. t. m., ob 20.00 - »Rotazione obbligatoria«;

ob 22.00 predvajanje diapozitivov

»Potovanje« Elia Caredde.

V torek, 18. t. m., ob 20.30 predstava Stephana Blinna (Muppet festival) in »Pierrot« variete.

VIDEM

Poletne prireditve: Trg Matteotti: Danes, 16. t. m., ob 21.30 - Koncert skupine Blues Brothers Band. V torek, 18. t. m., ob 21.30 - koncert skupine Tekameli; Na gradu je do konca meseca na ogled razstava »Totò, dal varietà al cinema (1917-1945)«; Univerzitetni park: od 21. do 30. t. m. - Gledališče »Verso Tebe«.

MAJANO

V torek, 18., ob 21.30 bo na sportnem igrišču koncert kantavtorja Biagia Antonaccija. Vstopnice dobite pri UTAT v Pasaži Protti.

VOGRČE

Pri Florjanu: v soboto, 22. t. m., ob 20.00 - Predstavitve monografije »Osem stoletij Vogrč«.

TUCE

Pri Radisah bo v nedeljo, 23. t. m., ob 14. uri tekma koscev.

RAZNE PRIREDITVE SLOVENIJA

LASKO: PIVO - CVETJE 1995

- Danes, 16. julija:
- 10.00: Grascinsko dvorišče, kmečka ohcet po starih segah v izvedbi domačih folklornih skupin, 12 Zupanovih harmonikasic iz Mengesa.
  - 11.00: Solsko igrišče, tekmovalje v trojkah.
  - 15.00: Sotor Snoopy pri Banki, otroški zur z baloni in Hajdi Korošec.
  - 17.00: Ulice Laskega, velika parada Pivo - cvetje.
  - 18.00: Askerčev trg, koncert pihalnih godb iz Laskega, Židanega Mosta, Opatije in Vrbavca, ansambel Braneta Klavzarja.
  - 18.00: Sotor pri Humu, ansambel Journal in barsko plesni program.
  - 18.00: Sotor pri Jovotu, ansambel Tip - top.
  - 18.00: Solsko igrišče, koncert Adija Šmolarja.
  - 22.00: Askerčev trg, svečani zaključek prireditve.

Natečaj za enostranski crno - beli strip.

Zazeleni oz. prednostna tematika je boj proti fašizmu, rasizmu, etnični nestrpnosti do "drugacnih" in podobno. Stripi naj bodo v izvirnem jeziku s priloženim prevodom v anglescino (za podnapise) Avtorji dvanajstih izbranih stripov, bodo prejeli nagrade v vrednosti 100 DEM, njihovi stripi pa bodo objavljeni v eni od naslednjih izdaj Stripburgerja. Avtorji, katerih dela bodo objavljena, bodo prejeli tri brezplačne izvode. Nacrtujejo pa tudi razstavo vseh prispelih stripov, zato avtorje prosijo, da posljejo originale, ki jih bodo po razstavi vrnili. Rok za oddajo je 1. oktober. Stripe posljite na naslov Ljubljana, Kersnikova 4, soba 412, s pripisom "za ANTI NAZI natečaj", tor. in cet. od 12. do 14. ure, kjer dobite tudi vse ostale informacije. Tel. 061 / 319 - 662

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej judovske skupnosti iz Trsta »Carlo in Vera Wagner« (Ul. del Monte 5)

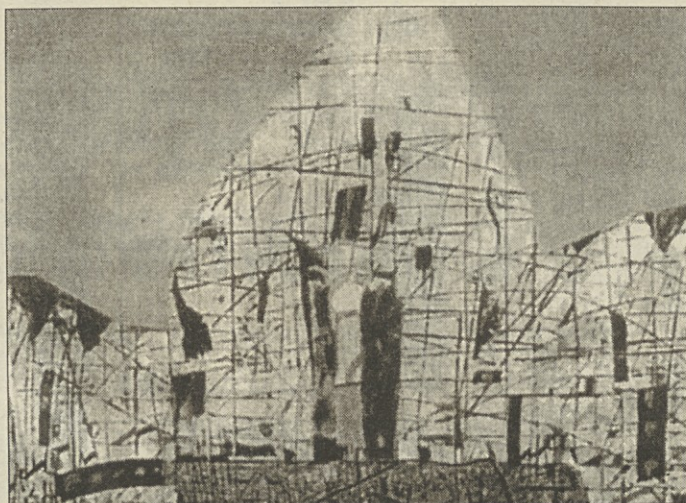
Do 31. t. m., je na ogled razstava ob 50. obletnici smrti Ane Frank.

Obcinska galerija: se danes, 16.t.m. je na ogled razstava, ki je posvecena italijanskemu opernemu pevcu Enzu de Muro z naslovom »Il magico splendor lo sguardo abbaglia«

(Magični blesek privablja pogled).

Mestni muzej zgodovine in umetnosti

Do 5.9.1995 bodo na sporedu v raznih mestnih muzejih obiski in predvajanja filmov z naslovom »Večer v muzejih«, ki jih organizira trzaska občina skupno z odbornistvom za kulturo in mestnimi muzeji.

GLASBA SLOVENIJA

BLED

Danes, 16. julija, ob 21. uri, v festivalni dvorani in v ponedeljek, 17. julija, ob 21. uri, v Franciskanski cerkvi - GLASBENA DEDISCINA SLOVENIJE.

OTOK, BLED

V ponedeljek, 17. julija, ob 20. uri: večer komorne glasbe - HUBERT BERGANT.

MARIBOR

APZ MARIBOR, Mariborska filharmonija

GLASBENA DEDISCINA SLOVENI-

JE, bo tudi v ponedeljek, 17. julija, ob 21. uri v Franciskanski cerkvi, Ljubljana.

NOVO MESTO

V torek, 18. julija, ob 21. uri, se zaključuje prvi del Novomeskih poletnih večerov, zato vabljeni na koncert SPAN-SKE IN JUZNOAMERISKE GLASBE. Če bo deževalo, bo koncert v Kapiteljski prostiji, na križnem hodniku. Predprodaja vstopnic bo v sprejemni pisarni Doma kulture, Presernov trg 3, drugo nadstropje v ponedeljek 17. in v torek 18. julija od 9. do 15. ure in eno uro pred začetkom koncerta v atriju

Kapiteljske prostije.

SEŽANA

KULTURNI DOM SRECKA KOSOVELA

Danes, 16. julija, ob 20.30: 1. VEČER DOMACIH VIZ. Nastopajo Boris Kopitar, Vrtnica iz Nove Gorice, Kraski kvintet iz Opcin, Sneznik iz Ilirske Bistrice, Denis Novato in njegov trio iz Doline pri Trstu, domača harmonikaša Ludvik Ziberana iz Storij in Karlo Logar iz Sežane, program bosta popestrile humoristke Vanca in Tonca.

RAZSTAVE SLOVENIJA

LJUBLJANA

Razstava 21. MEDNARODNEGA GRAFICNEGA BIENALA - LJUBLJANA je na ogled do 10. septembra.

MODERNA GALERIJA

V Mali galeriji je do 3. septembra na ogled razstava PETRE VARL SIMONČIČ z naslovom PITA MOJE MAME.

BEZIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Razstava IZIDORJA URBANČIČA je na ogled do 14. avgusta

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava avstrijske umetnice KIKI KOGELNIK je na ogled do 14. avgusta

JELOVSKOV LKOVNI SALON, Zaloska 21

Razstava OROŽJE PRETEKLOSTI je na ogled do 28. avgusta.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA

V Kulturno-informacijskem centru Krizanke, Trg francoske revolucije 7, je na ogled razstava fotografij popotresne arhitekture Branke Lapajne - DETALJ IN CELOTA.

BEGUNJE NA GORENJSKEM

GALERIJA AVSENIK

Na ogled razstava slik - ERNE FERJANČIČ - FRIC.

KAMNIK

PRODAJNA GALERIJA MAJOLKA, Maistrova

Na ogled je razstava likovnih del prof. akademskega slikarja FERDA MAYERJA.

KOSTANJEVICA NA KRKI

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC

Razstava slik JONA GALA PLANINCA je na ogled do 31. avgusta.

NOVO MESTO

MALA DVORANA DOMA KULTURE

Na ogled je razstava grafik dijakov Mestne sole za slikarstvo.

PIRAN

GALERIJA MEDUZA

Razstava akademskega slikarja GALEBA BAIEEA, je na ogled do 4. avgusta.

MESTNA GALERIJA PIRAN

Na ogled razstava del avtorja CHRISTA. Razstava bo na ogled do 31. avgusta.

SEŽANA

KULTURNI DOM SRECKA KOSOVELA

Razstava slik KLAVDIJA PALCICA je na ogled do 31. julija.

Razstava o delu in življenju CIRILA ZLOBČA je na ogled do 17. julija.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej Revoltella-Galerija moderne umetnosti (Ul. Diaz 27): do 10.9. je na ogled razstava umetnika pop-arta Jamesa Rosenquista.

Miramarski park-Konjusnica: do 23.7. je na ogled razstava »Dali kipar, Dali ilustrator«.

Galerija Rettori Tribbio: razstavlja slikar Ottavio Bomben.

Grad sv. Justa-Bastione fiorito: na ogled je antološka razstava slikarja Fulvia Jurica.

Galerija Bassanese: na ogled je razstava z naslovom »Ordine, caos e frattali«.

Peterlinova dvorana-Ul. Donizetti 3: na ogled je razstava del slikarke Marte Kunaver.

ŠTANJEL

V Galeriji Lojzeta Spacala so na ogled do 30.9., poleg stalne zbirke, tudi novejša dela trzaskega umetnika. Urnik: od delavnikov od 14.00-19. ure (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10.00-12.00 in od 14.-19.00

KOROŠKA

CELOVEC

Dezelna galerija: Do 10.9. bo na ogled razstava »Do danes-dve stoletji umetnosti na Koroskem«.

Mestna hiša - Mestna galerija: do 16.7. razstavlja Jean Egger.

Galerija Freund: do 18.7. je odprta poletna razstava.

Škofjski muzej (Lidmanskysgasse 10): odprt je do 15. oktobra.

BELJAK

Galerija Holzer: do konca meseca razstavlja Peter Weihs.

ŠENTJANŽ V ROŽU

K-k center, Stara sola: Do 15.9. je na ogled razstava Zorke Loiskandl-Weiss z retrospektivo slikarskih del »Od začetka do sedaj«.

TINJE

Galerija Tinje: Stalna razstava lesorezov Wernerja Bergerja in sedemdelnega cikla Valentina Omana.

Razstava slik in karikatur slikarja BINETA ROGLJA v Institutu Jožefa Štefana, na ogled do 21. julija.

GLASBA FJK

TRST

Poletne prireditve

Grad sv. Justa
V četrtek, 20. t. m., 21. uri Skupina Taraf de Haidouks bo izvajala cigansko glasbo. Avditorij Muzeja Revoltella
Jutri, 17. t. m., ob 21.30 - »Melon mela« - Indijski plesi in glasba v organizaciji Zadruga Bonaventura in gledališča Miela.

Trg Unità

Koncerti na trgu: Jutri, 17. t. m., ob 20.30 koncert mestne godbe G. Verdi, ki jih organizira gledališče Verdi v sklopu mednarodnega festivala operete.

Naslednji koncert bo 24.7.

Miramarski park

Luci in zvoki

Danes, 16. t. m., ob 21.30 in ob 22.45 »Buonasera signor

Lehar e bentornato a Miramare« v italijanscini.

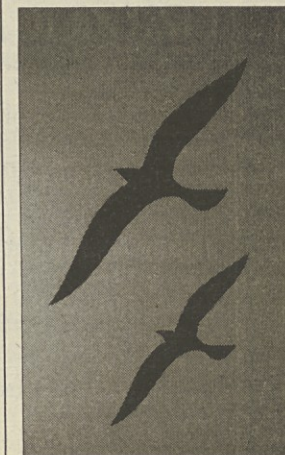
Danes, 16. t. m., ob 20. uri bo v miramarskem parku prišel drugi koncert z naslovom »O fanciulla all'imbrunir« v sklopu Festivala operete '95. Protagonist prvega koncerta bo tenor Carlo Bini, ki bo pel najbolj znane skladbe Leharja, Straussa, Kalmana.

Stivanska cerkev

Poletni koncerti: Jutri, 17. t. m. nastop violinista Franca Sciarrette s skladbami Bacha, Paganinija in Ysaye in se skupina trobent Konseruatorija Tartini iz Trsta s skladbami Bacha, Haendla in Tomasija.

FOLKEST 95

Mednarodni festival folk in moderne glasbe se bo odvijal do 30.7. v deželi Furlaniji - Julijski krajini in tudi na Koroskem. Danes, 16. t. m.: Brugnara: ob 21.00 - španska skupina Manuel Luna y La Cuadrilla; Speter: ob 21. uri Etienne Grandjean Trio (Bretanija); Bertonigla (Istra) ob 21. uri F. Mc. Laughlin & G. MacDonald (Irska).

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Dok.: Kvarkov svet - Izzi-vi življenja
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Verdemattina - Nasveti
10.45	Masa
11.45	Aktualno: Sedmi dan, vmes (12.00) papežev blagoslov
12.20	Aktualno: Zelena linija
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Gelato al limone (vodita B. Boccoli, M. Panni), vmes (15.30) film Il grande Gatsby (dram., ZDA '74, i. R. Redford, Mia Farrow, B. Dern)
18.00	Dnevnik
18.10	Variete: Gelato al limone
19.50	Vremenska napoved, dnevnik in sport
20.40	TV film: Il barone (dram., It. '92, i. Ron Moss, S. Shattuck, 1.)
22.20	Variete: V pričakovanju Miss Italije v družbi...
22.40	Dnevnik
22.45	Dok.: Parlami d' amore Mariù (življenje in delo V. De Sice)
23.30	Sportna nedelja
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	TGR Sredozemlje

RAI 2

6.30	Videocomic
7.00	Nad.: Atto d'amore
7.45	Film: I nomadi (pust., ZDA '60, i. R. Mitchum), vmes (9.00) dnevnik
10.00	Dnevnik
10.05	Domenica Disney, vmes risanke
10.30	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.25	Nan.: Blossom
12.00	Dnevnik
12.05	Nad.: Quando si ama
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, vreme
13.40	Film: L' imperatore di Capri (kom., It. '50)
15.10	Variete: Cercando, cercando
16.50	Film: Bataan (vojni, ZDA '43, i. R. Taylor)
18.45	Nan.: Hunter
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
20.30	Nan.: Tre pasi nel delitto - Delitti imperfetti (i. C. Cartier, O.M. Guerrini)
22.20	Vabilo na festival v Spoletu: Messa da Requiem
23.50	Dnevnik in vreme
0.10	Protestantizem
0.40	Sport: tenis, jadranje, IP v biljardu

RAI 3

6.30	Pregled tiska
6.45	Variete: Fuori orario
8.40	Film: La danza incompiuta (dram., ZDA '47)
10.20	Koncert: Missa Solemnis op. 123 (Beethoven, 2.)
11.00	Film: La freccia nera (pust., ZDA '48, i. L. Hayward, G. MacReady)
12.15	Tenis: WTA Tour
14.00	Deželni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	Sport: IP v biljardu, Tour de France, gimnastika, 18.10 atletika
18.50	Vreme, dnevnik, deželne vesti, sport, BlobCartoon
20.20	Film: Passaggio a Nord-Ovest (pust., ZDA '40, i. K. Vidor, i. S. Tracy)
22.30	Dnevnik, deželne vesti
22.50	Nan.: Komisar Maigret
0.20	Pregled tiska, vreme
0.35	Film v originalu: The most dangerous game (dram., ZDA '32, i. J. McCrea, F. Wray)
2.15	Chaplin Story

RETE 4

7.00	Nan.: Lou Grant, 8.00 Tre nipoti e un maggiordomo, 8.30 Charlie's Angels, 9.30 La casa nella prateria, 11.30 dnevnik
11.35	Variete: Il principe azzurro (vodi R. Carrà)
13.30	Dnevnik
14.00	Film: Ercole alla conquista di Atlantide ('61)
16.00	Varieteja: La verità Vip, 16.30 Tra moglie e marito Vip
17.20	Nan.: I casi di Rosie O'Neill, 18.20 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: La lunga estate calda (dram., ZDA '58, i. P. Newman, J. Woodward)
22.45	Film: L' evaso (dram., Fr. '71, i. A. Delon, S. Signoret, O. Piccolo), vmes (23.30) dnevnik
0.35	Pregled tiska
0.45	Film

CANALE 5

6.00	Na prvi strani
9.00	Nan.: Dogodivscine V. Tella (i. W. Lyman)
9.30	Film: La meravigliosa Angelica (pust., Fr. '65, i. M. Mercier)
11.45	Variete: Scene da un matrimonio
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti)
13.00	Dnevnik
13.30	Variete: Sapore di mare
15.30	Film: Kramer contro Kramer (dram., ZDA '80, i. D. Hoffman, M. Streep)
17.30	Film: Arrangiatevi (kom., It. '59, i. Totò)
19.30	Nan.: Casa Vianello
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Kviz: Il quizzzone (vodi Gerry Scotti)
22.30	Koncert: Ray Charles v Portofinu
0.30	Nočni dnevnik
0.45	Missione impossibile

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
11.30	Nan.: Superboy
12.30	Odprti studio
13.00	Sport: Grand Prix
14.30	Sport: Formula 1 Start
15.00	Avtomobilizem F1: VN Velike Britanije
17.00	Variete: Parco chiuso
17.30	Nan.: Bigman
19.30	Odprti studio, vreme
20.00	Nan.: I vicini di casa (i. T. Teocoli, G. Golia)
20.30	Film: Memphis Belle (vojni, VB '90, i. M. Modine, E. Stoltz, J. Lithgow, E. Diamond)
22.30	Film: Se tutto va bene siamo rovinati (kom., It. '83, i. G. Sammarchi, A. Roncato)
0.30	Italia 1 sport
1.35	Film: Due mafiosi contro Al Capone (kom., It. '66, i. Franchi-Ingrassia)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Nan.: Mike Hammer, 21.20 Maguy
22.30	Film: Twinky ('70, 2.)

MONTECARLO

14.00	18.45, 20.45, 22.30 TG
12.15	Verde Fazzuoli
14.50	Tour de France
20.05	22.05 nogomet, pokal Amerike, cetrfinale
24.00	Nan.: Monsters
0.30	CNN News

RAI 3 slovenski program

20.25	Risanka: Filip
20.30	Dnevnik
20.45	25-letnica festivala v Steverjanu

SLOVENIJA 1

08.35	O.J., 13. končna prireditel
09.10	Ziv zav, ponovitev
09.45	Arabela se vrača, ponovitev 13/14 česke nadaljevalke
09.40	Za TV kamero, ponovitev
09.55	Nedeljska masa, prenos iz *opatijske cerkve v Celju
11.00	Koroška poje '95, 2. del
11.30	Obzorja duha
12.00	Svet divjih zivali, pon.
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Porocila
13.05	Malibujska cesta 2000, pon. 5/6 del am. nad.
15.20	Bova zaplesala, ameriski (CB) film
17.00	Rdeči alarm, 1/4 del francoske nadaljevalke
18.00	TV dnevnik 1
18.05	Po domače
19.05	Risanka
19.24	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Zakladi sveta: Mehika, francoski pustolovski kviz, 3. oddaja
21.45	National Geographic, 15/16 del am. dok. serije
22.40	TV dnevnik 3, vreme
22.55	Sport
23.00	Sova: Skrivnosti mesteca Lake Success, 1/3 del ameriske nadaljevalke

SLOVENIJA 2

10.00	A. T. Linhart: Županova Micka, posnetek predstave SLG Celje
10.50	Strta srca II, 5. del, pon.
11.40	Sova, ponovitev
13.40	Melodije morja in sonca, ponovitev
14.50	Silverstone: Formula 1 za VN Velike Britanije, prenos
17.10	Igre ljudskih množic, 1. del sportnega filma
18.05	Obraz leta, ponovitev
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	K. Penderrecki: Pasijon po Luki, zaključni koncert evropskega zborovskega simpozija
21.40	Evropski zborovski simpozij, kronika
22.10	Sportni pregled
22.40	Kolesarski maraton Franja, reportaža

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Burleska
10.30	Male zivali
11.00	Splosna praksa, ponovitev
11.55	Epikurejske zgodbe
12.10	Zametne vrtnice, cesticke
18.15	Zametne vrtnice, ponovitev
19.00	Generacija transformirjev II
19.30	Ziveti danes
20.00	Vreme
20.05	Beverly Hills 90210 III, ponovitev 21. dela
20.55	Beverly Hills 90210 III 22. del nanizanke
21.45	Adidas Streetball
22.05	Kino, kino
22.40	Dvojčka, ponovitev filma

Koper

16.00	Euronews
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo naše stezice
19.00	Vsedenes
19.25	»Rotocalco nostrano«
20.20	V ospredju, avtor Bruno Agrimi
20.25	Zrebanje lota
20.30	Globus
21.15	Leonardo da Vinci
	Zivljenje in delo, Igrajo: Philippe Leroy, Giulio Bosetti in drugi
	Režija: Renato Castellani
22.15	Vsedenes
22.30	Vela... diamo noi!, oddaja o jadraniu
23.30	Horoskop

ORF Avstrija 1

06.00	Black Beauty
08.35	Nic za deklice
09.05	Duck Tales
09.40	Otok zakladov
10.30	Speedy Gonzales
10.55	Duck Tales
11.20	Bugs Bunny
11.45	Parker Lewis
12.10	Superman - Lois in Clark
12.55	Blossom
13.20	Odhod ob 16.50 s postaje
	Paddington, britanska kriminalka, 1961
	Igrajo: Margaret Rutheford in drugi
	Režija: George Pollock
14.45	Formula 1 za VN Velike Britanije, iz Silvestona
17.35	Cudovite slike iz zivalskega sveta
	Pogon v koralnem grebenu
18.05	Polna hisa
	Cudež zahvalnega dne
18.30	Vozovnica za dva
19.00	Korak za korakom
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Dr. Markus Merthin
	Lezanje
21.05	Dagmar Koller: Zaljubljen v Dunaj
22.00	Ni trupla brez Lili, komedija Jacka Popplewella
23.20	Cas v sliki
23.45	Vizije
23.50	Billy, How Did You Do It?
	1/6 del dokumentarne oddaje
00.35	Hudicev poročevalec, ameriski film, 1952
	Igrajo: Kirk Douglas in drugi
	Režija: Billy Wilder
02.25	Znamenje, ponovitev ameriske grozljivke

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Sabrina, ameriska komedija, 1954 z Audrey Hepburn
10.55	Vreme
11.00	Evropski studio
12.00	Porocila iz parlamenta
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.30	Dober dan, Koroška
14.00	Pogledi od strani
14.45	Hotel ob Wolfgangseeju, komedija
16.15	Reke: Rio Paraguay
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v casu
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	Kraj zlocina
21.50	Cas v sliki
21.55	Perry Mason in zastrupljeni koktajl
	ameriska kriminalka
23.25	Za vse case, avstralska melodrama, 1982

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Jutrzanja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi časa; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturmo.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrzanja kronika; 8.50 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka; 10.00 Stergo ergo; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Šport, vmes glasba; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.35 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva, vreme, promet, prenos RS.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Humoreska; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Znana in manj znana glasba; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 20.15 Opem in komorni opus; 22.05 Nove prevodne strani; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.6 - 96.4 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, Primorski kraji in ljudje; 10.35 Javna odd. v Zani-gadu; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 16.00-17.30 Športno popoldne; 17.35-19.00 Naša pomlad; 18.00 Nogometni večer; 19.30-23.15 Večerni pr. Modrega Vala Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x mesečno Alpe Adria Maga-

zine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kalimerova družčina; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Voden program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 9.20 Sendi predstavitev kasete; 11.00 Po domače na kranjskem radiu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru I. Stanonik.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zeleli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 RoboKloaki; 11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Problemi z amerikanizacijo filma; 17.00 Povesti Zlatka Zajca; 19.00 TB: Motorhead; 20.00 Simbolna menjava in smrt (J. Baudrillard); 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: Cop Shoot Cop - Novi Rock '94

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojano; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Pozabljeni zaklad (I. Sivec, r. M. Prepeluh, 2.); 10.40 Vesele po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice, nato Glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Satirični kabaret: Prezganka št. 2 (S. Verč, B. Kobal); 14.40 Tropicana; 15.00 Z naših prireditel, nato Potpuri; 17.00 Šport in glasba; 18.00 Iz studija z vami: Okrogla miza (izbor); 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutrzanj val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (L. Pušenjak); 18.10-18.30 Dogodki in odmevi.

KOLESARSTVO / TOUR

13. etapa
Učakovu

Športna poteza Andreua

REVEL - Ukrajinec Sergej Ucakov je zmagovalc včerajšnje 245 kilometrov dolge etape od Mendeja do Revela. Ucakov je imel v zaključnem dvoboju z Americanom Lanceom Armstrongom več moči in si tako privozil prvo zmago na Touru.

Včeraj je prvi uspešni beg uspel četverici kolezarjev, ki si je privozila že prednosti 17 minut. V skupinici so bili American Armstrong, Italijan Cenghialta, Ukrajinec Ucakov in Kolumbijec Buenahora. Ker so bili vsi tekmovalci z izjemo Buenahore, v skupnem seštevku daleč zadaj, se glavnina ni trudila, da bi zaoštrila zmanjšala. Kaksnih 30 kilometrov pred ciljem so se v lov za vođedimci podali Italijana Perona in Milesi ter American Andreu. Na zadnjem vzponu na Côte de St. Ferréol je v vođedi skupini prvi napadel Buenahora, ki se je tako zelel izogniti sprintu, v katerem bi bil gotovo porazen. Armstrong in Ucakov sta mu z lahkoto sledila in si se pred vrhom privozila zadostno prednost. V sprintu je zmagal Ucakov, boj za tretje mesto je dobil Cenghialta, Buenahora pa se je v skupnem seštevku povzpela na 9. mesto.

Zanimiv je bil tudi sprint trojice zasledovalcev, kjer sta v poskusu, da bi ujeli četverico vso delo opravljala Perona in Milesi, Andreu pa se je samo vozil za njima. Ker bi v sprintu gotovo premagal oba Italijana, se je Andreu odločil za športno potezo in se ni ude-

ležil boja za 5. mesto, ki je naposled pripadlo Peroni. Danes je na sporedu 14. etapa od Saint-Orens de Gamevilla do Guzet Neigea, ki je dolga 164 kilometrov in ima po en vzpon prve in druge kategorije ter dva tretje in je tako nekaksen uvod v težke preizkušnje, ki sledijo v Pirenejih.

Izidi 13. etape: 1. Ucakov (Ukr - Polti) 5:50.45, 2. Armstrong (ZDA - Motorola) isti čas, 3. Cenghialta (Ita - Gewiss Ballan), 4. Buenahora (Kol - Kelme) oba + 0.59, 5. Perona (Ita - Lampre), 6. Milesi (Ita - Brescialat), 7. Andreu (ZDA - Motorola) vsi + 12.37, 8. Hamburger (Dan - TVM), 9. Jekimov (Rus - Novell) oba + 15.08, 10. Voskamp (Niz - TVM) + 16:16, 11. Cornillet (Fra - Chazal) + 19:14, 12. Abdudzaparov (Uzb - Novell), 13. Dekker (Niz - Novell), 14. Jalabert (Fra - ONCE), 15. Fagnini (Ita - Mercatone Uno), 16. Simon (Fra - Castorama), 17. Indurain (Spa - Banesto), 18. Cmil (Ukr - Lotto), 19. Zabel (Nem - Telekom-ZG), 20. Riis (Dan - Gewiss Ballan) vsi + 19.14.

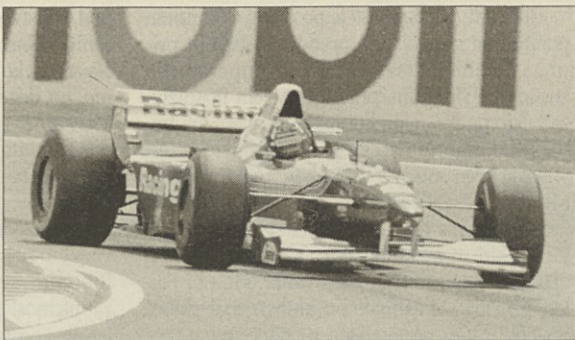
Skupni vrstni red: 1. Indurain 58:56.50, 2. Zülle (Svi - ONCE) + 2:44, 3. Jalabert + 3:35, 4. Riis + 6:00, 5. Mauri (Spa - ONCE) + 7:56, 6. Rominger (Svi - Mapei GB) + 8:56, 7. Gotti (Ita - Gewiss Ballan) + 8:57, 8. Pantani (Ita - Carrera) + 12:38, 9. Buenahora + 13:55, 10. Escartin (Spa - Mapei GB) + 14:20, 11. Chiappucci (Ita - Carrera) + 14:59, 12. Virenque (Fra - Festina) + 16:35.

FORMULA ENA / DANES VN V SILVERSTONU

Zaradi dežja vrstni
red nespremenjen

Če bo proga mokra je danes med favoriti tudi Jean Alesi - Hill obljublja boj

SILVERSTONE - 45 tisoč gledalcev, ki je včeraj napolnilo dirkališče v Silverstonu, je domov odšlo razočaranih in zadovoljnih hkrati. Razočarani zato, ker so zaradi dežja, ki je rahlo padel celo dopoldne, v prve pol ure uradnega treninga na progo zapeljali le redki in zadovoljni zato, ker je Damon Hill ohranil prvo startno mesto, ki si ga je priboril v petek. Prvi je na mokro stezo zapeljal Miki Salo, ki je zaradi petkove diskvalifikacije nujno moral odpeljati kvalifikacijski krog. Ostali dirkači so namesto tega kramljali s svojimi mehaniki in se občasno ozirali v nebo. Ko se je pol ure pred koncem treninga se enkrat močno ulilo, so se tudi najboljši sprijaznili s tem, da ne bodo mogli izboljšati petkovih dosežkov. Vseeno so se skoraj vsi podali na progo in skušali najti optimalne nastavitve av-

Damon Hill bo startal z najboljšim časom (AP)

tomobilov za morebitno deževno dirko ter gledalcem ponuditi vsaj nekaj zanimivosti. Če bo danes res deževalo, je med kandidati za zmago prav gotovo tudi Jean Alesi, ki je bil tako na jutranjem prostem, kot tudi na uradnem treningu med najhitrejšimi. Najhitrejši na uradnem treningu je bil sicer David Coulthard s časom 1:48, 012, drugi je bil Schumacher, ki je zaostal za 19 stotink in tretji Alesi, ki

je bil le za tisočinko sekunde počasnejši od Nemca. Damon Hill je po treningu dejal, da mu je žal, da zaradi dežja gledalci niso prišli na svoj račun. »Vseeno pa sem vesel, da sem ohranil prvo startno mesto. Letos se je že večkrat zgodilo, da sem startal pred Schumacherjem, dirko pa sem koncal za njim. To se tukaj ne sme ponoviti, saj imam tudi do domačih gledalcev dolžnost, da zmagam. Če gledalcem danes nismo mogli ponuditi zanimivega treninga, pa bo na dirki zagotovo drugace,« je obljubil Hill. Michael Schumacher je bil razočaran, ker se ni mogel boriti za prvo startno mesto. Dejal je se, da je pripravljen tako na mokro kot na suho stezo, a bi mu slednja bolj ustrezala.

Kakorkoli že, danes lahko na vsak način pričakujemo eno izmed zanimivejših letosnjih dirk. Treninge si je v prvih dveh dneh ogledalo 82 tisoč gledalcev, medtem ko danes organizatorji pričakujejo 90 tisoč obiskovalcev. Ob tem velja omeniti, da je britanska dirka za gledalce ena najdražjih, saj najcenejša vstopnica stane 63 funtov ali skoraj 12 tisoč tolarjev.

Simon Demšar

V času kislih kumaric so spekulacije o možnih prestopih dirkačev nadvse priljubljena tema. V zvezi z Demonom Hillom so se na prvih straneh britanskih časnikov pojavile novice, da Hill po koncu letošnje sezone zapuša Williams in se seli k Benettonu. Flavio Briatore je te vesti zanikal, ceprav je priznal, da sta se s Hillom neformalno res pogovarjala, kar pa ni nič nenavadnega. Hill je potrdil, da se je pogovarjal z Benettonom in Ferrarijem, saj mu pogodba z Williamsom letos poteče. Franku Williamsu se kot običajno nikamor ne mudi in tudi Hillu noče povedati, kakšni so njegovi načrti za prihodnjo sezono. David Coulthard odkrito priznava, da mu dosednji povprečni rezultati ne zagotavljajo sedeže v Williamsu za prihodnje leto. Ko so novinarji vprašali Gerharda Bergerja kje bo vozil v naslednji sezoni, je dejal, da mora ljudi pri Ferrariju najprej vprašati, koliko avtomobilov bodo pripravili za prihodnje leto: »Ferrarija naj bi po dosedanjih vesteh vozili Schumacher, Hill, Alesi in jaz.«

Ko se je Avstrijec nekoliko zresnil, je dodal, da se ne ve natančno, kaj bo počel prihodnje leto. Potrdil pa je, da se z vodstvom ekipe resno pogovarja o možnosti nadaljnega sodelovanja, saj se pri Ferrariju odlično počuti. (S.D.)

COPA AMERICA / PO NEPRIČAKOVANI ZMAGI ZDA

Brazilija - Argentina
že v četrtfinalu!

MONTEVIDEO - Dvoboj Argentina - Brazilija že v četrtfinalu! Klasična tekma južnoameriskega nogometa je bila predvidena »sele« za polfinale, ker je v drugi polovici tabele domači Urugvaj »moral« imeti prvo pot. Toda visoki (3:0, prav ste prebrali) poraz Argentine proti Združenim državam je vsa predvidevanja postavil na glavo. Argentina je na igrišče stopila z rezervno obrambno vrsto ter brez trojice Balbo, Simoneone, Ortega, ki so z igrali sele v drugem delu, po dvojnem vodstvu Americanov (Klopas in Lalas). Toda sveže moči očitno niso zalegle, saj so ZDA dosegle še tretji zadetek, ki je bil odločilen za prvo mesto na lestvici C skupine.

Tudi druga tekma te skupine je bila zelo razburljiva. Bolivija je proti skromnemu Čilu iskala točko, in dalj časa ji je namera uspevala. V začetku drugega polčasa pa je Čile dosegel dva gola in sanje Bolivije so bile na tem, da se razblinijo. Navali so

obrodili kar dva zadetka v zadnjih desetih minutah, dosegla sta ju rezervi Mercado in Ramos: zanju kle-sajo spomenik... Ramos (na sliki) pa ze pozira.

PO PRVI FAZI
Skupina A: Urugvaj 7, Paragvaj 6, Mehika 4, Venezuela 0. **Skupina B:** Brazilija 9, Kolumbija 4, Ekvador 3, Peru 1. **Skupina C:** ZDA (goli 5:2) in Argentina (6:4) 6, Bolivija 4, Čile 1.

Pozitivne junake prvega dela bi lahko nasteli na eni roki. Brazilija ni blestela, nejevoljno so igrali že uveljavljeni nogometaši, izstopala pa sta Roberto Carlos (prihaja k Interju) in Jurninho, ki kupca v Evropi se išče. Na vrhu lestvice strelcev je Mehican Luis Garcia s štirimi goli, nasploh pa je bilo zadetkov kar precej (2, 77 na tekmo) in nobena tekma se ni zaključila pri 0:0.

Četrtfinalni spored: danes Paragvaj - Kolumbija in Urugvaj - Bolivija; jutri ZDA - Mehika in Brazilija - Argentina.

TENIS / NOSILKA ALI WILD CARD?

Monika Seles
bo nastopila
na prvenstvu ZDA

NEW YORK (STA/AP) - Nekdanja prva teniška igralka sveta Monika Seles je zaprosila za nastop na odprtem prvenstvu ZDA. To bo njen prvi nastop na katerem izmed turnirjev WTA, potem ko jo je 30. aprila 1993 v Hamburgu zabodel neuravnoteženi navijač Nemeke Steffi Graf. »Ne morem povedati, kako srečni smo zaradi odločitve Selesove. Spodbujali smo jo in dolgo čakali na njen povratek,« je dejal vodja oddelka za stike z javnostjo ameriške teniske zveze Page Crosland in dodal, da so uradno prošnjo Selesove za nastop dobili včeraj. Zaenkrat se ni odločeno, ali bo Selesova ena izmed nosilk in ce bo sploh lahko neposredno nastopila na glavnem turnirju. V primeru, da slednje ne bo mogoče,

bo dobila Selesova posebno povabilo organizatorja (wild card).

Turnir za grand slam na igriščih Flushing Meadows se bo začel 28. avgusta. Selesova je pred tragičnim dogodkom v Hamburgu zmagala na osmih turnirjih za grand slam, od tega dvakrat zapored v ZDA. Teniske vrste je zapustila kot prva igralka sveta in v vodstvu WTA so ji zeleli ob povratku znova dodeliti prvo mesto na lestvici. Temu se je kljub izdatni podpori predsednice WTA Toura Martine Navratilove uprlo nekaj najboljših teniških igralk sveta. Selesova bo 29. julija v Atlantic Cityju z Navratilovo odigrala ekshibicijsko partijo in bo verjetno pred odprtim prvenstvom ZDA nastopila vsaj se na enem turnirju.

NOVICE

Nov svetovni rekord Barlove

GISINGEN (dpa) - Česka skakalka s palico Daniela Bartova je na mednarodnem atletskem mitingu v avstrijskem Gisingenu s 417 preskočenimi centimetri postavila nov svetovni rekord v tej disciplini. Bartova je že dan prej v Feldkirchu preskočila 416 cm.

Reynolds na muhi IAAF-a?

COLUMBUS - Ameriskega stirimetrasa Harryja »Butcha« Reynoldsa je doletela doping-kontrola na domu. Takoj potem ko je prestal uradno kontrolo IAAF-a (mednarodne atletske zveze), je Reynolds na lastno roko opravil enake izvide v krajevni bolnišnici. Reynoldsa, svetovnega rekorderja s časom 43.29, so zasacili leta 1990 in mu naprtili dve leti diskvalifikacije. Atlet se je pritožil, ces, da izvidi niso bili pravilno izvedeni in od IAAF-a zahteval odškodnino, toda zaman.

Grenak poraz Linforda Christieja

BIRMINGHAM (dpa) - Slabe tri tedne pred začetkom atletskega svetovnega prvenstva v Göteborgu je angleški sprinter Linford Christie včeraj doživel grenak poraz. Na angleškem državnem prvenstvu se olimpijski zmagovalac in svetovni prvak v teku na 100 metrov ni uvrstil v finale. Christie je v svoji predtekmovalni skupini zasedel 4. mesto s časom 10.93 sekunde. Predstavnik angleške atletske zveze Tony Ward je po teku povedal, da ima 35-letni Christie težave z desnim kolonom. Toda prireditelji so se naknadno odločili, da bo Christie lahko teklen v finalu kot gost.

Šuplecov se je smrtno ponesrečil

LA CLUSAZ (dpa) - Petindvajsetletni ruski akrobatski smučar Sergej Šuplecov se je v noči s petka na soboto smrtno ponesrečil v bližini svojega bivališca La Clusaz v francoskih Alpah. Zmagovalac svetovnega pokala in olimpijski podprvak v vožnji na grbinah, ki se je pred enim mesecem poročil s francosko prvakinjo v prostem slogu Ingrid Goy, se je peljal z motorjem in trčil z nekim avtomobilom. Šuplecov je februarja letos na SP v La Clusazu osvojil bronasto kolajno.

Maradona začel s treningi pri Boci

BUENOS AIRES (STA/AP) - Nogometni zvezdnik in sporna osebnost Argentinec Diego Maradona je začel s treningi v svojem starem mostvu Boca Juniors. Na prvi trening tekni je tudi že zabil gol. Po treningu je Maradona zbranim novinarjem dejal, da je zelo utrujen, »toda sedaj imam pravi cilj in veliko več izkušenj, kot pred 15 leti«. Tedaj je Maradona z Boco osvojil naslov prvaka Argentine. Maradona je do 30. septembra suspendiran zaradi je-manja nedovoljenih pozivil na lanskem svetovnem prvenstvu. Boca tudi upa, da bo zanje zaigral Claudio Caniggia, ki je lani igral pri portugalski Benfici.

Marcio Santos se ne strinja

AMSTERDAM - Ze dva dni po začetku priprav je med Brazilcem Marciom Santosom, ki je lani branil barve Fiorentine, in njegovim novim klubom Ajaxom prišlo do kratkega stika. Nogometasi na nizozemskem morajo del svojega zaslužka nameniti zavarovalnemu skladu za igralce, ki prenehajo z igranjem. Marciu Santosu nikakor ne gre v račun, da bo moral polovico (!) svojega zaslužka nameniti v zavarovalni sklad in je zagrozil, da bo odšel. Pri Ajaxu trdijo, da sta bila igralec in njegov manager obveščena o prispevku.

Karpov v Dortmundu, Kaspárov v Istri

LJUBLJANA - Sahovska svetovna prvaka Fide in PCA imata različne programe. Starejši prvak Anatolij Karpov bo igral na veleturnirju v Dortmundu, 12 let mlajši prvak, ki je brez naslova Fide ostal za zeleno mizo, pa se je začel pripravljati na finalni obračun, ki se začne septembra. Najprej je bilo načrtovano, da bo ta dvoboj v Kölnu, potem pa je prišla dvojica, da bo dvoboj z Anandom odigran v New Yorku z nagrado dveh milijonov dolarjev. Kaspárov se za finale pripravlja v Rovinju, kjer je že tretje leto zapored najel vilo. Pred dvema letoma se je odlično pripravil na Rdecem otoku in v boju za naslov prvaka PCA brez težav premagal Angleža Shorta. Karpova jeseni prav tako čaka izzivalec Kamski, v Dortmundu pa bodo nastopili Ivancuk, Short, Kramnik, Beljavski, Lobron, Leko, Piket, Barrejev in Lautier. (M.D.)

Teniške vesti

BAASTAD - Finalista mednarodnega moskega turnirja v Baastadu sta Norvežan Christain Ruud in Brazilc Fernando Meligeni. Ruud je v polfinalu premagal Belgijca Krisa Goossensa s 7:6 (7:5) in 7:5, Meligeni pa petega nosilca Spanca Carlosa Costo v treh nizih s 4:6, 6:0 in 6:2. GSTAAD - Svicar Jakob Hlasek in Rus Jevgenij Kafelnikov bosta danes igrala v finalu turnirja v Gstaadu. Hlasek je v svicarskem polfinalu v 72 minutah ugnal Marca Rosseta s 6:3 in 6:4, Kafelnikov pa je premagal Spanca Sergija Bruguero s 6:4 in 6:3. NEWPORT - Branilec naslova turnirja v Newportu American David Wheaton se naprej zmaga. V četrtfinalu je gladko premagal Italijana Tielmana s 6:3 in 6:2. Izidi - četrtfinale: Wheaton (ZDA, 1) - Tielman (Ita) 6:3, 6:2, B. Black (Zim, 4) - Wilkinson (VB) 6:7 (9:11), 6:4, 6:0, Prinosil (Nem, 6) - Woodbridge (Avs, 3) 6:4, 6:2, Rostagno (ZDA) - Ondruska (JAR) 6:4, 6:4.

NOVICE

Illycaffè najel Američana
Briana Shorterja

Američan Brian Shorter je od včeraj tudi uradno prvi novi tujec trzaskega prvoligaša Illycaffè. Brian Shorter je star 27 let, visok pa 197 cm. Nikoli ni igral v ameriški NBA, je pa več let igral v Evropi, med drugim tudi za znani francoski klub Orthez. V zadnji sezoni je igral v Argentini. Ni izrazil strelec, vendar pa gre za masivnega igralca, ki na vsaki tekmi (kljub pomanjkanju centimetrov) prispeva lep delež skokov. Shorter bo v Trst prispel 25. julija, ko bo Illycaffè začel priprave na novo sezono. Drugi tujec trzaskega kluba naj bi bil center Anthony Pelle, ki pa se ni podpisal pogodbe. Illycaffè pričakuje, da bo to storil najkasneje do prihodnjega torka, v nasprotnem primeru bo klub poiskal drugačno rešitev. Pelle je visok 212 cm, star pa 23 let. Na draftu ga je NBA klub izbral v drugem krogu s številko 44.

»Sly« Gray še v Veroni

VERONA - Scaligera Basket Verona, ki se išče novega sponzorja za naslednjo sezono, je za eno leto obnovila pogodbo Sylvestru Grayu. Lani je poskodovala Graya sredi sezone zamenjal Bill Edwards. Seli pa se Gordan Firić, ki je zadnje sezono igral pri turinskem Francorossu. Ta klub se je odpovedal nastopanju v A2 ligi, Firić pa je sprejel ponudbo Menestrella Modena, kjer bo nadomestil Larryja Middletona. Middleton se namreč seli k francoskemu Limoges. Magic Johnson dokončno zavrnil vrnitev v NBA.

Johnson se ne bo vrnil

BOSTON - Kosarkarska legenda Magic Johnson se je dokončno odpovedal povratku na kosarkarska igrišča ameriške profesionalne kosarkarske lige NBA. Johnson je svojo odločitev utemeljil z uspehom svojega kinematografskega kompleksa z 12 platni v večinioma črnem predelu Los Angelesa in, kot je povedal v izjavi za tisk, je njegovo sedanje delo, ko osrečuje celotno skupnost več vredno od igranja kosarke. Kino bo po njegovih besedah od zdaj naprej njegov glavni življenjski cilj. Johnsonova kinodvorana je edina v okrožju Baldwin Hills-Crenshaw, ki je znano po črnih nemirih v letu 1992 in ima presenetljivo visoko obiskovalcev, ki jih je med 4.000 in 5.000 vsak dan.

60 milj do Ustice

USTICA - Ko do konca druge etape jadranskega Gira d'Italia Cagliari - Ustica manjka 60 milj je v vodstvu bila Catania pred jadrnico Trieste - Generali. Na prvi etapi je močan veter povzročil trčenje (brez večjih posledic) med Siracuso in Aci Croazia, z včerajšnjo mirnejšo sapico pa je bil prihod na Ustica predviden pozno v noč.

Italija evropski prvak

RONKE - Italija je v finalu baseballskega mladinskega evropskega prvenstva tudi v drugi tekmi premagala Nizozemsko in tako vnovič osvojila celinski naslov. »Azzurrini« so po izenačenih petkovih tekmah včeraj slavili z 8:0. Velik odziv občinstva v nasi deželi daje upati, da bo v Ronkah kaka tekma članskega svetovnega prvenstva, ki bo v Italiji leta 1998.

Obvestila

SK BRDINA - sporoča, da suhi treningi se nadaljejo vsak torek in četrtek s pričetkom ob 18. uri. Zbirališče na Brdini.

SK BRDINA organizira tri dnevni smučarski kamp in solo tenisa na Multalu od 21. do 23. julija. Vpisovanje do ponedeljka, 17. t.m. na tel. št. 212859 ali 226271.

ZSSDI obvešča, da bosta urada v Trstu in Gorici v juliju in avgustu odprta od 8. do 14. ure.

SK KRAS odsek za rekreacijo organizira tečaj tenis za osnovnošolske in srednješolske otroke. Za vpisovanje in informacije pokličite v tajništvo društva, tel. št. 229477 v dneh: ponedeljek, sredi in četrtek od 17. do 19. ure ter v petek od 9. do 12. ure.

SD SOKOL priredi 22. in 23. julija 24 ur odbojke na sportnem igrišču SD Sokol v Nabrezini. Informacije in vpisovanje do 18. t.m. od ponedeljka do četrta na igrišču SD sokola v Nabrezini od 19. do 21. ure.

NOGOMET / ZAČETEK PRIPRAV

Lazio in Roma
letos za »scudetto«

Na stadionu »Friuli« prvi trening Udineseja
Cagliari in Fiorentina z »evropskimi« cilji

RIM - Za nogometase je po dokaj skromnem počitku že napočil čas predprvenstvenih priprav. Večinoma se vedno na temperaturno znosnem Tridentinskem ali Gornjem Poadizju, za Lazio pa nič manj kot na Japonskem. Ni treba poudarjati, da so za treniranjem v deželi vzhajajočega sonca veliki ekonomski interesi: Miura je Genoi res prinesel B ligo, toda tudi kup milijard, v obliki sponzorstev, prodaje pravic tekem in se marsičesa pa bo tudi rimsko društvo iz naporega gostovanja odnesel jeklenko kisika za astmatično klubsko balagajno. Seveda o tem na letališču ni bilo govora, ker tace veljajo le težke besede o bodočih zmagah.

Visokodonece cilje imajo tudi mestni tekme »orlov«, v Rimu bolj priljubljeni »volkovi«, za katere se res obetajo manj temni časi, kot pravi znano geslo Rominih privrženec. Z nakupom Di Biagia in »Italijana« Balba je mostvo avtomatično pridobilo tudi lani četrtega in večkrat zapostavljenega tujca Therna. Trener Mazzone se je sicer potožil, da ima samo stiri branilce, toda predsednik Sensi že obljublja nove nakupe novembra. Ali je dober znak, da se že zdaj razmišlja o tem, kar bi lahko skripalo?

Včeraj se je predstavil tudi Udinese, ki je

pod vodstvom novega trenerja Alberta Zaccaronija opravil prvi trening na stadionu Friuli. Do srede, ko se bo povzpel v letovišče Arta Terme, bo deželni prvoligaš treniral na stadionu Moretti. Zagoreli obrabi so kljub nekaterim ne ravno optimističnim predvidevanjem zaresi zadovoljstva. Nemec Oliver Bierhoff je obljubil točo golov, kolega v napadu Borgonovo pa je prepričan, da mu bo slo bolje kot lani. Stvar bo verjetno brez težav izpeljal, saj je lani igral pri Brescii... Trener Alberto Zaccaroni povsem zaupa mostvu, ki mu ga je dal na razpolago furlanski »boss« Pozzo. Toda Pozzo slovi po tem, da trenerje z neverjetno bliskovitostjo odslavlja.

O tem se zdalec ne razmišljajo v Vipitenu, kjer so se zaceli potiti igralci Cagliarija, pod vodstvom Giovannija Trapattonija. »Trap« naj bi bil jamstvo za uspešno sezono, čeprav je bila kupoprodajna borza skromna kot že dolgo ne. Trapattoni napoveduje uvrstitev v pokal UEFA, toda »brez zgornje meje«. Podobno velja za Fiorentino, kjer je ob odsotnosti Batistute (igra za reprezentanco) največ uspeha pozel kapetan mladinske reprezentance Bigica: »S takimi navijaci lahko pridemo daleč.« Kam? Predsednik Cecchi Gori o scudettu ne razmišlja, toda »manj drugi računajo na nas, bolje je.«

ŠPORTNI RIBOLOV

Tekmovalci
TPK Sirena bodo
sodelovali na DP

Težave s finančnimi sredstvi

Mladi Janko Breclj si je z odličnim nastopom v Trstu zagotovil nastop na italijanskem prvenstvu v sportnem ribolovu v kategoriji dečkov s palico s pomola. Prvenstvo bo 30. septembra in 1. oktobra v kraju Porto Santo Stefano v bližini Ancone. Po tretji in zadnji kvalifikacijski tekmi si je nastop na italijanskem prvenstvu zagotovila tudi Ksenija Breclj v kategoriji mladink.

Predstavniki Sirene dosegajo obilne ulove tudi v sladkih vodah. Manica Vitez se bo udeležila septembra meseca državnega prvenstva v kategoriji članic v lovu na postrvi na jezeru. Iz Rima pa je prišlo pismo federacije s povabilom za udeležbo na istem pr-

venstvu tudi za Ksenijo Breclj in Adriano Cuk, žal pa se bosta morali obe tekmovalki prvenstvu odpovedati zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Ker sta si hkrati že zagotovili nastop na italijanskem prvenstvu za leto 1996, upajmo, da bo našemu sportnemu društvu uspelo najti kakega sponzorja, saj je res škoda, da se morajo naši predstavniki večkrat odpovedati tako važnim tekmam, kot so državna prvenstva, ki se odvijajo vsepovsod po Italiji.

Na dobri poti za uvrstitev na državno prvenstvo je tudi Giovanni Legovini, ki je v svojem zadnjem nastopu osvojil tretje mesto v lovu na rečne postrvi.

ODBOJKA / TROFEJA DEŽEL

Dekleta FJK 13., fantje pa petnajsti
Finalni tekmi danes v San Giorgiu

Trinajsto mesto za dekleta in 15. mesto za fante. To je končni obračun mladinskih reprezentanc FJK na odbojarski Trofeji dežel, najbolj množični prireditvi FIPAV, ki se letos odvijava v nasi deželi in na kateri sodeluje 42 sester.

V svojem zadnjem nastopu so dekleta FJK v Trstu premagala Lombardijo, s katero so se po nekem cudnem ključu na tej trofeji srečale že tretjič. FJK je zmagala z 2:0, čeprav je v prvem setu že izgubljala s 13:3.

»Dosegli smo uvrstitev, ki nam pripada. Če bi bile priprave boljše, bi kvečjemu lahko zasedli 9. mesto. Upam, da bo za odbornike in trenerje iz nase dežele trofeja koristen nauk, kako je treba delati v bodočnosti,« je nastop FJK komentiral trener prof. Paolo Pelizzer.

Fantje so v tekmah za 15. mesto s solidnim nastopom premagali Trento. Za zmago v prvem setu sta bila zaradi dobrih podaj in servisov v skoku med najzaslužnejšimi Colussi iz Corde-nonsa in Gorican Loris Manià (Olympia, Espago).

»Nasa uvrstitev je glede na sestavo mostva realna, kvaliteta na turnirju pa je bila zelo visoka. Nasi fantje

premalo igrajo na visoki ravni,« je povedal spremljevalec FJK Renzo Cecot.

Zaključek Trofeje bo danes v San Giorgiu di Nogara, kjer bosta finalni tekmi. Ob 9. uri se bosta pomerili zenski vrstniki Toskane in Piemonta, sledil pa bo moski finale Marke - Emilija. Včerajšnji izidi:

Zenske, 3. mesto: Emilia R. - Apulija 2:0 (5, 3); **5. mesto:** Lacij - Veneto 1:2 (-12, 8, -8); **7. mesto:** Marke - Lombardija 2:0 (7, 13); **9. mesto:** Abruci - Sicilija 2:0 (6, 11); **11. mesto:** Umbrija - Kampanija 2:0 (13, 8); **13. mesto:** FJK - Lombardija 2:0 (13, 9); **15. mesto:** Sardinija - Kalabrija 0:2 (12, 10); **17. do 21. mesta:** Trento - Aosta 1:2 (-11, 13, -13); Bocen - Molise.

Moski, 3. mesto: Lacij - Kampanija 1:2; **5. mesto:** Veneto - Sicilija 2:1; **7. mesto:** Toskana - Lombardija 2:0; **9. mesto:** Umbrija - Piemont 0:2; **11. mesto:** Ligurija - Apulija 0:2 (4, 7); **13. mesto:** Abruci - Bazilikata 2:0 (12, 7); **15. mesto:** FJK - Trento 2:0 (7, 9).

Na sliki moska reprezentanca FJK: drugi in tretji stoje z leve - Tibor Drasic in Kristian Ritossa (oba Sloge), zadnji desno stoje - trener Franko Drasic; zadnji z desne cepe - Loris Manià (Espago, Olympia)

Vrh: na memorialu F. Grillo
v malem nogometu
teden odločilnih bojov

Deseti turnir KSD Danica v malem nogometu na Vrhju za memorial Flavio Grillo se bo z jutrišnjim dnem prevesil v svojo drugo, sklepno polovico. Na turnirju nastopa 16 moštev, ki jih je organizator razdelil v stiri podskupine. Jutri od 19. ure dalje bodo odigrali se zadnje tekme v predtekmovanju, po katerih bodo znani vsi četrtfinalisti. Doslej so se v nadaljnjo fazo že uvrstila mostva San Martino, Rupa-Pec, Elfit Calipso in Bar Fantasy. Četrtfinalne tekme bodo že v torek (od 19. ure), v četrtek bosta na vrsti polfinalni tekmi (ob 20. in 21. uri), turnir pa se bo končal v soboto, 22. s tekmama za tretje (ob 20. uri) in prvo mesto (ob 21. uri).

Turnir je doslej naletel na resnično izreden odziv gledalcev, ki so lahko sledili zanimivim in tudi kvalitetnim tekmam, saj je v ekipah dosti dobrih nogometasev. Ker istocasno poteka na Vrhju tudi praznik, je poskrbljeno tudi za pijačo in jedaco na zaru.

ODBOJKA / NOVOSTI PRI NAŠIH DEŽELNIH LIGAŠIH

Nekateri še sploh ne vedo,
v kateri ligi bodo igrali

Pri naših ekipah, ki nastopajo v odbojarskih deželnih ligah, se ni prilo do velikih novosti. Pri goriskih Olympii tako ni prilo do sprememb. Za mosko vrsto se vedno iščejo primerne trenerje, ostali pa so trije kandidati: Jakopic, ce ne bo odsel k Soci, Dornik in Lavrencic. Igralski kader bi moral ostati podoben kot v letosnji sezoni, društvo pa racuna tudi na Simona Terpina in na nekaj mlajših igralcev, ki so letos igrali v D ligi. Dokončno pa se bodo zme-nili na sestanku z Valom in Soco. Tudi pri zenski ekipi ni bistvenih novosti. Viviano Zotti je sicer povabil videmski Camst, igralka pa se se ni dokončno izrekla o ponudbi. Olympia seveda upa, da ostane v Gorici. Do pogovorov z ekipo Sovodenj zaenkrat se ni prilo. Pri Sovodnjah namreč čakajo 18. julij, ko se bo zaključilo vpisovanje v državne lige in bodo zvedeli, ce bodo nastopali v C2 ali D ligi. Sestava ekipe pa bo nekoliko odvisna tudi od tega dejstva. Videmski Camst pa si zeli tudi Eriko Brisco, tudi njena usoda pa

je še negotova.

Pri moski ekipi Bora letos ne bi smelo biti veliko novosti. Ekipo bo se naprej vodil Cella, ki letos ne bo mogel racunati na Korena, ki bo v Vidmu služil vojaški rok. Verjetno bo pol sezone odsoten tudi Gombac, ki bo sel v Anglijo. Precej negotova je tudi usoda podajaca Del Turca, ki je last videmskega Vbu-ja, pod vprasajem pa je Danieli, ki ima probleme s sluzbo. Po drugi strani pa je koncal vojaški rok Furlanic, ki bo tako stalno na razpolago Celle. O morebitnih okrepitvah se trenutno ne ve se nic.

Velike probleme imajo pri Sokolu, saj je negotovo celo samo nastopanje v prihodnjem prvenstvu. Ekipo sicer imajo, saj so vse lanske igralke razen Kosutove pripravljene igrati, velike težave pa imajo z odborniskim kadrom, saj se je letos Cirila Kralj umaknila, imajo pa tudi hude financne težave, saj je za letos podjetje Indules prekinilo pokroviteljstvo. Kot je povedal predsednik Niko Pertot, se je društvo za pomoč obrnilo na ZSSDI, v kratkem pa bi morali

imeti sestanek. Prihodnji teden pa bi morali imeti tudi sestanek s Slogo. Nekaterе igralke so vsekakor pripravljene pomagati društvu, tako da je trenutno po Pertotovih besedah 80% možnosti, da bo ekipa nastopila v prvenstvu.

Tudi za Breg bo 18. julij ključnega pomena. Tedaj bodo namreč tudi v Dolini vedeli, ali lahko se racunajo na nastop v C2 ligi, iz katere so sicer uradno izpadli. Vsi načrti so odvisni prav od tega datuma.

V D ligi bo igrala v naslednji sezoni gotovo druga ekipa Vala. Moska združena ekipa Sloge in Bora ter zenska vrsta Sloge pa morajo počakati do 18. julija, ko bodo dokončno vedeli, ce bodo vključeni v D ligo. Pri Valu je trenutno znan trener ekipe, ki bo Marchesini, medtem ko je se precej nejasnosti glede igralskega kadra. Večina lanskih igralcev se bo namreč priključila matičnim članskim ekipam, tako da bo verjetno ekipa se bolj pomlajena. Trenutno pa se goriska društva se niso zmanila nič dokončnega. (A.M.)

Nekaterim stvarjem se
v zamejstvu
ne znamo odgovedati.

GRAFICENTER / FOTO: SERGIO FERRARI

Nekaterim drugim
se ne smemo.

Primorski dnevnik
Moj dnevnik!

NEDELJSKI IZLET

Pohod na Jelenk nad Spodnjo Idrijo

Slabo označena pot mimo samotnih kmetij

Kolega Mitja, stalni član naše stare planinske klape, nas je povabil, naj ga spremljamo na planinski izlet na Jelenk (1107 m) nad Spodnjo Idrijo. Do tu nas je pripeljal s svojim avtomobilom, za kar smo se mu po končanem izletu seveda pozabili zahvaliti. Sama sva se odpeljala iz Ljubljane v Skofjo Loko, kjer so vstopili se trije kolegi, tako da je bil avto poln. Prek Zirov in Ledinskega razpotja (tu je razvodnica med Jadranskim in Crnim morjem) smo se v dolini Idrijce in Kanomljice ustavili nad tovarno lesnih izdelkov pri trgovini z mesanim blagom in gradbenim materialom. Prijazni prodajalci so nam ponudili parkirni prostor zunaj ograjenega prostora in pokazali, kje se začena planinska pot.

Zacetek poti smo le slutili, nato smo hodili po strmem travnatem terenu vsaj deset minut, preden smo prisli na prvo nemarkirano stezo. V nekaj naslednjih minutah pa smo našli tudi prvo obledelo markacijo; le-te pa so se nato pojavljale zelo poredko. Najpreudarnejši med nami je menil, da so gozdarji posekali prav tista najdebelejša drevesa, na katerih so bile stare markacije.

Pot je bila deloma zaraščena, tako da smo morali grmovje pa tudi podrt drevesa na poti večkrat obiti. K naši stezi so se priključile se druge, za katere pa nismo mogli vedeti, ali so prave ali le slepe lovske poti. Sele čez nekaj časa smo le ugotovili, da je prava smer pod električnim vodom, pot pa se dviga strmo v breg.

Ker smo bili dokaj nehomogena skupina, smo hodili počasno, kdor pa je zaradi trenutnega razpoloženja malo pohitel, je moral v naslednjih minutah počakati glavnino. Po slabi uri hoje smo prisli do samotne kmetije Trepalise, kjer sta nam edina prebivalca povedala marsikaj zanimivega. Zena nam je zaupala, da je po zlomu noge sele pred kratkim opustila uporabo

bergel in da ima le dve mladi kravi, ki pa zadoščata za domače potrebe. Gospodar, ki že trideset let hodi v tovarno v Spodnjo Idrijo in se navdusuje nad malimi elektrarnami, pa nas je presenetil s svojim znanjem o napetosti in jakosti električnega toka. Pred časom so jima priključili trofazni električni tok. Pred tem pa sta morala pri enofaznem električnem toku ugasniti vse luči v hiši, če sta hotela vključiti likalnik. Povedal nam je se, da z ženo nimata nič otrok in da bo že kdo prišel za njima na njuno kmetijo, če bo hotel. Moz nam je pokazal vse sosednje vrhove, med katerimi je najvišja Sivka (1008 m). Prijazno smo se poslovili in znova zagrizli v travnati breg.

Nekaj časa sem skupino vodil jaz in prezrl se drugo markacijo na desni strani, na katero me je opozorila edina zenska v naši skupini. V tej novi smeri smo kmalu prispeli na greben, na drugi strani pa je bil skoraj prepaden svet. Pot je vodila po levi strani grebena in se končno spustila pod neprehodne skalne stene, prek katerih bi bilo primerno napeti nekaj žičnih vrvi in zabiti toliko klinov, da bi povprečna planiska skupina lahko obvladala

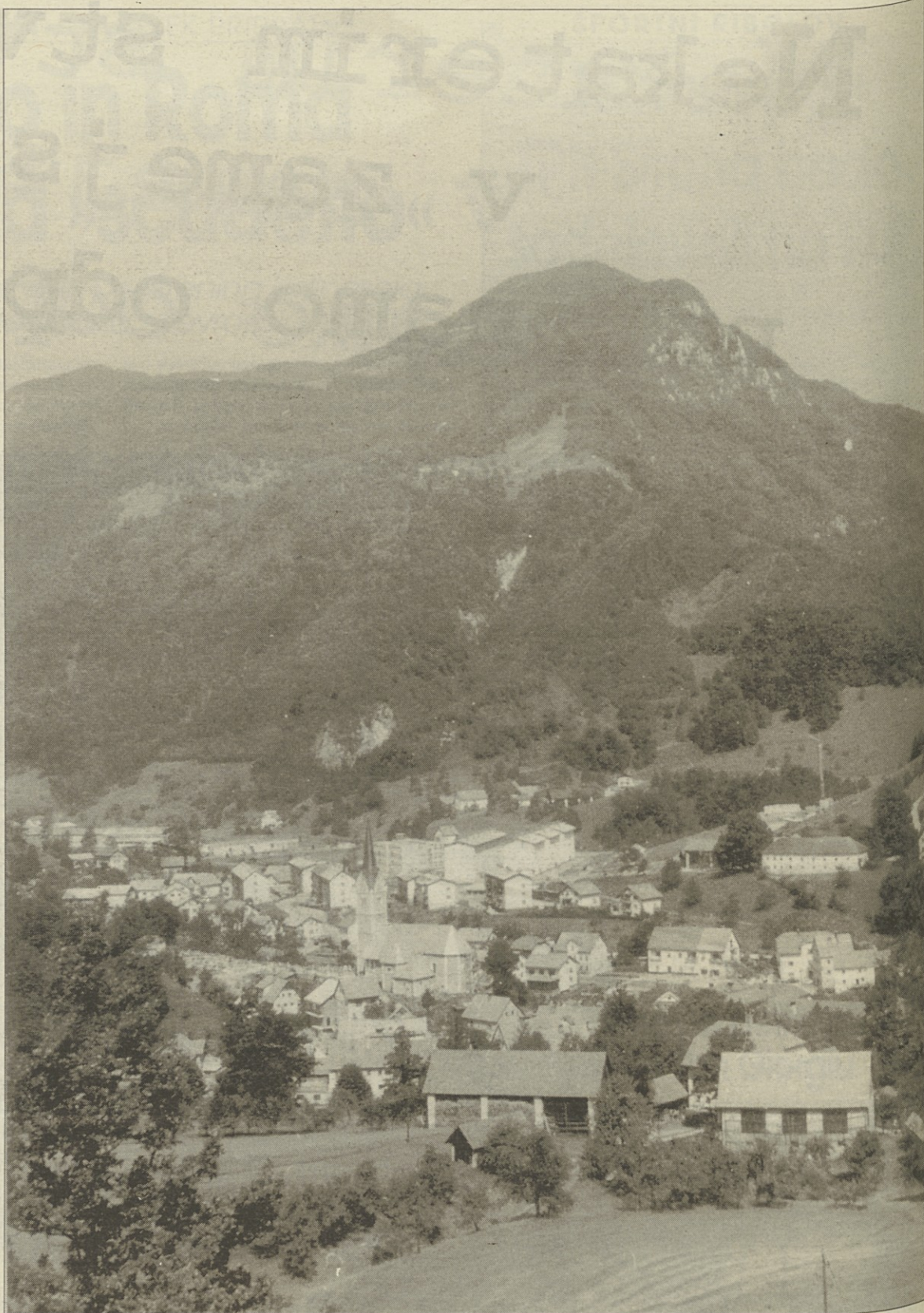
strmino. Tu smo vsi obupali. Odločili smo se za zelo strmo brezpotno bližnjico med mladimi in redkimi drevesi proti vrhu skoraj previsne stene. Ta pot je bila za vse nas skrajno naporna, a prijetna. Pohod smo nadaljevali se dalje po skalnem grebenu, z lepim razgledom na obeh straneh: levo v dolino Kanomljice in Idrijske Krnice, desno pa v dolino Idrijce.

Tudi od zadnjega odcepa dalje so bile stare markacije zelo redke in dokaj obledele. Zaradi revnega gozda, v katerem so bila predvsem mlada in tanka drevesa, so bili planinski znaki pogosto odtisnjeni v treh vodornih pasovih: zunanja dva sta bila rdeča, srednji pa bel. Med potjo smo videli veliko lepih planinskih roz, med katerimi so nekatere zaščitene. Se prav posebej pa smo se ustavili pri rumenih avrikljih, ki so nas pozdravljali iz varne razdalje na prepadnih in nedostopnih stenah. Priblizali smo se jim lahko le s pomočjo majhnega žepnega daljnogleda.

Ves čas smo spremljali pot na turističnem zemljevidu Skofjeloškega in Cerkljanskega hribovja in ugotovili, da ta grebenska pot na karti ni označena. Res je, da ta pot ni sprehajalna, nikakor pa ne bi mogli trditi, da ni turistična. Vsi smo bili povsem enakega mnenja, da je s tem karta močno osiromašena, saj številnim turistom ne nudi vabila k zares velikim užitkom.

Pod Kendovim vrhom (1078 m) smo naleteli na več zapuščenih samotnih kmetij, med katerimi bi nekatere zaradi svoje izvirne in posebne arhitekture prav lahko sodile v skupino znamenitosti ali celo spomenikov. Veselili smo se podatka z omenjene turistične karte, da je tik pod Jelenkom (planinsko) zavetišče. Našli pa smo le ze od leta 1978 povsem zapuščen domacijo z gospodarskim poslopjem in (na tej višini!) sredi dvorišča pokrit vodnjak, poln vode. Domacija je imela razbita vsa stekla v oknih. Sedanje zavetišče (sicer že dvakrat prestavljeno) stoji nižje pri samotni kmetiji Cesar.

Vrh ni gol, med redkim drevjem pa lahko vidimo vse najvišje gore v bližnji in daljni okolici, in sicer od Triglava, Porezna, Krna, Kanina, Kojce, Matajurja in Bevkovega gozda, Javornikov in Sneznika. Vrh je jasno označen z velikim kamnom. V okolici je veliko travnatih dolinic, prijetnih za počitek in igre z zogo. Takoj pod vrhom smo tudi tukaj zagledali več starih vojskih zgradb iz prve svetovne vojne in se vedno lepo obzidana zaklonišča, vkopana v globino

Jelenk nad Spodnjo Idrijo (Foto: J. Jeram)

gore. Od tod so moji planinski kolegi zavili levo proti asfaltni cesti, sam pa sem se zaradi bolečin v kolenu odločil, da bom sel po mehkejših poteh prek travnikov in skozi gozd. Tu sem - ne prvič ta dan - na svojih bližnjicah naletel tudi na mulatere iz prve svetovne vojne, ki so bile pokrite z zemljo in travo, pogosto tudi zara-

scene. Menim, da so to idealne planinske poti, ki bi jih bilo treba markirati. Na njih bi planinci in turisti zares lahko uživali v prijetni mehki hoji, namesto da korakajo po trdih makadamskih poteh, kot so morali vojaki, ne le v prvi svetovni vojni.

Ceprav smo zeleli prek razločnega naselja Masore se ta dan priti v Zelin,

ki je pomembno krizišče poti, ki vodijo v Spodnjo Idrijo, Tolmin ali pa v Cerkljo, smo se po nasvetu prijaznih domačinov odločili, da pri kapelici Na jezeru zavijemo na desno po bližnji dolini Idrijce. Lepa, ozka kolovozna pot, ki vodi mimo za ta svet veliko prevelikih starih hiš, postavljenih v strm breg in le po-

nekoč v se dovolj stabilen svet, da se ob deževju njihovi prebivalci ne boje katastrofe, smo se spustili do zaselka Travnik. Narobili smo kavo in pivo ter pečene postrvi iz Idrijce. Teh sicer nismo dobili, vse drugo pa so nam nadvse prijazni domačini, kljub našim protestom kar podarili.

Ciril Velkovrh

Na poti na Jelenk Foto: M. Rosina)

S kamelami na mirovni misiji po arabskih državah

V preprosto belo obleko ogrnjena prebivalca Jemna, ki imata ob izvezenem pasu zakriviljena bodala, sta že več kot deset mesecev s kamelami na potovanju po arabskih državah. Pričakovali so ju v številnih mestih in vaseh in otroci so ju glasno pozdravljali. »Prinasava sporočilo miru in ljubezni,« sta povedala v Bahrainu, na trinajsti postaji njunega romanja.

Nekdanja maratonca Ahmed Al Kassimi in Saleh Al Kadi sta odšla na pot prejšnjo jesen z dvema kamelama, spalnima vrečama in skatlo peciva. Z geslom Pozabimo na politiko! sta na poti skozi Eritrejo, Sudan, Egipt, Libijo, Tunizijo, Alžirijo, Maroko, Libanon, Sirijo, Irak, Jordanijo in Savdsko Arabijo izzvala predvsem začudenje.

»Ko naju ljudje vidijo, se zavejo, da pravzaprav pripadamo enemu narodu in delimo jezik, religijo in tradicije,« pravi Ahmed. Oba moza odprtih in ozganih obrazov sta vzbudila veliko simpatij: »Najbolj naju je pretreslo, da so naju pogosto povabili najrevnejši, da bi z njimi delila zadnje zaloge,« pripoveduje 42-letni Saleh. Veliko ljudi je slo spontano del poti z njima. »Postalo nama je jasno, da vse ljudi zene ista želja po razumevanju,« dopolni njegov deset let mlajši prijatelj.

Na državnih mejah pa so kljub temu vedno znova nastopali številni problemi. »Posebno na mejah med Sudanom in Egiptom ter med Marokom in Al-

žirijo sva bila več dni zaprta in izpostavljena poniževalnim zaslisevanjem,« pove Ahmed. Po njegovem mnenju naj bi se meje med arabskimi deželami čim hitreje odpravile. »Skrajni čas je, da pozabimo na vlade z njihovimi razlikami in se naučimo gledati na medčloveške odnose z drugimi očmi,« meni Saleh.

Z mirovno misijo so za oba dolgoletna prijatelja sanje postale resničnost. Približno 500 dolarjev sta vložila v reklamno brošuro. Na uradnem sprejemu ob začetku poti ju je podprl tudi jemenski predsednik Ali Abdullah Saleh, sprejeli pa so ju tudi zastopniki jemenskega ministrstva za mladino in sport.

»Ce nisva kampirala na prostem, so naju različni ljudje povabili, da sva pri njih prenočila,« sta povedala ob priložnosti v Bahrain. Načila sta se s preprostimi sredstvi preživeti v puščavi, saj sta večinoma potovala po pusti pokrajini, kurila taborne ognje pod jasnimi zvezdnim nebom in improvizirala pesmi kakor njuni predhodniki pred tisoč leti. »Na najino lastno začudenje sva nenadoma na kamelah spesnila in glasno prepevala lirske himne,« pripoveduje Saleh.

Pred načrtovano jesensko vrnitvijo v Jemen imata pred sabo še tri postaje v zalivu Katar, Združenih arabskih emiratih in Omanu. Potem pa želita neutrudna moza svoje številne izkušnje in duhovna spoznanja opisati v knjigi.

Ute Meinel, dpa

KENIJA / ZAŠČITA OGROŽENIH ŽIVALI

Vse več zahtev za odpravo prepovedi lova na divje živali

Kmetje in nomadski pastirji vidijo v njih le nadlogo - Najbolj se bojijo slonov

Pri zascitnikih živali in turisticnih podjetjih je novica sprožila val protestov: Kenija razmislija o ukinitvi prepovedi lova na divje živali, ki je v veljavi že sedemnajst let. Zascitniki živali se spominjajo slik pobitih slonov in nosorogov, ki so jim okrutno izpulili okle in rogove, njihova z muhami prekrita trupla ležeca naokrog po stepi pa so postala hrana za hijene. V strahu pred slabim glasom, na katerega bi zaradi tega utegnili priti država, je vlada v Nairobiju odstopila od nameravanega ukrepa.

Lov na slone, ki je v sosednji Tanzaniji ob upoštevanju nekaterih pogojev dovoljen, naj bi bil v Keniji se naprej prepo-

vedan, je pojasnil minister za turizem in zascito živali. Ukinitve prepovedi lova na nosoroga, ki ga ogroža izumrtje, pa tako

in tako ni bila predvidena. Po ministrovih izjavah bodo v omejenem obsegu dovolili lov na bivolje, gnuje, zebre, pavijane in svinje bradavičarke. Odprava prepovedi naj bi razresila spor, ki se vedno bolj zaostre in v Keniji zahteva čedalje več zrtev: spor med clovekom in divjo živaljo.

Evropejci in Američani občudujejo slona kot simbol »divje Afrike«. Kmetje in nomadski pastirji

pa v debelokožcu in v drugih divjih živalih vidijo le nadloge. Mnogim Africanom bi bilo ljubše, da bi živali - kar se le da hitro izginile. »Vladi so zascita živali in ukrepi v prid turizmu pomembnejši kot ljudje na deželi,« se vedno znova glasi v pismih bralcev različnim časopisom. Vidite-li občin so grozili s samovoljnim odstrelom slonov, če vlada ne bo kmalu kaj storila za ljudi.

V Keniji divje živali povprečno ubijejo 43 ljudi na leto, 40 pa jih huje ranijo. Skoda, ki jo živali povzročijo na poljih, vrtovih in cloveskih prebivališcih, pa je »nezaslišane razsežnosti«, pravi vođa Urada za zascito živali (KWS).

Daleč najbolj se prebivalci bojijo slonov. V preteklem letu so kar tri cetrtnje ljudi, ki so jih pobile divje živali, do smrti pomendrali debelokožci. Na nekaterih področjih si ljudje komaj se upajo kuhati - iz strahu, da bi vonj hrane utegnil privabiti crede slonov. Za opustošena polja kmetje ne prejmejo niti belica odškodnine. V primeru smrti dobi družina preračunano 900 mark odškodnine, ki ji jo izplačajo sele čez pet let.

Vzroki za spor med clovekom in divjimi živalmi po eni strani ticijo v hitrem narascaanju prebivalstva. Ljudje se s svojimi naselji čedalje bolj približujejo zivljenjskemu prostoru živali. Po drugi strani pa zaradi zascite živali vedno bolj narasca tudi stevilo slonov, na leto za približno tisoč.

Zaradi prepovedi lova,

ki velja od leta 1977, so debelokožci poleg tega izgubili strah pred ljudmi in se kmetom z ropotuljami in drugimi sredstvi več ne pustijo prepoditi s polj. Ideja, da bi z mrežami ogradili narodne parke in s tem locili zivljenjske prostore cloveka in živali, tudi ne bo resila spora. Po podatkih KWS kar 70 odstotkov divjih živali živi izven zascitenih parkov.

»Mirovna rešitev«, ki jo je mogoče slutiti, se glasi: če morajo kmetje in pastirji toliko zrtvovati za zascito živali, naj za to prejmejo finančno nadomestilo. Od turizma nima prebivalstvo na deželi ničesar.

Komisija, ki jo je imenoval KWS, se je zavzemala za to, da bi odpravili prepoved lova, od lovcev pa bi pobirali pristojbino. Ta denar naj bi dobilo krajevno prebivalstvo, v katerem naj bi na ta način spet vzbudili zanimanje za divje živali.

Mnogi zascitniki živali imajo kljub temu pomisleke. Bojijo se, da bi se pri sprostitvi lova kljub omejitvam in kontrolam kmalu podrli vsi jezovi in bi v kratkem spet ilegalno zaceli loviti živali, ki jim grozi izumrtje. »Omejitve in kontrole ničemur ne sluzijo,« pravi neka naravovarstvenica v Nairobiju. »V Keniji je mnogo zakonov, ki jih nihče ne spotuje.«

Casopis East African je opozoril tudi na to, da lovcev ne zanima uplinitve pavijanov ali svinj bradavičark, ker ne predstavljajo kake bleščeče trofeje.

Hubert Kahl, dpa

Horoskop

zapisal

B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Radi bi naprej, primanjkljaj energije in nejasna slika cilja pa vas bosta zadrževala na mestu. Ne vztrajajte; najboljši korak naprej je tisti, ki se zgodi sam od sebe.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Se zmeraj boste prezirali glasnike iz notranjosti, ki vas opozarjajo na grda dejanja, ki jih prizadejate svojemu zdravju. Bo že držalo, da ceno zdravju določi sele bolezen.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Čeprav boste v udih cutili utrujenost, se boste odlocili za naporen dan. Kdor daje prednost priljubljenosti namesto zdravju, v postelji placuje dvojno.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Namesto da bi uživali zaslužen počitek, boste iskali nove in nove razloge za aktivnosti. Vaša pregovorna ustreznost bo potrjena, duša pa bo ostala zamorjena.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Vase razpoloženje bo nihalo kot list v vetru, pač odvisno od tega, kako vam bodo uspevale stvari, ki si jih želite k srcu. Ste že kdaj razmisljali o vrednotah ravnodušnosti?

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Imeli boste občutek, da vam partner namenoma noče prisluhniti. O ja, poslušajte vas že, toda žal ne z vašimi, pač pa s svojimi usesi - kosmatimi, zamaščenimi, robotimi.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Čeprav že dolgo časa nasedate neki nezdravi razvadi, vase zdravje kljub temu trmasto vztraja. Ne preizkusajte njegovih meja, kajti vrnitev bo zelo boleča.

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Ne bo vam slo vse po nacrtilh, vendar si zaradi tega ne boste belili glave. Zivljenje boste sprejemali tako, kot je: nepredvidljivo, mamljivo in presenetljivo.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Čeprav boste nadvse družabni, ne boste niti za trenutek izgubili stika s seboj. Opazovali boste svoje notranje reakcije in jih uspešno usklajevali z zunanji.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Ze navsezgodaj boste dokončali neko tečno opravilo, zato bo vasa nedelja karseda brezskrbna. Problem bo le v tem, da bodo vase želje vseskozi prehitevale možnosti.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: V objemu ljubljene osebe se sami ne boste verjeli, da se lahko pocutite tako sijajno. Namesto da bi se predali užitkom, boste vseskozi sumničavo brskali po vzrokih.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Čeprav vas bo vleкло na zabavo, se boste vendarle odlocili za postni dan. Prav imate: zabava, ki pije energijo, nikdar ne odtehta lenarjenja, ki jo daje.

VESELA NEDEL'A NA MMTV

Oddaja Vesela nedel'a je na sporedu vsako nedeljo od 15.00 do 18.00 na MMTV, Krim kanal 62. Ponovitev je na sporedu ob torkih.

13 naj naj

1. Shaggy - In the summer time
2. Fever ft. Tippa Irie - Stayin' Alive '95
3. La Bouche - Be my lover
4. Real Emotion - Back for good
5. Black Box - Not any one
6. M People - Search for the hero
7. Boyz II Men - Water runs dry
8. Whigfield - Think of you
9. Ali Campbell - That look in your eye
10. Zig & Zag - Hands up! Hands up!
11. VROCE PRESENECENJE
12. HLADNO PRESENECENJE
13. NEZNO PRESENECENJE

Vesela nedel'a na MMTV

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Skrita želja: _____

Prijavljam se za karaoke: ☐ DA ☐ NE

Prijavnico pošljite (na dopisnici) na naslov:

Republika**Boudy d. o. o.
Linhartova 7,
61000 Ljubljana**

Boudy d.o.o. Ljubljana, generalni zastopnik laserskih video sistemov, karaok in »domacega kina« firme Pioneer, tel./fax: 061/327-762. Prodaja in izposoja videolaserskih plosc (filmov, karaok, glasbe, ...)

Lestvica najbolj izposojanih RISANK: 1. Aladin, Thx Disney; 2. The land before times, THX Spielberg; 3. Snow White & the seven dwarfs, CAV Disney (posebna izdaja z dodatnim programom in fantastično obdelavo slike in zvoka); 4. Beauty & the beast, CAV Disney; 5. An american tail, CAV Spielberg.

Best of the best karaoke »Republike« v živo: 18. julij: Gostisce Rojc, Zajčja dobrava Ljubljana; 21. julij: Sportni center Konec, Ljubljana; 22. julij: Gostisce Hribar - motel, Trebnje.

Boudy d.o.o. se pripravlja na prvi prodajno-razstavni salon za laserske video sisteme in domaci kino v zacetku prihodnjega leta v GT centru Cnuce na Brncicevi ulici v Ljubljani!

LUKSEMBURG

Majhna, zanimiva in bogata država (1)

Luksemburg je s svojimi 2586 kvadratnimi kilometri površine na zemljevidu Evrope kaj lahko spregledati, čeprav je precej večji kot zepne države San Marino, Monaco in Liechtenstein. Država s skoraj 400 tisoč prebivalci je stisnjena med Nemcijo, Francijo in Belgijo. Morda je se najbolj razpoznavna kot del Beneluksa, carinske in gospodarske skupnosti Belgije, Nizozemske in Luksemburga.

Ena najbogatejših držav na svetu se kljub svoji majhnosti ponaša s presenetljivimi pokrajinskimi zanimivostmi in kar krivično je, da mnogi na svoji poti zdrsnejo skozi državo, kot da je ne bi bilo. Iz naše dežele se na dobrih tisoč kilometrov

dolgo pot z namenom, da bi obiskal Luksemburg, najbrz odpravi le malokdo. Toda mala država je vredna tudi tako dolge poti. Če vas pot zanese v njeno blizino - nikar ne oklevajte. Vzemite si čas in vsaj nekaj dni spoznavajte care drobnih posebnosti, s katerimi se ponaša Luksemburg.

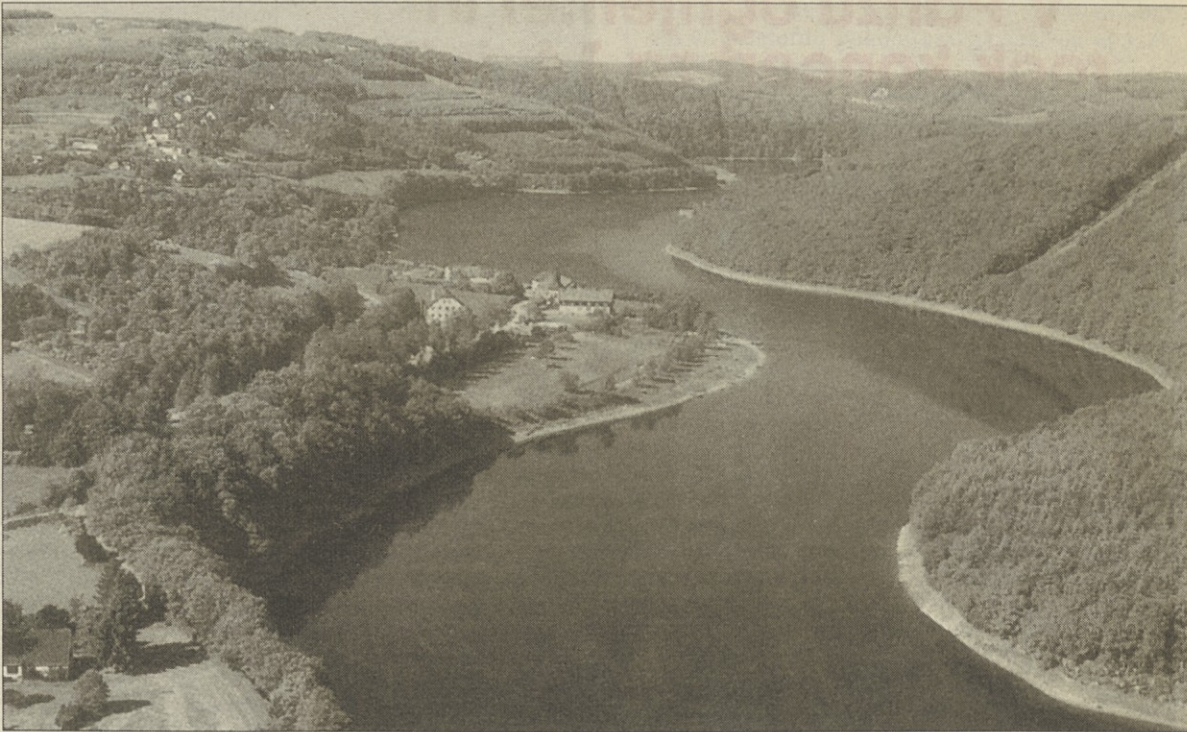
Velika vojvodina oziroma najmanjša država med članicami Evropske unije, se rada postavlja z nazivom »zeleno srce Evrope«, saj tod ni posebno velikih mest, ki bi zasencila naravo. Za ljubitelje zelenega je posebno zanimivo gozdno sredogorje Oesling na severu države, ki je ohranilo veliko neokrnjene narave. Razgibano planotasto pokrajino dopolnjujejo glo-

boke vijugaste rečne doline in romantična manjša naselja, nad katerimi se pogosto dvigujejo gradovi ali vsaj njihove rusevine. Tako ni cudno, da so na razmeroma majhnem ozemlju po deželi speljane kar tri turistične grajske ceste.

Veliko obiskovalcev se odpravi tudi v tako imenovano luksembursko Svico, ki leži med Diekirchom in Echternachom in se ponaša z zanimivimi skalnimi vrhovi.

Tudi kolesarski paradiz

Dvainosemdeset kilometrov dolgo in 57 kilometrov široko državico pa poleg nujnih cestnih povezav prepletajo se številne pešpoti, jezdne in kolesarske steze. Kolesarskih stez v povezavi z

Razgibana luksemburska pokrajina

manj prometnimi cestami je približno 35, dolge pa so od 30 pa vse do več kot 500 kilometrov. Spoznavanje zelene dežele s kolesom vsekakor ni slaba možnost! Tudi s prenočevanjem nikakor ne bi smeli imeti težav,

saj je poleg hotelov, manjših penzionov in mladinskih domov, obiskovalcem na voljo več kot 50 kampov.

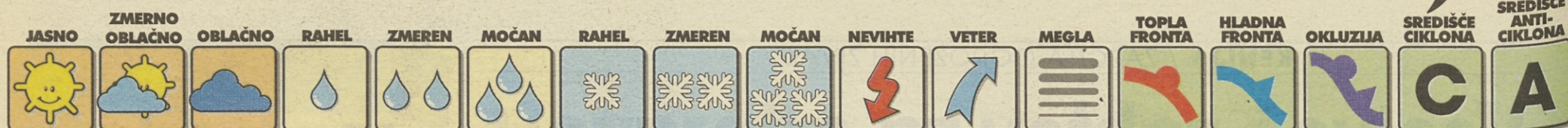
Uradna valuta države je sicer luksemburski frank, vendar pa povsod sprejemajo tudi belgijske

franke, ki jih obračunavajo po tečaju 1:1. Kdor ne more brez spominkov, se lahko ozre po poslikanem porcelanu in kristalu, drugače pa je veliko prijetneje »vlagati« v dobre domače sire in vina - za odtenek drugačnega dobi-

te skoraj v vsaki vasi. Vina so pogosto ozaljšana z umetno izdelanimi etiketami. Ljubiteljem pokesine je na voljo kar precej urejenih vinskih cest, ob katerih vabijo lične zidavnice.

Igor Fabjan
(Se nadaljuje)

VREMENSKA SLIKA

Nad severno Evropo je območje nizkega zračnega pritiska, nad jugozahodno Evropo pa se za hladno fronto, ki je dosegla Alpe širi anticiklon. Z zahodnimi vetrovi nad naše kraje doteka tople in prehodno bolj suh zrak.

Podatke pripravlja in posreduje
Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 5.25 in
zaslo ob 20.50. Dan bo dolg
15 ur in 25 minut. Luna bo
vzšla ob 22.25 in zašla ob
09.09.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Crikvenica	25,4	Mura	18,9
Malinska	26,5	Sava (Radovljica)	14,0
Trst	24,6	Sora	16,0
Porec	26,1	Ljubljana	17,8
Split	27,0	Savinja	-
Portoroz	26,3	Vipava	11,7
Dubrovnik	27,2	Jadransko morje (Koper)	27,3

NAPOVED ZA POMORSTVO

**Veter v slovenskem Primorju:
zjutraj:
E 5 do 8 vozlov**

popoldne:
NW 7 do 12 vozlov

PLIMOVANJE

Danes: ob 6.29 najnižje -54 cm, ob 13.15 najvišje 42 cm, ob 19.12 najnižje -17 cm, ob 24.34 najvišje 24 cm.
Jutri: ob 6.59 najnižje -44 cm, ob 13.53 najvišje 38 cm, ob 20.06 najnižje -14 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	25
1000 m	20
1500 m	15
2000 m	11
2500 m	8
2864 m	6

BIOPROGNOZA

Vreme bo obremenilno
vplivalo na počutje in raz-
položenje ljudi. Vremen-
sko občutljivi ljudje se bo-
do slabo počutili, hitreje se
bodo utrudili, bodo nemir-
ni, razdražljivi in potrti.

VOX POPULI

**Ce je Ales (17.) suhopa-
ren in suh, si napravi
za zimo topel kožuh.**

Mokri se ne boji dežja..

DANES

Slovenija: Danes bo sončno, popoldne lahko v gorah nastane kaksna vročinska nevihta. Najnižje jutranje temperature bodo od 14 do 19, najvišje dnevne pa od 25 do 30°C.

Sosednje pokrajine: Sončno bo s posameznimi plohami.

JUTRI

V Sloveniji: V ponedeljek bo dopoldne jasno, popoldne pa spremenljivo z oblačnimi plohami.
Obeti: V torek bo večinoma sončno.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Ameriška poletna polemika o ... kopalkah

NEW YORK - Nova polemika razvzema ameriško javno mnenje. Naj marinci posežejo v Bosni, naj Clinton obsodi francoske jedrske poskuse, naj ne odpravijo podpore revnejšim družinam?

Kie na!

Ze tako tople poletje postaja v ZdA zares vroče zaradi debate okrog natečaja Miss America: naj najlepša ameriška dekleta nastopajo oblečena ali pa v dvodelnih kopalkah, ki so v prvih

50-ih letih zaslovela z imenom »bikini« v čast istimenskemu tihomorskemu atolu, kjer so takrat vodili ameriške jedrske poskuse?

Organizator manifestacije, Leonard Horn pravi, da mu polemika že prese-

da. Zviti organizator se je izmuznil iz kota, kamor so ga stisnili nasprotni skrajneži. Da se ne bi zameril puritancem in niti bolj sodobni in predvsem moski publiki, je uvedel telefonsko številko, na kateri bo vsak lahko povedal svoje mnenje o dilemi »obleka ali bikini?«. Poleg tega, da bo premeteni Horn od vsakega klica nekaj malega zaslužil, bo tudi lahko utemeljeno odgovarjal očitkom tiste strani, ki bo potegnila krajsi konec, čes: »Odlocili so se Američani, ne na jazu«.

Za ugledni New York Post je polemika prava farsa in predlog, da bi dekleta nastopala v obleki, je »smesno protislovje«. Tudi Patti Davis je tega mnenja: »Rada bi nastopila na prihodnjem natečaju in mislim, da imajo sodniki vso pravico, da vidijo, kaksna sem.« Kaksna je Patti Davis pod obleko, je sicer ameriška publika že videla, ko se je pojavila popolnoma gola na straneh Playboya. Njen očka, nekdanji predsednik Zda, Ronald Reagan menda ni bil prevec zadovoljen...

Za supermilijarderja Donalda Trumpa, lastnika treh casinójev v Atlantic Cityju, kjer se bo odvil natečaj, je »predlog o oblenenih dekletih največja oslarija, kar sem jih slisal«. Povsem nasprotnega mnenja pa je Joan Johnson: »Zensko je treba soditi tudi po njenih možganih in ne samo po njenem zunanem izgledu,« je dejala nekdanja Miss America, ki je danes stara 61 let in ponosno nosi naslov Miss America Senior.

Najbolj ohlaja voda

V ZDA seres vsakdo bori proti pripeki kot more najučinkovitejše pa je hlajenje v vodi: to velja za severnega medveda v newjorskem živalskem vrtu, pa tudi za prijetne dame na Floridi. (AP)

V Parizu ognjemet in rock koncert za 14. julij

Parizani so z rock koncertom in ognijemetom končali letošnje slavje ob 14. juliju (AP)